

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 143

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

55. évfolyam

2012. május 22.

Közleményszám	Tartalom	Oldal
I	<i>Állásfoglalások, ajánlások és vélemények</i>	
	ÁLLÁSFOGLALÁSOK	
	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	
	478. plenáris ülés, 2012. február 22. és 23.	
2012/C 143/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 478. plenáris ülésén elfogadott állásfoglalása – Az Európai Unió gazdasági és társadalmi helyzete	1
	VÉLEMÉNYEK	
	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	
	478. plenáris ülés, 2012. február 22. és 23.	
2012/C 143/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hogyan vonjuk be a civil társadalmat a pénzügyi szabályozásba? (saját kezdeményezésű vélemény)	3
2012/C 143/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Növekedés és államadósság az EU-ban: két innovatív javaslat (saját kezdeményezésű vélemény)	10
2012/C 143/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Egy polgárközpontúbb és emberközelibb belső piaci politika kialakítása (saját kezdeményezésű vélemény)	17

HU

 Ár:
8 EUR

(folytatás a túloldalon)

Közléményszám	Tartalom (folytatás)	Oldal
2012/C 143/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az új gazdasági kormányzásra vonatkozó jogszabályok szociális következményei (saját kezdeményezésű vélemény)	23
2012/C 143/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szociális gazdaság Latin-Amerikában (saját kezdeményezésű vélemény)	29
2012/C 143/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Mezőgazdaság és kézművesség – Nyerő kombináció a vidéki övezetek számára (saját kezdeményezésű vélemény)	35
2012/C 143/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EGSZB álláspontja a fenntartható fejlődés témájában tartandó ENSZ-konferencia (Rio+20) előkészítéséről (kiegészítő vélemény)	39

III Előkészítő jogi aktusok

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

478. plenáris ülés, 2012. február 22. és 23.

2012/C 143/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (2014–2020) (COM(2011) 608 végleges – 2011/0269 (COD))	42
2012/C 143/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről (átdolgozás) (COM(2011) 714 végleges – 2011/0314 (CNS))	46
2012/C 143/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unióban a 2014–2020 közötti időszakra vámügyi és adóügyi cselekvési program (Fiscus) létrehozásáról, valamint az 1482/2007/EK és a 624/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (COM(2011) 706 végleges – 2011/0341 (COD))	48
2012/C 143/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: 2012. évi növekedési jelentés (COM(2011) 815 végleges)	51
2012/C 143/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről – A digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai (COM(2011) 427 végleges)	69

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

478. PLENÁRIS ÜLÉS, 2012. FEBRUÁR 22. ÉS 23.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 478. plenáris ülésén elfogadott állásfoglalása – Az Európai Unió gazdasági és társadalmi helyzete

(2012/C 143/01)

2012. február 22–23-án tartott plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 157 szavazattal 30 ellenében, 12 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi állásfoglalást.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) súlyos aggodalmának adott hangot az Unió helyzetét illetően, nyomatékosan arra kérte az európai intézményeket és a tagállamok kormányait, hogy saját felelősségi körükön belül tegyenek meg mindent az Európai Unió abszolút és pótolhatatlan értékének tényleges érvényesítése érdekében, és elfogadta az alábbi állásfoglalást.

1. Az EGSZB:

— sajnálatosnak tartja az Európai Unió tagállamai körében tapasztalható halogató és széthúzó magatartást, miközben eltökélt, egységes és szolidáris európai fellépésre volna szükség,

— mindazonáltal üdvözli az eurócsoport február 20-i, hétfői ülésén a Görögországnak nyújtott második mentőcsomagról született megállapodást, jóllehet sajnálattal tapasztalja, hogy a lassúság és késlekedés akadályozza a végleges megoldás megtalálását.

— ugyanakkor aggódik a segélyterv szociális és gazdasági következményei miatt, ezért kéri az Európai Tanácsot, hogy támogassa a gazdasági fellendülést elősegítő intézkedéseket, különös tekintettel a válság által leginkább sújtott országokra,

— emlékeztet rá, hogy a jelenlegi recesszió spiráljából való kitöréshez a reálgazdaságba történő beruházásokra, különösen pedig valódi iparpolitikára van szükség,

— üdvözli a tizenkét kormány kezdeményezését a Tanács és az Európai Bizottság irányába.

2. Az EGSZB megállapítja, hogy a polgárok egyre gyakrabban kénytelenek kételkedni az Unió intézményeiben és így magában az Unióban is, miközben egyre inkább magát az Uniót okolják a jelenleg tapasztalható nehézségek miatt.

3. Az EGSZB nem érthet egyet olyan intézkedésekkel, amelyek megelégszenek a költségvetési és adózási fegyelem kizárólagos szempontjával, és úgy véli, hogy a gazdasági politikák irányításának az euróövezeten belül és az egész EU-ban is tágabb látókörűnek és ambiciózusabbnak kell lennie.

4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az európai általános érdekek letéteményeseként központi szerep hárul az Európai Bizottságra, különösen a gazdaság- és pénzügyi politikai intézkedések végrehajtása terén, az új kormányközi szerződésben foglalt intézkedéseket is beleértve.

5. Az EGSZB ennek kapcsán leszögezi, hogy új lendületet kell adni az Európa 2020 stratégiának, különös tekintettel az ifjúságot, a kutatást és az innovációt, valamint a zöld gazdaságot

támogató fellépésekre. Az EGSZB elismerését fejezi ki José Manuel Barroso elnöknek az Európai Tanács 2012. január 30-i ülése alkalmával bejelentett, a fiatalok munkához jutását előmozdító új intézkedések miatt, és felszólítja az elnököt, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket konkrét kezdeményezések megvalósítása felé ezen a területen. Az EGSZB támogat továbbá minden olyan, a kis- és középvállalkozások megsegítését szolgáló intézkedést is, amely teljességgel összhangban van a hatályos közösségi jogszabályokkal.

6. Az EGSZB sürgeti, hogy a 2014–2020. közötti időszak többéves pénzügyi keretéről folyó tárgyalások biztosítsanak megfelelő, az eddiginél jelentősebb költségvetést az EU számára. Az EGSZB ennek kapcsán támogatja az európai költségvetés finanszírozását szolgáló új saját források létrehozását, illetve a köz- és a magánszféra különböző beruházási formáinak felhasználását. Az EGSZB a maga részéről jelentést kíván készíteni arról, milyen árat fizetne Európa az egységfolyamat elakadásáért, nyilvánvalóvá téve a fokozott európai integráció előnyeit. Az EGSZB kitart amellett is, hogy nem lehet hátrányosan megkülönböztetni az EU-hoz 2004 óta csatlakozott országokat az európai alapok forrásaihoz való hozzájutás küszöbértékei és támogathatósági kritériumai tekintetében.

7. Az EGSZB támogatja, hogy az Európai Központi Bank vállaljon nagyobb szerepet az euróövezet stabilizálásában, és helyesli az olyan pénzügyi tervezési rendszereket, amelyek a magán-megtakarítások és a piacok (eurokötvények) segítségével biztosítják a gazdasági tevékenységek jövőjét és fellendülését szolgáló projektek finanszírozását.

8. Az EGSZB felszólítja az európai intézményeket és nemzeti hatóságokat, hogy:

- tartózkodjanak attól, hogy bármilyen módon gyengítik a hatályban lévő szerződések erejét és az általuk létrehozott intézményrendszert;
- hajtsák végre mindazokat a közösségi intézkedéseket, amelyek elősegítik a növekedést, illetve támogatják az infrastruktúrák fejlesztését, a kis- és középvállalkozások erőfeszítéseit, a fiatalok munkához jutását, valamint a hatékony és környezetbarát európai energiapolitika megvalósítását;
- ambiciózus költségvetés elfogadásával tegyék lehetővé a felsorolt intézkedések végrehajtását, és az európai kohézió megerősítését;
- mutassanak egységes fellépést az európai polgárok és a világ többi régiója irányában;
- küldjenek pozitív üzenetet az európai ifúságnak, amely a válságra adható megoldásként és jövőjük valódi perspektívájaként mutatja be az Európai Uniót;
- a különböző szinteken születő döntéseket olyan folyamatokra alapozzák, amelyek az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek bevonására, valamint a civil társadalom reprezentatív szervezeteivel folytatott hatékony konzultációra épülnek, és a független társadalmi párbeszéd hozzájárulása révén biztosítják e döntésekhez a polgárok valódi támogatását.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

VÉLEMÉNYEK

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

478. PLENÁRIS ÜLÉS, 2012. FEBRUÁR 22. ÉS 23.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Hogyan vonjuk be a civil társadalmat a pénzügyi szabályozásba? (saját kezdeményezéssé vélemény)

(2012/C 143/02)

Előadó: **Peter MORGAN**

2011. január 20-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezéssé véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Hogyan vonjuk be a civil társadalmat a pénzügyi szabályozásba?

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2012. február 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) 66 szavazattal 53 ellenében, 41 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A pénzügyi válság egyik oka a pénzügyi piacok elégtelen és hiányos szabályozása, illetve felügyelete volt. A pénzügyi piacok szabályozása terén az egyik nehézség az, hogy lehetővé kell tenni a különböző és ellentétes álláspontok kiegyensúlyozott megjelenítését. A pénzügyi ágazat érdekeinek legitim képviseléséhez nem létezik ellensúly a civil társadalom részvételének formájában. A politikai összetűzések elsősorban a jogalkotó és az érintett pénzügyi szektor között zajlanak le.

1.2 Az EGSZB-nek éppen a pénzügyi piacok szabályozását illetően rendeltetése, hogy orvosolja a civil társadalom részvételével kapcsolatos hiányosságokat. Az EGSZB-ben ugyanis egyfelől a pénzügyi gazdaság szervezetei, másfelől pedig a fogyasztóvédelmi szervezetek és a szakszervezetek képviseltetik magukat. Az EGSZB nem akarja és nem is tudja helyettesíteni a civil szervezetek közvetlen bevonását. A civil párbeszéd demokratikus és nyitott véleményalkotó folyamat, amelyben minden érintett szereplőnek hatékony módon részt kell vennie.

1.3 Az EGSZB számára nem kétséges, hogy magának a pénzügyi szektornak a részvétele a véleményalkotásban legitim. A pénzügyi szektor az, amelyet a szabályozás érint, amelynek

teljesítenie kell a feltételeket, és végre kell hajtania a jogszabályi kötelezettségeket. Az EGSZB azt is elismeri, hogy a pénzügyi szektoron belüli ágazatok és vállalkozások jórészt felelős és tisztességes módon működnek, és nem jelentettek okot a pénzügyi válságra.

1.4 A részletes szabályozás komplexitását tekintve döntő jelentőségű, hogy a szervezetek ne csak alapvető célokat nevezzenek meg és általános szigorításokat követeljenek, hanem kompetens és célravezető javaslatokat és érveket fogalmazzanak meg. Ennek eléréséhez jelentős erőfeszítéseket kell tenni, hogy a szervezetek a jogalkotóval és más szervezetekkel is egyenrangúként tudjanak vitatkozni.

1.5 Az Európai Bizottságnak, az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a tagállamoknak maguknak kell kezdeményezéseket tenniük annak érdekében, hogy a civil társadalom szélesebb köre vehessen részt a pénzügyi piacok szabályozásában.

1.6 Az Európai Központi Banknak, az Európai Rendszerkockázati Testületnek és az újonnan létrehozott európai pénzügyi felügyeleti hatóságoknak be kellene vonniuk munkájukba a civil

társadalmi szervezeteket. A jogszabályokban előírt érdekcsoportoknak a pénzügyi felügyeleti hatóságokban végzett munkája során figyelemmel kellene lenni a civil társadalmi szervezetek sajátosságaira.

1.7 A civil társadalmi szervezetek uniós eszközökkel való pénzügyi támogatása bizonyos esetekben megfelelő lehet a fontos érdekek képviselésével kapcsolatos hiányosságok kiegyenlítéséhez. Ennek kapcsán mindenesetre biztosítani kell a pénzügyi hozzájárulások általános átláthatóságát, a szervezetek függetlenségének garanciáit, az Európai Bizottsággal fenntartott kapcsolatokban pedig ügyelni kell arra, hogy a támogatást élvezőket ne részesítsék előnyben a nem támogatott egyesületekkel szemben.

1.8 A fogyasztói szervezetek és szakszervezetek mellett számos más olyan csoport is létezik, amelyek jelentős mértékben hozzá tudnak járulni a pénzügyi piacokról szóló vitához. Ilyenek például a jóléti szervezetek, a kis- és középvállalkozások, az intézményi befektetők szervezetei, a nagyobb pénzügyi műveleteket bonyolító ipari és szolgáltató vállalatok és ezek szervezetei, a pénzügyi közvetítők és maguk a hitelminősítők is. A piacok versenyhelyzetéből adódóan a szabályozás által közvetlenül nem érintett pénzügyi szektorok képviselői is hasznos hozzájárulással szolgálhatnak.

1.9 Nem minden téma egyformán alkalmas arra, hogy a civil társadalmi szervezetek véleményét mondjanak róla. Míg a fogyasztóvédelem, az adóbevételek pénzügyi intézmények megmentésére való felhasználásának vagy a pénzügyi szektor megadóztatásának kérdései különösen kínálkoznak erre, a technikai részletkérdések – például a fizetőképesség kiszámolása vagy a számvitel terén – kevésbé vonzóak.

1.10 Nem elég, ha csak általánosságban és különbségtétel nélkül követelünk szigorúbb szabályokat. Ez nem segíti a jogalkotót. Nemcsak minél konkrétabb javaslatokat kell tenni, hanem önállóan is meg kell fontolni a szigorúbb követelmények előnyeit és hátrányait.

1.11 Az EGSZB arra biztatja a civil társadalom európai és nemzeti szervezeteit, hogy az eddigieknél intenzívebben foglalkozzanak a pénzügyi piacok szabályozásával. Számos ilyen szervezet számára lehetőség adódik arra, hogy a pénzügyi piacok stabilitásának támogatását a szervezet külön és adott esetben új céljaként határozzák meg, és ennek megfelelően bővítsék ki érdeklődési és tevékenységi területüket.

1.12 Az EGSZB szerint jó lenne, ha a szervezetek a pénzügyi piacok szabályozásában való részvételüket felhasználnák az EU e téren végzett sikeres tevékenységeinek széles körű és pozitív megismertetésére szervezeteikben és a nyilvánosság körében.

1.13 Egyes bizonyítottan hibás lépései ellenére az európai pénzügyi ágazat is a válság árártalmi közé tartozik. Ezért felszólítjuk, hogy járuljon hozzá a pénzügyi piacok hatékony

szabályozásához. Az egyes ágazatok nyugodtan kimondhatnak, amit gondolnak, ha más ágazatok szabályozásának a pénzügyi piacok stabilizációja érdekében való véleményezéséről van szó.

1.14 A pénzügyi szektornak magának is nyitottá kell válnia a civil társadalommal való párbeszéd előtt. Mivel a pénzügyi válság következtében nagy figyelem irányul a pénzügyi szektorra, a vállalatok számára előnyös lehet, ha párbeszédet kezdenek a civil társadalommal, érveket osztanak meg egymással, és ösztönzést merítenek ebből.

1.15 Az európai véleményalkotásban természetesen kiemelkedő szerepet játszanak a médiák. E téren is kívánatos lenne a civil társadalmi szervezetek álláspontjának nagyobb mértékű megismertetése.

1.16 Az EGSZB továbbra is intenzíven foglalkozik a pénzügyi piacok szabályozására irányuló javaslatokkal, széles körben megvitatja azokat és lényeges véleményeket dolgoz ki róluk, ennek során pedig különös súlyt fektet arra, hogy a civil társadalom EGSZB-s képviselőinek álláspontját is bevonja. A viták során a szekcióbéli és tanulmányozócsoportbeli meghallgatások révén nagyobb mértékben és közvetlenebbül bevonja majd véleménye kialakításának folyamatába a civil társadalmi szervezeteket.

1.17 Az EGSZB munkatervének kialakítása során, a plenáris üléseken, a szekciók és a tanulmányozócsoportok ülésein gondoskodni fog arról, hogy megfelelő tere legyen a pénzügyi piacok szabályozásáról szóló intenzív vitának. Pénzügyi és személyi forrásainak kezelése során biztosítani fogja, hogy a pénzügyi piacok szabályozásával kapcsolatos kérdésekben hozzáértő szaktanácsadás álljon a tagok rendelkezésére.

2. A vélemény célja és háttere

2.1 A pénzügyi piacok 2008 óta tartó válsága ⁽¹⁾ a világ és különösen az Európai Unió polgárai számára súlyos következményekkel járt, melyekkel az EGSZB több ízben is intenzíven foglalkozott. A piacok összeomlásának, az azt megelőző spekulációnak és az igen kockázatos pénzügyi termékekkel való kereskedésnek egyik oka a pénzügyi piacok elégtelen és hiányos szabályozása, illetve felügyelete volt.

2.2 Az e területre vonatkozó szabályozás során az volt az egyik nehézség a múltban, és még ma is az, hogy egy pluralista és demokratikus véleményalkotási folyamat keretében lehetővé kell tenni a különböző és ellentétes álláspontok kiegyensúlyozott megjelenítését. A pénzügyi ágazat érdekeinek legitim képviseléséhez ma nem létezik ellensúly civil társadalmi szervezetek formájában. A pénzügyi piacok új szabályozása során ezt az aszimmetriát is ki kell küszöbölni.

⁽¹⁾ A túl nagy államháztartási hiányok által kiváltott válságot ebben a véleményben figyelmen kívül hagyjuk, bár itt is feltehetnénk a kérdést, hogy a civil társadalom miért nem követelte korábban és határozottabban az adósságok csökkentését.

2.3 Az EGSZB mint az európai civil társadalom intézménye saját véleményeinek kidolgozása mellett azt is feladatának tekinti, hogy elősegítse minden résztvevő és érdekelt széles körű és átfogó bevonását az európai jogalkotási folyamatba. Ezért aggodalommal szemléli, amikor az egyes politikaterületeken rendszeresen sikertelen marad a kiegyensúlyozott vita folytatására irányuló kísérlet.

2.4 E saját kezdeményezésű vélemény célja ezért az, hogy elemezze a civil társadalom részvételét a pénzügyi piacok szabályozásában, és ajánlásokat fogalmazzon meg annak hatékonyabb bevonását illetően.

3. A civil társadalom bevonásának hiányosságai és akadályai

3.1 A pénzügyi piacok szabályozását eddig elsősorban a pénzügyi szektor érintett szereplői kísérték figyelemmel. Ezt a benyomást nyomatékosan megerősítette az EGSZB által szervezett 2011. november 28-i meghallgatás is. Ennek oka nem az uniós intézmények nyitottságának hiánya volt. Ez a témakör eddig csak csekély érdeklődést keltett olyan szervezetekben, amelyek nem tartoznak a pénzügyi szektorhoz. Ezt mutatja például az Európai Bizottság konzultációin, az Európai Parlament meghallgatásain vagy a nyilvános vitában való csekély részvétel.

3.2 A pénzügyi szektorra vonatkozó irányelvekkel és rendeletekkel kapcsolatos politikai összetűzések elsősorban a jogalkotó és az érintett pénzügyi szektor között zajlanak le. Ezzel szemben más témakörökben a politikai vita, a civil társadalmi szervezetek közötti is, Brüsszelben éppen hogy a pluralista vita lényegét jelenti, mint például a szociálpolitikában a munkaadók és a szakszervezetek közötti, a környezetpolitikában az ipar és a környezetvédelmi szövetségek közötti vagy a fogyasztóvédelmi politikában a kereskedelem és a fogyasztói egyesületek közötti vita.

3.3 Az EGSZB szerint a pénzügyi piacok szabályozásának hiányosságai számos okra vezethetők vissza:

3.3.1 A pénzügyi piacok szabályozásának célja a pénzügyi piacok biztonságának és stabilitásának és ezzel egy olyan, kevésbé konkrét és megfogható közjónak a megőrzése, amely ráadásul sokáig egyáltalán nem tűnt veszélyeztetettnek. A polgárok kézzelfogható érdekei, amelyeket érvényesíteni kellett volna, nem voltak minden további nélkül felismerhetők. Így a pénzügyi piacok érdekcsoportjain kívül kevesen éreztek érdeklődést, ösztönzést és motivációt arra, hogy e kérdésekkel foglalkozzanak.

3.3.2 A pénzügyi piacok igen bonyolultak, és a nem szakemberek számára nem könnyen érthetők meg. A különböző szereplők, a bonyolult termékek és a hatások sokrétű összefüggései az ágazaton kívüli szervezetek számára nehezé teszik, hogy a vitákban a szükséges szakismeretekkel vegyenek részt.

3.3.3 A szabályozásnak a civil társadalmi szervezetek tagjainak érdekeire gyakorolt közvetlen és elsősorban a közvetett

hatásai gyakran nehezen ismerhetők fel, különösen ha nem irányelvekről és rendeletekről van szó, hanem bonyolult végrehajtási rendelkezésekről és technikai szabványokról.

3.3.4 A pénzügyi piacok szabályozási folyamata viszonylag nehezen áttekinthető. A korábbi Lámfalussy-eljárás, valamint a delegált jogi aktusok, végrehajtási jogi aktusok és kötelező érvényű technikai jellegű szabályok jelenlegi rendszere és a számos eljárási lépcsőfok, a számos különböző mértékben részt vevő intézmény és hatóság miatt gyakran nehéz célirányos véleményt kibocsátani a megfelelő időpontban. Ezenkívül a szabályozások tartalmát egyre inkább globális intézmények, mint például a G20, a Bázeli Bizottság vagy az IASB (Nemzetközi Számviteli Standard Testület) határozza meg, amelyek munkája kevésbé átlátható.

3.3.5 A számos szabályozási terv, a jogalkotási folyamatok sebessége és az érdekeltek nagy száma miatt az intézményi döntéshozók kapacitása a párbeszéd folytatását, álláspontok kidolgozását és konferenciákon való részvételt illetően elérte terhelhetőségének határát.

3.3.6 A pénzügyi piacok erős globális integrációja, a tőke globális mozgathatósága és a kereskedelmi folyamatok magas szintű érzékenysége eddig nehezen cáfolható érveket jelentettek az európai piaci folyamatokba való beavatkozás ellen. A növekedést elősegítő és munkahelyeket teremtő beruházásokra fordítható menekülő tőkéért folyó verseny miatt ésszerűnek és sokáig elegendőnek tűnt az ún. „light touch” (utólagos) szabályozás stratégiája.

3.4 Ezek a nehézségek is hozzájárultak a *Finance Watch* kezdeményezés megalapításához, amelynek keretében európai képviselők kezdeményezésére különböző európai és nemzeti szervezetek együtt kísérik figyelemmel a pénzügyi szektor területén megvalósuló jogalkotást.

3.5 Úgy tűnik, a tagállamokban is vannak hasonló problémák. Nem látszik, hogy a civil társadalmi erők jelentős befolyást szereztek volna a pénzügyi piacok szabályozására.

3.6 A pénzügyi szektorban tevékenykedő kis- és középvállalatok érdekeinek figyelembevétele, valamint a civil társadalom részvétele nehézségekbe ütközik. Számos kisebb méretű pénzügyi intézmény panaszkodik a súlyos adminisztratív terhekről és a számukra csak nehezen végrehajtható szabályok bonyolultságáról.

4. Alapvető megjegyzések

4.1 A részvételi demokrácia az európai társadalmi modell és az európai kormányzás szilárd alkotóeleme. A képviseleten és a részvételen alapuló demokráciát a Lisszaboni Szerződés rögzíti. Ott azonban csak az a kötelezettség szerepel, hogy „a polgárok és az érdekképviselői szervezetek” számára lehetőséget kell biztosítani a véleménynyilvánításra (EUSz. 11. cikk). Az európai szerveknek kell tehát kezdeményezéseket indítaniuk, ha bizonyos tervek semmilyen vagy csak kiegyensúlyozatlan visszhangra találnak a civil társadalom körében.

4.2 Ennek kapcsán magától értetődik, hogy demokratikus legitimitációval rendelkező intézményeknek kell meghozniuk a döntéseket, a civil párbeszéd pedig csak előkészítő és figyelemmel kísért szereppel rendelkezik.

4.3 Az EGSZB a szervezett civil társadalom képviselőinek, eszmecseréinek és véleménynyilvánításának elsődleges helyszíne, és létfontosságú hidat jelent Európa és polgárai között. Ennek a szerepnek az EGSZB különösen a jogalkotás terén tesz eleget.

4.4 Az EGSZB-nek éppen a pénzügyi piacok szabályozását illetően feladata, hogy kiemelt szerepet játsszon, és orvosolja a civil társadalom bevonásával kapcsolatos hiányosságokat. Az EGSZB-ben ugyanis egyfelől a pénzügyi gazdaság szervezetei, másfelől pedig a fogyasztóvédelmi szervezetek és a szakszervezetek képviselik magukat. Az EGSZB arra irányuló kötelezettsége révén, hogy véleményeket fogalmazzon meg az Európai Bizottság javaslataihoz, a tagok automatikusan foglalkoznak a jogszabályokkal, és nincs szükségük további felszólításra vagy ösztönzésre.

4.5 Így például az EGSZB a pénzügyi válság kezdete óta több ízben kifejezésre juttatta a civil társadalmi szervezetek véleményét, és 2008 közepe óta mintegy 30 véleményt fogalmazott meg általánosságban a pénzügyi válsággal, és különösen a jogszabályi kezdeményezésekkel kapcsolatban.

4.6 A civil társadalom egyéb területekbe való bevonásának hiányosságait tekintve most még fontosabb, hogy az európai intézmények figyelmet fordítsanak az EGSZB véleményeire.

4.7 Az EGSZB nem akarja és nem is tudja helyettesíteni a civil társadalmi szervezetek közvetlen bevonását. A civil párbeszéd demokratikus és nyitott véleményalkotó folyamat, amelyben különféle formákban minél több szereplőnek kellene vennie.

4.8 Az EGSZB számára nem kétséges, hogy a pénzügyi szektornak a véleményalkotásban való részvétele éppúgy legitim, mint más szervezeteké. Maga a pénzügyi szektor az, amelyet a szabályozás érint, és amelynek teljesítenie kell a feltételeket, és végre kell hajtania a jogszabályi kötelezettségeket. A pénzügyi gazdaság szervezeteinek részvétele azért is szükséges, mert természetesen magának a szektornak áll leginkább érdekében a pénzügyi stabilitás. Emellett a jól felépített hatásvizsgálatok elvégzéséhez is szükség van a szektor szakértelmére.

4.9 Az EGSZB azt is elismeri, hogy a pénzügyi szektoron belüli ágazatok és vállalkozások jórészt felelős és tisztességes módon működnek, és nem adtak okot a pénzügyi válságra. A pénzügyi szektor általánosan negatív megítélése, ahogy ez időről-időre elhangzik, az EGSZB szerint nem megalapozott. Többnyire olyan vállalkozásokról van szó, amelyek nem profitáltak a pénzügyi piacok túlkapásaiból, sőt: a válság és hatásai őket is kedvezőtlenül érintették. A pénzügyi intézmények olyan ügyfeleinek száma, akik veszteséget szenvedtek, korlátozott maradt – többek között az állami támogatásoknak köszönhetően.

4.10 A pénzügyi és gazdasági válság legnagyobb áldozatainak mégis az egyes polgárok, mint adófizetők, munkavállalók és

fogyasztók. Annak biztosítására, hogy ne fordulhasson elő még egyszer egy ilyen mértékű válság, a polgároknak – civil szervezetek keretében – szorosabban részt kell venniük a pénzügyi ágazatra vonatkozó új szabályok kidolgozásában.

4.11 A részletes szabályozás komplexitását tekintve döntő jelentőségű, hogy a szervezetek ne csak alapvető célokat nevezzenek meg és általános szigorításokat követeljenek, hanem kompetens és célravezető javaslatokat és érveket fogalmazzanak meg. Ennek eléréséhez jelentős erőfeszítéseket kell tenni, hogy a szervezetek a jogalkotóval és más szervezetekkel is azonos szinten tudjanak vitatkozni.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az Európai Bizottságnak, az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és a tagállamoknak maguknak kell kezdeményezéseket indítaniuk annak érdekében, hogy a civil társadalom szélesebb köre vehessen részt a pénzügyi piacok szabályozásában.

5.1.1 Annak érdekében, hogy a szervezetek határozottabban felismerjék a polgárok érintettségét, döntően fontos, hogy a javaslatokban egyszerűen, nyíltan és pontosan ismertessék a tervezett szabályozások azonnali és közvetlen következményeit a civil társadalomra nézve.

5.1.2 Ha – ahogy a múltban többször is megtörtént – kiderül, hogy a pénzügyi piacokat érintő kérdésekről szóló konzultációkra csak kevés válasz érkezik civil társadalmi körökből, akkor az egyes szervezetek figyelmét célirányosan fel kell hívni a részvételre. Szükség esetén meg lehet hosszabbítani a konzultációk határidejét, ahogy arról az „intelligens jogalkotásra” irányuló európai bizottsági kezdeményezésben már rendelkeztek is. A konzultációkon nem elég csak a technikai szempontokat kiemelni, hanem célirányosan meg kell kérdezni a civil társadalom véleményét. Figyelembe kell venni a civil társadalmi szervezetek specifikus szemszögét.

5.1.3 Az Európai Bizottság és az Európai Parlament nyilvános meghallgatásaiba eleve be kellene vonni a megfelelő szervezeteket. Az intézményeknek – sűrű programjuk ellenére – nyitottaknak kell lenniük a civil társadalmi szervezetekkel folytatandó megbeszélésekre, és részt kell venniük azok rendezvényein.

5.1.4 Az Európai Bizottság és az Európai Parlament szakértői csoportjaiban nemcsak a pénzügyi ágazat, hanem más csoportok képviselőinek is helyet kell kapniuk. Ügyelni kell ugyanakkor arra, hogy csak olyan személyeket jelöljenek ki, akik rendelkeznek a kérdéses témához szükséges szakértelemmel. Hiszen semmit sem nyerünk azzal, ha nincs egyensúly a szakmai kompetenciák terén.

5.1.5 A civil társadalmi szervezetek uniós eszközökkel történő pénzügyi támogatása bizonyos esetekben megfelelő eszköz lehet arra, hogy orvosoljuk a fontos érdekek képviselőivel kapcsolatos hiányosságokat. A támogatás ellentmond azonban annak, hogy a polgári érdekérvényesítés lényegében önszervezésre és önfinanszírozásra épül, ráadásul korlátozhatja

a szervezetek függetlenségét, és mindkét oldalon lojalitási konfliktusokhoz vezethet. Mindenesetre biztosítani kell a pénzügyi hozzájárulások általános átláthatóságát és a szervezetek függetlenségének garanciáit, az Európai Bizottsággal fenntartott kapcsolatokban pedig ügyelni kell arra, hogy a támogatást élvezőket ne részesítsék előnyben a nem támogatott egyesületekkel szemben.

5.2 Fontos, hogy a pénzügyi piacok szabályozásával foglalkozó egyéb uniós intézmények – így az Európai Központi Bank, az Európai Rendszerkockázati Testület, valamint a három (a bankokat, az értékpapírokat, illetve a biztosítókat ellenőrző) európai felügyeleti hatóság – munkájuk során figyelembe vegyék a civil társadalmi szervezetek álláspontjait.

5.3 A pénzügyi felügyeleti hatóságoknál a jogszabályban elrendelt érdekcsoportok eljárásainak tekintettel kell lenniük a civil társadalmi szervezetek nézőpontjaira, lehetővé kell tenniük a visszajelzést az adott szervezetek felé, és így a civil társadalom bevonásának új eszközévé kell válniuk. Ez jelenleg – különösen a dokumentumok és tanácskozások átláthatósági szempontból túlzott bizalmassági követelményei miatt – nem általános.

5.4 Ahhoz, hogy a civil társadalom nagyobb mértékben részt vegyen a pénzügyi piacok szabályozásában, nem elegendőek az absztrakt politikai követelmények. Konkrétabban fel kell vázolnunk, hogy ki, mikor és milyen pénzpiaci kérdésről kell, hogy nyilatkozzon.

5.4.1 A fogyasztói szervezetek és a szakszervezetek mellett számos más csoport is létezik, amelyek lényegi észrevételekkel gazdagíthatják a pénzügyi piacokról szóló vitát. Ilyenek például a jóléti szervezetek, a kis- és középvállalkozások, az intézményi befektetők szervezetei, a nagyobb volumenű pénzügyi tranzakciókat bonyolító ipari és szolgáltató vállalatok és ezek szervezetei, a pénzügyi közvetítők és maguk a hitelminősítők is. A szabályozás által közvetlenül nem érintett pénzügyi szektorok képviselői is hasznos hozzájárulással szolgálhatnak.

5.4.2 Nem minden téma egyformán alkalmas arra, hogy a civil társadalmi szervezetek véleményét mondjanak róla.

5.4.2.1 Míg a fogyasztóvédelemmel, az adóbevételek pénzügyi intézmények megmentésére való felhasználásával vagy a pénzügyi szektor megadóztatásával kapcsolatos kérdések kifejezetten adják magukat, a technikai részletkérdések – például a fizetőképesség kiszámolása vagy a számvitel terén – kevésbé vonzóak.

5.4.2.2 Mégis fontos, hogy a szervezetek ne csak elfogadaskor foglalkozzanak a szabályozásokkal, hanem teljes egészében, a végrehajtási rendelkezésekkel és a technikai szabványokkal együtt vizsgálják meg azokat, akkor is, ha ez összeségében fáradságosnak tűnik.

5.4.2.3 Az EGSZB látja ugyanakkor, hogy a pénzügyi piacok hosszú távú stabilitása és fenntarthatósága igen sok specifikus

rendelkezés összjátékából áll össze, amelyeket mind külön meg kell vitatni. Ha a szervezetek nem is tudnak minden előírással foglalkozni, fontos, hogy a civil társadalom legalább azokat a kérdéseket megvizsgálja, amelyek összességében meghatározzák a szabályozás sikerét. És itt nem csupán a fogyasztóvédelmi jogszabályokról van szó, hanem például a felügyeleti jogról, a sajáttőke nagyságáról és a vállalatirányításról is.

5.4.2.4 A helyzetet még az is bonyolítja, hogy az állítólagosan tisztán technikai jellegű problémák mögött gyakran nagyon is politikai és a polgárokat közvetlenül érintő kérdések rejlenek. Így például a magán nyugdíjbiztosítókra irányuló céltartalékok kiszámításához alkalmazandó kamatláb meghatározása jelentős mértékben befolyásolja azt, hogy a biztosítók adhatnak-e hosszú távú garanciát a nyugdíjak szintjére.

5.4.2.5 Nem elég, ha csak általánosságban és különbségtétel nélkül követelünk szigorúbb szabályokat. Ez nem segíti a jogalkotót. Nemcsak minél konkrétabb javaslatokat kell tenni, hanem önállóan is meg kell fontolni a szigorúbb követelmények előnyeit és hátrányait. Ennek során figyelembe kell venni olyan szempontokat, mint a vállalatok – mindenekelőtt a kis- és közepes méretű pénzügyi intézmények – terhei, a magánszemélyek és a vállalkozások hitelhez való hozzáférése, valamint a piacok működőképessége.

5.4.3 Fontos, hogy a civil társadalom a döntési folyamatnak lehetőleg minden szakaszában elmondja a véleményét. Egyes alapvetően fontos döntéseket gyakran már korai szakaszban, például az Európai Bizottság által tartott első konzultáció után vagy a szövegtervezetek pénzügyi felügyeleti szervek általi kidolgozásakor meghoznak. Ezért a szervezeteknek meg kell ismerkedniük a fent említett bonyolult és a szokásos eljárásoktól eltérő folyamatokkal, és nyomon kell követniük ezeket.

5.5 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság arra biztatja a civil társadalom európai és nemzeti szervezeteit, hogy az eddigieknél intenzívebben foglalkozzanak a pénzügyi piacok szabályozásával.

5.5.1 Az EGSZB szerint számos ilyen szervezet számára lehetőség adódik arra, hogy a pénzügyi piacok stabilitásának támogatását a szervezet külön és adott esetben új céljaként határozzák meg, és ennek megfelelően bővítsék ki érdekszférájukat és tevékenységi területüket.

5.5.2 A pénzügyi piacok és az arra vonatkozó szabályozások imént vázolt összetettségére való tekintettel a szervezeteknek kellő mértékben ki kell építeniük és tovább kell fejleszteniük a szükséges szakmai kompetenciával rendelkező személyi állományt. Adott esetben új testületek létrehozására, a nemzeti szervezetekkel való szorosabb együttműködésre és külső szakértők bevonására is szükség lehet.

5.5.3 Ennek kapcsán az EGSZB üdvözli a *Finance Watch* létrehozását. Ez az új európai szintű szervezet a pénzügyi piacok stabilitásának támogatását tűzte ki céljául. Ez azonban önmagában nem elegendő a civil társadalom széles körű bevonásának lehetővé tételére.

5.5.4 A szervezeteknek az európai, illetve tagállami szintű nyilvános vitákon is részt kellene venniük, így járulva hozzá politikai alapon a pénzügyi piacok szabályozásához.

5.5.5 Az EGSZB szerint jó lenne, ha a szervezetek a pénzügyi piacok szabályozásában való részvételüket felhasználnák az EU e téren végzett sikeres tevékenységeinek széles körű és pozitív megismertetésére szervezeteikben és a nyilvánosság körében.

5.5.6 Ezzel kapcsolatban különösen fontos a nemzeti és európai szervezetek együttműködése. Egyfelől azért, mert az európai és a nemzeti szabályozási szintek éppen a pénzügyi piacok szabályozásában komplementerek. Másfelől pedig, mert a nemzeti szervezetek az európai csúcsszervezeteknél gyakran több forrással rendelkeznek, és ezeket – különösen a szóban forgó területen – érdemes lenne európai erőfeszítésekre fordítani.

5.5.7 Mivel a tőke könnyen mozog a Föld körül, fontos, hogy a pénzügyi piacokra vonatkozó szabályozást világszerte összehasonlítható szintre emeljük. Ezt elsősorban a nemzetközi irányultságú vagy nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező szervezetek segíthetik elő. Ezek a szervezetek globálisan reklámozhatják a pénzügyi piacok összevethetően magas szintű, hatékony szabályozását, hogy világszerte megfékezzék a telephelyek közötti, minél alacsonyabb szabványokra épülő versenyt. A globális pénzügyi piac stabilitásának érdekeit a világ minden pénzügyi csomópontján azonos intenzitással kell védeni.

5.6 Egyes bizonyítottan hibás lépései ellenére az európai pénzügyi ágazat is a válság károsultjai közé tartozik. Ezért felszólítjuk, hogy járuljon hozzá a pénzügyi piacok hatékony szabályozásához.

5.6.1 Az egyes ágazatoknak nem kell visszafogniuk magukat, ha más ágazatok szabályozásának a pénzügyi piacok stabilizációja érdekét szolgáló kommentálásáról van szó.

5.6.2 Az EGSZB szerint magától értetődik, hogy a pénzügyi ágazat érdekképviselőtől átlátható, tisztességes és tiszteletteljes módon lássák el a döntéshozókkal szemben. A reprezentatív ágazati szervezetek rendszeresen megfelelnek ezeknek az elvárásoknak. Egyes vállalatoknak és ezek üzleti képviselőinek alkalmi tevékenységeire ez a múltban nem volt mindig igaz.

5.6.3 A pénzügyi szektort kérjük, hogy legyen nyitott a civil társadalommal való párbeszédre. Mivel a pénzügyi válság következtében nagy figyelem irányul a pénzügyi szektorra, a vállalatok számára előnyös lehet, ha párbeszédet kezdenek a civil társadalommal, érveket osztanak meg egymással, és ösztönzést merítenek ebből. Ez fontos lépés lenne abba az irányba, hogy összességében a társadalomhoz is közelebb kerüljenek. Ha a

pénzügyi ágazat azt tervezné, hogy önszabályozással kötelezi magát bizonyos magatartásra, az ilyen szabályok előkészítésekor is helyénvaló a civil társadalom bevonása.

5.6.4 Az EGSZB a tisztességes és átlátható civil párbeszéd nevében üdvözlözi az Európai Parlament és az Európai Bizottság közös lobbijegyzékének létrehozását, és méltányolja a Buzek-csoport munkájának eredményeit az Európai Parlamentben. Felhívja azonban a figyelmet arra, hogy a szabályok szigorítása nem szabad, hogy a szervezetek részvételének korlátozásához vagy akadályozásához vezessen. Ez különösen igaz olyan gyakorlati kérdésekre, mint az európai szolgálatok egyszerű elérhetősége és a nyilvános üléseken való részvétel.

5.7 Kérjük, hogy a tudomány világa, a társadalmi alapítványok és az agytrösztök ítélőképességükkel, szaktudásukkal és tapasztalataikkal segítsék a pénzügyi piacokról szóló vitát. Még akkor is, ha az ilyen intézmények tevékenységének középpontjában gyakran nem a konkrét jogalkotási munkában való részvétel áll, most élniük kellene az alkalmmal, hogy tudásukat az újabb válságok elkerülésének érdekében kamatoztathatják.

5.8 Az európai véleményalkotásban természetesen kiemelkedő szerepet játszanak a médiák. Itt is kívánatos lenne a civil társadalmi szervezetek álláspontjának nagyobb mértékű bemutatása. Ehhez adott esetben szükség lehet arra, hogy a megfelelő szervezeteket véleményformálásra ösztönözzék bizonyos kérdésekben, mivel napjainkban csak kevés civil képviselő vesz részt saját indítatásból a nyilvános vitákon.

5.9 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság azt tervezi, hogy erősíti részvételét a pénzügyi piacok szabályozására vonatkozó tervekről szóló vitákban.

5.9.1 Az EGSZB továbbra is intenzíven foglalkozik a pénzügyi piacok szabályozására irányuló javaslatokkal, széles körben megvitatja azokat és lényegre törő véleményeket dolgoz ki, ennek során pedig különös súlyt fektet arra, hogy a civil társadalom EGSZB-s képviselőinek álláspontját is bevonja.

5.9.2 Az EGSZB gondoskodni fog arról, hogy mind a három csoport képviselői egyenlően részt vegyenek a vitákban és az eljárás minden szakaszában.

5.9.3 A tanácskozások során a szekcióbeli és tanulmányozó-csoportbeli meghallgatások révén nagyobb mértékben és közvetlenebbül bevonja majd véleménye kialakításának folyamatába a civil társadalmi szervezeteket.

5.9.4 Az EGSZB a munkatervének kialakítása során, a plenáris üléseken, a szekciók és a tanulmányozócsoportok ülésein gondoskodni fog arról, hogy megfelelő tere legyen a pénzügyi piacok szabályozásáról szóló intenzív vitának.

5.9.5 Az EGSZB azt is igyekszik elősegíteni, hogy az adott civil társadalmi szervezetektől érkező tagjai intenzíven foglalkozzanak a pénzügyi piac szabályozásának kérdéseivel, és ennek megfelelően hassanak szervezeteik munkájára.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Növekedés és államadósság az EU-ban: két innovatív javaslat (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 143/03)

Előadó: **Carmelo CEDRONE**

2011. július 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Növekedés és államadósság az EU-ban: két innovatív javaslat

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2012. február 2-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) 121 szavazattal 46 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Főbb ajánlások

Jean Monnet: „Európa csak a válságok nyomán fejlődhet és válhat egységessé.”

1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az euróval kapcsolatos fő probléma inkább politikai, mint gazdasági természetű. Az euró hitelessége csorbult, mivel a hitelminősítő intézetek elvesztették abba vetett bizalmukat, hogy a kormányok határozottan fellépnek majd a túlzottan eladósodott tagállamok fizetési nemteljesítésének elkerülése érdekében. Az Európai Bizottság stabilitási kötvényekkel kapcsolatos javaslatára adott legutóbbi válaszok csak a stabilitásra irányulnak, a növekedésre kevésbé⁽¹⁾, míg a Tanács koordinációról és kormányzásról szóló szerződés tervezete⁽²⁾ kifejezetten a „demokratikus deficit” hangsúlyozza, mivel kihagyják az Európai Parlamentet és más intézményeket.

1.2 Ezenkívül az EGSZB úgy véli, hogy a rendszerjellegű válságból nem a nemzeti egoizmushoz való visszatérésen vagy a jogok korlátozásán, hanem a gazdaságpolitikák megváltoztatásán, a versenyképesség élénkítésén és, valamint a tagállamok közötti egyenlőség, szolidaritás és kohézió megerősítésén keresztül vezet az út. Ez helyreállítaná a nyilvánosság európai projektbe és az európai társadalmi modell helyreállíthatóságába vetett bizalmát. Egyébként fennállna annak veszélye, hogy a válságot nem sikerül megoldani, ami az európai eszme összeomlásához, sőt csődjéhez vezethetne.

1.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai intézményeknek nemcsak a hitelminősítő intézetek elvárásait kell teljesíteniük – ami egyfajta csapdahelyzet, bár azok időnként rámutatnak a piac hiányosságaira. Az intézményeknek saját polgáraik számára olyan hatékony kiutat kell mutatniuk a válságból, amely az EU jövőjére vonatkozó elképzelést is magában hordozza; ennek az

elképzelésnek képesnek kell lennie a bizalom és az optimizmus megteremtésére, valamint arra, hogy felerősítse a közös eszméhez való tartozás és az annak megvalósításában való részvétel érzését. A választóknak különösen azt kell látniuk, hogy a stabilitás növekedéssel is jár, nem csak megtakarításokkal, és a megbízható gazdasági növekedés újra helyreállíthatná a pénzügyi piacoknak az euróövezetbe és annak hitelességébe vetett bizalmát.

1.4 Ennek kapcsán az EGSZB üdvözli az európai uniós intézmények közös költségvetési és fiskális politika érdekében tett lépéseit, jöllehet a megtett intézkedések egyelőre részlegesek és korlátozottak. Mindamellelt – fenntartva az európai pénzügyi stabilitási eszköz (European Financial Stability Facility - EFSF), majd az európai stabilitási mechanizmus (European Stability Mechanism - ESM) azonnali igénybevételét és felhasználását sürgősen szükség van két gyakorlati javaslatra a növekedés (eurókötvény) kérdésének és az euróövezeti államadósság (Union Bond) stabilizálásnak megoldásához⁽³⁾. Ezen javaslatok által lehetővé válna bizonyos tagállamok és az EU számára, hogy ne csupán megtakarítások segítségével folytassák az euró védelmét, amely káros hatással lenne a társadalmi feltételekre, megállítaná a növekedést és recessziót okozhatna.

1.5 A növekedés gyors beindításához főként arra van szükség, hogy az Amerikai Egyesült Államok *New Deal*-jéhez hasonlóan képessé tegyék a tagállamokat arra, hogy stabilan és

⁽¹⁾ Európai Bizottság. Zöld könyv a stabilitási kötvények bevezetésének megvalósíthatóságáról COM(2011) november 23.

⁽²⁾ Az Európai Tanács szerződés tervezete a Gazdasági és Monetáris Unió stabilitásáról és kormányzásáról Január 10.

⁽³⁾ Felhívjuk a figyelmet, hogy ebben a véleményben használt „eurókötvény” fogalom meghatározása nem felel meg pontosan a más forrásokban alkalmazott meghatározásnak. Az Európai Bizottság zöld könyve elemzi a stabilitási kötvény megvalósíthatóságát, amely hasonló a jelen véleményben javasolt uniós kötvényhez (*Union Bond*) azzal a különbséggel, hogy egy ilyen jellegű kötvényhez közös garanciákra, vagy legalábbis több garanciára van szükség. Más javaslatok, mint például Lorenzo Bini Smagi javaslatai az eurókötvények fogalmát ugyanebben a kontextusban, a stabilitás elérésének eszközeként használják; ebben a véleményben az eurókötvény a kötvények nettó kibocsátására vonatkozik a konjunktúra helyreállítása és támogatása érdekében. Lásd továbbá Jakob von Weizsäcker, Jacques Delpla (2010): The Blue Bond Proposal in: a Bruegel Institute Policy Brief 2010. 3. szám. című írását, valamint C. M. Schmidt et al (2011): Proposal for a European Redemption Pact, November 9th. Sachverständigenrat zu Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung c. írását.

fenntarthatóan növekedhessenek, a versenyképesség, a produktivitás, a foglalkoztathatóság, a szociális állam, a jólét, és mindenek előtt a demokratikus konszenzus alapjain. Ez megteremtené a hatékony közös gazdasági és pénzügyi kormányzás feltételeit is.

1.6 A jelenlegi válság megoldására számos kötvényszerűsítést javasoltak, melyek együtt járnának a szükséges strukturális reformokkal⁽⁴⁾, melyeknek kidolgozására bátorítani és motiválni kellene a tagállamokat. E javaslatok politikai gyengesége – beleértve az Európai Bizottság zöld könyvét is – az, hogy a tagállamok közös, vagy szolidáris kötelezettségvállalásait tartalmazták, ami elfogadhatatlanná teszi azokat a kulcsszerepet játszó kormányok, nem utolsósorban Németország számára.

1.7 Az EGSZB ezzel ellentétben úgy véli, hogy ilyen garanciák és transzferek nem szükségesek a tagállami kötvények uniós kötvényekre való átváltásához vagy nettó eurókötvény kibocsátásához. Felveti azt is, hogy a kötvények általi finanszírozás nem ösztönzi a hanyagságot az államháztartás kezelésében, ha a nemzeti adósság uniós adósságra váltásával nem az adósság-, hanem a hitelállományt növelnék. A kötvények nettó kibocsátása nem a deficit finanszírozására szolgálna, hanem inkább megtakarításokat vonzana – beleértve az általános többletet is – a befektetésekre, amelyek növelni tudják a kohéziót és a versenyképességet.

1.8 Az EGSZB ezért a következő, egymást kiegészítő két európai uniós kötvény bevezetését javasolja: az **uniós kötvények** (Union bonds) az adósság stabilizálására, valamint az **eurókötvények** (Eurobonds) a fellendülés és a növekedés elősegítésére. Az EGSZB javasolja azt is, hogy az eurókötvények az **európai kockázati-tőke-alap** nettó tőkeáramlással történő finanszírozására szolgáljanak, mely az Európai Beruházási Alap (EBA) egyik eredeti célkitűzése volt⁽⁵⁾.

1.9 Union Bond kötvények: a nemzeti adósságnak a GDP legfeljebb 60 %-ának megfelelő, Union Bond kötvényekre fokozatosan átváltott hányada konszolidált adósságszámlán lenne tartható⁽⁶⁾. Mivel e kötvények nem képeznék kereskedés tárgyát, védettek lennének a hitelminősítő intézetek döntéseivel kapcsolatos spekulációs tevékenységekkel szemben. Mindemellett nem tennének szükségessé fiskális transzfereket sem. Azok a tagállamok, amelyeknek hitelállománya uniós kötvényben van, adósságszolgálatukat uniós kötvényre váltva is vállalhatnák. Az átváltásnak köszönhetően e tagállamok jórészt nemzeti adóssága oly mértékben csökkenhetne, hogy alkalmassá válhatnának a maastrichti kritériumok teljesítésére. Bizonyos, hogy Görögország pénzügyi helyzete továbbra is külön problémát jelentene, de elhatárolt jellege miatt kezelhető lenne.

⁽⁴⁾ Az egységes piacnak a Monti-jelentésben javasolt megteremtésétől kezdve.

⁽⁵⁾ Holland, Stuart (1993): The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990's (Jacques Delors előszavával), 1993. Nottingham: Spokesman Press.

⁽⁶⁾ A kötvények magántulajdonosai így jelentős előnyöket élvezhetnének csődvészély esetén, míg a nemzeti értékpapírokat fix kamatozás mellett lehetne uniós kötvényekre váltani.

1.10 A Stabilitási és Növekedési Paktumot nem kellene felülvizsgálni e célkitűzés eléréséhez, míg megcsorbult hitele a piacokon és a választók körében visszaállna, mert a stabilitási célkitűzést megszorító intézkedések nélkül lehetne megvalósítani. Ezenkívül a nemzeti adósság jelentős hányadának (legfeljebb 60 %-ának) uniós adósságra történő átváltása történhetne pl. „megerősített együttműködés” keretében. Azok a tagországok, amelyek úgy döntenek, megtarthatják saját kötvényeiket⁽⁷⁾.

1.11 Az uniós kötvényektől eltérően a fellendülés és a növekedés ösztönzése érdekében kibocsátott eurókötvények kereskedelme megengedett lenne, ami forrásokat is vonzhatna az Európai Unióba. 2011 szeptemberében a BRICS-országok (Brazília, Oroszország, India, Kína és Dél-Afrika) megerősítették, hogy az euróövezet stabilizálásához való hozzájárulásként eurótartalékot képeznek. Ha ezt nemzeti kötvények vásárlása helyett eurókötvények vásárlásával teszik, akkor az megerősíthetné az eurót, mint globális tartalékvalutát, és segíthetné a felemelkedő gazdaságokat a sokszínűbb globális valutatartalék-rendszer létrehozására vonatkozó törekvésük megvalósulásában.

1.12 Az eurókötvényeknek nem kell terhelniük Németország vagy más tagállamok nemzeti adósságállományát, és nincs szükség sem közös, sem szolidáris állami garanciákra sem. Az Európai Befektetési Bank már több mint 50 éve bocsát ki sikeresen kötvényeket nemzeti garanciák szükségessége nélkül, és teszi azt akkora sikerrel, hogy immár kétszer akkora, mint a Világbank.

1.13 A globális likviditási többlet eurókötvénybe történő beáramlása visszaállítaná a növekedést, ami az adósság és a deficit csökkentésének leghatékonyabb módja, ahogyan az a Clinton-kormány második kormányzati időszaka is igazolta, amelyben a szövetségi költségvetés minden évben többletet mutatott. Az eurókötvények hozzájárulhatnának az EBB beruházásainak finanszírozásához, amelyek nem a tagállamok közötti fiskális transzferekből, hanem a kedvezményezett tagállamok bevételeiből teljesülnének.

⁽⁷⁾ Azok a tagállamok, amelyek megerősített együttműködést kívánnak kialakítani egymás között az Unió nem kizárólagosa hatásköreinek keretében, igénybe vehetik az Unió ezen szerveit és gyakorlatait a szerződések idevágó rendelkezéseinek alkalmazásával, az EUSZ 20. cikkében és az EUMSZ 326–334. cikkében foglalt korlátozásokkal és az ezekben található részletes intézkedések mellett. A megerősített együttműködés célja az Unió céljainak támogatása, érdekeinek védelme, valamint integrációs folyamatának erősítése. Ez az együttműködés mindig nyitva kell, hogy álljon a tagállamok számára. A megerősített együttműködést lehetővé tévő határozatot a Tanácsnak végső eszközként kell kibocsátani, amennyiben megállapította, hogy az együttműködés célkitűzéseit nem lehet a teljes Unióban megfelelő idő alatt elérni, és feltéve, ha legalább kilenc tagállam részt vesz abban. A megerősített együttműködés keretében elfogadott jogi aktusok csak a résztvevő tagállamokat kötelezik, és az Acquis részének kell tekinteni azokat, amelyet a tagjelölt országoknak el kell fogadniuk az EUSZ 20. cikkének értelmében. A megerősített együttműködés folyamatával kapcsolatos tárgyalásokon a Tanács minden tagja részt vehet, de csak a Tanács megerősített együttműködésben részt vevő országokból származó tagjai vesznek részt a szavazáson (a EUMSZ 330. cikke alapján).

1.14 Egy ilyen kötvényekkel finanszírozott és beruházás-alapú növekedés révén, amely az EBB-csoportnak az 1997-es amszterdami speciális cselekvési programban rögzített, konvergenciára és kohézióra vonatkozó megbízatásának keretében valósulhatna meg, elérhetővé válna az Európai Bizottságnak a fiskális transzferek tekintetében javasolt makrogazdasági szint.

1.15 Erősödne a kohézió: az eurókötvényekből társfinanszírozhatók lennének az EBB beruházási projektjei, amelyekre a bank abból a célból kapott megbízást 1997-től, hogy ösztönözze a kohéziót és a konvergenciát az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, az oktatás, a városrehabilitáció, a környezet, a „zöld” technológiák, illetve a kis- és középvállalkozásoknak, valamint új technológiák terén induló (start-up) vállalkozásoknak nyújtott támogatás.

1.16 Javulna a **versenyképesség**, amennyiben az eurókötvények kibocsátásából származó tőke egy részét egy kkv-k számára létrehozott kockázati tőke-alapba helyeznék, és ezáltal megvalósulna az Európai Beruházási Alap (EBA) – mely jelenleg az EBB-csoport tagja – eredeti elképzeléseinek megfelelő európai kkv-politika (Mittelstandspolitik).

1.17 Ha az Európai Központi Bank a stabilitás őrzője, akkor az EBB-csoport feladata a növekedés védelme, amennyiben a befektetési projekteket eurókötvényekből társfinanszírozzák. A 2008. évi pénzügyi válság után az EBB felkérést kapott arra, hogy az adósság stabilizálása érdekében kötvényeket tartson és bocsásson ki. Az EBB azonban nem tett eleget a felkérésnek, ami az adott helyzetben érthető volt. Az Európai Befektetési Alap párhuzamos fő elképzelése az uniós kötvények kibocsátása volt, amit Jacques Delors javasolt az Európai Bizottság 1993-as, növekedésről, versenyképességről és foglalkoztatásról szóló fehér könyvében. Az EBB-csoport tagjaként és az EBB kötvény-ügyekben szerzett tapasztalatát sikeresen alkalmazó szereplőként Európai Beruházási Alap elvégezhetné az eurókötvények nettó kibocsátását (lásd a vélemény későbbi, 5.2. és 5.8. pontjait).

1.18 Az eurókötvény által társfinanszírozható lenne egy európai növekedési terv, valamint egy „európai növekedési paktum”, amelyet az EU indítana útjára legkiválóbb szereplőinek (vállalkozások, szakszervezetek és szövetségek) bevonásával, és amely a motorja lenne annak, hogy az emberek gyakorlati választásokat kapjanak a jelenlegi válsággal kapcsolatban. Egy amerikai tapasztalat alapján európai *New Deal* lehetne ez, amellyel fellendíthető a növekedés és a foglalkoztatás, csökkenthető az adósság, valamint helyreállítható az EU jövőjébe – és különösen a fiatalok munkanélküliségének csökkenésébe – vetett bizalom és remény.

1.19 Ezek a **gazdasági** és fiskális **dimenzió** – amely a 2011. december 8–9-i csúcstalálkozó tárgya volt –, amelynek keretében a pénzügyi stabilitás kezelésének minőségében erősíteni kell az EKB-t; illetve a **társadalmi** és a **politikai dimenzió**, amelynek célja a jelenlegi demokratikus deficit enyhítése és a döntéshozatali eljárás felgyorsítása. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy az összes olyan korlátot le kell küzdeni (különösen a döntéshozatali folyamatok korlátait és a politikai gyengeséget), amelyek miatt az EU nem tudott és nem tud gyorsan és hatékonyan intézkedni nemcsak az euró fenntartása, hanem annak érdekében sem, hogy a válság mélyülését ne veszélyeztesse saját létét és létjogosultságát.

2. Háttér

2.1 E vélemény elsődleges célkitűzése ezért egy azonnal végrehajtható cselekvési terv, anélkül, hogy ahhoz új intézményekre, vagy szerződések átdolgozására lenne szükség, és amely lerakná az euróövezet közös adósságkezelésének alapjait. Elismerve annak szükségességét, hogy csökkenteni kell a nemzeti adósság tarthatatlan szintjét, e vélemény kiegészíti az EGSZB már kidolgozott vagy kidolgozás alatt álló egyéb – a növekedés, ipar- és pénzügypolitikák, termelékenység, uniós költségvetés stb. – kérdésekkel foglalkozó véleményeit.

2.2 A 2007-2008. évi pénzügyi válság után azt reméltük, hogy a nehezen túl vagyunk. A válság megállítása sokba került az európai polgároknak, és az államadósság megnövekedését vonta maga után. Két év múlva azonban – a nemzeti adósság rövidtávú növekedése miatt, amely a bankok megmentése miatt következett be – a hangsúly magánszféráról a közszféra adósságára tevődött át.

2.3 A sérülékenyebbnek tartott országokat ért támadás rámutatott az euróövezet törekenységére, amelynek teljes nemzeti adósságállománya – melyet ugyan csökkenteni kell és ellenőrzés alá kell vonni – alacsonyabb az amerikaiánál. A – jóllehet késve – meghozott intézkedések nagy előrelépést jelentenek, ez azonban nem elég, mivel olyan rendszerjellegű válsággal állunk szemben, amely nem az egyik vagy másik ország adósságától függ.

2.4 Ez egyértelműen felszínre hozott egy kulcsfontosságú problémát, amely az euróövezetnek és magának az európai tervnek a túlélését is érinti: „Ki diktálja a törvényeket és kié az utolsó szó?” Az európai civil társadalom mára világosan megértette, hogy a helyzetet többé nem a legitim módon megválasztott kormányok uralják, hanem az őket helyettesítő, nem választott intézmények. Ezért a probléma immár nemcsak az egyes kormányok legitimitásának a válsága, hanem a demokratikus folyamat európai szinten való fennmaradása is.

2.5 Az euró 2008-ig nem tapasztalt monetáris zavarokat, a dollárhoz képest erős volt, és a világ második tartalékvalútája lett. Az egyik ok, ami miatt ez megváltozott, és amiért az euró támadások középpontjába került, az az, hogy a görögországi válság előtt a hitelminősítő intézetek azt feltételezték, hogy az EU nem engedi az eurózóna egyik tagját csődbe menni. Amikor a görög helyzetre nem érkezett gyors megoldás, az új kötvénykibocsátások kockázati prímiumai a magasba szöktek. Több mint két éven keresztül hiányzott a politikai akarat arra, hogy közös európai megegyezést találjanak az államadósságok válságára, ami a hitelminősítő intézeteket az euróövezet számos tagállamának lefokozására sarkallta, ami mind a központi, mind a perifériális tagállamokat érintette.

2.6 Amellett, hogy az adósságot törleszteni kell (fokozatosan, nehogy gyógyítás helyett megöljük a „bűnös” beteget), az EU-nak határozottabban kell fellépnie. A tagállamok (és nem csak a leginkább eladósodottak), amelyeknek keze meg van

kötte azzal, hogy nem terhelhetik a számláikat, és lassú növekedéssel kell szembenéznük, az EU-val együtt tehetetlenek, vagy legalábbis lassan hoznak döntéseket. A kötvénypiacokat nem nyugtatta meg a korlátozó, megszorító és csökkentéseket alkalmazó politikai válasz, mivel ezzel emelkedik az alacsony vagy negatív növekedés kockázata.

2.7 Az egyik probléma ott jelentkezik, hogy egyes tagállamok többlete egyszersmind más országok hiánya is. Egy másik a kizsorítási elmélet („crowding-out”) téves értelmezése és ezzel párhuzamosan az azzal kapcsolatos tévhit, hogy az állami befektetések és kiadások csökkenése beruházásokat generál („crowd in”) majd a magánbefektetések és –kiadások területén. Nem vettek tudomást arról sem, hogy az EU bizonyos, kisebb tagállamaiban a már régebben létező megszorítási programok miatt konjunktúranövekedés következett be, ez azonban olyan kontextusban történt, amelyben az EU-ban általános exportigény lépett fel, melyet bizonyos esetekben a valuták értékcsökkenése kísért – ez azonban most már nem lehetséges az eurózóna tagjai számára.

2.8 Az EU-nak arra van szüksége, hogy visszaállítsa az uniós polgárok közös pénzeszközbe vetett bizalmát, és meggyőzze őket arról, hogy az kölcsönösen előnyükre szolgál. Ehhez gazdasági, társadalmi és kulturális cselekvési program és egy új „európai paktum” szükséges, amely az amerikai „New Deal”-hez hasonlít, melynek sikeressége arra ösztönözte Truman elnököt, hogy támogassa a Marshall-tervet és a háború utáni újjáépítést. Ez lehetővé tette az európai országok számára, hogy élvezzék a versenyképességen, a termelékenységen, a foglalkoztatáson, a szociális ellátáson, a jóléten és mindenekelőtt a konszenzuson (a részvételen és a szociális partnerségen) alapuló fenntartható fejlődés előnyeit.

2.9 Egy ilyen perspektíva, amely mind a stabilitást, mind a növekedést magában foglalja, elősegítené a közös gazdasági és pénzügyi irányítás további eszközeihez szükséges politikai konszenzust. Ellentmond a józan észnek az, hogy egy egységes pénzeszköz legyen, azonban 17 különböző nemzeti adósságkezelési politika. Ennek rendezéséhez nem elégséges egy pénzügyi megszorításokat tartalmazó költségvetési politika. Amire szükség lenne, azok a koherens adósságkezelési stratégiák, valamint olyan közös pénzügyi eszközök, amelyek megalapozhatják az európai növekedést, miközben a túlzott nemzeti adósság-szintek csökkennek.

2.10 Az EU válságra adott válasza nem ismételtetheti pusztán a „szigor, megszorítás, korlátozások, áldozatok” szavakat, a következményektől függetlenül. Nem is beszélve az „erényes” és „nem erényes” tagállamok értékeléséről és megkülönböztetéséről, ami gyakran nem felel meg a valóságnak és a tényleges felelősségnek. Az ilyen megközelítés – kulturális szempontból is – ellenérzéseket, egoizmust, haragot és keserűséget szül, és származékos rivalizáláshoz, olykor pedig populizmushoz vezet, amely veszélyes Európára nézve. Mindamelllett a válság elhibázott diagnózisa és erkölcsi hatása megakadályozza az úgynevezett erényes tagállamokat abban, hogy segítsenek a többiekben.

2.11 Az EU-nak polgárai jóváhagyásával ki kell lábalnia a megszorítás-növekedés kettősségének dilemmájából, és ezzel párhuzamosan az alábbi két bekezdésben kifejtett kettős tervet kell követnie.

2.12 Egyrészt a társadalmi szolidaritás alapján egy olyan új, továbbfejlesztett javaslatot kell megfogalmaznia a Szerződés elveinek alapján az államadósság rendezéséről, amely rendelkezik az eladósodottság csökkentéséről és a tagállamok felelősségének fenntartásáról, visszaszorítva ezáltal a spekulációs támadásokat. Az euró védelme, amely mindenekelőtt politikai kérdés, minden ország – de különösen a gazdagabb országok – javára válna, és segítene elkerülni azt a paradox helyzetet, hogy a közös pénz eredeti elképzelése az EU polgárainak rémálmává váljon.

2.13 A második javaslatnak az európai lakosság bizalmának elmélyítését kell céloznia. Ezért egy gazdasági, társadalmi és kulturális cselekvési program bevezetésére és az ahhoz szükséges források biztosítására van szükség a 2020-as európai gazdaságélénkítési terv célkitűzéseinek megvalósítása érdekében. Az EU-nak ezenkívül egyfajta „új európai paktum” jellegű nagyformátumú elképzelést is ki kell dolgoznia, például az amerikai „New Deal” modellje alapján. Mint ismeretes, a Marshall-terv azonkívül, hogy ösztönözte a háború utáni újjáépítést, minden európai ország számára lehetővé tette a tartós fejlődést, amely a versenyképességen, a termelékenységen, a foglalkoztatáson, a szociális államon, a jóléten és mindenekelőtt a konszenzuson (társadalmi részvételen és partnerségen) alapult.

2.14 Az EU-nak tehát minden erőfeszítést meg kell tennie annak érdekében, hogy egységes választ adjon a piac kihívásaira, amelynek korlátai a szabályozás és az ellenőrzés hiányában jól láthatók. Ugyanakkor ez nem függ attól, hogy valamennyi tagállam egyhangúlag támogatja-e az új pénzügyi eszközöket. E téren alkalmazható a „megerősített együttműködés” elve. Ahelyett, hogy az euróövezetet csupán bizonyos országok „kemény magjára” korlátoznák, amelyek ezért veszteségeket szenvedhetnének el, a spekulatív támadás alatt álló államok számára lehetővé kell tenni, hogy a saját adósságuk jelentős hányadát egy európai adósságszámlára csoportosítsák át, ami minden tagállam számára előnyös lenne.

3. Uniós kötvények az államadósság stabilizálására

3.1 Európában az államadósság többé már nem csak az államok belülye. Az EU és a tagállamok korlátai és hibái, valamint a pénzügyi intézmények felügyeletét és ellenőrzését célzó eredményes keret hiánya hozzájárultak a nemzeti valuták elleni „ragadozó” magatartás kialakulásához⁽⁸⁾. Az államháztartás rossz kezeléséhez társulva ez csökkentette néhány sérülékenyebb tagállam szuverenitását.

3.2 Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja egyes tagállamok költségvetési fegyelmének megszilárdítását nem utolsósorban méltányos és közösen kidolgozott strukturális reformokon keresztül. Hosszabb távon fiskális uniót lehetne létrehozni, amelyen az euróövezet saját gazdasági és pénzügyminiszttert kapna. Ellentmond a józan észnek az, hogy egyetlen egységes

⁽⁸⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a hitelminősítő intézetekről szóló 1060/2009/EK rendelet módosításáról*, HL C 54., 2011.2.19., 37. o.

monetáris (és költségvetési) politika legyen, azonban 17 különböző adósságpolitika. Most azonban sürgősen intézkedéseket kell hozni az egyes országok adósságának stabilizálására, és a tagállami költségvetések közös, uniós ellenőrzés alatt álló kezelésére.

3.3 Ezenkívül nagyobb politikai jelentőséget kellene tulajdonítani annak, hogy bár néhány tagállam súlyosan el van adósodva, magának az Uniónak gyakorlatilag nincs, és 2010 májusa, illetve a tagállami hitelfelvásárlások megindulása előtt egyáltalán nem is volt adóssága. Az EU adósságállománya még a kivásárlások és a bankok megmentése után is csupán GDP-jének alig több mint 1 %-át teszi ki. Az EU adósság/GDP aránya így kevesebb, mint egytizede annak, ami az 1930-as években az USA-t jellemezte, amikor a Roosevelt-adminisztráció a szövetségi kincstárjegy-kibocsátás kiterjesztésével megkezdte a megtakarítások beruházásokra történő fordítását ⁽⁹⁾. **Az akkori Egyesült Államoktól eltérően az EU-nak megvan az az előnye, hogy ebből a kötvényekkel kapcsolatos precedensből tőkét kovácsolhat.**

3.4 A szuverenitást az Unió állíthatja helyre, lehetővé téve a kormányoknak, hogy visszavegyék a korábban a pénzügyi piacok által átvett irányító szerepet, ezt pedig elősegítheti a pénzügyi piaci szereplők – a hitelminősítő ügynökségeket is ideértve – felelősségi köreinek szigorúbb felügyelete és kiértékelése. Ehhez pedig nincs szükség hitelfelvásárlásra, közös állami garanciákra vagy fiskális transzferekre. A New Deal finanszírozásához például a Roosevelt-adminisztráció nem vásárolta ki az Amerikai Unió tagállamainak adósságát, nem kötelezte azokat arra, hogy szövetségi kincstárjegyeket garantáljanak, és nem is követelt tőlük fiskális transzfereket. Az Egyesült Államoktól eltérően az Európai Uniónak nincs közös költségvetési politikája. Ugyanakkor a tagállamok anélkül finanszírozhatják az uniós kötvényekre átváltott nemzeti kötvényeiket, hogy egymás között fiskális transzfereket kellene végrehajtanuk.

3.5 A pénzügyi piacok bírálatára válaszként kidolgozott megszorító stratégia elfogadásával az európai gazdaságélénkítési terv háttérbe szorult. A választók többsége azzal ugyan nincs tisztában, hogy az EU elkötelezte magát e terv mellett, azt azonban nagyon is jól tudja, hogy a bankok megmentése és a fedezeti alapok (hedge funds) érdekében áldozatot kell hoznia. A többség általában a gazdaságélénkítési terv létezéséről sem tud.

3.6 A nemzeti adósság egy hányadának uniós adóssággá való átváltása a megerősített együttműködés keretében is végrehajtható azokkal a kulcsfontosságú tagállamokkal (például Németországgal), amelyek továbbra is megtartanák nemzeti kötvényeiket. A Lisszaboni Szerződés értelmében a megerősített együttműködés a tagállamok kisebbségére vonatkozik, az euró bevezetése azonban konkrét példa volt a tagállamok többségének fokozott együttműködésére. A Bruegel Intézet új intézmény létrehozását javasolta a tagállami adósságok uniós adósságra történő átváltásának kezelőjeként ⁽¹⁰⁾. Azonban nincsen szükség új intézményre.

⁽⁹⁾ Az Egyesült Államok csak Roosevelt elnök második mandátuma idején döntött a deficit finanszírozása mellett. Mindazonáltal akár az első, akár a második mandátum alatt, a nagy válságból való fellendülés elsődleges motorja a szövetségi kötvények által finanszírozott társadalmi és környezetvédelmi beruházások voltak: mindez példaként szolgálhat Európának a válságból való kilábaláshoz.

⁽¹⁰⁾ Jakob von Weizsäcker és Jacques Delpla (2010): *The Blue Bond Proposal* – Bruegel Policy Brief, 2010/3.

3.7 A nemzeti adósságállomány uniós kötvényekre átváltott hányadát az EFSF – majd az ESM – egy új átváltási számlán tarthatná, ahelyett, hogy kereskedne vele ⁽¹¹⁾. Ez megvédené az átváltott kötvényeket a spekulációtól. A befektetők az irányadó kamatlábon tartanák eszközeiket a kötvények futamidejének lejáratáig. Ezáltal elkerülhető lenne az erkölcsi kockázat is, mivel az adósságszámlán lévő kötvények nem lennének felhasználhatók nettó hitelteremtésre. Ez azzal az előnnyel járna mind a kormányok, mind pedig a kötvénytulajdonosok számára, hogy számottevően csökkenne annak kockázata, hogy egyes tagállamok fizetéseképtelenné válnak.

4. Eurókötvények a gazdasági fellendülés helyreállításáért és a fenntartható növekedésért

4.1 Az elmúlt időszak fejleményei rámutattak arra, hogy az Uniónak a közös pénz által teremtett egységgel összhangban közös gazdasági és társadalmi kormányzást kell folytatnia ahhoz, hogy eredményesen tudjon szembenézni a növekvő makrogazdasági egyensúlytalanságokkal. Eddig azonban az Európai Bizottság és az Európai Tanács csupán a stabilitással foglalkozott, háttérbe szorítva a növekedés újraindításának szükségességét.

4.2 Ez figyelmen kívül hagyja az elhúzódo megszorítások mind szociális, mind globális szempontjait, és nem veszi számításba azt sem, milyen fontos a feltörekvő gazdaságok számára az, hogy az exportcikkek iránt európai kereslet fennmaradjon. Arra sincs tekintettel, hogy a növekedés visszaállítása finanszírozásának nem kell a tagállamok közötti fiskális transzferek révén történnie, hanem megvalósulhat a feltörekvő gazdaságok többleteinek visszaforgatásával.

4.3 Például a sajtóban megjelent különböző javaslatok egyik határozott érvelése az uniós kötvényekkel kapcsolatban a Bruegel Intézet javaslatát és a korábbi (1993. évi) Delors-jelentést visszahangozza: az eurókötvények többletet vonzanának a feltörekvő országok központi bankjaitól és nemzeti vagyonalapjaiból, ami multiplikátor-hatást fejtene ki.

4.4 Ez az eurókötvények formájában beáramló tőke valóra válthatná a tagállamoknak és az Európai Parlamentnek az európai gazdaságélénkítési terv melletti, 2008 óta fennálló kötelezettségvállalását. Jóllehet a kötvények kibocsátása kezdetben lépcsőzetesen történne, a feltörekvő országok központi bankjaiból és nemzeti vagyonalapjaiból származó kb. 3 000 milliárd USA-dollárnyi tőkebeáramlás tekintélyes lenne.

4.5 E tőkebeáramlások összege elérhetné vagy meghaladhatná az Európai Bizottság saját forrásainak összegét, mégpedig anélkül, hogy szükség lenne a Németország és a többi tagállam által ellenzett fiskális transzferekre. Társfinanszírozhatnának továbbá az EBB-csoport által az egészségügy, az oktatás, a városrehabilitáció vagy a környezetvédelem kohéziós területein végrehajtott beruházásokat.

⁽¹¹⁾ A nem eladható kötvények magántulajdonosai szükség esetén nominális értéken eladhatnák azokat az ESM-nek, a meghatározott küszöbérték eléréseig.

4.6 Amióta az EBB az 1997-es amszterdami speciális cselekvési program keretében megbízatást kapott a „Kohéziós” és a „Konvergencia” célkitűzésekre vonatkozóan, sikeresen megnegyezte a beruházások finanszírozására nyújtott hiteleinek volumenét. Az EBB beruházásainak további megnegyezése hasonló hatással járna, mint az Egyesült Államok háború utáni Marshall-terve⁽¹²⁾. Ugyanakkor, eltérően a Marshall-tervtől vagy a strukturális alapoktól, finanszírozása nem támogatás-alapú lenne, hanem megtakarításokat fordítana beruházásra. Gazdasági multiplikátor-hatásoknak köszönhetően e beruházások tartós keresletnövekedéshez vezetnének a magánszektorban és a foglalkoztatás növekedését is előidéznék. Ez helyreállítaná a bizalmat a piacokon és a közvéleményben egyaránt a tekintetben, hogy a megszorító intézkedéseket felválthatja a magasabb életszínvonal és a jólét. A növekedés és a magasabb arányú foglalkoztatás is közvetlen és közvetett adóbevételeket generálna, ami elősegíthetné az adósságállomány és a költségvetési deficit mérséklését.

5. A javaslat jogi és intézményi környezete

5.1 Az uniós kötvények és az európai pénzügyi stabilitási eszköz (EFSF)

5.1.1 Az EFSF rendelkezne a nemzeti adósságállomány Union Bond-kötvényekre átváltott hányadával egy új uniós átváltási számlán: ez összhangban állna az eszköz stabilizációs feladataival. Ezt annak ellenére teljesíthetné, hogy 2012 júliusában a tervek szerint az ESM váltja fel. Ezt követően az átváltott adósságállomány felett az ESM rendelkezhetne.

5.1.2 Az az elv, miszerint az uniós kötvényekre váltott adósság nem lehet kereskedés tárgya, megvédte volna az EFSF-et a hitelminősítők és a kötvénypiacok által történő leminősítéstől. A kötvények adósságszámlán tartása megnyugtatóná Németországot és más tagállamokat azt illetően, hogy az uniós kötvényekre átváltott nemzeti kötvényeket nem lehetne hiteltermékre felhasználni.

5.2 Az EBA-koncepció és az eurókötvények

5.2.1 Az Európai Központi Bankot (EKB) nem szükséges bevonni a nettó kötvénykibocsátásba. Az eredeti elképzelés szerint az Európai Unió kötvényeinek kibocsátását az 1994-ben létrehozott, és 2000-ben az EBB-csoport tagjává váló EBA végezte volna. Az EBA elsődleges feladata annak biztosítása volt, hogy a közös pénzhez közös kötvényeket is társítson. Másodlagos célja kkv-k pénzügyi támogatása és csúcstechnológiai vállalkozások indításának finanszírozása volt, amit 1994 óta kizárólagos funkcióként lát el⁽¹³⁾.

5.2.2 Az EBA kezdeti koncepciójának megalkotásakor két dologgal is számoltak: a) azzal, hogy a közös pénz megfosztja a tagállamokat attól a lehetőségtől, hogy leértékeléssel próbálják helyreállítani a fizetési mérleget, és b) azzal, hogy a politikai

hatalom kedvezőtlenül fogadja a MacDougall-jelentésben ajánlott mértékű fiskális transzfereket.⁽¹⁴⁾ Ugyanakkor a precedensértékű *New Deal* alapján az EBA eredeti koncepciójának megalkotásakor azt elismerték, hogy – ahogyan azt már az 1956-ban kiadott, közös piacot előkészítő Spaak-jelentés is szándékozta – az európai kötvényekkel strukturális, társadalmi és regionális politikákat is lehetett volna finanszírozni⁽¹⁵⁾. Ez a MacDougall-jelentés célkitűzéseivel is összhangban állt, amely a foglalkoztatási és a „strukturális és ciklikus” regionális politikáktól remélte a régiók közötti egyenlőtlenség csökkentését a tőkejuttatás és a termelékenység területén.

5.3 Az EBA kockázati tőkével kapcsolatos feladatai

5.3.1 Az 1993-as, a kkv-k EBA-ból való támogatásáról szóló ajánlás nemcsak a kkv-k részére történő, saját tőkéjük utáni garancia és kölcsön nyújtására vonatkozott, hanem egy 60 millió ECU-s európai kockázati tőke-alapra és a csúcstechnológias, induló vállalkozások finanszírozásának konkrét feladatára is.

5.3.2 Az uniós kötvényekkel való finanszírozással az alap forrásait több év alatt, ám érezhető makrogazdasági hatással fektették volna be. Az alap megfelelő, a nemzeti hitelintézetekkel és a – helyi kkv-k helyzetét ismerő – regionális fejlesztési intézményekkel együttműködésben történő irányításának biztosítása kellett volna a kötvényeknek a kkv-k saját tőke-hozamával történő finanszírozását, amennyiben azt e cégek sikere lehetővé tette volna.

5.3.3 A cél az Európában viszonylag (az Egyesült Államokhoz képest) alacsony privát kockázati tőke mennyiségének kompenzálása és a kkv-k fix kamatozású kölcsönöktől való függésének csökkentése mellett (amely utóbbi az új vállalkozásokat sújtotta még piacszerzésük előtt) az volt, hogy ezáltal mikrogazdasági szinten erősítsék az innovációt és a versenyképességet, ami makrogazdasági és társadalmi szinten is éreztetné kedvező hatását.

5.3.4 Az EBA kockázati tőke-garancia funkciója létrehozása, azaz 1994 óta, háttérbe szorult a hitelgarancia-nyújtási funkciójával szemben, aminek eredményeként az EBB-csoportba való integráció idején (2000) az alap csak 1 milliárd ECU összegre nyújtott garanciát a kkv-k számára. Az EBA eredeti elképzelése – egy mikrogazdasági eszköz makrogazdasági hatásokkal – csak 2008 szeptemberében valósult meg, amikor a nizzai ECOFIN Tanács bemutatta a kkv-k támogatására szánt 30 milliárd eurós – jöllehet főként csak kölcsönök, nem pedig saját tőke-injekciók által megvalósítandó – programját.

5.3.5 A kizárólagos kölcsönnyújtási funkció mellett a kockázati tőke-alap funkciót is újra fontolóra kell venni az EBA számára a nettó eurókötvény-kibocsátások tekintetében; ez lehetne az alap kiegészítő feladata a tagállami adósságok uniós adósságra váltása mellett.

⁽¹²⁾ Egy 2005 dereka táján finanszírozott közvélemény-kutatás során 2 000 főt kérdeztek meg Franciaországban, Norvégiában, Dániában, Hollandiában, Ausztriában és Olaszországban. A válaszadók 80 %-a ismerte a Marshall-tervet, és 25–40 %-uk még annak működésével is tisztában volt.

⁽¹³⁾ Stuart Holland (1993): *The European Imperative – Economic and Social Cohesion in the 1990's*, ugyanott.

⁽¹⁴⁾ Vagyis a GDP 5-7 %-át (Európai Bizottság (1977): *Report of the Study Group on the Role of Public Finance in European Integration*).

⁽¹⁵⁾ Az európai integrációval foglalkozó kormányközi bizottság: *Report on the General Common Market, 1956* (Spaak-jelentés).

5.4 Az EBB

5.4.1 Az EBB mindig is saját kötvényeket bocsátott ki, és egyértelműen támogatta, hogy saját kötvényeit az európai uniós kötvényektől jól megkülönböztethető módon tartsa fenn. Ez indokolt, elsősorban amiatt, hogy az EBB túlnyomórészt saját kötvényeket bocsát ki a projektfinanszírozás keretében, és ezt a továbbiakban is fenn kívánja tartani. Másodsorban az feltételezték, hogy a Eurobond-kibocsátásokhoz kapcsolódó adósságszolgálathoz fiskális transzferekre van szükség, míg az EBB adósságszolgálata az általa finanszírozott projektekből származó bevételekkel teljesíthető. Harmadsorban a fiskális transzferekhez az Európai Bizottság saját forrásainak növelésére lenne szükség, ami valószínűtlennek tűnik. Az EBB számára az is problémát jelenthet, hogy saját hitelminősítése is leromolhat, ha szerepet vállal az adósságstabilizációban.

5.5 Az EBB és az EBA funkcióinak kiegészítő jellege

5.5.1 A fenti fenntartások nem lennének érvényesek az Európai Beruházási Alap nettó eurókötvény-kibocsátásaira. Az EBB és az EBA jóllehet ugyanazon csoport tagjai, mégis két különböző intézmény. Így az EBA eurókötvényeit meg kell különböztetni az EBB kötvényeitől és az EFSF által kezelt, adósságstabilizációt célzó uniós kötvényektől.

5.5.2 Az EBA részéről kibocsátott eurókötvények kiegészíthetnék az EBB által projektek társfinanszírozása céljából kibocsátott kötvényeket. E kötvények kamatának kifizetése - a fiskális transzferek helyett - beruházási projektek bevételeiből lenne finanszírozható. Az EBB továbbra is ellenőrző szerepet töltene be és megtartaná a projektek jóváhagyásának és kezelésének hatáskörét, megőrizve ezáltal az e terület irányításában meglévő kiváltságait.

5.5.3 Amennyiben az EBB-nek helyi partnereket kell bevonnia - ami számára fontos szempont -, a nemzeti hitelintézetekkel (a francia Caisse des Dépôts et Consignations-szal, az olasz Cassa di Risparmio di Firenze és a német Kreditanstalt für Wiederaufbauval) a projektirányításban való együttműködésüknek köszönhetően meg tudja szervezni azt.

5.6 Az EBA és a kötvénykezelés

5.6.1 A nyílt piaci kötvények kezeléséhez, vagyis az eredeti koncepció szerinti funkciójának betöltéséhez az EBA-nak új üzleti tervre lenne szüksége. Ez magas szakmai felkészültségű munkatársakat igényelne, amelyhez az EBA az EBB-től kérhetne segítséget, és együttműködhetne államadósság-kezeléssel megbízott nemzeti szervezetekkel. Ezenkívül, mivel az eurókötvény kibocsátása lépcsőzetesen történne, az EBA az idő előrehaladtával fokozatosan bővíthetné ezt az új csoportot.

5.6.2 Az ECOFIN Tanács az EBB-csoport irányító szerve. Az arról szóló döntés, hogy az Eurobonds kötvényeket az EBA bocsássa ki, nem tenné szükségessé a szerződés felülvizsgálatát, hiszen arra az alap 1994. évi létrehozásakor sem volt szükség.

5.7 Az európai gazdaságélénkítési terv kritériumainak megállapításához nem szükséges sem az ECOFIN Tanács határozata, sem az Európai Bizottság javaslata. Az amszterdami speciális cselekvési program és az Európai Tanács luxembourgi (1997) és lisszaboni (2000) ülései óta az Európai Tanács többször is felkérte az EBB-t arra, hogy a „Kohéziós” és a „Konvergencia” célkitűzéseket a következő területeken történő beruházásokon keresztül valósítsa meg: egészségügy, oktatás, városrehabilitáció, városi környezet, „zöld” technológiák, kkv-k támogatása, csúcstechnológias vállalkozások indításának finanszírozása, valamint transzeurópai közlekedési és távközlési hálózatok.

5.8 1997-től napjainkig az EBB-nek sikerült megnégyszereznie éves beruházás-financezírozási volumenét, amelynek szintje így eléri az Európai Bizottság saját forrásainak kétharmadát. Ezen összeg 2020-ig megvalósuló, és részben az eurókötvény-befektetések feltörekvő országok központi bankjaiból és nemzeti vagyonalapjaiból származó társfinanszírozásának köszönhető további megnégyszerezése valóra válthatná az európai gazdaságélénkítési tervet. Ez annál is inkább igaz, mivel bizonyítást nyert a beruházások hármas multiplikátorhatása, ami így a fiskális multiplikátorok hatásának bizonyítottan két-háromszorosa⁽¹⁶⁾.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Jérôme Creel, Paola Monperrus-Veroni, Francesco Saraceno (2007): *Has the Golden Rule of public finance made a difference in the United Kingdom?* – Working Papers, Observatoire Français des Conjonctures Économiques, 2007/13.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Egy polgárközpontúbb és emberközelibb belső piaci politika kialakítása (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 143/04)

Előadó: **Jorge Pegado LIZ**

2011. január 20-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján úgy határozott, hogy saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Egy polgárközpontúbb és emberközelibb belső piaci politika kialakítása (saját kezdeményezésű vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. február 1-jén elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 118 szavazattal 3 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

„Az Európa mellett szóló érvek folyamatosan átalakulnak. Európa egy olyan elképzelés, amelyet a politikai és gazdasági körülményekhez kell alakítani.”

(José Manuel Barroso, Expresso, 2011. november 19.)

1. Bevezetés

1.1 Közel húsz éve elmúlt az a nap, amelyről Jacques Delors úgy gondolta, hogy addigra az európai egységes piac kialakítása befejeződik, és mindenféle korlátok vagy akadályok nélkül működik. Itt az ideje, hogy az EGSZB által képviselt szervezett civil társadalom feltegye a kérdést: „Hol tartunk, és merre tovább?”

1.2 Jelenleg azonban nem vizsgálhatjuk anélkül a belső piacot, hogy az európai projekt egész modelljét is felül ne vizsgáljuk. Minden okunk megvan arra, hogy feltegyük a kérdést: vajon fog-e még létezni 2050-ben Európa – abban a formájában, amelyben néhányan annyira igyekeztek felépíteni, mások pedig fokozatosan megkérdőjelelték lebontani az elmúlt 60 év alatt –, a szabadság modelljeként és a kultúra népszerűsítőjeként, kiállva a béke, a népek barátsága és az emberek egyenlősége mellett egy megkülönböztetéstől és korlátoktól mentes világban. Ezt a kérdést tette fel a közelmúltban Michel Barnier európai biztos is egy, a Humboldt egyetemen tartott hatásos beszédében.

1.3 A kérdés különösen helytálló, tekintettel a napjainkban tapasztalható rendkívüli zűrzavarra, amelyben Európa egy makacs, inkább rendszerszintű, mint ciklikus természetű válsággal birkózik, amely nem csupán gazdasági és pénzügyi krízis, hanem a társadalmi és kulturális értékek válsága is, amelyből az érdekcsoportok EGSZB-ben képviselt széles köre nem lát egyértelmű kiutat.

1.4 Jelenleg foglalkoztatási válság van. A helyzet olyan súlyos, hogy Európa nem tud többé munkahelyeket garantálni polgárainak. E válságos helyzetből az egyetlen kiút a növekedés beindításán keresztül vezet, a növekedés serkentésének elsődleges eszköze pedig csakis a belső piac maradéktalan megvalósulása lehet.

1.5 Emiatt **a szervezett civil társadalom igen jogosan tesz fel kérdéseket** az érvényes, a Lisszaboni Szerződés által kialakított uniós intézményi modell válságkezelési képességeire vonatkozóan. **Kétkedik** abban, hogy a jelenlegi gazdasági és pénzügyi modell képes eredményes és megfelelő önszabályozásra, és komolyan aggódik amiatt, hogy hiányoznak a követ-

kezetes és eredményes szabályozási intézkedések, illetve minden oldal egyre több elszigetelt és egymásnak ellentmondó döntést hoz. **Felteszi a kérdést**, hogy miként lehetne hatékonyabban és szigorúbban ellenőrizni a pénzügyi rendszert, tekintettel a tőzsdék egymást követő összeomlására annak összes elkerülhetetlen és káros társadalmi és gazdasági következményével együtt. **Fél** attól, hogy a válság mélyen ható tüneteiből a világszintű recesszió fenyegető veszélyére tekintettel az következik, hogy az európai modell a jelenlegi formájában összeomolhat. A civil társadalom ezért arra kéri jelenlegi vezetőit, mutassák meg, hogy megvan a szükséges ambíciójuk és jövőkéjük ahhoz, hogy képesek legyenek sikeresen megújítani az európai gazdasági és társadalmi modellt a Szerződésben lefektetett értékek és elvek szerint.

1.6 Így hát különösen örömteli, hogy jelen vélemény kidolgozásával párhuzamosan az EFTA Tanácsadó Bizottsága is szükségesnek tartotta, hogy véleményt alkosson ugyanebben a témában, illetve hogy egy Oslóban tartott együttes ülésen alkalom nyílhat az eszmecserére. ⁽¹⁾

2. A belső piac: mi az, és mire való?

2.1 A „közös piac” elképzelését már az eredeti szöveg is tartalmazta mint a gazdasági tevékenységek összehangolt fejlődésének, a folyamatos és kiegyensúlyozott expanziónak, a stabilitás növelésének, az életszínvonal gyors emelkedésének és a tagállamok közötti kapcsolatok szorosabbá tételének **alapvető eszközét** (2. cikk). **A belső piacot már a kezdetektől nem egyedülálló politikaként vagy az EFTA-hoz hasonlóan egyszerű szabadkereskedelmi övezetként képelték el, hanem egy átfogó stratégia részeként.**

2.2 Így határozták meg a körvonalait annak, ami később a belső piaci politikává nőtte ki magát, amelyről egyesek úgy tartják – joggal –, hogy az európai politikák „ékköve”. Létrehozását fokozatosan, tizenkét éves átmeneti időszak során (8. cikk) képelték el, a Szerződés életbe lépése után legfeljebb 15 éven belül.

⁽¹⁾ Lásd az EFTA Tanácsadó Bizottsága és a munkaerőpiac megfigyelőközpontja közös következtetéseit: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 A végrehajtás érdekében kialakított eszközök ellenére a politikai, társadalmi és gazdasági körülmények felülkerekedtek az 1957-ben kialakított elképzeléseken, és nem lehetett nem észrevenni, hogy 15 év elteltével még nagyon messze álltunk azoknak a céloknak az elérésétől, amelyeknek a „közös piac” kialakításához kellett volna vezetniük.

2.4 A belső piac megvalósításáról 1985-ben közzétett fehér könyv egyértelmű célokat határozott meg annak érdekében, hogy a kivitelezés 1992-re lezáruljon. Ugyanakkor érezhetővé vált, hogy a Római Szerződést módosítani szükséges a fehér könyvben kitűzött politikai célok végrehajtásának megkönnyítése érdekében. Így jött létre az Egységes Európai Okmány, ⁽²⁾ amely jelentős változásokat vezetett be a belső piachoz kapcsolódó területeken, nevezetesen:

- a) egyhangú szavazás helyett **minősített többség** a jogszabályoknak a belső piac kialakítása céljából történő közelítése kapcsán elfogadandó intézkedésekhez (8a. és 100a. cikk);
- b) első utalás **magas szintű védelemre** az egészséghez, biztonságához és fogyasztóvédelemhez kapcsolódó intézkedések tekintetében (100a. cikk (3) bekezdés);
- c) a **kölcsönös elismerés elvének** általános elfogadása az Európai Bíróság által a *Cassis de Dijon*-ügyben hozott híres ítélet alapján (100b. cikk);
- d) egyértelmű felszólítás arra, hogy a belső piac megvalósítása során alapvető célkitűzésként vegyék figyelembe a **gazdasági és társadalmi kohéziót** (130a. és 130b. cikk).

2.5 A belső piac megvalósításával kapcsolatos új rendelkezések azonban csak 1992-ben, az Európai Uniónak a Maastrichti Szerződés ⁽³⁾ értelmében történő létrehozásával nyertek tartalmat – eddigre bőven világossá vált, hogy a belső piac létrehozása jócskán kicsúszik a meghatározott 1992-es határidőből. ⁽⁴⁾

2.6 Valójában nyilvánvaló volt, hogy a legtöbb tagállamban újra megjelentek a jogszabályi és nem jogszabályi akadályok, amelyekhez az Európai Bizottság részéről liberális és megengedő politika is járult, a belső piac megvalósításának folyamatát gyakorlatilag holtpontra juttatva számos különösen fontos területen, elsősorban a szolgáltatások tekintetében.

2.7 A belső piac megvalósításával kapcsolatosan indított számos kezdeményezés csupán az **egymáshoz nem kapcsolódó, összehangolatlan jogharmonizációs intézkedések halmozódását eredményezte, amelyek nem kapcsolódtak**

semmilyen átfogó politikához. Ezeket a kezdeményezéseket a tagállamok gyakran olyan nemzeti politikák bevezetésével akadályozták, amelyek csökkentették a szabad versenyt, illegális állami támogatást osztottak, új kvótakorlátozásokat vagy hasonló hatású intézkedéseket vezettek be, és rendszeresen visszautasítottak mindenfajta előrelépést olyan fontos területeken, mint az ágazati integráció, az adózás vagy a gazdaságirányítás.

2.8 Egyes tagállamok nem teljesítése vagy fenntartásai miatt csupán korlátozott hatással jártak még a látszólag sikeres, örömmel fogadott kezdeményezések is, mint a schengeni szabályok elfogadása, az egységes valuta bevezetése, a szabadság és jogérvényesülés térségének nemrégiben történt uniós alapra helyezése, vagy az Alapjogi Charta beépítése a Lisszaboni Szerződés végleges változatába. Ráadásul ezek alkalmazási és hatókörét korlátozták – vagy akár nyíltan semmibe vették –, és nem egészítették ki őket olyan alapvető kapcsolódó intézkedésekkel sem, mint amilyen egy hatékony európai pénzügyi politika létrehozása lett volna. Mindez magyarázatul szolgál arra, hogy miért **képtelen Európa megbirkózni a jelenlegi válsággal**, amely a szakadék szélére sodorta – Jacques Delors használta ezt a kifejezést a *Le Soir* és a *Le Temps* újságírói által készített interjúban 2011. augusztus 18-án.

2.9 Az EGSZB már régóta figyelmeztet egy egyértelmű paradigmaváltás szükségességére, amely a belső piac megvalósítása során a minőséget helyezi előtérbe, középponti jelentőséget tulajdonít általában a polgárok, és konkrétan a fogyasztók és a munkavállalók gyakorlati érdekeinek és alapvető jogainak, és a szociális megfontolásokat egyenrangúan kezeli a gazdaságiakkal. Ez részét képezi egy polgárközpontú elképzelésnek, szemben az eddig követett, tisztán gazdasági vonallal, amely felelőssé tehető a ma jellemző korlátozottsáért, határozatlansáért, ellenállásért és bizalomhiányért. ⁽⁵⁾

2.10 Az Európai Bizottság jelenlegi elnöke második hivatali idejének kezdetén közzétette elképzeléseit a 21. századi egységes belső piacról. ⁽⁶⁾ Az erről szóló dokumentum egy korábbi, „Polgárközpontú program – eredményeket Európának” című közlemény ⁽⁷⁾ folyamánya is volt. Természetes módon várakozást keltett az az Európai Bizottság által keltett benyomás, hogy alapvető elmozdulást tart helyesnek az egységes piachoz való politikai hozzáállásban annak érdekében, hogy az a polgárok és a fogyasztók számára a legtöbb haszonnal járjon. Miután a belső piacot többé nem különálló politikának, hanem egyfajta, a jelenlegi Európa 2020 stratégia előfutárát jelentő átfogó jellegű stratégia részének tekintette, az Európai Bizottság a fogyasztói bizalom növelését, a gazdasági integráció és a társadalmi kohézió fokozását, illetve azt jelölte ki fő célul, hogy egy globalizált világban, egy fenntartható Európán belül tudásalapú társadalom jöjjön létre. Az új megközelítés alapvető eszköze egy ésszerűsített, egyszerűsített jogalkotási környezetben megvalósuló minden eddiginél jobb szabályozás volt. ⁽⁸⁾

⁽²⁾ HL L 169., 1987.6.29.

⁽³⁾ HL L 191., 1992.7.29. A dokumentum a Spinelli-terv egy következményének tekinthető, amelyben megkísérelték összeegyeztetni a föderalisták és ellenfelek álláspontját.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság közleménye: A belső piac 1992 utáni működése – A Sutherland-jelentés nyomán (SEC(92) 2277, 1992. december 2.), illetve az EGSZB véleménye (HL C 201., 1993.7.26., 59. o.), amelynek következtetései ma is érvényesek, és alapos megfontolásra érdemesek.

⁽⁵⁾ Lásd egyebek közt az alábbi EGSZB-véleményeket: HL C 39., 1996.2.12., 70. o., HL C 255., 2005.10.14., 22. o., HL C 204., 2008.8.9., 1. o., HL C 347., 2010.12.18., 8. o., HL C 44., 2011.2.11., 68. o., valamint „A Lisszaboni Szerződés hatása a belső piac működésére” című tájékoztató jelentés.

⁽⁶⁾ Közlemény: Egységes piac a polgárok számára (COM(2007) 60 final, 2007. február 21.).

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final, 2006. május 10.

⁽⁸⁾ HL C 77., 2009.3.31., 15. o.

2.11 Az új megközelítés megszilárdítása érdekében az Európai Bizottság felkérte Mario Monti korábbi európai biztost, hogy állítson össze egy lényegbevágó jelentést. Ennek ismertetésére 2010 májusában került sor.⁽⁹⁾ Nagyjából ugyanebben az időben a Tanács megbízott egy kiemelkedő személyiségekből álló, többek között Mario Monti közreműködésével és a korábbi spanyol miniszterelnök, Felipe González elnöklete alatt működő vitacsoportot, hogy készítsen jelentést arról, hogy mi várható Európa számára 2030-ig.⁽¹⁰⁾ Az Európai Parlament a maga részéről – szintén 2010 májusában – elfogadta a Grech-jelentést, amely a 2010. május 20-án elfogadott, „Az egységes piac megvalósítása a fogyasztók és a polgárok számára” című állásfoglalásának⁽¹¹⁾ alapjául szolgált.

2.12 Alapjában véve mindezek a fontos dokumentumok felhívják a figyelmet arra, hogy radikális paradigmaváltás szükséges a belső piac megvalósítására vonatkozó politika meghatározása és végrehajtása során, mivel a jelenlegi modell már kifutott. Rámutatnak, hogy bár jelentős eredményeket sikerült elérni bizonyos területeken, azok általában kevésbé ismertek, nem megfelelőek és számos szempontból kiábrándítóak, ráadásul Európa éppen eközben szembesül váratlan kihívásokkal és fenyegető kilátásokkal.

2.13 Ezeket a megfigyeléseket és következtetéseket ráadásul széles körben kimutatják rendszeres, egymást követő belső piaci eredménytáblák,⁽¹²⁾ az Eurobarométer részletes és rendszeres közvélemény-kutatási és üzleti hangulatelemzései, illetve az egyes tagállamokban a belső piac kapcsán szerzett tapasztalatok vizsgálatai, továbbá a fogyasztók belső piaccal kapcsolatos azonos eredménytáblái⁽¹³⁾ és az Európai Bizottság éves jelentései általában a közösségi jog alkalmazásáról,⁽¹⁴⁾ valamint különösen a fogyasztóvédelmi jogi vívmányokról.⁽¹⁵⁾ Ha megfelelően értelmezzük, helyes kritériumok szerint elemezzük és kritikusan vizsgáljuk őket, a fentiek alátámasztják az említett dokumentumokban kifejezésre juttatott aggodalmakat és kétségeket.

2.14 Bízunk abban, hogy az Európai Bizottság valóban módosítja az egységes piaccal kapcsolatos politikai hozzáállását annak érdekében, hogy reagáljon mindezekre a megállapításokra, és hogy a jelenlegi pénzügyi válság kontextusában teljesen új, eltérő álláspontra helyezkedik a 21. század egységes piaca kapcsán, így felelve meg a vezető politikai személyiségektől sorra érkező kijelentések által ébresztett várakozásoknak. A magas szinten versenyképes szociális piacgazdaság érdekében kijelölendő prioritásokról szóló dokumentum így némileg csalódást okozott, hiszen, bár számos elismert érdeme van, egyszerűen felsorol 50 elszigetelt, mindenféle világos stratégiai megközelítést nélkülöző intézkedést.⁽¹⁶⁾ A szöveg gyenge pont-

jaira és hiányosságaira az Európai Parlament 2011. április 6-i állásfoglalása⁽¹⁷⁾ egyértelműen mutat rá.

2.15 Ezt a hiányosságot az Európai Bizottság nemrégiben, a tizenkét „mozgatórugó” kiválasztásáról kiadott közleménye nem pótolja: nincsen egyértelmű közös vezérfonal, amely végigvezet a belső piac megvalósítása alapjául szolgáló politikai megközelítéseken, és amely megindokolná, hogy miért jobb ez a tizenkét mozgatórugó másoknál, például azoknál, amelyeket az EGSZB sorolt fel véleményében.⁽¹⁸⁾

2.16 Az Európai Bizottság elnöke és Michel Barnier európai biztos által a közelmúltban tett nyilvános kijelentések, valamint az Európai Bizottság által azóta ismertetett program⁽¹⁹⁾ azonban megerősíteni látszik azt a törekvést, hogy paradigmaváltást hajtsanak végre a jövőben a belső piac megvalósításával kapcsolatosan. Ez hallatszik ki a Krakkói Nyilatkozatból,⁽²⁰⁾ valamint a Notre Europe „agytröszt” európai irányítóbizottságának közleményéből is.

3. Új paradigma a belső piac megvalósítására

3.1 Emlékeztetnünk kell arra, hogy **a belső piacnak** az uniós politikák keretében, valamint a Lisszaboni Szerződésben ma már rögzített alapelveknek **megfelelően történő megvalósítása nem egy önmagában való cél, hanem egyfajta módja vagy eszköze** egy sor, különböző területekre vonatkozó politikai célkitűzés elérésének.⁽²¹⁾

3.2 Fontos megismételni azt is, hogy ezek a célkitűzések **egyszerre gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegűek, melyeket egyenrangúan kezelnek**, és hogy végső soron mindegyikük az emberek jólétét, valamint az emberi méltósággal, az egyenlőséggel, a szabadsággal, a szolidaritással, a demokráciával, a jogállamisággal és az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos értékek (az EUMSZ 2. és 3. cikke) előmozdítását célozza.⁽²²⁾

3.3 Következésképpen a belső piac megvalósítására irányuló intézkedéseket, melyek céljai jogi szempontból ma jóval szélesebb körűek, mint 1957-ben, ezen elvek, értékek és célkitűzések mentén kell megközelíteni.

3.4 A belső piacot, melyet a kezdetekben egyértelműen egy föderatív jellegű Európa gazdasági gerinceként határoztak meg, az elmúlt 30 év fejleményei és napjaink valósága tükrében ma újra át kell gondolni. Nyilvánvaló, hogy a jelenlegi körülmények egyre inkább afelé haladnak, hogy a belső piacot pusztán szabadkereskedelmi övezetté alakítsák, amilyen az előd, az EFTA is volt, és a belső piac jövőjét nem egy nemzetek feletti politikai terv természetes eredményeként, hanem az **európai országok nemzeti érdekeinek legkisebb közös nevezőjeként** láttatják.

3.5 Fontos tehát erélyesen megerősíteni azt a gondolatot, hogy a belső **piac feladata e nemzeti érdekek összefogása a gazdasági és pénzügyi kormányzás teljes mértékben**

⁽⁹⁾ Az egységes piac új stratégiája – Európa gazdasága és társadalma szolgálatában.

⁽¹⁰⁾ Európa 2030 projekt – Kihívások és lehetőségek; közzétételére szintén 2010 májusában került sor.

⁽¹¹⁾ Az Európai Parlament A7-0132/2010 jelű állásfoglalása.

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final, 2011. március 21.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final, 2011. március 4., amelyet nagymértékben alátámasztott az Eurobarométer 2011. júliusi elektronikus hírközlési háztartási felmérése is.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final, 2010. október 1.

⁽¹⁵⁾ HL C 18., 2011.1.19., 100. o.

⁽¹⁶⁾ HL C 132., 2011.5.3., 47. o.

⁽¹⁷⁾ Az EP A7-0072/2011 jelű állásfoglalása, amely a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság „Egységes Piac az európaiak számára” című (2010/2278 (INI), PE 456.691v02-00, 2011. március 24.) jelentésén alapul. Előadó: António Fernando Correia de Campos.

⁽¹⁸⁾ HL C 24., 2012.1.28., 99. o.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final, 2011. november 15.

⁽²⁰⁾ Miután 2011. október 3–4-én megrendezték (örömrökre) az egységes piaci fórumot.

⁽²¹⁾ HL C 93., 2007.4.27., 25. o.

⁽²²⁾ HL C 182., 2009.8.4., 1. o.

integrált intézményi rendszerében, melynek modelljét újra kell definiálni és rövid időn belül konkrét formába kell önteni.

3.6 Az első lépés ebbe az irányba, ha reálisan mérjük fel **magának a belső piacnak a határait**, és nem próbáljuk olyanná formálni, amilyen nem lehet vagy nem kellene, hogy legyen, gyakran felesleges és indokolatlan intézkedéseket erőltetve, melyek csak nehezítik a vállalkozások, különösen a – szabad-foglalkozásokat is magukba foglaló – kkv-k⁽²³⁾ működését. Olykor nem indokoltak a teljes harmonizációra irányuló intézkedések, mivel más értékeknek, pl. a minőségbiztosításnak kell elsőbbséget élvezniük, többek között a fogyasztói jogok és a fogyasztóvédelem bizonyos aspektusai esetében. Itt a harmonizációs szempontok mellett az „erő a sokféleségben” vezérelvnek és hitvallásnak ismét központi szerepet kellene betöltenie az európai belső piaci politikában.

3.7 Elengedhetetlen, hogy határozott és megalkuvást nem tűrő módon, engedmények nélkül vigyük előre a **„Jobb szabályozás” elnevezésű programot**. Az EGSZB mindig is aktívan közreműködött⁽²⁴⁾ ebben a programban, nemcsak a technika-ileg megalapozott szövegek kidolgozása, valamint az értelmetlen és káros bürokrácia csökkentése céljából, hanem elsősorban azért, hogy **proaktívan közelítse meg a jogalkotást és az adminisztratív gyakorlatokat**, valamint hogy hatékonyan bevonja a civil társadalmat és az érintett gazdasági köröket a jogszabályok kialakításának és meghatározásának valamennyi szakaszába. Konkrétan úgy véli, hogy nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítani az **előzetes hatásvizsgálatoknak**, az egységes jogszabályi háttér megteremtésének eszközeként pedig indokolt esetben szisztematikusan **rendeleteket** kellene alkalmazni az **irányelvek helyett**, illetve merni kipróbálni új, a jelenlegi jogszabályi tárháznál megfelelőbb eszközöket, mint például a **fakultatív rendszerek** választását ott, ahol az kellően indokolt.⁽²⁵⁾ Ugyanilyen bátorságra van szükség ahhoz is, hogy teljességgel eltekintsünk a közös kezdeményezésektől, ha azok nem hatékonyak és nem jelentenek előnyt.

3.8 Ugyanilyen fontos **felülvizsgálni, egyszerűsíteni és kodifikálni a közösségi vívmányokat és az adminisztratív formákat**,⁽²⁶⁾ továbbá eltávolítani mindazt, ami hiábavaló, felesleges, kontraproduktív vagy akár káros.⁽²⁷⁾ Kellő gondossággal kell azonban eljárni, mivel a koordináció hiánya ahhoz vezethet, hogy a jogszabályozás olyan alapvetően fontos aspektusait söpörjük félre, amelyek pedig számos terület számára kulcsfontosságúak.

⁽²³⁾ HL C 376., 2011.12.22., 51. o.

⁽²⁴⁾ HL C 24., 2006.1.31., 39. o.; HL C 175., 2007.7.27., 21. o.; HL C 48., 2011.2.15., 107. o.

⁽²⁵⁾ HL C 24., 2006.1.31., 52. o.; HL C 175., 2009.7.28., 26. o.; HL C 21., 2011.1.21., 26. o.

⁽²⁶⁾ Az Európai Bizottság „A közösségi vívmányok korszerűsítése és egyszerűsítése” (COM(2003) 71 final, 2003. február 11.) című közleményében meghatározott megközelítést átvéve, amelyet az EGSZB egyértelműen támogatott (HL C 112., 2004.4.30., 4. o.), és amelyről úgy tűnik, hogy azóta megfellelkeztek.

⁽²⁷⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 14., 2001.1.16., 1. o.; HL C 125., 2002.5.27., 105. o.; HL C 133., 2003.6.6., 5. o.; HL C 309., 2006.12.16., 18. o.; HL C 10., 2008.1.15., 8. o.

3.9 **Szabályozni, de nem megfojtani: ez lehetne a mottó.** Ehhez nemcsak innovatívnak és kreatívnak kell lenni, hanem friss szemmel kell tekinteni a jogalkotási és adminisztratív egyszerűsítéssel foglalkozó független szakértői csoport első jelentésében megfogalmazott javaslatokra, melyek nagy többsége nem valósult meg, azonban továbbra is releváns marad és megfelelő végrehajtást igényel.⁽²⁸⁾

3.10 Fontos szerep hárul a nemcsak a termékekre, hanem a szolgáltatásokra is alkalmazandó „új megközelítés” szerinti **egységesítésre**.⁽²⁹⁾ Ugyanakkor itt is pontosan meg kellene vizsgálni a végrehajtandó intézkedésekkel kapcsolatos igényt, azok hatékonyságát és hatásait, hogy a szolgáltatások szabványosításánál ésszerű legyen a belső piacra vonatkozó szolgáltatások közötti differenciálás.

3.11 Ehhez hasonlóan új lendületet és szélesebb látókört kell adni a **belső piaci információs rendszernek (IMI)**, kiterjesztve annak hatókörét, illetve az EGSZB által számos alkalommal tett javaslatokkal és ajánlásokkal⁽³⁰⁾ összhangban megerősítve az adminisztratív együttműködést. Ugyanebben a szellemben újra kell fogalmazni a SOLVIT hálózatot, új keretet és megfelelő eszközöket biztosítva számára.

3.12 A **belső piac kialakítását vezérlő legfontosabb elveket** szintén újra kell gondolni, különösen a kölcsönös elismerés,⁽³¹⁾ a szubszidiaritás,⁽³²⁾ az arányosság⁽³³⁾ és az elővigyázatosság elvét – ez utóbbi eddig olyan konkrét területekre korlátozódott, mint az élelmiszer-biztonság, pedig általános elv rangjára kellene emelni –, újfogalmazva azokat és lefektetve meghatározásuk új módjait, melyek közelebb állnak az emberek valódi érdekeihez.

3.13 **Gondosan kell meghatározni a prioritásokat.** Ez nem azt jelenti, hogy többé-kevésbé véletlenszerűen kiragadunk néhány kiemelt intézkedést, hanem hogy olyan jól meghatározott kritériumok alapján cselekszünk, melyek egyértelmű politikai megközelítést tükröznek – amelynek Európa még mindig híján van, és amelynek **abszolút kiemelt helyet** kell biztosítania **az embereknek**.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final, 1995. június 21.

⁽²⁹⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 120., 2008.5.16., 1. o., HL C 376., 2011.12.22., 69. o. és HL C 68., 2012.3.6., 35o.

⁽³⁰⁾ Lásd az alábbi véleményt: HL C 43., 2012.2.15., 14. o., valamint a benne felsorolt korábbi véleményeket.

⁽³¹⁾ Különösen a kölcsönös elismerés elvének alkalmazásáról szóló európai bizottsági jelentésekre utalunk, mely az Európai Bizottság 1999. június 16-i közleményével (COM(99) 299 final) vette kezdetét, azonban később feledésbe merült. Lásd HL C 116., 2001.4.20., 14. o.

⁽³²⁾ A Molitor jelentésre hivatkozunk, hogy megcáfoljuk az ellene felhozott megalapozatlan vádat: „egy lépés előre, kettő hátra” (lásd Alexis Feral, *Le principe de subsidiarité, progrès ou status quo après le Traité d'Amsterdam?*, in *Revue du Marché unique européen*, I, 1998, 95. o.), amiatt az ügyetlenkedés miatt, amellyel az Európai Bizottság azt alkalmazta, a változás valódi kihívásává alakítva, ahogyan azt Jacques Delors megálmodta.

⁽³³⁾ Itt tekintetbe kell venni az Európai Bizottság egymást követő éves jelentéseiről készült különböző EGSZB-veleményeket, a szubszidiaritás és az arányosság elveinek alkalmazásáról szóló jegyzőkönyv 9. cikkének megfelelően.

3.14 A **szolgáltatási szektornak általában**,⁽³⁴⁾ és **közelebbről a lakossági pénzügyi szolgáltatásoknak**⁽³⁵⁾ kiemelt helyen kell szerepelniük e prioritások között, mivel a belső piac megvalósításában megmutatkozó deficit itt a legsúlyosabb, miközben pontosan itt van a legnagyobb szükség az innovációra, nemcsak az intézkedések, hanem az alkalmazandó eszközök tekintetében is. Az EGSZB különösen arra kéri az Európai Bizottságot, hogy rendszeresen és átlátható módon tegyen jelentést a szolgáltatási irányelv végrehajtásáról. Ez az irányelv mindeddig az egyetlen olyan jogszabály, amely gondoskodik a szolgáltatások határokon átnyúló kereskedelmének elindulásáról.

3.15 Különös figyelmet érdemel a **határokon átívelő elektronikus kereskedelem belső piacának** gyakorlati megvalósítása általában az európai fogyasztók, és különösen a kevésbé hozzáférhető területeken vagy a valamilyen fogyatékkal élők számára megnyilvánuló társadalmi-gazdasági előnyök okán. Egy ilyen piac hasznára válna az uniós vállalkozásoknak is, különösen a kkv-knak, mivel hatékony megoldást kínálna egy sor régóta azonosított problémára és kérdésre. Mindeddig azonban nem kerültek kidolgozásra azok az eszközök és mechanizmusok, amelyek létfontosságúak a fogyasztók bizalmának biztosításához és védelmük garantálásához, valamint a vállalkozásbarát környezet megteremtéséhez.⁽³⁶⁾

3.16 Ez különösen igaz a piac szétfűszegzettségére, az alkalmazandó szabályok közötti eltérésekre, a magánélet védelmével és az adatok titkosságával kapcsolatos bizonytalanságra, a tranzakciók biztonságára, a vitás kérdések során szükséges jogi védelemre, az illegális online szolgáltatások létezésére, a kalózkodásra és a számítástechnikai bűnözésre. Ezekkel közösen kell foglalkozniuk az Európai Bizottság különböző főigazgatóságainak, egy **valódi digitális belső piacra vonatkozó koherens jogi keret** meghatározása céljából.

3.17 Az **uniós jogszabályok hatékony alkalmazása** egy olyan terület, ahol további erőfeszítésekre van szükség, és ahol az EU sajnálatos módon nem ért el meggyőző eredményeket. Ez az egyetlen módja annak, hogy garantáljuk a szabályok betartását és a szabályozás hatékonyságát,⁽³⁷⁾ és nem szabad, hogy az „adminisztratív együttműködés” szűkös keretere korlátozódjon.⁽³⁸⁾ Az európai polgárok számára kulcsfontosságú e tekintetben az **európai szintű kollektív fellépéshez való jog**, melyet egyértelműen és további késedelem nélkül be kell vezetni, mivel ez a végső eszköz arra, hogy felelősségi köröket

határozzunk meg az európai uniós szabályok megsértése esetén, és ezáltal ösztönözzük az említett szabályok önkéntes tiszteletben tartását.⁽³⁹⁾

3.18 A legfontosabb mégis **egy olyan belső piac paramétereinek** a meghatározása lesz, **amely az embereket - mint egyéneket és mint polgárokat - a középpontba helyezi.** Ezt a feladatot nem szabad bármilyen, többé-kevésbé tisztán látó „bölcsek csoportjára” bízni, hanem a polgárok és a civil társadalom konkrét hozzájárulása alapján kell kidolgozni, aggodalmak és kérések, valamint frusztrációk és csalódások figyelembevételével.

3.19 Miközben sürgető szükség van az intézkedésre, fontos biztosítani, hogy ez a fellépés koordinált és megfelelően átgondolt legyen. Ezért az EGSZB egy **elméleti útkeresési szakasz** megkezdését javasolja, 20 évvel 1992 után. Ehhez való hozzájárulásként szeretne néhány olyan paraméterre rámutatni, amelyet alapvetően fontosnak tart megvitatni.

3.19.1 Először is vitát kell nyitni arról, hogy a belső piaci politikát hogyan kell egyértelműen vezérelniük az **Európai Unió Alapjogi Chartájában** megfogalmazott alapelveknek és kulcsfontosságú célkitűzéseknek, főként a IV. és az V. Címben foglaltaknak, különös tekintettel a szociális dimenzió és a fogyasztói jogok megerősítésére.⁽⁴⁰⁾

3.19.2 Vitára van szükség azzal kapcsolatban is, hogy hogyan lehet **összekapcsolni az ágazati politikákat egy közös stratégiai célkitűzésen belül**, mely a gazdasági, ipari, kereskedelmi, közlekedési, energiaügyi, környezetvédelmi, fogyasztói és versenypolitikákat **egy olyan átfogó jogi keretbe fogja össze, mely előmozdítja az integrációt és növeli a szociális és társadalmi partnerek** (fogyasztók, háztartások, munkavállalók, vállalkozások, NGO-k stb.) **bizalmát.** Ez azt jelentené, hogy újra kell értékelni az Európa 2020 stratégiát, és új lendületet kell adni neki.

3.19.3 Hasonlóképpen meg kell vitatni, hogy hogyan lehet megerősíteni és garantálni az **emberek szabad mozgását és mobilitását** általában, és közelebbről a munkavállalóként (legyenek azok alkalmazottak vagy önfoglalkoztatottak), a tanárokat és a diákokat, biztosítva azt, hogy szociális jogaik – társadalombiztosítás, jogi védelem, baleset- és egészségbiztosítás, öregségi nyugdíj stb. – minden körülmények között és mindenemű megkülönböztetés nélkül tiszteletben legyenek tartva, és ezzel egyidejűleg felülvizsgálva az oktatási és szakképzések elismerését. Ennek során a fogyasztók biztonságával és egészségével szembeni magas minőségi követelményeknek kellene az Unióban a mércének lennie.

⁽³⁴⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 221., 2005.8.8., 113. o.; HL C 175., 2007.7.27., 14. o.; HL C 318., 2011.10.29., 109. o.

⁽³⁵⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 56., 1997.2.24., 76. o.; HL C 95., 1998.3.30., 72. o.; HL C 209., 1999.7.22., 35. o.; HL C 157., 2005.6.28., 1. o.; HL C 302., 2004.12.7., 12. o.; HL C 221., 2005.9.8., 126. o.; HL C 65., 2006.3.17., 113. o.; HL C 65., 2006.3.17., 134. o.; HL C 309., 2006.12.16., 26. o.; HL C 318., 2006.12.23., 51. o.; HL C 115., 2006.5.16., 61. o.; HL C 100., 2009.4.30., 84. o.; HL C 27., 2009.2.3., 18. o.; HL C 100., 2009.4.30., 22. o.; HL C 228., 2009.9.22., 62. o.; HL C 228., 2009.9.22., 66. o.; HL C 218., 2009.9.11., 30. o.; HL C 318., 2011.10.29., 133. o.

⁽³⁶⁾ Az Európai Bizottság 2009. október 22-i, az EU-ban a vállalkozások és a fogyasztók közötti, határokon átnyúló e-kereskedelemtől (COM(2009) 557 final) szóló közleménye ellenére.

⁽³⁷⁾ Lásd a következő véleményeket: HL C 317., 2009.12.23., 67. o.; HL C 18., 2011.1.19., 95. o.

⁽³⁸⁾ HL C 128., 2010.5.18., 103. o.

⁽³⁹⁾ Az EGSZB-t joggal a kollektív fellépések bajnokának tekintik, amely számos véleményt szentelt ennek a kérdésnek, köztük elsősorban a következőket: HL C 309., 2006.12.16., 1. o.; HL C 324., 2006.12.30., 1. o.; HL C 162., 2008.6.25., 1. o.; HL C 228., 2009.9.22., 40. o.; HL C 128., 2010.5.18., 97. o.

⁽⁴⁰⁾ Itt kellően figyelembe kell venni a következő dokumentumok megállapításaiból levont következtetéseket: A Bizottság jelentése a hatékony uniós polgárság irányába történő 2007 és 2010 közötti előrehaladásról (COM(2010) 602 final, 2010. október 27.), és az egyidejűleg közzétett 2010. évi jelentés az uniós polgárságról – Az uniós polgárok jogainak érvényesítése előtt álló akadályok felszámolása (COM(2010) 602 final, 2010. október 27.).

3.19.4 A társadalmi befogadás és a foglalkoztatás előmozdítása érdekében meg kell vitatni azt is, hogy hogyan lehet **hatékonyan megnyitni a munkaerőpiacokat** minden európai polgár számára. Az indokolatlan korlátozásoknak és megkülönböztetéseknek alapos vizsgálatot követően véget kell vetni.

3.19.5 Különös figyelmet érdemlő aspektus **általában a szociális gazdaság vállalkozásai**, és közelebbről az európai alapítványok, kölcsönös önszegélyező társaságok és szövetségek **számára szóló megfelelő jogi keret** meghatározása, mely már oly régóta várat magára.

3.19.6 Ugyanilyen sürgető az **általános érdekű szolgáltatások, és különösen a szociális szolgáltatások egyértelmű jogi**

keretének meghatározásáról folytatandó vita, minőségi kritériumokat állítva fel az alapvető közszolgáltatások esetében, illetve pontosítva a közbeszerzésekre, a versenyre és az állami támogatásokra alkalmazandó szabályokat. ⁽⁴¹⁾

3.20 Végezetül pedig erőforrásokat és erőfeszítéseket kell szánni közös erővel az **egységes piacra vonatkozó hatékony kommunikációs politikára** egy Európáról szóló koherens és integrált, átfogóbb kommunikációs politika keretében, mely bevonja az embereket, és kellően figyelembe veszi a közvéleményt és az európai közösségi médiát annak érdekében, hogy a digitális média innovatív felhasználása révén megbízható információkkal lássa el az európai polgárokat, elsősorban a fogyasztókat. ⁽⁴²⁾

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Lásd az EGSZB véleményét: HL C 161., 2007.7.13., 80. o.

⁽⁴²⁾ Lásd az EGSZB feltáró véleményét: HL C 27., 2009.2.3., 152. o., valamint a következő saját kezdeményezésű véleményt: HL C 44., 2011.2.11., 62. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az új gazdasági kormányzásra vonatkozó jogszabályok szociális következményei (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 143/05)

Főelőadó: **Gabriele BISCHOFF**

2011. július 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Az új gazdasági kormányzásra vonatkozó jogszabályok szociális következményei (saját kezdeményezésű vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2012. január 25-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 232 szavazattal 8 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Európának egységes véleményt kell képviselnie, gyorsabban és bátrabban kell cselekednie és helyes módszereket kell alkalmaznia, hogy fel tudjon lépni az EU létezése óta leg súlyosabb pénzügyi, gazdasági és bizalmi válság ellen.

1.2 Az EGSZB üdvözli a kormányok által alkalmazott megközelítést, amelynek célja az euróövezet konstrukciós hibáinak kijavítása és egy új európai gazdasági irányítási struktúra alkotóelemeinek létrehozása. Erre azért van szükség, mivel az eddigi eszközök és eljárások nem vezettek az adósság és a makrogazdasági egyensúlyhiány csökkentéséhez. Európa gazdaságpolitikai irányítási struktúrájának azonban éppúgy biztosítania kell a tagállamok és a szabadon választott parlamentjeik demokratikus jogait, mint a szociális partnerek autonómiáját és a kollektív tárgyalásra vonatkozó szabadságát.

1.3 A kormányzás jóllehet a gazdaságpolitikára helyezi a hangsúlyt, hatást azonban mindenekelőtt a szociális rendszerekre fog gyakorolni, mivel – (majdnem) automatikusan életbe lépő szankciókkal való fenyegetés révén – a tagállamokat magukat is bizonyos reformok végrehajtására kényszeríti. Az EGSZB intelligens és fenntartható költségvetési konszolidációt javasol, amely biztosítja a szükséges szociális befektetéseket, hogy elkerülhetők legyenek a szociális aszimmetriák.

1.4 Néhány már végrehajtott vagy tervezett takarékosági intézkedés negatív hatással lesz például az emberekre és a vállalatokra, amikor korlátozzák a védelemre szoruló csoportoknak nyújtott szolgáltatásokat vagy az őket célzó munkaerőpiaci intézkedéseket, illetve a – például a gyerekgondozáshoz vagy képzéshez – szükséges szociális infrastruktúrát megvonják. Ez kedvezőtlenül fogja befolyásolni a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok minőségét, és ezáltal súlyosan csökkenteni fogja a védelemre szoruló csoportok életminőségét.

1.5 Az EGSZB utal az Európa 2020 stratégia és Európa gazdaságpolitikai kormányzása lényegi célkitűzéseinek az ütközéséből eredő problémákra. Az európai szemeszternek és a „hatos csomagnak” a megvalósítása nem áthatja alá azokat a célokat például, amelyeket az Európa 2020 stratégia keretében a szegénység csökkentésére vonatkozóan tűztek ki; minden egyes intézkedés esetében meg kell vizsgálni, hogy hatására növekedni fog-e a szegénység.

1.6 Az EGSZB megerősíti, hogy továbbra is úgy véli, hogy a gazdaságpolitikai kormányzást támogató új előírások szociális következményeit sürgősen értékelni kell, és különösen a következőket kéri:

- 1) szociális befektetési paktum;
- 2) a civil képviseleti szervezetek, különösen – sajátos kötelezettségeik és hatásköreik miatt – a szociális partnerek időben történő és átfogó részvétele valamennyi intézkedésben;
- 3) konvent összehívása azzal a céllal, hogy a szociális haladásról szóló koncepciót dolgozzon ki az előttünk álló szerződésmódosítások keretében;
- 4) „szociális biztonsági háló” biztosítása egyenértékű „szociális kormányzás” (*social governance*) révén;
- 5) a szociális partnerek kollektív szerződésekkel kapcsolatos autonómiájának biztosítása és támogatása;
- 6) új bevételek teremtése az állami költségvetések konszolidálására;
- 7) az állami kiadások hatékonyabbá és célirányosabbá tétele és az adóelkerülés elleni erőteljesebb küzdelem.

2. A válságkezelés új struktúrája

2.1 A Lisszaboni Szerződés megerősítette Európa szociális dimenzióját, célul tűzte ki a szociális piacgazdaságot, a szociális alapjogokat kötelező érvényre emelte, a társadalmi hatásvizsgálatokat pedig kötelező jelleggel bevezette minden uniós projekt és kezdeményezés esetében. Az EGSZB régóta hangsúlyozza, hogy a szociális piacgazdaságnak Európában kombinálnia kell a versenyképességet a szociális igazságossággal. A gazdasági dinamika és a szociális fejlődés nem ellentétben állnak egymással, hanem több ponton kapcsolódnak egymáshoz.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: „Szociális menetrend”, HL C 182., 2009.8.4., 65. o.

2.2 Az EGSZB üdvözölte, hogy az EU az új Európa 2020 stratégiájában megegyezésre jutott azzal kapcsolatban, hogy intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést teremt.

2.3 Az Európai Unió időközben fennállása óta a legnagyobb válságát éli. A pénzügyi válság mélyreható gazdasági, szociális és adósságválsággá nőtte ki magát számos országban. Ezen túlmenően az európai intézmények cselekvési és bizalmi válságával van dolgunk. Európának egységesen kell fellépnie, gyorsabban és bátrabban kell cselekednie és helyes módszereket kell alkalmaznia.

2.3.1 Míg a figyelem középpontjában takarékosági programok és pénzügyi védőhálók állnak, a jobb gazdaságpolitikai kormányzáshoz (economic governance) és nagyobb növekedéshez szükséges intézkedések elapróztak és kevésbé átláthatóak, a szorosabb integráció előnyeinek és hátrányainak megvitatása pedig elmarad.

2.3.2 Egyre többen megfogalmazzák fenntartásaikat azzal kapcsolatban, hogy ez a bizalmi válság – különösen a szankcióktól való félelem miatt – a demokrácia válságához vezet. Az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a közvetlenül választott nemzeti parlamentek hatásköreiknek és felelősségeiknek megfelelően, szabadon dönthessenek a költségvetésről és a kormány összetételéről.

2.3.3 Az EGSZB már több véleményében hangsúlyozta, hogy ez a válság Európa különleges terhelési tesztjévé vált. A megszorító intézkedések számos országban társadalmi nyugtalanságot keltenek és felerősítik az Európa-ellenes, illetve nacionalista érzelmeket.

2.4 Az uniós politika és a nemzeti kormányok az ún. adósságválságra – amely többek között a pénzügyi válság következményeként a pénzügyi piacok kiterjedt deregulációja miatt alakult ki az elmúlt években – erőltetett megszorító programokkal reagált, és így próbálta a pénzügyi piacokat megnyugtatni. Az EGSZB már többször üdvözölte, hogy az Európai Bizottság a jelentős ellenállással nem számolva javaslatokat nyújtott be a pénzügyi tranzakciókra kivetett adó és a stabilitási kötvények bevezetéséről⁽²⁾.

2.5 Arra is kísérletet tettek, hogy kijavítsák az euróövezet néhány konstrukciós hibáját, és hogy lefektessék az új európai gazdasági irányítási struktúra alkotóelemeit. Ezáltal a jövőben lehetővé válik a gazdasági politika jobb koordinálása, a szigorú költségvetési politika és a költségvetés szigorú ellenőrzése, valamint a versenyképesség javítása⁽³⁾. Az Európai Parlament 2011 őszén öt rendeletet és egy irányelvet fogadott el Európa gazdaságpolitikai kormányzásáról („hatos csomag”).

2.5.1 A gazdaságpolitikai kormányzás ezen hatos csomagja a következő három pillérre épül:

- A jelenlegi stabilitási és növekedési paktum megerősítése: a túlzott hiány-eljárás révén további, jelentősen szigorúbb előírások kerülnek bevezetésre a költségvetési konszolidáció és az államadósság csökkentése érdekében, amelyek kötelezik a tagállamokat arra, hogy jelenlegi adósságukat – függetlenül a konjunktúra menetétől a következő 20 évben – a Maastrichti Szerződésben meghatározott 60 %-os határértékre csökkentsék. Ez prociklikus és veszélyeztetheti a növekedést és a foglalkoztatást.
- A „túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárás” indítása: ez alatt egy teljesen új uniós szintű politikai megközelítés értendő, amelynek köszönhetően feltárhatók és kiegyensúlyozhatók a makrogazdasági egyensúlyhiányok, amelyek a közös valuta stabilitását veszélyeztethetnék.
- A stabilitási paktum és a „túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárás” végrehajtása ténylegesen „érezhető” szankciók révén: a politikai döntések nemzeti szintű optimalizálására vonatkozó uniós ajánlások már a Maastrichti Szerződés óta léteznek. Teljesen újnak számít azonban, hogy ezeket az ajánlásokat az euróövezet országai számára majdnem automatikusan életbe lépő büntetéseknek kell kísérniük. Ezt az ún. fordított többségi szavazás révén kell elérni, amely legalábbis kérdéses, ugyanis egy teljesen új eljárás, melyre eddig nem terjedtek ki a szerződések. Egyszerűbben szólva ez annyit jelent, hogy az Európai Bizottság azon javaslata, amely szerint az európai bizottsági ajánlásoknak eleget nem tevő tagállamra a GDP 0,1–0,2 %-ának megfelelő büntetés szabható ki, elfogadásra kerül, amennyiben a pénzügyminiszterek tanácsa nem szavaz tíz napon belül minősített többséggel az ellen. Ezáltal messze-menőikig automatikussá válik a büntetési eljárás, amely a tagállamokat az uniós politikai ajánlások komolyan vételére kényszeríti.

2.5.2 2011. november 23-án két rendelettel egészítette ki az Európai Bizottság a „hatos csomagot”: az első célja a veszélyeztetett pénzügyi stabilitással rendelkező tagállamok jobb felügyelete, a második pedig a tagállamok költségvetési terveinek ellenőrzése és helyesbítése. Az első kiterjeszti, megerősíti és elmélyíti a makrogazdasági kiigazítási programban résztvevő államoknak szóló országspecifikus gazdaságpolitikai ajánlásokat. Ezen ajánlások figyelmen kívül hagyása az Unió strukturális és szociális alapjaiból származó kifizetések megvonásához vezet. A második rendelet a nemzeti költségvetési eljárások felügyeletére vonatkozóan kiterjedtebb hatáskört biztosít az Európai Bizottságnak, amelynek során a tagállamokat arra kötelezi, hogy a költségvetési hiány nagyságára vonatkozó kötelező érvényű szabályokat vezessenek be. Minden rendelet megerősítene a kölcsönös nyomást és az azzal járó prociklikus hatást azok jól ismert következményeivel.

2.5.3 Az évente hat hónapot felölelő ún. európai szemesztert azért hozták létre, hogy elkerüljék a tagállamok ellentmondásos költségvetési elvárásait, és hogy felügyeljék az Európa 2020

⁽²⁾ Az EGSZB véleményei: „Pénzügyi tranzakciók adója”, HL C 44., 2011.2.11., 81. o., és „Éves növekedési jelentés”, HL C 132., 2011.5.3., 26. o.

⁽³⁾ Vö. az EGSZB következő véleményében foglalt felsorolást: „Éves növekedési jelentés”, HL C 132., 2011.5.3., 26. o.

stratégia célkitűzéseinek a végrehajtását. Ezzel kívánják biztosítani, hogy a tagállamok az Unió kiemelt célkitűzéseit ténylegesen és időben figyelembe vegyék költségvetésük tervezése során, nevezetesen a következő évi költségvetésről az adott nemzeti parlamentben tartott szavazást megelőzően. A kormányzás jóllehet a gazdaságpolitikára helyezi a hangsúlyt, hatást azonban mindenekelőtt a szociális rendszerekre fog gyakorolni, mivel – (majdnem) automatikusan életbe lépő szankciókkal való fenyegetés révén – a tagállamokat magukat is a rendszer megreformálására kényszeríti.

3. Az új előírások szociális következményei

3.1 A pénzügyi és gazdasági válság immár negyedik évében tovább rosszabbodnak a gazdasági és foglalkoztatási kilátások Európában. A munkanélküliek száma 23 millió, a legújabb számadatok alapján ⁽⁴⁾ a munkanélküliségi ráta 2011 szeptemberében a 27 tagállamban 9,7 %, az euróövezetre vetítve pedig 10,2 %, ami az előző évi időszakhoz képest növekedést jelent. 2008. és 2011. között a fiatalok munkanélküliségi rátája 15,5 %-ról 21,4 %-ra, az inaktivitási ráta pedig 55,6 %-ról 56,9-re emelkedett. Görögországban és Spanyolországban majdnem minden második fiatal munkanélküli ⁽⁵⁾. Ez azt jelenti, hogy több mint öt millió fiatalnak nincs munkája, vagy nincs képzési helye. A foglalkoztatottak számának 2011 közepéig tartó 1,5 millióval történő emelkedése miatt nem lehetett felfogni a válság alatt végbement és 6 millió munkavállaló munkahelyének tömeges megszűnését. A foglalkoztatottság növelése főként a határozott idejű munkaszerződések és a megerősített részmunkaidejű foglalkoztatás növekedésének tudható be.

3.2 Ennek fényében a várható gazdasági növekedési számokat drasztikus módon lefelé igazították ki, az Európai Bizottság pedig a 2011–2013-ra szóló nemrégiben megjelentetett őszi előrejelzésében megállapítja, hogy „megállt az uniós gazdasági fellendülés” és „a munkanélküliség [...] a jelenlegi magas szinten [...] marad” ⁽⁶⁾.

3.3 A 2007–2009-es évek világméretű bankválsága közvetlenül csapott át a jelenlegi államadósság-válságba, mivel az államok a monetáris rendszer életben tartása érdekében jelentős eszközöket fordítottak a bankok megmentésére és állami garanciákra. Ennek megfelelően a GDP 60 %-áról 80 %-ára szöktek az átlagos adósságok, amely hatására jelentősen leszűkült az automatikus stabilizáló elemek és egyéb anticiklikus intézkedések játéktere. Ez azt jelenti, hogy a foglalkoztatási és a szociális politikának kell a legfőbb terhet viselnie a kiigazítás során. Az Unió különböző politikai kezdeményezéseinek vezérfonala, hogy a bérek és jövedelmek képezik a legfőbb kiigazítási eszközöket, mégpedig a bérek csökkenése és deflációja révén.

3.4 Az EGSZB úgy véli, hogy ez a fejlődés Európa gazdasági jólétére és társadalmi szerkezetére nézve is veszélyes követke-

ményekkel járhat. Ahogy azt a szociális védelemmel foglalkozó bizottság a gazdasági válság társadalmi hatásairól szóló jelentésében hangsúlyozta, a már végrehajtott és a tervbe vett takarékosági intézkedések kihatnak a társadalmi befogadásra, mivel megszüntetik a védelemre szoruló csoportoknak – például a fogyatékkal élőknek – nyújtott szolgáltatásokat és kínálatokat. Ez kedvezőtlenül fogja befolyásolni a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést és azok minőségét, és ezáltal negatív hatással lesz az emberekre és a vállalkozásokra ⁽⁷⁾. A magas kamatok szinte lehetetlenné teszik a tagállamok számára költségvetési hiányuk és államadósságuk csökkentését. Görögország például 2011 tavasza óta államháztartásán belül elsődleges többlettel rendelkezik, a hiány azonban a viselhetetlen kamatterhek alapján továbbra is ugyanolyan a mértékben növekszik.

3.5 A kifejezetten a szükséges szociális befektetéseket veszélyeztető takarékosági intézkedések tovább erősítik a hanyatlást. Mivel nem nyílnak új növekedési lehetőségek, a kiadások csökkentése negatívan hat a bevételi oldalra, és egyidejűleg például csökkenő adóbevételekhez és a munkanélkülieknek szánt szociális kiadások növekedéséhez vezet. Fennáll a veszély, hogy a költségvetési hiány tovább fog növekedni, ami valószínűleg katasztrofális következményeket váltana ki a pénzügyi piacokon, amelyek pontosan figyelik valamennyi tagállam tendenciáit.

3.5.1 Ezen felül a takarékosági intézkedések, amelyek csökkentik a tagállami keresletet, láncreakciókat válthatnak ki más államokban, ami hanyatló tendenciához vezethet a teljes belső piac értéklánca mentén vagy a kereskedelem révén. Takarékosági programok egyidejűleg több államban történő bevezetése révén még borúsabbá válnak a növekedési kilátások, és előfordulhat, hogy ezáltal többek között az alap- és továbbképzésbe, a kutatásba és innovációba, a foglalkoztatásba, valamint a fogyasztásba való befektetéseket illetően a bizonytalanság ördögi köre alakul ki.

3.6 Az EGSZB úgy véli, hogy az Unió irányító intézkedései végrehajtásának az előkészítése során pontosan meg kell vizsgálni, hogy van-e összefüggés, illetve ha igen, akkor az milyen mértékű a tagállamok és régiók negatív gazdasági fejlődése, valamint a piaci egyensúly, a gazdasági összpontosulási folyamat és a nagyvállalatok piaci visszaélései között. Az EGSZB szerint ezzel szemben minden szinten hatékony, például koordinált adópolitikai ellenintézkedéseket kellene bevezetni, valamint ezeket a konszolidációs intézkedésekbe integrálni. Ennek során az exportorientált ipari termeléshez hasonlóan meg kellene erősíteni a kkv-k versenyképességét is. Ezt a növekedés biztosításához és a foglalkoztatás megteremtéséhez szükséges strukturális intézkedéseknek kellene kísérniük.

3.7 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy minden ezzel összefüggő politikai intézkedés aszimmetrikus alapokkal rendelkezik és strukturális szempontból egyoldalú: Olli Rehn, az Európai Bizottság tagja írásából kiderül, hogy az Európai

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/DE/3-31102011-BP-DE.PDF.

⁽⁵⁾ 2011. évi közös foglalkoztatási jelentés, COM(2011) 815 final, 2. és 4. o.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=HU&guiLanguage=en>.

⁽⁷⁾ A Szociális Védelmi Bizottság és az Európai Bizottság együttes értékelése a gazdasági válság és a szakpolitikai válaszleépések társadalmi hatásáról, 9–10. o. (2010.).

Bizottság ugyan elismeri az euróövezet azon problémáit, amelyek a fizetési mérleg jelentős hiányából következhetnek, a fizetési mérleg jelentős többletét azonban a közösségi valuta kohéziójára nézve veszélytelennek tartja⁽⁸⁾. A versenyhelyzet feltételeinek újbóli meghatározása azt sugallja, hogy a probléma azoktól ered, akik a fizetési mérlegük hiányának finanszírozása érdekében adósságtérheket vesznek magukra, míg azokat az államokat, amelyet többletet termelnek, megerősítik gyakorlatukban.

3.8 „Makrogazdasági egyensúlyzavarok” kimutatásakor az Európai Bizottság olyan módon határozza meg a mutatókat, hogy azok a bérek dinamikus alakulását rögtön kimutatják és megvizsgálják az egyes gazdasági ágazatokban, míg a bérek stagnálására alapozó tagállamok egyszerűen a látóhatáron kívül esnek. Fontolóra vesznek „relatív” összehasonlításokat is, amelyek során a fajlagos munkaköltségek fejlődését hasonlítják össze a fő versenytársak adataival. Az összehasonlítás e fajtája szolgálhatja ugyan a versenyképességbeli eltérések felismerését, nem vezethet azonban ahhoz, hogy a béremeléseket automatikusan negatívan, az alacsony béreket és a bérmegállapodásokat pedig automatikusan pozitívan értékeljük. Ehelyett a bérek és fizetések emeléséhez a termelékenység és az infláció alakulásának kell referenciaként szolgálnia.

3.9 Az EGSZB különösen azt sajnálja, hogy a tagállamok olyan intézkedések és viselkedési szabályok mellett kötelezték el magukat, amelyek hatáskörükön kívül helyezkednek el, és amelyet nem tudnak befolyásolni. Az Európai Parlament és a Tanács makrogazdasági egyensúlyzavarok megelőzéséről és kiigazításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletének 3. cikke megemlíti a „figyelmeztetési mechanizmust”, amelynek lényege egy mutatótábla (*scoreboard*, egy ún. eredménytábla). Ezen mutatók révén határozzák meg a belső és külső makroökonómiai egyensúlyzavarok alsó és felső küszöbértékét is, amelynek meghaladása a túlzott egyensúlyhiány esetén követendő eljárást vonja maga után. Ezekhez a mutatókhoz sorolják a fajlagos munkaköltségeket is, annak ellenére, hogy ezek főként a szociális partnerek önálló kollektív tárgyalásainak az eredményei, és hogy nem tartoznak az állami gazdaságpolitikák hatáskörébe.

3.10 Ezért az EGSZB álláspontja az, hogy a szociális partnereket nemcsak az egész euróövezetben, hanem nemzeti szinten is hosszú távon be kell vonni a rendelet végrehajtásába. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy függetlenül attól, hogy milyen formában intézményesítik a szociális partnerek végrehajtásban való közreműködését, függetlenségük nem lehet kérdéses, és teljes mértékben tiszteletben kell tartani az ILO 87. és 98. számú egyezményeit. Ezen túlmenően az Európai Unió általános célkitűzéseinek, különösen a szociális fejlődésre és az uniós szociálpolitika felfelé irányuló harmonizációjára irányuló célkitűzések figyelembe vételének jelentős szerepet kell kapnia, és ugyanígy figyelembe kell venni a szociális alapjogokat is, amelyek az Európai Unió Alapjogi Chartája 52. cikke (1) bekezdéséből következnek.

3.11 A gazdasági és társadalmi nehézségek és változások korában fontos, hogy a szociális szervezeteket bevonjuk a folya-

matokba, valamint a irányítási és konszolidációs intézkedések végrehajtásába. Értékes hozzájárulást nyújtanak az oktatás és megelőzés, a foglalkoztatás és a társadalmi béke területén, amely az emberi méltóság tiszteletben tartásán és a társadalmi szolidaritáson alapul.

4. Az intézkedések szociális következményei a tagállamokban

4.1 Az EGSZB nagyon aggódik a válság legtöbb országban már érezhető társadalmi következményei miatt, és javasolja, hogy a strukturális reformokat úgy alakítsák ki, hogy azok a növekedést és a foglalkoztatást támogassák. A munkavállalói és alapvető szociális jogok biztosítása és támogatása pozitív hatással van a teljes gazdasági termelékenységre. Alapvetően biztosítani kell, hogy a kormányok számára biztosítsuk, hogy elegendő adóbevételek révén cselekvőképesek maradjanak, valamint hogy szigorúan fellépjenek az adócsalás ellen.

4.1.1 Az EGSZB aggódva veszi tudomásul a növekvő nemzeti és regionális különbségeket. Ezek komolyan fenyegetik az európai integrációt, mivel a jelenlegi Unión belül első alkalommal gyengül a gazdasági és társadalmi kohézió. A társadalmi és gazdasági különbségek a múltban csupán átmenetileg, új tagállamok felvételével kapcsolatban növekedtek.

4.2 A szociális védelemmel foglalkozó bizottság „A válság szociális hatásai” című jelentésében arra a következtetésre jut, hogy a társadalom nagy részének – különösen a fiatalok, rész-munkaidőben foglalkoztatottak és migránsok – szociális helyzete jelentősen romlott a pénzügyi és gazdasági válság hatására, és hogy minden tagállamban a munkanélküliek a szegénység által leginkább fenyegetett csoport⁽⁹⁾. Ennek következményeként alakultak ki társadalmi zavargások és tiltakozások Görögországban, Spanyolországban és sok más tagállamban.

4.3 A 2011. évi legújabb Eurostat-felmérés megállapítja, hogy az uniós polgárok aggódnak, valamint hogy a szegénység növekszik.

Az európaiak nagy és növekvő többsége úgy véli, hogy a szegénység egyre inkább elterjedőben van. Arra a kérdésre, hogy a szegénység az elmúlt három évben nőtt-e vagy csökkent, az európaiak 87 %-a azt válaszolta, hogy nőtt. A 2010 őszi végzett felméréshez képest még többen vallják azt a nézetet, hogy a szegénység nőtt az elmúlt három évben. Az európaiak csupán 22 %-a tartja elegendőnek a szegénység elleni intézkedéseket⁽¹⁰⁾.

4.4 Az EGSZB mély aggodalmának ad hangot azzal kapcsolatban, hogy a válság leküzdésének társadalmi következményei miatt Európán belül még nagyobb szakadék keletkezik, következésképpen pedig elveszíti polgárai támogatását. Európának azonban vissza kell nyernie polgárai bizalmát.

⁽⁸⁾ A Jan Vincent-Rostowski részére címzett 2011. november 4-i levél a fizetési mérleg-hiány és -többlet túlzott egyensúlyhiány során alkalmazott eljárások keretében történő kezeléséről.

⁽⁹⁾ Vö.: „A gazdasági válság és a szakpolitikai válaszlépések társadalmi hatása – A szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Bizottság 2010. évi aktualizált együttes értékelése”, 2010. november 26. (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), 2. o.

⁽¹⁰⁾ Eurobarometer 337. sz. külön felmérése.

4.5 Úgy véli, hogy mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a takarékosági intézkedések ne növeljék a szegénység kockázatát. Hatékony szociális hatásértékelést kell végezni, amelyben megvizsgáljuk, hogy a megváltozott feltételek mellett milyen módon lehet azt a célkitűzést követni, hogy a következő tíz évben a szegénységből és a társadalmi kirekesztésből való kitöréshez vezető utat mutassunk 20 millió európai számára, valamint hogy milyen intézkedések szükségesek e célkitűzés eléréséhez. A növekvő szegénységgel szemben a növekvő vagyonekat és nyereséget találjuk, amelyeket néhány tagállamban nem megfelelő adó- és költségvetési stratégiák támogatnak. Európa gazdaságpolitikai kormányzási struktúrájának és az európai szemeszternek a megvalósítása nem vezethet ahhoz, hogy az átfogó Európa 2020 stratégia keretében ne érjük el a szegénység csökkentését kitűző célkitűzést.

5. Átfogó társadalmi hatásvizsgálatok szükségessége

5.1 Az EGSZB 2011-ben hangsúlyozta, hogy a horizontális szociális záradék (horizontális szociális záradék, EUMSZ. 9. cikk) jelentős újítás, és kötelezi az Uniót politikái végrehajtásában ⁽¹¹⁾.

5.2 Az EGSZB ebben a kontextusban utalt már arra, hogy a 2010. évi európai tanácsi megállapodásnak megfelelően a horizontális szociális záradékot az Európa 2020 stratégia keretében történő, uniós szintű új szociális és gazdaságpolitikai irányítás átfogó területein és általános struktúrájában is alkalmazni kell ⁽¹²⁾. Ehhez tartoznak az európai szemeszter, az ún. „hatos csomag”, valamint az „Euró Plusz Paktum” és a pénzügyi védőháló.

5.3 Az EGSZB megerősíti, hogy a válságintézkedések semmiképpen sem vezethetnek az Alapjogi Charta által biztosított jogok megsértéséhez. Emellett meg kellene határozni, hogy mely intézkedéseket lehet bevezetni egy év alatt az alapjogok megőrzésének biztosítása érdekében ⁽¹³⁾.

5.4 A szociális védelemmel foglalkozó bizottság és az Európai Parlament közösen helytelenítették, hogy mindeddig csupán néhány tagállam végezte el a költségvetési konszolidációs intézkedések társadalmi következményeinek a hatásvizsgálatát ⁽¹⁴⁾.

5.5 Az EGSZB megerősíti, hogy továbbra is úgy véli, hogy a gazdaságpolitikai kormányzást támogató új előírások szociális következményeit sürgősen értékelni kell. Az Unió elkötelezte magát a társadalmi befogadás mellett, és nem csupán mennyiségi célkitűzésekkel kapcsolta azt össze, hanem minőségi, alapvető szociális jogok formájában rögzítette azokat a Szerződésben. Ez közvetlen hatást gyakorol a polgárok életminőségére, és mind mennyiségi, mind minőségi szempontból figyelembe kell venni és érvényesíteni kell a hatásvizsgálatok során. A jogalkotási javaslatokhoz kapcsolódóan csupán szórványosan végeztek

hatásvizsgálatokat, amelyek során a társadalmi hatások csupán korlátozott szerepet játszottak, ráadásul gyakran figyelmen kívül hagyták az eredményeket ⁽¹⁵⁾.

6. Európának társadalmi befektetési paktumra van szüksége

6.1 A szociális jogokba, struktúrákba és vívmányokba eddig ismeretlen módon történő közvetlen és közvetett beavatkozásra tekintettel átfogó koncepcióra van szükség, amelyben – társadalmi hatásvizsgálatok kiterjedt és független hatásvizsgálatára alapozva – egymást erősítő módon összekötjük a következő szempontokat:

6.1.1 A szociális partnerek időben és átfogó módon történő bevonása minden intézkedés esetében

6.1.1.1 Minden eddig meghozott és a jövőben tervezett intézkedést kizárólag a szociális partnerek kiterjedt bevonását követően szabadna bevezetni. Ez következik az EUMSZ 152. cikkéből is. Ez vonatkozik különösen a tisztán gazdasági vagy költségvetési takarékosági kiigazításokként elkönyvelt, a társadalmi helyzet romlását célzó gazdasági intézkedésekre. A szociális partnerek bevonásának szükségességére példaként utalunk az uniós munkacsoport Görögországban történt alkalmazására. Ezen túlmenően időben és széles körben a szociális szövetségeket és a nem kormányzati szervezeteket is be kell vonni valamennyi intézkedésbe.

6.1.2 „Szociális befektetési paktum”

6.1.2.1 Az EGSZB alapvetően úgy véli, hogy egy ilyen válságból nem lehet kilábalni takarékosági politikák révén – mint ahogy azt Görögország és más tagállamok teszik –, hanem növekedésre van szükség. A gazdaságpolitikai kormányzás keretében az EGSZB ezért javasolja, hogy vegyék tervbe a szakképzésbe, az infrastruktúrákba és a termékekbe való fenntartható befektetéseket, valamint a szociális gazdaságba, szociális vállalkozásba ⁽¹⁶⁾ és a szociális szolgáltatásokba való befektetések támogatását.

6.1.2.2 Ez társadalmi befektetési paktum révén vihető véghez. Az EGSZB ezért csatlakozik Vandenbroucke, Hemerijk és Palier ugyanerre irányuló kéréséhez. Ők mind uniós, mind tagállami szinten azt tartják a fő feladatnak, hogy kölcsönös támogatást élvezzenek a hosszú távú társadalmi befektetések és a rövid távú költségvetési konszolidációs intézkedések. Véleményük szerint az Európa 2020 stratégia célkitűzései megteremtik ehhez a keretet. Ennek előfeltétele egy uniós társadalmi befektetési paktum rögzítése a növekedésorientált költségvetési politikákban és a pénzügyi rendelkezésekben. Ez azt jelenti, hogy ki kell alakítani a társadalmi befektetési paktum új makrogazdasági és költségvetési felügyeletét ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Így az EAPN 2011. évi értékelése is.

⁽¹⁶⁾ A szociális vállalkozás alapvető eleme az európai szociális modellnek. Az EGSZB támogatja a szociális vállalkozás európai előmozdítását célzó politikai keret és cselekvési terv kidolgozásának az Európai Bizottság általi kezdeményezését, és fontosnak tartja annak uniós és tagállami szintű maradéktalan végrehajtását. Az EGSZB véleménye: „Szociális vállalkozó szellem és szociális vállalkozás” HL C 24., 2012.1.28., 1. o.

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank, et al.: Az Uniónak szociális beruházási paktumra van szüksége, OSE 2011. évi 5. sz., 5. o.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az EU kohéziójának és az EU szociálpolitikai koordinációjának erősítése” HL C 24., 2012.1.28., 29. o.

⁽¹²⁾ Ugyanott.

⁽¹³⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Az Alapjogi Chartára vonatkozó stratégia” HL C 376., 2011.12.22., 74. o.

⁽¹⁴⁾ Lásd a 9. lábjegyzetet.

Az EGSZB aggódva látja, hogy milyen társadalmi következményekkel jár, ha a válságintézkedések folyamán különösen az alacsony nyugdíjakat tovább csökkentik. Újra kéri, hogy az Európai Bizottság fogantossáson kezdő lépéseket a megfelelő nyugdíjak Unió-szerte érvényes definíciójához ⁽¹⁸⁾.

6.1.3 Új bevételi források feltárása az államháztartás részére

6.1.3.1 Az államháztartásokat nem kell a bankok megmenésztésétől és a társadalmi kiadások növelésétől kezdve az innovatív beruházásokon keresztül a vállalatok támogatásáig mindenhez igénybe venni. Elkerülhetetlen, hogy az állam új bevételi forrásokat tárjon fel. Ezzel párhuzamosan növelni kell a közkiadások hatékonyságát és célirányosságát. Az EGSZB szerint erősíteni kell a tagállamok adóbevételei alapját, többek között a pénzügyi tranzakciók megadóztatása, az adóparadicsomok megszüntetése, az adócsökkentési verseny befejezése, valamint az adóelkerülés elleni intézkedések révén. Ezzel egyidejűleg hangsúlyosabban összpontosítani kell a befektetések minőségére, amennyiben valamennyi tagállam szociális befektetések mellett kötelezi el magát, és a költségvetéseket a növekedés és reformok révén konszolidálják. Ezenkívül célszerű általánosan átgondolni az adórendszereket, ennek során pedig figyelembe kell majd venni a különböző típusú jövedelmek és vagyonok hozzájárulásával kapcsolatos kérdéseket ⁽¹⁹⁾.

6.1.4 „Szociális biztonsági háló” biztosítása egyenértékű „szociális kormányzás” (social governance) révén

6.1.4.1 A „szociális biztonsági háló” (Jean-Claude Juncker) nélkül az Unió felépítése továbbra is hiányos marad, és Európa visszafelé fog haladni. Európa egyszerű gazdasági és költségvetési unióvá degradálódna, messze a szociális piacgazdasági irányultságtól. Ettől az EGSZB nyomatékosan óva int.

6.1.4.2 Az EGSZB a gazdasági és a társadalmi területen felelősségteljes állami cselekvés (*gazdasági és szociális kormányzás*) mellett foglal állást. Így a rövid távú konszolidációnak szoro-

sabban kell kapcsolódnia az Európa 2020 stratégia célkitűzése-éhez, az intelligens növekedés, a társadalmi kohézió és a társadalmi befogadás megerősítése érdekében.

6.1.4.3 Az Uniónak továbbra is biztosítani kell, hogy valamennyi gazdasági és költségvetési intézkedés során tartsák teljes körűen tiszteletben az elsődleges jog szociális célkitűzéseit, valamint a szociális alapjogokat – beleértve különösen a kollektív tárgyalás és a sztrájk jogát is –, valamint hogy a szociális vívmányokból ne faraghassanak le.

6.1.5 Konvent összehívása azzal a céllal, hogy az a társadalmi haladásról szóló koncepciót dolgozzon ki az előttünk álló szerződésmódosítások keretében

6.1.5.1 Az EGSZB határozottan kéri konvent felállítását. A napirenden szereplő széleskörű szerződésmódosításokat illetően kiterjedt vitára, valamint demokratikus legitimációra van szükség. A munkába – a legutóbbi konventhez hasonlóan – be kell vonni a nemzeti parlamenteket és az Európai Parlamentet, a szociális partnereket és az EGSZB-t. A köztes jelentéshez és az útitervhez biztosítani kell, hogy ezek a szerződésmódosítások a konventtel egyenértékű társadalmi támogatást kapjanak, valamint hogy az eredményt integrálják a megállapított intézkedések végrehajtásának módjára vonatkozó, márciusban benyújtandó jelentésbe.

6.1.6 A szociális partnerek kollektív szerződésekkel kapcsolatos autonómiájának biztosítása és támogatása

6.1.6.1 Az EGSZB megerősíti azon álláspontját, hogy az Alapjogi Charta által megszabott kötelezettségek az Unió minden szervére és intézményére érvényesek, ami miatt pedig a kollektív szerződéskötéssel kapcsolatos autonómiába való beavatkozás teljességgel elfogadhatatlan, és amelyekkel szemben az Európai Bizottságnak feladata fellépni. Semmiképpen nem adhat önmaga a tagállamoknak olyan ajánlásokat, amelyek az Alapjogi Charta megsértését tartalmazzák. Sokkal inkább nem csupán az alapjogok őrzésére, hanem azok támogatására kell törekednie. A válság megmérettetése, amely azt teszteli, hogy mennyire rögzült Európában az alapjogi kultúra ⁽²⁰⁾.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Az EGSZB véleménye: „Zöld könyv – Nyugdíjak”, HL C 84., 2011.3.17., 38. o.

⁽¹⁹⁾ Az EGSZB véleménye: „A foglalkoztatási csúcstalálkozó eredményei”, HL C 306., 2009.12.16., 70. o., 3.4.2. pont.

⁽²⁰⁾ Lásd a 13. lábjegyzetet.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szociális gazdaság Latin-Amerikában (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 143/06)

Előadó: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

2011. január 18-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Szociális gazdaság Latin-Amerikában.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2012. január 24-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) 141 szavazattal 3 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 E vélemény célja, hogy áttekintést adjon Latin-Amerika szociális gazdaságáról mint a civil társadalom egy olyan szervezett ágazatáról, amely jobbra kívül rekedt az Európai Unió (EU) együttműködési tevékenységein. E helyzetkép felvázolásakor figyelembe kell venni Latin-Amerika sokszínűségét, és szem előtt kell tartani a két régió közötti különbségeket. Ezért úgy véljük, hogy e dokumentum céljainak – eltekintve az egyéb lehetséges terminológiától – a „szociális és szolidáris gazdaság” kifejezés felel meg legjobban.

1.2 Az ENSZ 47/90. számú határozatában minden év júliusának első szombatját Nemzetközi Szövetkezeti Napnak nyilvánította, 64/136. számú határozatában pedig 2012-t a szövetkezetek nemzetközi évének deklarálta. Az ILO több alkalommal (különösen a 193. számú ajánlásában) elismerte a szövetkezeti rendszer és a szociális és szolidáris gazdaság pozitív oldalait. Az IMF és a Világbank is kinyilvánította érdeklődését e szektor iránt, az EU is többször elismerte a szövetkezeti rendszer és a szociális gazdaság jelentőségét, az EBB részt vesz latin-amerikai szociális és szolidáris gazdasági vállalkozásokkal működtetett projektekben, és a MERCOSUR és más latin-amerikai intézmények is hasonlóképpen foglalkoztak. E vélemény osztja álláspontjukat.

1.3 Ez a vélemény ezenkívül az EU és Latin-Amerika civil szervezeteinek 7. találkozóját előkészítő EGSZB-munka alapjául kíván szolgálni. Az ülésre 2012-ben Santiago de Chileben kerül sor. Mind az előkészítő munkákhoz, mind pedig a találkozóra meg kívánjuk hívni a latin-amerikai és az uniós szociális és szolidáris gazdaság képviselőit, hogy konstruktív párbeszéd folytatása révén tanulmányozzák e vélemény tartalmát. Azt is javasoljuk, hogy a 7. találkozó résztvevői nyilatkozzanak a párbeszéd eredményeiről. Az EGSZB megállapítja, hogy a szociális és szolidáris gazdaság Latin-Amerikában megoldást kínál a társadalmi és gazdasági méltánytalanságból és az alapvető jogok megsértéséből eredő súlyos helyzetekre. A szociális és szolidáris gazdaság a tisztességes munkáért és az informális társadalmi-gazdasági viszonyok felszámolásáért folytatott küzdelem kulcsfontosságú eszköze, amely alapvető szerepet játszik a helyi fejlődés és a társadalmi kohézió folyamatában. Elősegíti a pluralitást és a gazdasági demokráciát. Ezért kiemelt jelentőségűnek tartjuk e képességek és hatások előmozdítását, hozzájárulva a termelési modell szükségzerű megváltoztatásához.

1.4 A latin-amerikai szociális és szolidáris gazdaság különböző irányzatainak együttélését és a közöttük zajló együttműködést igen hasznosnak ítéljük. Egyrészt mivel mindez elősegíti, hogy a fokozottan vállalkozói jellegű szociális és szolidáris gazdaság magáénak érezze a szolidaritás elvén alapuló célokat, ne a nyereség növelését helyezze előtérbe, és ezzel jobban hozzájáruljon az általános jólét eléréséhez. Másrészt mivel előmozdítja, hogy a főleg a társadalmi-politikai átalakítást zászlajára tűző szociális és szolidáris gazdaság felvállalja, hogy a vállalkozásoknak hatékonyaknak kell lenniük, nyereségre kell szert tenniük, és olyan hálózatokat kell létrehozniuk, amelyek lehetővé teszik számukra a piacon való fennmaradást. Ezért a szociális és szolidáris gazdaságnak nem a „szegénység gazdaságának” kell lennie, hanem meg kell változtatnia a tendenciákat, és az aszimmetria legkülönbözőbb formáinak megszüntetése érdekében egyesítenie kell a fejlődést, a gazdasági hatékonyságot és a társadalmi igazságosságot.

1.5 A latin-amerikai szociális és szolidáris gazdaság a fejlődését megnehezítő problémákkal küzd: ezek közül az egyik legsúlyosabb a társadalmi láthatóság és az intézményes megjelenés hiánya. Ezt erősíti, hogy nem állnak rendelkezésre szigorú mérési eljárások, és emiatt a szociális és szolidáris gazdaság kiterjedtsége és jelentős társadalmi hatásai nem mérhetők fel. Sürgősen komolyabb nemzetközi fellépésre van szükség Latin-Amerika országaiban az összehangolt statisztikák kidolgozása terén, ehhez olyan nemzetközi szervezetek együttműködésére van szükség, mint a CEPAL, az ACI-Américas, a Fundibes, a Cicopa vagy a Ciriéc. Képviselői szervezetei intézményi jelenlétének hiánya szintén súlyos probléma, melynek megoldásához az szükséges, hogy a közigazgatás és a többi szociális szereplő a szociális és szolidáris gazdaságot a szociális és gazdaságpolitikákkal foglalkozó konzultatív intézményekben partnerként ismerje el. A gazdasági és szociális tanácsok és a civil részvétellel foglalkozó hasonló szervek a szociális és szolidáris gazdaság szervezeteinek részvételét is megfelelően biztosíthatják.

1.6 Néhány jól ismert példától eltekintve a szociális és szolidáris gazdasággal kapcsolatos átfogó és részvételen alapuló közpolitikák hiánya nagymértékben akadályozza e szektor megerősödését és fejlődését; ezért feltétlenül túl kell lépni az ellentételezés nélküli közvetlen gazdasági támogatásokon, és ösztönözni kell a finanszírozási források problémájára megoldást kínáló intézkedéseket. Általános érdekű strukturális politikákat kell elindítani, amelyek keretében döntések születnek

a jogszabályalkotásról, valamint – többek között a felsőoktatás keretein belül – az innovációval kapcsolatos oktatás és a szakképzés fejlesztéséről. A felhasználók közreműködésével irányított egészségügyi rendszerek révén erősíteni kell a szociális és szolidáris gazdaság szerepét a szociális védelem fejlesztésében. Meg kell erősíteni a valódi állami politikákat, biztosítandó a kormányváltásokat túlélő intézkedések folytonosságát.

1.7 A szakszervezetek és egyéb társadalmi szereplők, ideértve a szociális és szolidáris gazdaságot is, együtt alapvető szerepet játszhatnak az informális gazdaságból és a kényszervállalkozók megjelenéséből eredő illegális és csalárd tevékenységek elleni küzdelmet célzó intézményi mechanizmusok kialakításában. Ennek célja továbbá a tisztességes munka és bizonyos egyetemes és minőségi közszolgáltatások biztosítása, valamint „kapacitásépítő” tevékenységek ösztönzése.

1.8 Az EU Latin-Amerika felé irányuló és a szociális és szolidáris gazdasággal kapcsolatos nemzetközi együttműködési politikájának az e véleményben megjelenő gondolatokon és javaslatokon kell alapulnia. Együttműködési projekteket kell indítani azzal a céllal, hogy a szociális és szolidáris gazdaság életképes vállalkozásai a társadalmi kohézió, a helyi fejlesztés, a pluralitás, a gazdasági demokrácia, illetve a gazdaság és a munka nagyarányú legalizálásának szereplőivé váljanak. Az együttműködés során az EU-nak előnyben kell részesíteni a szociális és szolidáris gazdaságot, elősegítendő azoknak a hálózatoknak a megerősödését, amelyek részt vesznek a gazdasági együttműködési és együttfejlesztési politikák végrehajtásában. A szociális és szolidáris gazdasággal kapcsolatos együttműködési projekteket törekedni kell a résztvevők és hálózatok koordinációjára, elkerülve a szétaprózódást és az átfedéseket: stratégiaibb és nemzetközibb jellegű tevékenységeket kell folytatni.

1.9 Másrésztől most, világválság idején fontos megerősíteni az uniós és latin-amerikai szociális és szolidáris gazdasági szereplők közötti üzleti és kereskedelmi kapcsolatokat. A latin-amerikai szociális és szolidáris gazdaság bevált gyakorlatait követendő példaként szolgálhatnak. Hangsúlyozzuk, hogy a latin-amerikai országokkal aláírt kereskedelmi megállapodásoknak elő kell segíteniük a közepes, kis- és mikrovállalkozások, és konkrétan a szociális és szolidáris gazdaságban működő vállalkozások fejlődését.

2. Szociális gazdaság Latin-Amerikában

2.1 A fogalom kettőssége

2.1.1 E vélemény a latin-amerikai szociális és szolidáris gazdaság felvázolásakor két megkerülhetetlen premisszából indul ki: egyrészt az EU és Latin-Amerika társadalmi valóságai közötti különbségek megállapításából, másrészt abból, hogy Latin-Amerika nem homogén terület. Ezért ez az elemzés e sokszínűség maximális tiszteletben tartásán alapul. Szándéka továbbá, hogy megtalálja az egyenrangú együttműködést lehetővé tevő közös pontokat, és szem előtt tartsa a két régióban végbemenő átalakulásokat. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ COM(2009) 647: európai bizottsági munkadokumentum – Konzultáció a jövőbeni „EU 2020” stratégiáról. Az EGSZB véleménye: „A társadalmi-gazdasági szempontok előmozdítása az EU–Latin-Amerika kapcsolatokban”, HL C 347., 2010.12.18., 48–54. o.

2.1.2 Latin-Amerikában többnyire két fogalmat használnak: „szociális gazdaság” és „szolidáris gazdaság”. Ez utóbbi elterjedtebb, ám jelentését illetően az álláspontok – például az „árnyék-gazdaság” fogalma kapcsán – ellentétesek egymással. Európában a „szociális gazdaság” kifejezés terjedt el. Ez egy olyan fogalmat takar, amelynek nyilvánvaló vállalkozói színeze van, és alternatív, eltérő szemléletként illeszkedik a rendszerbe, és a „nyereségszerzési célt” önmagában nem tartja problémának. Ebben a tekintetben a legfontosabb kérdés a többletelosztás módja, hiszen a szociális gazdaság vállalkozói tevékenységeinek versenyképesnek kell lenniük, és hasznot kell termelniük. Az EU-ban a szociális gazdaság kifejezés és a mögötte húzódó elképzelés kapcsán széles körű konszenzus alakult ki. ⁽²⁾ Latin-Amerikában különböző kritériumok vannak érvényben.

2.1.3 Az utóbbi években elsősorban a Latin-Amerikában bekövetkezett politikai és gazdasági változások következtében ezen ágazat megjelölésére a „szociális és szolidáris gazdaság” kifejezést szokás használni, ⁽³⁾ ezért Latin-Amerikával kapcsolatban is ennek a használatát javasoljuk.

2.1.4 Mindenekelőtt megállapíthatjuk, hogy az egész szociális és szolidáris gazdaság közös jellemzője, hogy magánjellegű vállalkozásokból tevődik össze, amelyeket nem a tőkebefektetők nyereségszerzésének, hanem személyes és szociális szükségletek kielégítésének céljából alapítottak. Latin-Amerikában a szociális és szolidáris gazdaság helyzete országról-országra változik, jóllehet bizonyos modellek mindenütt megtalálhatók. E közös jegyek alapján lehet talán e fogalmat a legjobban meghatározni. Latin-Amerikában a szociális és szolidáris gazdaság alapvetően a következőkből áll: szövetkezetek, segélyegyesületek, alapítványok, egyesületek, szövetkezeti társaságok, társadalmi szolidaritási szervezetek, civil tömörülések és különféle mikrovállalkozások. E vállalkozások és szervezetek a szolidaritás és a társadalmi felelősségvállalás eszméjére épülnek. Többségük a piacon tevékenykedik, néha azonban külön piacot hoznak létre (mértányos kereskedelem), ahol nem a verseny elve érvényesül.

2.1.5 A szociális és szolidáris gazdaságban működő szervezetek és vállalkozások olyan jellegzetességekkel rendelkeznek, amelyek az állami vagy magántőkéből létrehozott vállalkozásokra nem jellemzők ugyan, de szintén javakat termelnek és szolgáltatásokat nyújtanak. Ezért e vállalkozások nem kizárólag, illetve elsődlegesen nem karitatív szervezetek, és a nyereségszerzési cél sem teljesen idegen tőlük, hiszen profitra szükségük van. A központi kérdés a tevékenységből származó haszon elosztásának módja – a hasznot nemcsak a pénzügyi megtérülésben és a tagok és a környezet részére termelt jövedelemben mérik, hanem a hozzáadott társadalmi értékben is.

⁽²⁾ Az EGSZB INT/447. sz. véleménye: *Különböző vállalati formák*; HL C 318., 2009.12.23., 22–28. o.; 2008/2250(INI) sz. jelentés (Toia); az EGSZB véleménye az európai szövetkezeti társaságok támogatásáról (HL C 234., 2005.9.22.); az EGSZB véleménye a szociális gazdaságról és az egységes piacról (HL C 117., 2000.4.26.). Továbbá a szociális gazdaságról szóló 2011. évi spanyol és portugál törvény, valamint a szociális és szolidáris gazdaság szervezeteit szabályozó egyéb tagállami rendelkezések.

⁽³⁾ Ezt a kifejezést használja többek között az ILO a Nemzetközi Képzési Központ (ITC-ILO) által 2010-ben elkészített „Economía social y solidaria: construyendo un entendimiento común” [Szociális és szolidáris gazdaság: az egyetértés megteremtése] című munkadokumentumban.

2.2 Kiterjedés és mérés

2.2.1 A latin-amerikai szociális és szolidáris gazdaság fejlődésének egyik legfontosabb gátja, hogy a szektorral kapcsolatos információk rendszerezése nehézkes, ami állandósítja a szektor társadalmi ismeretlenségét. Nem elég benyomásokkal rendelkezni a szociális és szolidáris gazdaság valós hatásáról, hanem pontosan ismerni kell azt. Mérések hiányában igen nehéz kimutatni a szektor valóságos társadalmi jelentőségét és a más típusú vállalkozásokkal szembeni komparatív előnyét a gazdasági, szociális és szolidaritási tevékenységek hatása tekintetében. Európában hasonló igények fogalmazhatók meg e szektorral kapcsolatban: statisztikai elismerés, megbízható állami nyilvántartások megteremtése, szatellit számlák létrehozása az egyes intézményi ágazatok és tevékenységi ágak számára – mindez a nagyobb láthatóság érdekében. ⁽⁴⁾

2.3 A szociális és szolidáris gazdaság szervezetei

2.3.1 Akárcsak az EU számos tagállamában, Latin-Amerikában is elsődleges feladat a szociális és szolidáris gazdaság kellően erős, integrált és hatékony – ma még hiányzó – képviselésének megteremtése. Noha az utóbbi években jelentős előrelépések történtek e téren, a szociális és szolidáris gazdaság különböző területeinek képviselői szerveit piramisszerűen alulról felfelé építkezve, ágazati és területi alapon integrálni kell, azonban el kell kerülni a szétaprózódást, az egymás közötti versenyt és a korporativizmust. A helyi és regionális vezetéshez való közelségük révén e szervezetek a társadalmi haszon és az innováció szempontjából fontos pólusnak tekinthetők, amelyek képesek választ adni a leglényegesebb társadalmi-gazdasági kérdésekre.

2.3.2 Ha a szociális és szolidáris gazdaság szervezetei ⁽⁵⁾ olyan elismertséget szereznek, hogy már komoly tárgyalópartnernek tekintik őket, akkor megszilárdítják hatókörüket, és szinergiákat hoznak létre a képességfejlesztés, a vállalkozások hatékonysága, a vállalati társadalmi felelősségvállalás, az új

⁽⁴⁾ Latin-Amerikában e téren nincsenek megbízható statisztikák, azonban a Fundibes által elvégzett vizsgálatok szerint 2009-ben a szociális és szolidáris gazdaság megközelítőleg és átmeneti jelleggel több mint 700 000 szervezetet és közel 14 millió tagot számlált. Az egész régióra jellemző kiterjedt informális gazdaság rendkívül megnehezíti, hogy pontos vagy akár megközelítő számítást lehessen végezni. A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének (SZNSZ) véleménye szerint az új szövetkezetek és tagok tekintetében Latin-Amerika a leggyorsabban növekedő régió (2009). Az uruguayi INACOOP néhány 2008-as adata: 1 164 szövetkezet, 907 698 aktív tag, 1 708 millió dolláros éves termelés (az össztermelés 3,2%-a), 27 449 munkavállaló. Szintén 2008-as adatok más országokból: Argentína: 12 760 szövetkezet és 9 392 713 tag; 4 166 segélyegyesület 4 997 067 taggal; 289 460 munkavállaló (forrás: INAES). Chile: 1 152 szövetkezet 1 178 688 taggal; 536 segélyegyesület (forrás: FUNDIBES). Kolumbia: 8 533 szövetkezet 139 703 taggal; 273 segélyegyesület 4 758 taggal (forrás: CONFECOOP). Guatemala: 841 szövetkezet 1 225 359 taggal (több forrásból). Paraguay: 453 szövetkezet 1 110 000 taggal (forrás: FUNDIBES). Brazília: lásd a 9. lábjegyzetet. Más vizsgálatok a szociális és szolidáris gazdaság válsággal szembeni ellenállását támasztják alá. Mindezek az adatok és értékelések azonban inkább intuitív és megközelítő információk, mintsem igazolható tények.

⁽⁵⁾ Példák a különböző képviselői szervezetekre: Confecoop (Kolumbia), Conacoop (Costa Rica), Confecoop (Guatemala), Conpacoop (Paraguay), Hondurasi Szövetkezeti Szövetség (Confederación Hondureña de Cooperativas), OCB (Brazília), Conacoop (Dominikai Köztársaság), Cudecoop (Uruguay), a Mexikói Szolidáris Gazdaság Vállalatainak Tanácsa (Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria) és Cosucoop (Mexikó). Nemzetközi szervezet például az ACI-América és a CICOPA.

irányítási modellek, valamint a rossz gyakorlatok elleni küzdelem terén, és végső soron nagyobb hatást gyakorolnak a gazdasági rendszerre.

2.4 Közpolitikák

2.4.1 A szociális és szolidáris gazdaság egyik megoldandó feladata annak meghatározása, hogy a kölcsönös tisztelet és függetlenség talaján állva miként lehet megállapodásokat és szövetségeket kötni az állami hatóságokkal. Latin-Amerikában tehát a közpolitikák kérdése a szociális és szolidáris gazdaság fő törekvései és célkitűzései között szerepel. Az elsősorban ellentételezés nélküli közvetlen gazdasági támogatásokon nyugvó politikák ellenőrizhetetlenek és tervezhetetlenek, ugyanakkor a nyomásgyakorlás és a manipuláció eszközévé válhatnak. A pusztán tüneti kezelést nyújtó, segélyező politikák a rossz gyakorlatok táptalajai.

2.4.2 Olyan átfogó és részvételalapú politikákat kell ösztönözni, amelyek egybevágóak a szociális és szolidáris gazdaság leglényegesebb céljaival és az e gazdaság azon képességében érdekelt kormányok szándékaival, mellyel ez a szektor mozgósítani tudja a közösség forrásait és a piacon belüli forrásokat, és az összetett problémákra alkalmazott innovatív megoldásokkal általános hasznot tud teremteni. A közigazgatás, illetve a szociális és szolidáris gazdaság szervezetei között az emberek alapvető szükségleteinek kielégítésére irányuló szociális célkitűzések tekintetében vitathatatlan hasonlóságok vannak. ⁽⁶⁾

2.4.3 A finanszírozáshoz jutás a szociális és szolidáris gazdaság tartósan jelen lévő problémája, ami erőteljesen fékezi fejlődését. A szociális és szolidáris gazdaságot elsősorban partnereinek és projekt támogatóinak hozzájárulásai éltetik, és nem harmadik személyek spekulatív tőkéje. A szociális és szolidáris gazdaság ugyanakkor olyan gyakorlatokat alkalmaz, amelyek általános érdekeket szolgálnak. Az állami fellépés általában véve sem gyakori, és nem elegendő ahhoz, hogy különböző jogszabályi változtatásokkal és a szociális és szolidáris gazdaság számára kedvező makrogazdasági intézkedésekkel rendszeres pénzügyi forrásokat biztosítson. A következőkre lenne szükség: a szociális és szolidáris gazdaságot az általános gazdasági tervezési folyamatokba bevonó állami politikákra, a friss tőke megjelenését és a kockázattőke-alapok erősödését előmozdító iparfinanszírozási politikákra, a munkavállalók és partnerek gazdasági részvételének finanszírozására, a vállalkozói csoportok kialakulásának támogatására és a szociális és szolidáris gazdaság közbeszerzésben való részvételének előmozdítására. A szociális és szolidáris gazdaság pénzügyi intézményeinek – mint az etikus bank és a mikrofinanszírozás – fejlődését indokolatlanul akadályozó intézkedéseket sürgősen át kell alakítani.

2.4.4 A legtöbb államban nincs olyan egyértelmű politikai irányvonal, amely a különböző szinteket, hatásköröket és igazgatási rendszereket magukban foglaló, összehangolt programok végrehajtására, illetve a szociális és szolidáris gazdaság intézményesítésére és ágazatközi kezelésére irányulna. Az adminisztratív eljárások nem elég rugalmasak, és a szociális és szolidáris gazdaság fő fejlesztési és támogatási formáinak hatékony, állami és szupranacionális szintű összehangolása nem történt meg. Hiányoznak a szociális kisvállalkozások és a helyi, szolidáris termelési szervezetek megszűnésének megakadályozását célzó

⁽⁶⁾ A szociális és szolidáris gazdaság köztisztviselői: Infocoop (Costa Rica), Dansocial (Kolumbia), Incoop (Paraguay), INAES (Argentína), Senaes (Brazília), Inacoop (Uruguay) és Insafocoop (Salvador).

közpolitikák, a munkahelyi képzést és a vállalatirányítást különösen önkormányzati szinten elősegítő politikák⁽⁷⁾ és a jogszabályi kereteket a szociális és szolidáris gazdaság különböző formáihoz igazító politikák. Külön meg kell említeni, hogy szükség van a szociális és szolidáris gazdaságot célzó oktatási közpolitikák végrehajtására (az ILO 2002. évi 193. számú ajánlása). A közigazgatás – beleértve az egyetemeket – és a szociális és szolidáris gazdaság nem tett elég erőfeszítést a közös munkára.

2.5 Latin-Amerika gazdasági fejlődése és a szociális és szolidáris gazdaság szerepe

2.5.1 Méltányos gazdasági fejlődés és növekedés

2.5.1.1 Latin-Amerikában a hagyományos növekedést tekintve kedvező makrogazdasági fejlődés figyelhető meg, bár az egyes országok között azért vannak különbségek. E növekedés azonban súlyos társadalmi egyenlőtlenségek mellett megy végbe: egyes társadalmi szegmensekben tömeges és tartós munkanélküliség, bizonytalan foglalkoztatási helyzet, a társadalmi kirekesztés és a szegénység gócai jellemzik a társadalmat. Mindemellett a tarthatatlan társadalmi kettősség tudatában lévő „proaktív állam” helyreállítása valószínűleg elősegíti a méltányosabb⁽⁸⁾ és környezetbarátabb gazdasági növekedést.

2.5.1.2 Az erős szociális és szolidáris gazdaság azzal járulhat hozzá Latin-Amerika fejlődéséhez, hogy erőfeszítéseit az olyan súlyos problémák megoldására összpontosítja, mint a szegénység, az egyenlőtlenség, a kirekesztés, az informális gazdaság, az emberek kizsákmányolása, a társadalmi kohézió hiánya és a vállalatok elvándorlása, továbbá azzal, hogy elősegíti a jövedelem és a javak jobb elosztását, hozzájárulva a termelési modell szükséges megváltoztatásához. A szociális és szolidáris gazdaság jelentősége ebben az összefüggésben az, hogy bővíti a szociális jóléti szolgáltatások kínálatát, és a preferenciális szociális javakat és szolgáltatásokat más szektorokkal összehasonlítva hatékonyabban állítja elő és juttatja el a célcsoportokhoz. Az a képessége, hogy a hatalmi és gazdasági központoktól általában távol eső területeken a lakosság széles rétegeihez tud eljutni, különösen alkalmassá teszi arra, hogy előmozdítsa a méltányosabb fejlődést.

2.5.2 Informális gazdaság és szociális jogok

2.5.2.1 Az informális gazdaság (szürkegazdaság) Latin-Amerikában tömegesen előforduló és az EU bizonyos területein is felbukkanó jelenség, amely a szociális védelem teljes vagy részleges hiánya és a hatályos jogszabályok figyelmen kívül hagyása melletti munkavégzést vagy gazdasági tevékenységet

jelöli. A munkanélküliség, az alulfoglalkoztatottság és a rossz munkakörülmények ellentétesek az ILO tisztességes munkára vonatkozó álláspontjával.⁽⁹⁾ Ez egy akut probléma. Közvetlen kapcsolat mutatható ki az informális foglalkoztatás, illetve az alulfoglalkoztatottság és a szegénységi mutatók között, mely jelenség a nők, a fiatalok, az öslakosok és az afrikai származásúak, valamint a fogyatékkal élők körében elterjedt, ahol az informális munka és az egyenlőtlen bérezés és bánásmód egyaránt jellemző. A szociális és szolidáris gazdaság azonban egyéb szereplők mellett az informális gazdaság elleni küzdelem hatékony eszköze, mivel a vállalkozások és az egyének számára törvényességet és szociális védelmet biztosít. Ezenkívül segít megelőzni az olyan gyakorlatok megjelenését, amelyek a közszolgáltatások önérdékű kihelyezésének általánossá válása felé mutatnak, úgy, hogy a szolgáltatások nem nyújtanak garanciát, gyenge minőségűek, és a kedvezményezettek szociális védelmének csökkenését eredményezik. A szakszervezetek és egyéb társadalmi szereplők, ideértve a szociális és szolidáris gazdaságot is, együttműködve alapvető szerepet játszhatnak az informális gazdaságból és a kényszervállalkozók megjelenéséből eredő illegális és csalárd tevékenységek elleni küzdelem célzó intézményi mechanizmusok kialakításában. Ennek célja továbbá a tisztességes munka és bizonyos egyetemes és minőségi közszolgáltatások biztosítása, valamint „kapacitásépítő” tevékenységek ösztönzése.

2.5.2.2 Az ILO elismeri a szociális és szolidáris gazdaság szerepét, hiszen az ennek keretében működő vállalatokat vezérlő értékek és elvek magukban foglalják a munkához kapcsolódó alapelvek és alapvető jogok tiszteletben tartását.⁽¹⁰⁾ E szektor megmutatta, hogy a szociális védelmi szolgáltatásokat képes azokra a személyekre és fogyasztókra is kiterjeszteni, akiket az állami társadalombiztosítási rendszerek nem védenek, így elő tudja segíteni a munkaerő-piaci egyenlőtlenségek kiigazítását, és biztosítani tudja az egyenlő bánásmódot.

2.5.2.3 A szociális és szolidáris gazdaság számos informális önálló vállalkozói csoportot foglal magában, akiknek nincsenek szakképzési és finanszírozási lehetőségeik, és hivatalos elismerésben sem részesülnek. A kistermelők vagy kézművesek közötti kölcsönösségi és bizalmi kapcsolatok a szociális és szolidáris gazdaság vállalkozásai révén elindíthatnák a formális státusz felé vezető folyamatokat, lévén, hogy a társulásokon kívüli termelőknek például nincs módjuk belépni a formális piacra. A felhasználók közreműködésével irányított egészségügyi rendszerek révén erősíteni kell a szociális és szolidáris gazdaság szerepét a szociális védelem fejlesztésében. A szociális és szolidáris gazdaságon belül esetleg előforduló informális gazdaságot gyökerestől meg kell szüntetni.

⁽⁷⁾ Összhangban az EU–Mexikó kapcsolatokról szóló, 2006. február 15-i EGSZB-velemény (REX/180) kkv-kra vonatkozó megjegyzéseivel, HL C 88., 2006.4.11., 85–93. o.

⁽⁸⁾ Az ECLAC adatai szerint a lakosság több mint fele (350 millió ember) él a szegénységi küszöb alatt, és 22 millió gyermek kényszerül munkára a túlélésért. Említésre méltó, hogy a brazil kormányok a legutóbbi tíz év során példaértékű intézkedéseket fogadtak el, melyekkel elérték, hogy milliók képesek kilábalni a mélyszegénységből. A brazil szociális és szolidáris gazdaságnak része volt ezeknek az eredményeknek az elérésében, a SENAES és az általa megbízott Paul Singer professzor révén kidolgozott stratégia segítségével. Amint nemrégiben a professzor elmondta: „A szociális és szolidáris gazdaságnak több pénze, nagyobb piacra és szélesebb körű ismertsége van szükségére”.

⁽⁹⁾ A braziliai szolidáris gazdaságot bemutató térkép szerint az országban 22 000 vállalat működik, amelyek egyharmada informális (www.fbcs.org.br). Lásd még Az EU és Közép-Amerika kapcsolata című EGSZB-veleményt (REX/232), HL C 256., 2007.10.27., 138–143. o.; a Tisztességes munka mindenki számára című EGSZB-veleményt (SOC/250), HL C 93., 2007.4.27., 38–41. o. és az Euro-Latin-amerikai Parlamenti Közgyűlés 2009. október 12-i, „Strategies for job retention and job creation, particularly for women and young people” (Munkahelymegtartó és -teremtő stratégiák, elsősorban a nők és a fiatalok számára) című munkadokumentumát.

⁽¹⁰⁾ 2011. évi munkadokumentum: „Social and Solidarity Economy: Our common road towards Decent Work” (Szociális és szolidáris gazdaság: a tisztességes munka felé vezető közös utunk), in: <http://socialeconomy.ilo.org/en/2011-readers>. Az idézett dokumentum e vélemény 3.2. pontjához is referenciaként szolgált.

2.5.3 Helyi fejlődés és társadalmi kohézió

2.5.3.1 A társadalmi kohézió minimális paramétereinek meghatározását minden fejlesztési elképzelés esetén alapvető célnak kell tekinteni.⁽¹¹⁾ A helyi önkormányzatok kezdik felismerni, hogy a vidéki és városi közösségek újraélesztése érdekében fontos támogatni a szociális és szolidáris gazdaság vállalkozásait. Ezek a vállalatok helyi munkahelyeket teremtenek, és az általuk termelt többlet helyi szinten forog, a felhalmozódott tőkét pedig helyben fektetik be újra. Ily módon a befektetések, termékek és szolgáltatások helyi ellenőrzése mellett kialakulnak a társadalmi kohézió elsődleges folyamatai, és a többlet a helyi és regionális gazdaságban lép működésbe, stabilizálva ezzel a gazdaságot.

2.5.3.2 A szociális és szolidáris gazdaság képes a vállalkozói kultúra és hálózat megteremtésére és terjesztésére, és a gazdasági tevékenységet össze tudja kapcsolni a helyi igényekkel. A szociális és szolidáris gazdaság elindítja a vidéki területek fejlődését, megújítja a hanyatló ipari övezeteket, és feléleszti a leromlott állapotú városi térségeket. Ezáltal oly módon mérsékli a különböző területek közötti jelentős különbségeket, hogy a helyi fejlődéshez nem egy egységes modellt kínál, hanem lehetővé teszi a régiók társadalmi és gazdasági igényeinek megfelelő különböző módszerek egyidejű alkalmazását.

2.5.3.3 A szociális és szolidáris gazdaság elősegíti a területi autonómiát, mivel a térségek fejlődési modelljének meghatározásában, illetve a növekedési és szerkezetváltási folyamatok előrehaladásának ellenőrzésében kiemelt jelentőséget tulajdonít a civil társadalomnak. A mezőgazdasági szövetkezeti rendszer e folyamatok egyik fő alkotórésze. A társadalmi kohéziós politikáknak az alapvető szociális szolgáltatások, az infrastruktúra és az oktatás biztosítása érdekében a helyi (vidéki és városi) szintre kell összpontosítaniuk. A szociális és szolidáris gazdaság nélkülözhetetlen e feladat elvégzéséhez.

2.5.4 Pluralitás és gazdasági demokrácia

2.5.4.1 A szociális és szolidáris gazdaság nem marginális szektor, hanem a gazdasági rendszer intézményes eleme, amely az állami és magántőkéen alapuló szektorral együtt létezik. Ezáltal gazdasági pluralitást teremt, ami ellensúlyt képez a másik két szektorral szemben. A szociális és szolidáris gazdaság hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, táplálja a társadalmi szerveződéseket, és az oktatást ösztönző rendszerein keresztül egyenlő lehetőségeket kínál. A társadalmi stabilitás elérésében, a gazdasági növekedés fenntarthatóságának biztosításában, a jövedelem újraelosztásában és a gazdasági alternatívák megvalósításában nélkülözhetetlen szerepet tölt be.

⁽¹¹⁾ A számos egyéb dokumentum közül lásd: EGSZB: Az uniós és latin-amerikai szervezett civil társadalom hatodik találkozója, 2010. Az ECLAC munkadokumentumai az állam- és kormányfők 2007-ben Santiago de Chileben rendezett iberoamerikai csúcstalálkozója. Az EGSZB véleménye az EU és Brazília közötti kapcsolatokról (REX/257), HL C 100., 2009.4.30., 93-99. o.; Az EGSZB véleménye az EU és Közép-Amerika kapcsolatáról (REX/232), HL C 256., 2007.10.27., 138-143. o.; EGSZB: EU-Közép-Amerika társulási megállapodás. EU-Latin-Amerika csúcstalálkozó, Guadalajara. EGSZB: Az uniós, latin-amerikai és karibi szervezett civil társadalom negyedik találkozója, 2006. Az EGSZB véleménye az EU-Andok Közösség kapcsolatokról (REX/210), HL C 309., 2006.12.16., 81-90. o.; Az EGSZB véleménye: „EU-Mexikó kapcsolatok” (REX/180), HL C 88., 2006.4.11., 85-93.; Az EGSZB véleménye az Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezményről (REX/135), HL C 110., 2004.4.30., 40-54. o.; EGSZB: REX/13 (HL C 169., 1999.6.16.) Lásd különösen „A társadalmi kohézió Latin-Amerikában és a Karib-térségben” c. EGSZB-veleményt (REX/152), HL C 110., 2004.4.30., 55-71. o.

2.5.4.2 A demokratikus alapelvek talaján álló és a gazdasági folyamatokkal kapcsolatos döntéshozatalban való részvétel alapján működő szociális és szolidáris gazdaság a demokrácia és az állampolgárság eszméjének folyamatos tanulását feltételezi. Erősíti a társadalom szövetét, és rendelkezik a sikeres konfliktusmegoldáshoz, illetve a békéért és a társadalmi igazságosságért való eredményes fellépéshez szükséges képességekkel, ezért a latin-amerikai gazdasági és társadalmi rendszer pótolhatatlan alkotóeleme. E képességeket fejleszteni kell.

3. Nemzetközi együttműködés a szociális és szolidáris gazdaság területén

3.1 Az együttműködés szükségessége

3.1.1 A szociális és szolidáris gazdaság az EU és Latin-Amerika közös elvein és gyakorlatain nyugszik. Ezek a közös pontok elősegíthetik a két térség közötti, a fenntartható fejlődést, illetve a kereskedelmi és üzleti kapcsolatokat szolgáló együttműködést.

3.1.2 Megismételjük az EGSZB más alkalmakkor már kifejtett nézetét, mely szerint a latin-amerikai országokkal aláírt kereskedelmi megállapodásoknak elő kell segíteniük a kis- és közép-vállalkozások, a mikrovállalkozások és konkrétan a szociális és szolidáris gazdaság fejlődését.⁽¹²⁾

3.2 Hálózatok

3.2.1 A szociális és szolidáris gazdaság képviselői szervezeteiből, szociális vállalkozásokból, illetve információs, mérési, innovációs és egyetemi képzési központokból álló hálózatok platformokat hozhatnak létre, amelyek hozzájárulhatnak a jelzett főbb hiányosságok orvoslásához. Az EU különösen hasznos szerepet játszhat e célok megvalósításában, azonban az intézkedéseknek nem kizárólag a legalacsonyabb jövedelmű országokat és régiókat kell célozniuk, hanem a közepes jövedelmű feltörekvő országokat is, amelyekben a társadalmi kohézió erősítésére és a méltányos növekedés fokozására van szükség. A megbízható hálózatokon nyugvó szociális és szolidáris gazdaság segíthetne a legsürgetőbb szükségletek és a leghatékonyabb projektek meghatározásában, ezáltal az EU nemzetközi együttműködése szelektívebbé válhatna. A Latin-Amerika és más fejlődő régiók (Afrika, Ázsia stb.) közötti hálózatokat kialakító, a szociális és szolidáris gazdaságra támaszkodó uniós fellépés rendkívüli jelentőséggel bírhat.⁽¹³⁾

3.3 Fejlesztési együttműködés és együttfejlesztés a szociális és szolidáris gazdaság területén

3.3.1 Az EU az együttműködés működtetéséhez a szociális és szolidáris gazdaság keretében a fenntartható fejlődést szolgáló üzleti terveket⁽¹⁴⁾ hajthat végre, amelyekben részt vennének Latin-Amerika elkötelezett kormányai, és

⁽¹²⁾ Az EGSZB véleménye az EU-Latin-Amerika kapcsolatok társadalmi-gazdasági szempontjairól (REX/277), HL C 347., 2010.12.18., 54. o. Lásd továbbá az EGSZB-nek a térség országaival megkötött különböző kereskedelmi megállapodásokkal kapcsolatos álláspontjait.

⁽¹³⁾ Ennek kapcsán szem előtt kell tartani Kína globális szerepét, és hogy stratégiai partnerként több szempontból is jelentős. Latin-Amerikában is fontos hálózatok működnek, ilyen a RED DEL SUR (MERCOSUR); UNISOL (Brazília) vagy az el Fondo FIDES (Mexikó).

⁽¹⁴⁾ Ezek egyik megkülönböztető jegye a szociális és szolidáris gazdaság és a környezeti fenntarthatóság közötti kapcsolat. Ezzel összefüggésben lásd a 10. lábjegyzetben idézett dokumentum 9. fejezetét az úgynevezett „zöld munkahelyekkel” kapcsolatban. Lásd még: HL C 48., 2011.2.15., 14-20. o. és HL C 2011.2.15., 167. o.

közreműködne a mindkét kontinens szociális és szolidáris gazdaságának szervezetei, hogy aktív foglalkoztatási politikák keretében támogatási programokat és technikai segítséget nyújtsanak a vállalkozóknak. Így módon az EU latin-amerikai jelenléte a pusztán üzleti érdeknél többet fog jelenteni.

4. A 2012-es év mint fordulópont: Szövetkezetek Nemzetközi Éve (ENSZ). Az uniós és latin-amerikai szervezett civil társadalom hetedik találkozója

4.1 Az ENSZ Közgyűlése 64/136. számú határozatában **2012-t a Szövetkezetek Nemzetközi Événak** nyilvánította. A határozatban foglalt fontos nyilatkozatokban, amelyek kiemelik a szövetkezetek hozzájárulását a világ gazdasági és

társadalmi fejlődéséhez, az ENSZ ösztönzi, hogy a szövetkezetek 2012-ben részesüljenek különösen aktív támogatásban. E vélemény minden tekintetben támogatja a határozatot, és egyetért javaslataival.

4.2 Ezenkívül 2012-ben rendezik meg **az uniós és latin-amerikai szervezett civil társadalom hetedik találkozóját**. A találkozónak, illetve előkészítő üléseinek keretében a szociális és szolidáris gazdaság, Latin-Amerika és az EU képviselőinek részvételével a jelen vélemény tartalmát megvitató munkaiülésekre kerül sor abból a célból, hogy közösen megfogalmazzák a végső dokumentumba kerülő ajánlásokat.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Mezőgazdaság és kézművesség – Nyerő kombináció a vidéki övezetek számára (saját kezdeményezésű vélemény)

(2012/C 143/07)

Előadó: **Adalbert KIENLE**

2011. szeptember 22-i plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Mezőgazdaság és kézművesség – Nyerő kombináció a vidéki övezetek számára (saját kezdeményezésű vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2012. január 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) 184 szavazattal, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és ajánlások

1.1 Az EGSZB saját kezdeményezésű véleményének célja, hogy lendületet adjon az Európai Bizottságnak, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a 2014–2020 közötti időszak politikai kereteinek kialakításához, különös tekintettel a KAP második pillérének és a strukturális alapoknak a továbbfejlesztésére. A saját kezdeményezésű vélemény úgy kívánja elősegíteni az Európa 2020 stratégia végrehajtását, hogy konkrét javaslatokat fogalmaz meg az EMVA és az uniós strukturális támogatás jövőbeli rendszerével, valamint más uniós szabályozási keretekkel kapcsolatban. A mezőgazdasággal és kézművességgel foglalkozó civil szervezetek tevékenysége szempontjából fontos támogatást jelent a regionalitás és a regionális értékláncok mellett való határozott kiállás. Az EGSZB reméli egyúttal, hogy véleményével a nemzeti szintű vitákat is fontos elemekkel élenkíti.

1.2 Az EMVA és a strukturális alapok keretében a 2014–2020 közötti támogatási időszakban nyújtandó támogatásokra vonatkozó, 2011. október 5-én és 12-én előterjesztett európai bizottsági jogalkotási javaslatokkal kapcsolatban az EGSZB az alábbi ajánlásokat fogalmazza meg:

1.2.1 Tekintettel a vidéki területeken működő vállalkozások közötti regionális együttműködésekre – különösen a kézműipari és a mezőgazdasági ágazatban –, bővíteni és megfelelően minősíteni kell az EMVA keretében javasolt, kkv-kat célzó, kibővített befektetési támogatások lehetőségét. Ennek érdekében kezdeményezni és támogatni kell a helyi vállalkozókat összekötő, regionális kommunikációs és tanácsadó hálózatokat is.

1.2.2 Az EMVA-ban és a strukturális alapokban a helyi kezdeményezésekkel kapcsolatos uniós megközelítések fontos lehetőséget jelentenek a regionális kézműipari, mezőgazdasági, idegenforgalmi és kereskedelmi tevékenységek támogatására, de csak akkor, ha ezek a támogatási kezdeményezések a gazdasági és szociális partnerek érdekeit helyezik előtérbe.

1.2.3 Tartósan támogatni kell, hogy a kkv-k megosszák egymással tudásukat, információikat és innovációikat, hiszen a vidéki területeken csak így lehet ösztönözni és biztosítani a foglalkoztatást, illetve támogatni a források és az éghajlat szempontjából hatékony gazdasági módszereket. Nem engedhető meg, hogy feledésbe merüljenek a hagyományos ismeretek és megfigyelések: értékes tapasztalati tőkeként őrizni és alkalmazni kell őket.

1.2.4 A regionális értékláncok a jövőre nézve komoly esélynek tekinthetők a kézművesség, a mezőgazdaság, az idegenforgalom, a kereskedelem és összességében a vidéki övezetek szempontjából. Figyelmet kell fordítani rájuk – különös tekintettel a regionális termékcsaládokra, valamint a közös feldolgozásra és értékesítésre.

1.2.5 A kézműipari és mezőgazdasági vállalkozások számára nélkülözhetetlen a kielégítő gazdasági infrastruktúra. Ennek feltételeit elsősorban a strukturális alapoknak kell megteremteniük – például rugalmas regionális költségvetések rendelkezésre bocsátásával.

2. Bevezetés

2.1 A mezőgazdaság és a kézművesség mint közép- és nagyvállalkozásokból felépülő ágazatok igen sokoldalúan meghatározzák a vidéki övezetek gazdaságát, és döntő részben biztosítják az EU falvainak és kisvárosainak ellátási struktúráit és társadalmi életét.

2.2 A vidéki területekre irányuló uniós támogatás 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó, küszöbön álló továbbfejlesztése keretében jelen saját kezdeményezésű vélemény elő kívánja segíteni, hogy a vidéki övezetekben a mezőgazdaság és a kézművesség területén újabb értéktérítési lehetőségeket tárjanak fel. Ezt az Európai Bizottságnak a KAP-ra és a 2013 utáni kohéziós politikára vonatkozó jogalkotási javaslatai teszik aktuálissá, amelyek többek között a vidéki területeken

működő kisvállalkozásokra, illetve valamennyi vállalkozásra kiterjesztik az EMVA-támogatást, ami fontos változást jelent. A tudás és kompetenciák közvetítésére való tekintettel jelen saját kezdeményezésű vélemény célja, hogy serkentse az intelligens, inkluzív és fenntartható növekedésről szóló európai szintű vitát. Fontos ezenkívül a körülmények javítása, hogy az inkluzív, ágazatokat átfogó intézkedések tartós hatást gyakoroljanak a vidéki övezetek gazdasági erejére és az ott élők életminőségére, és a csökkenő népesség jellemezte környezetben biztosítani tudják az ellátási struktúrákat. A saját kezdeményezésű vélemény egyúttal lendületet kíván adni a demográfiai változás hatásainak kezeléséről szóló nyilvános vitának, és serkenteni szeretné a vidéki övezetek verseny- és életképességének biztosításáról szóló nemzeti vitákat.

3. Helyzetkép

3.1 A vidéki övezetekben letelepedett és gyökeret vert kézműipari és mezőgazdasági kis- és középvállalkozások gazdasági tevékenységük és társadalmi szerepvállalásuk révén is komoly segítséget jelentenek a meglévő gazdasági és társadalmi struktúrák megerősítéséhez, illetve a jövőbeli problémák és feladatok megoldásához. Közvetlenül részt vesznek az életminőség alakításában, és termékeik és szolgáltatásaik révén hozzájárulnak a regionális identitás kialakításához. Megőrzik a fontos hagyományokat, de az innovációkat is ők viszik előre. A kézművesség és a mezőgazdaság egyet jelent a korszerűséggel, a fenntarthatósággal, a színvonalas termékekkel, az energiaellátás biztonságával, a környezet- és természetvédelemmel, valamint a kulturális örökség megőrzésével. A kézműiparban és mezőgazdaságban dolgozók magas képzettséggel, saját hatáskörben végzik munkájukat, és nagymértékben képesek az alkalmazkodásra és a tanulásra. Ezek a tulajdonságok számos gazdasági és társadalmi sikermodell alapját képezik a vidéki falvakban és kisvárosokban.

3.2 Szinte minden uniós régióban sok lehetőség van még a kézművesség és mezőgazdaság összefogásából adódó értékek feltárására. Ilyen lehetőségnek tekinthető az együttműködés a termelésben, a feldolgozásban és az értékesítésben regionális és régiók feletti szinten, de a szereplők közötti tisztességes verseny, valamint a férfiak és nők egyenlő részvétele is.

3.3 Az EU-ban a vidéki övezetek más-más módon épülnek fel. A kevés munkanélkülit számláló, tartós növekedést felmutató, igen jómódú vidéki régiók mellett olyan területek is vannak, amelyek egyre nagyobb mértékben küzdenek a gazdasági gondokkal, az elvándorlással és a népesség öregedésével. Képzési és továbbképzési lehetőségek sem mindig adóttak elfogadható közelségben. Fennáll annak a veszélye is, hogy a társadalmi és gazdasági fejlődés és az infrastrukturális normák egyre inkább eltávolodnak egymástól.

3.4 Főként az idősök számára az a fontos, hogy ne kelljen hosszú utakat megtenniük, és könnyen elérjék a helyi szolgáltatásokat. A fiataloknak emellett jól működő alapinfrastruktúrára, például internetre, óvodákra és általános iskolákra van szükségük. A demográfiai változás miatt a vidéki infrastruktúrákat és ezek ellátó-, illetve hulladékkezelési rendszereit gyökeresen át kell alakítani. E feladatok megoldásába jelenleg gyakran

csak elégtelen mértékben vonják be a helyi gazdaság – különösen a kis- és középvállalkozások – szakértelmét. A szociális kérdéseket felelősen kezelő és helyi szinten aktív szerepet vállaló kézműipari és mezőgazdasági vállalkozások jelentősen hozzájárulnak a fogyatékkal élők társadalmi integrációjához.

3.5 Az egyedül vagy közösen elért gazdasági siker érdekében a kézműipar, a mezőgazdaság és a többi regionális gazdasági partner számára elengedhetetlen a gyors helyi internet. Gyakran azonban éppen a periferikus vidéki területeken nincs megfelelő szélessávú lefedettség.

3.6 A regionalitás egyre inkább meghatározza a társadalmi vitát. A regionalitás egyfelől a felelős és értéktisztelő társadalom kifejezése, másfelől a fenntartható gazdálkodás és együttélés feltétele. A régiókból azonban gyakran hiányzik a kellő lendület, vagy túlságosan gyenge a késztetés a regionális értéktermelési lehetőségek kiaknázására. Az egy régióban működő vállalkozók között ki sem alakultak vagy alulfejlettek a cserekapcsolatok.

3.7 A kézművesség és a mezőgazdaság együtt szembesül a hatékonyabb erőforrás- és éghajlatvédelem egyre komolyabb kihívásaival. Az éghajlati és erőforrás-hatékonyság a jövőbe tekintő vállalati stratégiák közös kulcsát jelenti a kézművesség és a mezőgazdaság számára egyaránt. A két ágazat együttműködése révén a vidék meghatározó lendületet adhat az össztársadalmi feladatok és gondok megoldásának.

4. Célkitűzések

4.1 Az EGSZB számára elengedhetetlen, hogy az európai uniós intézmények és a nemzeti kormányok és közigazgatások jobban felismerjék a kézműiparban és a mezőgazdaságban rejlő lehetőségeket, politikailag felkarolják ezeket, és azáltal segítsenek a vidéki régióknak a jövő területeiként betöltött szerepe biztosításában.

4.2 Az EGSZB határozottan támogatja a további közös értéktermelési lehetőségek feltárását a kézműipar és a mezőgazdaság számára.

— Regionális értéktermelési láncok kezdeményezésére, illetve megerősítésére van szükség a mezőgazdaság és a kézműipar valamint más ágazatok között, mint a kereskedelem, az idegenforgalom, az egészségügy vagy a fagazdálkodás. Ennek során tisztességes versenyfeltételeknek kell érvényesülniük, és olyan struktúrák megteremtésére is szükség van, amelyekkel a helyi kkv-k segítségével kiaknázhatók a regionális gazdasági potenciálok.

— Támogatni kell kkv-k megőrzését, diverzifikációját, újonnan történő létrehozását és továbbfejlesztését a vidéki területeken, valamint az ágazatokat átfogó gazdasági együttműködéseket.

— A vidéki területeken lévő kisüzemek jobb támogatása érdekében könnyen hozzáférhető kínálatot kell kialakítani a gazdasági, innovációs és kompetenciafejlesztés céljából.

Európa valamennyi régiójában megfelelő hozzáférést kell teremteni a képzéshez és a továbbképzéshez, valamint létre kell hozni az alkalmazásorientált tudásátadást a jövőt meghatározó csúcstechnológiákkal kapcsolatban.

- Az iskolások ismerhessék meg helyi kézműveseknél és mezőgazdasági termelőknél a hagyományos és modern előállítási módokat, valamint a felelősségteljes és önálló munka értékeit.
- A regionális élelmiszerek és más regionális nyersanyagok előállítása, feldolgozása és piaci értékesítése következetesen meg kell, hogy feleljen a specifikus regionális kívánalmaknak és minőségnek. Ennek megfelelően fejleszteni kell a minőségbiztosítási rendszereket, valamint a márkák kialakítását és a marketinget.
- Támogatni kell a források és az éghajlat szempontjából hatékony gazdasági módszereket.
- Biztosítani kell és meg kell erősíteni a vidéki területek ellátórendszereit, infrastruktúráit és társadalmi életét.
- Ahhoz, hogy a vidéki területeken a kkv-k megtalálják az értékteremtési lehetőségeket, a legfontosabb feltétel a modern szélessávú rendszerekkel való összeköttetés fejlesztése.
- A decentralizált energiaellátási rendszereket és energiahatékonyági intézkedéseket komoly esélyként kell felfogni az értékteremtésben rejlő lehetőségek további kiaknázása szempontjából.
- A súlyos demográfiai változásokra való tekintettel a képzett szakembereket a vidéki területeken kell tartani, és meg kell nyerni őket a kézműipari és mezőgazdasági vállalkozások jövőképes tevékenységei számára.
- Mindenképpen szükség van arra, hogy a vidéki területeken működő intézményeket, szervezeteket és üzemeket, főként a mezőgazdaság és a kézműipar területén, szorosabb civil társadalmi párbeszédre és fokozott gazdasági együttműködésre ösztönözzék, valamint hogy tanuljanak a már létező jó gyakorlatokból.

4.3 Annak érdekében, hogy a regionális gazdaság potenciáljait partnerségek keretében jobban lehessen ösztönözni a jövőben, az EGSZB különösen ki kíván emelni három támogatási célt.

4.3.1 Regionalitás és értékteremtés

A mezőgazdaság és a kézműipar egyik leglényegesebb lehetősége annak helyi és regionális gyökereiben rejlik. Éppen egy globalizált világban van egyre nagyobb jelentősége a helyi és

regionális dimenzióknak. Sokszor a helyi fellépés a kulcsa az aktuális problémák megoldásának. A regionális értékteremtési láncok kiépítésének ezért egyre nagyobb szerepe van. Főként az élelmiszerek területén léteznek számos régióban hagyományosan szoros kapcsolódási pontok és együttműködések a mezőgazdaság és a kézműipar között, amelyek ezeken a területeken fontos többletértéket teremtenek a fogyasztók számára. Számos pozitív példával találkozhatunk itt, amelyek továbbfejlesztésére és más régiókban való elterjesztésére törekedni kellene. Ennek más termelési és szolgáltatási területek, pl. a feldolgozás vagy a falusi turizmus számára is példaként kellene szolgálnia. Ez az együttműködés ezzel egyidejűleg hozzájárulhat a helyi közszolgáltatási struktúrák biztosításához, valamint a forgalom elkerüléséhez és ezáltal a jobb éghajlatvédelemhez.

A vidéki területek fontos szereplőinek intenzívebb együttműködésén alapuló értékteremtési láncokban való gondolkodás azt is lehetővé teszi, hogy az élelmiszerek termelését és piaci értékesítését hangolják össze a specifikus regionális követelményekkel és minőséggel, valamint összetéveszthetetlen helyi identitást teremtsenek. A regionális termékcsaládok kifejlesztése a közös értékesítés céljából megfelel a termékek minőségével és származásával kapcsolatos egyre nagyobb fogyasztói igényeknek. Az élelmiszerekhez hasonlóan a kézműipari termékek esetében is minőség- és eredetmegjelöléseket kellene bevezetni.

4.3.2 Energia és nyersanyagok

A decentralizált energiaellátási rendszerek felszerelésének, valamint energiatakarékossági intézkedések alkalmazásának a jövőben egyértelműen növekszik majd a jelentősége a vidéki területeken, ideális együttműködési területet képezve a kézműipar és a mezőgazdaság között. A megújuló energiaforrások és a megújuló nyersanyagok ökológiai energetikai mérlegüket csak akkor tudják teljesen kibontakoztatni, ha további feldolgozásuk azon régiókban történik, amelyekben kitermelték őket. Ehhez helyi szakemberekre van szükség.

A regionális együttműködés további, jövőképes területe a megújuló nyersanyagok és alapanyagok termesztése, feldolgozása és piaci értékesítése.

4.3.3 Szakemberek biztosítása

A mezőgazdasági és kézműipari vállalkozások számára a demográfiai változások, illetve a külső vidéki területeken megfigyelhető, agglomerációk felé történő elvándorlás miatt egyre nehezebb a magasan képzett szakemberek toborzása⁽¹⁾. Ahogyan azt az EGSZB egyik további véleménye megállapítja, a nők foglalkoztatására különös figyelmet kell fordítani⁽²⁾. Az életminőség, a lakhatás, a szabadidő, valamint a kulturális kínálat gyenge szintjét, és főként a fiatal családok számára elérhető kínálatot a helyszín hosszú távú biztosítása érdekében meg kell erősíteni. A gazdasági partnerek arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a diákok és fiatalok figyelmét idejekorán felhívják a

⁽¹⁾ HL C 120., 2008.5.16., 47 o.: „A mezőgazdaság jövőbeli kilátásai a sajátos természeti hátrányokkal küzdő területeken (hegyvidéki területek, szigetek és legkülső régiók)”.
⁽²⁾ CCMI/079: „A válságból való kilábalás uniós stratégiája: bizonytalan munkahelyek vagy fenntartható foglalkoztatás”, 2011. július 13.

jövőképes kézműipari és mezőgazdasági szakmákra, a munkaügyi hivatalok és a nyilvános iskolaügy útján támogatnia kell a politikának is. Az ezekben a szakmákban képzett emberek foglalkoztathatósága várhatóan magas, illetve igen magas szintű lesz, amennyiben új munkaerő-piaci kihívásokhoz kell majd alkalmazkodni ⁽³⁾.

5. Intézkedések

5.1 Az előbbieken említett célok megvalósításához az EGSZB azt tartja szükségesnek, hogy következetesen építsünk az intelligens, integrált és fenntartható növekedés elősegítésére irányuló Európa 2020 stratégiára, megfelelően vegyük figyelembe a hat kiemelt támogatási területtel rendelkező EMVA illetve a strukturális alap segítségével történő vidékfejlesztést, valamint integrált politikai megközelítésekkel gyakoroljunk hosszú távú hatást a vidéki területek életminőségére és gazdasági erejére. Az ágazatokat és alapokat átfogó megközelítés hasznos lenne a közös értéktérítési láncok kialakítása, az elvándorlás csökkentése, valamint az ellátási struktúrák megszilárdítása szempontjából a vidéki területeken, ezáltal pedig a helyi gazdasági ágazatok és népességi csoportok számára is.

5.2 Az EGSZB különösen a következő konkrét kiindulópontokat látja az EU jövőbeni strukturális politikájának kialakítására:

- A kkv-k diverzifikációjának, újonnan történő létrehozásának, átvételének és továbbfejlesztésének intenzív támogatása a vidéki területeken.
- Az ágazatokat átfogó együttműködések és platformok támogatása és kezdeményezése (például a rendszeresen megrendezendő kerekasztalok megteremtésével kapcsolatban).
- A regionális (hagyományos), rövid szállítási útvonalak által jellemzett gazdasági körforgás támogatása.
- A regionális termékek és szolgáltatások közös feldolgozására és piaci értékesítésére létrehozott regionális termékcsaládok támogatása.

- A termékek sikeres értékesítéséhez szükséges minőség és minőségbiztosítási rendszerek támogatása.
- A források és az éghajlat szempontjából hatékony gazdasági módszerek támogatása.
- A célzott tudás- és kompetenciátadás támogatása kézműipari és mezőgazdasági vállalkozások, valamint más, vidéki területeken működő gazdasági partnerek számára.
- Az innovációs partnerségek támogatása a kutatás és a gyakorlat között, különös tekintettel a kkv-k számára kifejlesztett alkalmazás- és folyamatorientált innovációkra.
- A gazdaságközeli infrastruktúra biztosítása és kiépítése a vidéki területeken (főként a széles sáv esetében).
- A gazdasági és szociális partnerek szakemberek jövőbeni biztosítására irányuló intézkedéseinek támogatása.
- Közönségkapcsolati tevékenységek az iskolák és a lakosság üzemlátogatásai által.
- A már létező LEADER-megközelítés kiépítése a vállalkozások jóval nagyobb mértékű bevonása és a gazdasági potenciálok fejlesztése céljából a vidéki területeken.
- A kkv-kból álló mentori hálózatok támogatása, főként az együttműködések követése céljából.
- A regionális fejlesztéssel kapcsolatos legjobb gyakorlatok összegyűjtésével, valamint a vidéki gazdasági és szociális partnerek közötti együttműködéssel foglalkozó platformok létrehozása és fejlesztése.
- A vidéki régiók fejlesztése rugalmas regionális költségvetések rendelkezésre bocsátásával.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽³⁾ Ugyanott.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az EGSZB álláspontja a fenntartható fejlődés témájában tartandó ENSZ-konferencia (Rio+20) előkészítéséről (kiegészítő vélemény)

(2012/C 143/08)

Főelőadó: **Hans-Joachim WILMS**

2012. január 17-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy az eljárási szabályzatához tartozó végrehajtási rendelkezések 29. cikkének A. pontja alapján kiegészítő véleményt dolgoz ki a következő tárgyról:

Az EGSZB álláspontja a fenntartható fejlődés témájában tartandó ENSZ-konferencia (Rio+20) előkészítéséről (kiegészítő vélemény).

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki **Hans-Joachim WILMS** személyében, továbbá 211 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az ENSZ 2012. június 20–22-én konferenciát rendez a braziliai Rio de Janeiróban a fenntartható fejlődés témájában. A konferencia előkészítő bizottságának második ülésén felkérték az összes tagállamot, érintett ENSZ-szervezetet és érdekelt felet, hogy 2011. november 1-jéig küldjék el a titkárságnak észrevételeiket, megjegyzéseiket. A beérkezett anyagok alapján összeállítottak egy dokumentumot, amelynek nyomán aztán 2012 januárjában elkészült a zárodokumentum előzetes tervezete.

1.2 Az EGSZB a Rio+20: *a zöld gazdaság és a jobb irányítás felé vezető úton – Az európai szervezett civil társadalom hozzájárulása* című, 2011. szeptemberben elfogadott véleménnyel⁽¹⁾ járult hozzá az előzetes tervezet előkészítő dokumentumára vonatkozó uniós és tagállami közös álláspont kialakításához.

1.3 Amint a véleményben ismertetett cselekvési tervben olvasható, az EGSZB további lépéseket tett az európai és Európán kívüli civil társadalommal folytatott párbeszéd elmélyítése érdekében. Nemzetközi szinten ez a párbeszéd a civil társadalom EU–Brazília és EU–Kína kerekasztalainak, az EGSZB és az orosz civil kamara üléseinek, valamint az AICESIS-nek a keretében folyik. Az AKCS-val folytatott együttműködés keretében az EGSZB további tevékenységeket tervez.

1.4 Európai szinten az EGSZB széles körű párbeszédet szervezett a Rio+20 konferencia témáiról, és összegyűjtötte a zárodokumentum január 10-én közzétett előzetes tervezetével kapcsolatos első reakciókat. A párbeszéd célja az volt, hogy előkészítse a „Vállalj felelősséget, válj fenntarthatóvá! Az európai civil társadalom a Rio+20 felé vezető úton” címmel az EGSZB által 2012. február 7–8-án szervezett nagyszabású civil társadalmi konferenciát, és hogy konszenzust alakítson ki a konferencia közös üzenetével kapcsolatban.

1.5 Ez a vélemény megismétli a „Rio+20: a zöld gazdaság és a jobb irányítás felé vezető úton – Az európai szervezett civil társadalom hozzájárulása” című korábbi EGSZB-velemény⁽²⁾ ajánlásait és következtetéseit, és teljes mértékben egyetért a „Vállalj felelősséget, válj fenntarthatóvá! Az európai civil társadalom a Rio+20 felé vezető úton” címmel rendezett EGSZB-konferencia üzenetével.

2. Következtetések és ajánlások

2.1 Az EGSZB meg van róla győződve, hogy a jelenlegi gazdasági, társadalmi és környezeti válságok szorosan összefüggnek egymással, és a dolgok nem mehetnek tovább úgy, mint eddig.

2.2 Az EGSZB megismétli a „Vállalj felelősséget, válj fenntarthatóvá! Az európai civil társadalom a Rio+20 felé vezető úton” címmel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság által 2012. február 7-én és 8-án Brüsszelben szervezett konferencia következő üzenetét:

2.3 A Rio+20 ENSZ-konferencián a világ vezető politikusa-inak el kell kötelezniük magukat egy konkrét cselekvési terv mellett, amely a bolygónk korlátait tiszteletben tartó fenntartható fejlődéshez és a szegénység felszámolásához vezet. A környezetbarát gazdaság előmozdítása egy fenntartható fejlődésre irányuló átfogó stratégia része kell, hogy legyen, amely kiegyensúlyozottan kezeli a társadalmi, ökológiai és gazdasági elemeket, továbbá ügyel az elosztási és a nemzedékek közötti igazságosságra.

2.4 A Rio+20 napirendjén kiemelt helyet kell kapnia a szegénység felszámolásának, valamint annak biztosításának, hogy mindenki elegendő élelemhez, tiszta vízhez és fenntartható energiához jusson hozzá. Annak előmozdítása, hogy a fejlődő

⁽¹⁾ HL C 376, 2011.12.22., 102. o.

⁽²⁾ HL C 376, 2011.12.22., 102. o.

országokban környezeti szempontból megfelelő helyi mezőgazdaság alakuljon ki, igen fontos szerepet játszik a szegénység elleni küzdelemben és az élelmezésbiztonság javításában, továbbá elősegíti a gazdaságilag virágzó vidéki területek kialakulását. Biztosítani kell, hogy politikai, gazdasági és szociális jogaik tekintetében a nők egyenlőséget élvezzenek.

2.5 A politikai vezetőknek eleget kell tenniük a millenniumi fejlesztési célok teljesítésére vonatkozó kötelezettségvállalásuknak, és további intézkedéseket kell hozniuk a szükséges pénzügyi források biztosítására. A fejlett országoknak különösen azt az ígéretüket kell teljesíteniük, hogy bruttó nemzeti termékük legalább 0,7%-át fejlesztési támogatásokra fordítják.

2.6 Az európai tárgyaló feleknek az előzetes tervezethez képest sokkal nagyobb súlyt kell helyezniük a fenntartható fejlődés szociális vetületére. Sürgősen intézkedni kell az országokon belüli és közötti növekvő társadalmi és vagyoni egyenlőtlenségek ügyében, mert ezek akadályozzák a fenntartható fejlődés és az elosztással kapcsolatos igazságosság elérésére irányuló erőfeszítéseket. Ezenkívül az igazságos átállásnak garantálnia kell a tisztességes munkakörülményeket és a magas színvonalú munkahelyeket a munkavállalók számára. Ratifikálni és alkalmazni kell az ILO alapvető munkaügyi normáit, és teljes mértékben támogatni kell az ILO szociális alapellátásra irányuló kezdeményezését.

2.7 A politikai vezetőknek Rióban el kell kötelezniük magukat a környezetbarát gazdaság világos célkitűzésekkel és ellenőrző mechanizmusokkal kidolgozandó ütemterve mellett, amelynek segítségével biztosítható a fenntartható társadalomra történő, gazdaságilag hatékony, társadalmilag igazságos és környezeti szempontból megfelelő átállás. Az átállási folyamatnak a civil társadalommal történő folyamatos kapcsolattartásra – beleértve a társadalmi párbeszédet – kell támaszkodnia.

2.8 Az európai országoknak és a többi fejlett országnak Rióban vállalniuk kell, hogy a jövőben lényegesen csökkentik a Föld korlátozott természeti erőforrásainak fogyasztását. Az európai politikai vezetőknek teljesíteniük kell a közösen elfogadott uniós célokat, sőt, ezeknél ambiciózusabb intézkedéseket is elő kell készíteniük. A feltörekvő országoknak hatékonyabban kellene felhasználniuk a természeti erőforrásokat.

2.9 A nem fenntartható fogyasztási és termelési mintákat fokozatosan meg kell szüntetni a szakpolitikai eszközök széles körének felhasználásával, amilyenek a szabályozási intézkedések, a fiskális politika eszközei, a környezetbarát és szociális közbeszerzések, a környezetre káros támogatások fokozatos megszüntetése, az ökoinnovációra irányuló kutatás, a környezetvédelmi költségek internalizációja és egyéb piaci alapú ösztönzők. Ugyanakkor elő kell mozdítani a fenntartható életmódot és a fogyasztóknak az átállásba történő aktív bevonását. Rióban el kellene fogadni egy, a fenntartható fogyasztásra és termelésre vonatkozó tízéves programot.

2.10 Az előzetes tervezet elismeri, hogy a GDP csak korlátozottan alkalmas a jólét mérésére, a civil társadalom bevonásával ezért sürgősen kiegészítő mutatókat kell kialakítani.

2.11 Üdvözljük azt a kezdeményezést, hogy 2015-re meghatározzák a globális fenntartható fejlődésre vonatkozó célokat; ez összhangban van a fenntartható fejlődés mindhárom dimenziójával. Rióban egy olyan átfogó folyamatot kellene elindítani, amely a millenniumi fejlesztési célokat összekapcsolja a fenntartható fejlődésre vonatkozó célokkal, továbbá stratégiát és a fenntartható fejlődésre vonatkozó mutatókat, valamint világos elszámoltathatósági mechanizmusokat határoz meg.

2.12 Rióban új globális megállapodást kell kötni a gazdaság környezetbaráttá tételére fordítandó beruházások biztosítása érdekében.

2.13 Elismerjük, hogy a fenntartható fejlődésre történő átállás terén a magánszektorra lényeges szerep és felelősség hárul. A gazdaság környezetbaráttá tétele lehetőségeket kínál az üzleti szféra számára. Az üzleti szférának és az iparnak meg kellene ragadnia ezt a lehetőséget. A politikai vezetőknek világos, szilárd és kiszámítható politikai kereteket kell kidolgozniuk a környezetbarát gazdaságra vonatkozóan, hogy a vállalatok rendelkezzenek a szükséges beruházásokhoz nélkülözhetetlen bizalommal, szabályozási kerettel és ösztönzőkkel.

2.14 A fenntartható fejlődés bizottsága helyett új, fenntartható fejlődés tanácsát kellene létrehozni, valamint az UNEP-re támaszkodva új környezetvédelmi ENSZ-ügynökséget is fel kellene állítani. Mindkét szervnek hatékonyan be kellene vonnia a „főcsoportok” által képviselt civil társadalmat.

2.15 Üdvözlendő a jövő nemzedékeivel foglalkozó ombudsmani hivatal létrehozására irányuló javaslat.

2.16 A Rio+20 konferencián a politikai vezetőknek további intézkedésekben kell megállapodniuk, amelyek növelik a civil társadalom hatékony bevonását és a globális, nemzeti és helyi szintű felelősségteremtést a fenntartható társadalomra történő átállás során. Létre kell hozni az információkhoz való nyilvános hozzáférést, a párbeszédet, a demokratikus részvételt és az ellenőrzést biztosító jogi és intézményi kereteket. A civil társadalmi vitát ösztönző modellként támogatni kell a több érdekelt felet tömörítő fórumokat, amilyenek a gazdasági és szociális biztonság és a nemzeti fenntarthatósági tanácsok. A fenntartható fejlődéssel kapcsolatban több figyelemfelkeltő kampányra és oktatási programra van szükség.

2.17 A civil társadalomnak világszerte szorgalmaznia kellene, hogy a konferencia olyan eredménnyel záruljon, amely megfelel az előttünk álló kihívásoknak. A civil társadalom globális felelősségvállalására van szükség!

2.18 Az ENSZ Rio+20 konferencia elnöksége által a záródokumentumra vonatkozóan kibocsátott előzetes tervezet jó kiindulópont a későbbi tárgyalásokhoz. Ez a dokumentum azonban még mindig messze elmarad az előttünk álló kihívásoktól.

2.19 Az európai kormányfőknek vállalniuk kell a rájuk háruló felelősséget, és aktívan kell részt venniük a Rio+20 konferencián. Az uniós tárgyalófeleknek azon kell munkálkodniuk, hogy a célok, az időzítés, a finanszírozás, a jogi kötelezettségvállalás és a nyomon követés tekintetében ambiciózusabb dokumentum kerüljön kidolgozásra. A Rio+20 konferenciát követően felül kell vizsgálni és meg kell újítani az EU fenn tartható fejlődésre irányuló átfogó stratégiáját.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

478. PLENÁRIS ÜLÉS, 2012. FEBRUÁR 22. ÉS 23.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (2014–2020)

(COM(2011) 608 végleges – 2011/0269 (COD))

(2012/C 143/09)

Előadó: **Martin SIECKER**Társelőadó: **Jean-Pierre HABER**

2011. október 24-én az Európai Unió Tanácsa, illetve október 25-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 175. cikkének (3) bekezdése, illetve 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (2014–2020)

COM(2011) 608 final – 2011/0269(COD).

Az EGSZB munkájának előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága (CCMI) 2012. február 9-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) 158 szavazattal 10 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapról (EGAA) szóló európai parlamenti és tanácsi rendelet folytatására. Ugyanakkor az EGSZB nincs meggyőződve arról, hogy az Európai Bizottság valamennyi javaslata megoldást kínál a szóban forgó alappal kapcsolatos problémákra. Az EGAA-kérelmek száma – még mindig – nagyon alacsony, és az EGSZB nem gondolja úgy, hogy az alap mezőgazdaságra való kiterjesztése a megfelelő módja e hiányosság orvoslásának. Az EGSZB ehelyett kiegészítő intézkedéseket javasol az EGAA hatékonyabb kihasználása érdekében, például a küszöbértékek csökkentése és az eljárás meggyorsítása révén, mivel maga az eszköz jól teljesített azokban az esetekben, amikor alkalmazásra került.

1.2 Az alacsony kihasználtság egyik oka az EGAA-ra vonatkozó eljárás lassú és bürokratikus volta, ami az eszköz sajátos jellegéből adódik. Az Európai Bizottság nem dönthet az Európai Parlament és a Tanács együttes bevonása nélkül. A költségvetési hatóság bevonásával bizonyos, igen időigényes eljárási mechanizmusok válnak szükségessé, melyek eddig mindig az összes

kérelem jóváhagyásához vezettek. Ez az adminisztratív jóváhagyási eljárás rendkívül költséges, és az azzal járó kiadásokat jobban is fel lehetne használni.

1.3 Az EGSZB javasolja, hogy a pályázati küszöböt az elbocsátott munkavállalók számát tekintve a javasolt 500-ról 200-ra csökkentsék. Szintén javasolja, hogy az uniós társfinanszírozás arányát növeljék 75%-ra az EGAA hatékonyabb kihasználása érdekében. Az EGSZB továbbá üdvözlí, hogy a „munkavállaló” fogalmát kiterjesztették a határozott idejű szerződéssel rendelkező munkavállalókra és a kölcsönzött munkavállalókra. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az EGAA hatályát az önálló vállalkozókra is kiterjesszék. Ez utóbbiak lényegi és fontos szereplők a munkaerőpiacon, és azok közé tartoznak, akiket először érintenek mind a globalizáció, mind pedig a gazdasági válság következményei. Az EGAA-nak azonban soha nem volt feladata a munkaadók támogatása, ezért az EGSZB nem ért egyet azzal, hogy az EGAA-t kkv-k tulajdonos-ügyvezetőire is kiterjesszék. A Vállalkozáspolitikai Főigazgatóság külön részlege foglalkozik a kkv-kra vonatkozó politikákkal, és emellett jelentős támogató programok felett is rendelkezik. Az EGAA-nak nem lenne szabad ezeket a programokat akadályoznia.

1.4 Az EGSZB két további lehetőséget szeretne javasolni az EGAA teljesítményének javítására. Az első lehetőség a kkv-knak az EGAA lehetőségeiről való, erőteljes információs kampánnyal kísért tájékoztatása, a második pedig a szociális partnerek EGAA-pályázatokba való bevonása már az eljárás kezdetétől fogva. Az EGSZB továbbá megdöbbenésének kíván hangot adni amiatt, hogy a Tanács 2011 decemberében úgy határozott, hogy az alap jelenlegi futamidejének utolsó két évében (2012 és 2013) visszavonja azt a lehetőséget, hogy az EGAA-t a gazdasági válság váratlan szociális következményeinek leküzdésére is felhasználhassák. Ez annál is kevésbé érthető, mivel a kérelmek áttekintéséből kiderül, hogy az alap jól teljesített ebben a tekintetben. Az EGSZB ezért arra kéri a Tanácsot, hogy gondolja át ezt a döntést, és teljesen egyértelművé szeretné tenni, hogy azt kívánja, hogy e lehetőséget az alap további, 2014-től 2020-ig terjedő futamideje alatt is biztosítsák.

1.5 Az EGSZB nem ért egyet azzal a javaslattal, hogy az EGAA-t terjesszék ki a mezőgazdaságra, ugyanakkor elismeri, hogy valamit tenni kell e szektor érdekében, ha majd hatályba lépnek olyan jövőbeli kereskedelmi megállapodások, mint a Mercosur-szerződés. A Mercosur az EU egésze számára hasznot hoz, de az Unión belül az előnyök az iparban és a szolgáltatási szektorban jelentkeznek majd, és a mezőgazdaság lesz az az ágazat, amelynek meg kell fizetnie a számlát. Az Európai Bizottság kifejezte, hogy várakozásai szerint a jövőbeli kereskedelmi megállapodásoknak hasonló hatásuk lehet majd. Úgy igazságos, ha a mezőgazdaságot kompenzáljuk az ilyen jellegű hátrányokért, azonban itt az ágazat igényeire szabott megoldásra lenne szükség, például a közös agrárpolitikához kapcsolt strukturális alapok révén. Az EGSZB sürgeti, hogy az EGAA-t, amelyet azért hoztak létre, hogy segítsék az állásukat elvesztett munkavállalókat a munkaerő-piaci reintegrációban, továbbra is erre a célra használják.

1.6 Az EGSZB szorgalmazza, hogy az EGAA-t a válság időszakában is működtessék, és hogy elsősorban az Európai Unión belüli ipari tevékenységek kihelyezésekor/áthelyezésekor lehessen felhasználni.

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1 2006 márciusában az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő egy Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap létrehozásáról. Az alap célja az, hogy egyszeri és konkrét támogatásokat tegyen lehetővé a munkavállalók újbóli munkaerő-piaci beilleszkedésének megkönnyítése érdekében olyan régiókban, illetve ágazatokban, amelyek súlyos gazdasági károkat szenvedtek el a termelés harmadik országokba történő áthelyezése, a rendkívüli mértékben megnövekedett import vagy bizonyos ágazatokban az Unió piaci részesedésének folyamatos csökkenése következtében. Az EGAA-ból származó finanszírozás legfőbb kritériumaként azt a helyzetet határozták meg, ha egy vállalatnál vagy ugyanabban az ágazatban tevékenykedő vállalatcsoportnál több mint 1 000 főt elbocsátanak egy régióban vagy két egymással határos régióban.

2.2 Az EGAA-t a 2007–2013-as tervezési időszakra hozták létre. A tervezett intézkedések a következők voltak: átképzés, áthelyezési támogatás, induló vállalkozások támogatása és jövedelemkiegészítő juttatások. Az EGAA az adott tagállam kérésére avatkozik be. Az EU által kifizetett összeg nem haladhatta meg a tagállam által előírányzott teljes intézkedéscsomag becsült összköltségének 50%-át. 2009-ben a támogatási kritériumokat a gazdasági válság nyomására módosították. A finanszírozáshoz szükséges elbocsátott munkavállalók számát 1 000-ról 500-ra csökkentették, az EU EGAA-projektekben való részvételének arányát pedig 50%-ról 65%-ra emelték.

2.3 2011 októberében az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő európai parlamenti és tanácsi rendeletre, amelyben az EGAA-nak a 2014–2020-as tervezési időszakban való folytatását irányozta elő az Európa 2020 stratégia célkitűzéseire való hozzájárulás és a támogatásnyújtás mezőgazdaságra való kiterjesztésének érdekében. Annak biztosítására, hogy munkaszerződésüktől vagy jogviszonyuktól függetlenül a munkavállalók számára elérhető legyen az EGAA-ból származó támogatás, a munkavállaló fogalmát kiterjesztik, hogy ne csak az 1927/2006/EK rendeletben szereplő, határozatlan időtartamú munkaviszonyt létesítő szerződéssel rendelkező munkavállalókat foglalja magában, hanem a határozott idejű szerződéssel rendelkező munkavállalókat, a kölcsönzött munkavállalókat, a mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások tulajdonos-ügyvezetőit, valamint az önálló vállalkozókat (beleértve a mezőgazdasági termelőket) is. Az EU EGAA-projektekben való részvétele 50% és 65% között lesz majd.

2.4 Az Európai Bizottság javasolta, hogy az EGAA az alkalmazását szükségessé tevő körülmények előre nem látható és sürgős jellege miatt ne képezze a többéves pénzügyi keret (MFF) részét. Az uniós szintű kiadásoknak eredményközpontúknak kell lenniük. Az EGAA-hoz kapcsolódó kiadások vonatkozásában a többéves pénzügyi keret azt a célt tűzi ki, hogy az EGAA révén támogatott munkavállalók legalább 50%-a 12 hónapon belül új és biztos munkahelyet találjon. Annak érdekében, hogy az Európai Bizottság nyomon követhesse, vajon a tagállamok sikeres erőfeszítéseket tesznek-e e cél felé, a tagállamoknak 15 hónap elteltével időközi jelentést kell benyújtaniuk.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGAA-t egyfajta elsősegélyként hozták létre, olyan eszközként, amely lehetővé tette az EU számára, hogy gyors és rugalmas választ adjon azoknak a munkavállalóknak a támogatása érdekében, akik a globalizáció következtében elvesztették állásukat. Az EGAA számára rendelkezésre álló tőke 3,5 milliárd euró volt a 2007-től 2013-ig tartó hétéves időszak egészére. Az első öt évben, 2007-től 2011-ig, valamivel több, mint 364 millió eurót használtak fel az erre az időszakra rendelkezésre álló 2,5 milliárd euróból. Az EGAA szerény kihasználtságának legfontosabb okai a lassú és bürokratikus adminisztratív eljárás, az 1 000 munkavállalóban meghatározott magas küszöbérték és az alacsony 50%-os társfinanszírozási szint voltak. 2009-ben javult a kihasználtság, miután a pályázati küszöböt 1 000 munkavállalóról 500 munkavállalóra csökkentették, az uniós társfinanszírozás küszöbét 50%-ról 65%-ra növelték, és – bizonyos feltételek teljesülése mellett – a kérelmek nemcsak a globalizáció következményeinek leküzdésére irányulhattak, hanem a gazdasági válság hatásainak enyhítésére is.

3.2 A fenti módosításokat követően az EGAA kihasználtsága a 2007-es nyolc és a 2008-as öt kérelemről 2009-ben és 2010-ben 29 kérelemre nőtt. 2011-ben nyolc kérelmet hagytak jóvá, és 18 kérelem még elbírálás alatt van. Az EGAA-t nagyobb mértékben használták fel a válság következményei elleni küzdelem, mint a globalizáció következményei elleni küzdelem céljaira: három év alatt (az EGAA 2009-es, a válság következményeinek kezelését szolgáló kiterjesztésétől 2011 novemberéig) 53 válsággal kapcsolatos kérelmet nyújtottak be, míg öt év alatt 26 globalizációval kapcsolatos kérelem érkezett. Az 53 válsággal kapcsolatos kérelem 48 607 munkavállalóra vonatkozott, a 26 globalizációval kapcsolatos kérelem pedig 28 135 munkavállalóra, úgyhogy összesen 76 742 munkavállalót segítettek foglalkoztathatóságuk fenntartásában.

3.3 Az EGAA félidős értékelése az akkoriban a 2007–2009-es időszakra vonatkozóan rendelkezésre álló 15 végleges jelentés alapján elemzést nyújtott arról, hogy mennyi érintett munkavállaló talált másik munkát egy év leforgása alatt. Az újrafoglalkoztatás átlagaránya 41,8%-os volt. Az EGAA segítségével társfinanszírozott első 15 projekt közül 6 esetben az újrafoglalkoztatási arányok meghaladták az 50%-os referenciaértéket, míg 9 esetben nem érték el a célértéket. Az újrafoglalkoztatási eredmények esetében megfigyelhető eltérések nagyon jelentősek: a németországi 78,2%-os csúcstól a lényegesen alacsonyabb portugál, spanyol és olasz 4–6%-os arányokig. Meg kellene fontolni, hogy a támogatás egy részét nem kellene-e a támogatási eredményekhez kötni, annak érdekében, hogy összehasonlítható legyen a hatékonyság. Középtávon (12 hónappal az EGAA-támogatás befejeződését követően) az újrafoglalkoztatási arányok növekedtek az esetek többségében (ahol rendelkezésre álltak erre vonatkozó információk), a globális gazdasági válság helyi gazdaságokban kibontakozó hatásának ellenére. Az EGAA kedvezményezettjeinek foglalkoztatási aránya időközben 8 esetben nőtt és 3 esetben csökkent. Az újrafoglalkoztatási arány ezekben az esetekben átlagosan 7%-kal nőtt. Indokoltnak tűnik tehát az az általános következtetés, hogy az alap alacsony kihasználtsági fokától eltekintve az eredmények jónak mondhatók.

3.4 Amiről még nem esett szó, az az EGAA alacsony kihasználtságának harmadik oka, azaz, hogy az alap nem rendelkezik saját költségvetéssel. A költségvetési hatóság – ebben az esetben az Európai Parlament és a Tanács – ezért minden egyes kérelem esetében külön bírálja el, hogy a pályázatok érdemesek-e a támogatásra. Annak ellenére, hogy a modell – a meglévő uniós struktúrákon kívül elhelyezkedő eszközként – gyors és rugalmas válaszadást tesz lehetővé, a pontosság végett folytatandó adminisztratív eljárás igen hosszadalmas és bürokratikus. Figyelembe kell venni a jóváhagyási folyamat tetemes költségeit is, például a 22 nyelvre történő fordítás költségeit, az üléstermek és az üléssel kapcsolatos dokumentumok költségeit, a résztvevők által ráfordított időt, a tolmácsolási költségeket, és mindezt a jóváhagyási folyamat különböző szakaszaiban. Minden kérelmet jóváhagytak, és felmerül a kérdés, hogy a jóváhagyási folyamatra költött pénzt nem lenne-e ésszerűbb az érintett munkavállalók javára fordítani. Az EGAA-ra vonatkozó jelenlegi eljárás előnye az, hogy igen átlátható, és ismertetési az EU-nak a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem melletti kötelezettségvállalását. Bár az átláthatóság és az ismertség alapvető jelentőséggel bírnak, valamint tenni kell az eljárás felgyorsítása és a költségek csökkentése érdekében is.

3.5 Más lehetséges modelleket is említene a javaslatban és a kísérő dokumentumokban, ⁽¹⁾ mint például az EGAA-nak az ESZA-ba való beépítését vagy az EGAA saját költségvetéssel rendelkező, független szervként való további működtetését. Mindkét modellnek vannak előnyei és hátrányai is. Az EGAA ESZA-ba történő beépítésének legnagyobb hátránya az uniós költségvetésből történő egyértelmű forrás-elkülönítés szükségessége lenne, annak ellenére, hogy lehetetlen a tömeges elbocsátások hosszabb vagy rövidebb távú tervezése. Az egyértelmű előnyök a következők lennének: az ESZA-val való összehangoltság és az azt kiegészítő jelleg, a döntéshozatali folyamat lehetséges rövidülése, valamint az EGAA-kérelmek egyszerűsítése és ésszerűsítése. A 3. opciónak, azaz az EGAA saját köl-

tségvetéssel rendelkező, független szervként való további működtetésének a számos hátrány mellett csak egy előnye lenne: az európai szolidaritás szélesebb körű megismertetése.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Először is az EGSZB megdöbbenésének kíván hangot adni amiatt, hogy a Tanács 2011 decemberében úgy határozott, hogy az alap jelenlegi futamidejének utolsó két évében (2012 és 2013) visszavonja azt a lehetőséget, hogy az EGAA-t elsősegélyhelyzetben a gazdasági válság váratlan szociális következményeinek leküzdésére is felhasználhassák. Ha a 2011. november 17-ig benyújtott EGAA-kérelmeket áttekintjük, egyértelműen kiderül, hogy az alap viszonylag jól teljesített ebben a tekintetben, és kevésbé jól szerepelt eredeti célját tekintve, azaz a globalizáció következményeinek leküzdését illetően. 2009-ben és 2010-ben is 23 kérelmet hagytak jóvá a válság következményei elleni küzdelem céljára, míg hat kérelmet a globalizáció következményeinek leküzdésére. Az EGSZB ezért sürgeti a Tanácsot, hogy – amíg a válság nem ér véget – mérlegelje az EGAA-nak a válság következményeinek leküzdésére való felhasználhatóságát. Az EGSZB teljesen egyértelművé szeretné tenni, hogy azt kívánja, hogy az alap hatálya a további futamideje alatt is terjedjen ki a gazdasági válság következményeinek leküzdésére, a kérelmek előtt álló akadályok egyidejű csökkentése mellett.

4.2 Bár a kérelmek száma 2008-at követően megnőtt, az EGAA kihasználtsága még mindig igen szerény. Ezért logikusnak tűnik a pályázati küszöbértékeknek a javasoltnál nagyobb mértékű csökkentése. Az EGAA félidős felülvizsgálatának előzetes eredményei többek között a következőket állapítják meg az elbocsátott munkavállalók számára vonatkozó küszöbérték 1 000-ról 500-ra történő csökkentését illetően: „Ugyanakkor, bizonyos esetekben, ez a csökkentett szám még mindig túl magasnak tekinthető, mivel már 200–300 munkahely elvesztése is jelentős zavart okozhat a helyi és regionális viszonylatokban”. A jelenlegi küszöbérték (500 munkavállaló) még mindig túl magas lehet, ha figyelembe vesszük a delokalizáció és a kiszervezés jelenleg zajló folyamatait. Az EGSZB ezért a küszöbérték 200 munkavállalóra történő csökkentését javasolja.

4.3 Az EGSZB két további lehetőséget szeretne javasolni az EGAA teljesítményének javítására. A kkv-k általában túl kicsik, és túl kevés forrással rendelkeznek ahhoz, hogy teljesen tisztában legyenek az EU által bizonyos helyzetekben felkínált lehetőségekkel. Számos kkv, amely olyan problémákkal küszködik, amelyekre az EGAA megoldást kínál, bizonyára nem is tud a szóban forgó alap létezéséről, és így nem tud abból profitálni. Az EGSZB úgy véli, hogy nagyon sokat nyerhetnének azzal, ha a kkv-k tulajdonos-üzveztjeit erőteljes információs kampány keretében tájékoztatnák az EGAA lehetőségeiről. Egy másik ötlet, amely kedvezően hathat az EGAA teljesítményére, a szociális partnerek EGAA-pályázatokba való bevonása már az eljárás kezdetétől fogva.

4.4 Az eddigi értékelésből többé-kevésbé kiderült, hogy a tagállamok által az EGAA működésének első szakaszában hangzottatott komoly fenntartások részben a fizetendő magas önrésszel függenek össze. Emiatt 2009-ben módosították az arányokat, és úgy tűnik, hogy ennek kedvező hatása volt. Mivel a jelenlegi válság miatt még mindig erős és aktív munkaerő-piaci eszközökre van szükség, az EGSZB javasolja, hogy az uniós társfinanszírozás arányát növeljék 75%-ra az EGAA hatékonyabb kihasználása érdekében.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1130, 1131 és 1133 final.

4.5 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy az EGAA az új futamideje alatt is ugyanolyan keretek között működjön, mint jelenleg, azaz a pénzügyi kereten kívüli válságkezelő eszközként. Ennek a modellnek a hátránya a vonatkozó eljárások lassú és bürokratikus volta. A bürokrácia oka részben a brüsszeli, részben a tagállamokban megfigyelhető szűk keresztmetszetekben rejlik. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy találjon megoldást ezekre a szűk keresztmetszetekre, hogy az eljárás rugalmasabbá és gyorsabbá váljék, és a potenciális pályázók ne érezzék azt akadállynak. Például a kérelmeket a régiók nyújtják be, azonban át kell haladniuk a nemzeti csatornákon, ami lényegesen lassítja a folyamatot. A hatékonyság jelentősen növelhető az ilyesfajta eljárások újragondolásával.

4.6 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az új rendeletjavaslatban a „munkavállaló” fogalmát nem korlátozták a határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkezőkre, hanem kiterjesztették a határozott idejű szerződéssel rendelkező munkavállalókra és a kölcsönzött munkavállalókra is. Az EGSZB-nek fenntartásai vannak az önálló vállalkozókra való kiterjesztéssel kapcsolatban. Az EGAA-t olyan rugalmas eszközként hozták létre, amely a globalizáció következményeképpen munkájukat elvesztő munkavállalók támogatásának célját szolgálja. Az önálló vállalkozók státusza igen eltérő a tagállamokban. A skála az erős munkaerő-piaci pozícióval rendelkező, magasan képzett szakértőktől az olyan gazdaságilag függő önálló vállalkozókig terjed, akiknek valójában ugyanaz a jogállásuk, mint az egy személyes mikrovállalkozások alkalmazottjainak. Az ilyen önálló vállalkozók jelentős hányada fontos részét képezi a munkaerőpiacnak. Az önálló vállalkozók az elsők között lesznek, akiket mind a globalizáció, mind pedig a gazdasági válságok következményei érintenek majd. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy ezeket a munkaerő-piaci szereplőket is vonják be az EGAA-ba a munkanélküliség megelőzése és az alap hatékonyabb kihasználása érdekében.

4.7 Ami a kkv-k tulajdonos-ügyvezetőit illeti, az EGSZB fenntartja aggályait. Ha egy munkavállalókat foglalkoztató kkv tulajdonos-ügyvezetői, akkor munkaadónak számítanak, és nem jogosultak a támogatásra, mivel az EGAA-t állásukat elvesztett munkavállalók számára hozták létre. Az érintett vállalkozások támogatása könnyen a többi kkv-val folytatott verseny torzításához vezethetne. Ennek a csoportnak az EGAA-támogatásra irányuló kérelmei ütköznek a Vállalkozáspolitikai Főigazgatóság kkv-kkal kapcsolatos politikájával, amely az oktatási, képzési és innovációs programok széles kínálatát biztosítja az ilyen vállalkozások részére. Ezért az EGSZB nézete szerint a kkv-k tulajdonos-ügyvezetői nem jogosultak a támogatásra. A szóban forgó kkv-k munkavállalói azonban jogosultak, ha állásukat a globalizáció váratlan következményei folytán veszítették el, és eleget tesznek az EGAA egyéb feltételeinek.

4.8 Az EGSZB nem ért egyet az EGAA mezőgazdasági termelőkre való kiterjesztésével. Az Európai Bizottság a jövőbeli kereskedelmi megállapodásokra való utalással indokolja azt a javaslatát, hogy az EGAA-eszközök akár több mint 80%-át mezőgazdasági üzemekre fordítsák. Az EU azzal számol, hogy az olyan szerződések, mint az EU és egy sor dél-amerikai ország között kötendő Mercosur-szerződés, valószínűleg az EU egésze számára hasznot hoznak majd, az Unión belül azonban első sorban az ipar és a szolgáltatási szektor profitál majd ebből, míg a hátrányok a mezőgazdaságot fogják sújtani. Valószínű, hogy számos ilyen jövőbeli egyezmény hasonló eredménnyel jár majd.

4.9 A javaslat megállapítja, hogy az EGAA célja az, hogy „specifikus, egyszeri támogatásban részesüljenek azok a munkavállalók, akiknek elbocsátását a termelés és a kereskedelem fokozódó globalizálódása miatt bekövetkező fő strukturális változások idézték elő”. A következő bekezdésben az Európai Bizottság hozzáteszi, hogy „az EGAA révén az Uniónak segítséget kell nyújtania azon tömeges elbocsátások esetén is, amelyeket valamely előre nem látott válság miatt a helyi, regionális vagy nemzeti gazdaság komoly zavara idéz elő. Az EGAA hatályát tovább bővítik, hogy átmeneti támogatást nyújtsanak olyan mezőgazdasági termelők számára, akik az Unió által megkötött, a mezőgazdasági termékeket érintő kereskedelmi megállapodások eredményeként kialakult új piaci helyzethez kénytelenek alkalmazkodni”.

4.10 Van néhány fontos oka annak, hogy az EGAA miért nem megfelelő eszköz a mezőgazdasági termelőkre való kiterjesztésre. A problémák, amelyekkel a mezőgazdaság a szóban forgó kereskedelmi megállapodások következményeképpen szembesül majd, strukturális jellegűek, mivel minden jövőbeli szerződésnek várhatóan ugyanaz lesz az eredménye, az EGAA viszont csak ideiglenes eszközt jelent. Ráadásul az olyan kereskedelmi megállapodásokat, mint a Mercosur, általában évekig tárgyalják, és így nem tekinthetők olyan megállapodásnak, amelyet „valamely előre nem látott válság miatt a helyi, regionális vagy nemzeti gazdaság komoly zavara idéz elő”. Éppen ellenkezőleg: ezek a megállapodások a helyi, regionális vagy nemzeti gazdaság olyan komoly zavarainak tekinthetők, amelyeket az Európai Unió szándékos és gondosan előkészített fellépése okoz majd. A mezőgazdaságot természetesen kompenzálni kell ezért a teherért. Ezt azonban a mezőgazdaság sajátos igényeire szabott eszköz segítségével kell megtenni. Az EGSZB sürgeti, hogy az EGAA-t, amelyet azért hoztak létre, hogy segítsék az állásukat elvesztett munkavállalókat a munkaerő-piaci reintegrációban, továbbra is erre a célra használják.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről (átdolgozás)

(COM(2011) 714 végleges – 2011/0314 (CNS))

(2012/C 143/10)

Előadó: **Peter MORGAN**

2011. december 20-án az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről (átdolgozás)

COM(2011) 714 final – 2011/0314 (CNS).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és szociális kohézió” szekció 2012. február 2-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) 230 szavazattal 4 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kedvezően fogadja a javasolt módosító irányelv alkalmazási körét. Elégedetten tapasztalja, hogy a módosított irányelv ezáltal összhangba kerül az anya- és leányvállalatokról szóló irányelvvel. A társultság megállapításához szükséges 10%-os részesedési követelmény különösen méltányolandó. Ezt a követelményt az EGSZB már 1998 júliusában hangsúlyozta. ⁽¹⁾

1.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat hatására számos tagállamban csökkenni fognak az adóbevételek, így a tagállamokat sújtó pénzügyi válság időszakában mindenképpen számolni kell azzal, hogy időbe telik, amíg mind a 27 tagállam jóváhagyja azt. Az előző irányelvet is csak a javaslat benyújtása után öt évvel fogadta el végül a Tanács.

1.3 Az EGSZB támogatja a javaslatot, és arra biztatja a tagállamokat, hogy lehetőleg minél előbb hagyják azt jóvá, hogy a forrásadókat ésszerűsíteni lehessen, és ezzel egy újabb akadály szűnhessen meg a belső piac zavartalan működése előtt.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Unióban mindeddig a jogszabályoknak két párhuzamos sora vonatkozott az anya- és a határokon túli leányvállalatok közötti kettős adókimutatás kiküszöbölésére. Az anya- és leányvállalatokról szóló irányelv az osztalékok kettős

adóztatására terjedt ki. A másik jogszabálycsomag a kamat- és jogdíjfizetések kettős adóztatásának kiküszöbölése érdekében készült. Ezt a két jogszabályvonalat nem hangolták össze.

2.2 Az anya- és leányvállalatokról szóló (90/434/EGK) irányelvet 1990-ben fogadták el. Ennek lényege az volt, hogy a leányvállalat részvényeinek legalább 25%-ával az anyavállalatnak kellett rendelkeznie ahhoz, hogy a kivételt érvényesíteni lehessen. A Tanács 2003 végén irányelvet (2003/123/EK) fogadott el ennek módosítására. Ennek következtében a kivételre való jogosultsághoz szükséges minimális részesedési arányt szakaszonként, 2009 januárjáig bezárólag 10%-ra csökkentették. A módosító irányelv emellett azoknak a vállalatoknak a jegyzékét is frissítette, amelyekre az irányelv kiterjed.

2.3 Javaslat született arra is, hogy az anya- és leányvállalatokról szóló irányelvvel egy időben a kamatok és a jogdíjak kérdésével is foglalkozzanak. Az 1992-es Ruding-jelentés ⁽²⁾ ezt elsődleges szempontként ki is emelte. Nem sikerült azonban konszenzusra jutni egészen 1998-ig, amikor az Európai Bizottság közzétette javaslatait (COM(1998) 67). Ám ezeket is heves viták kísérték – a tagállamok között nyertesek és vesztesek egyaránt akadtak –, így a Tanács végül csak 2003 júniusában fogadta el az erről szóló irányelvet (2003/49/EK). A viták miatt mind a kamatokra, mind a jogdíjakra vonatkozóan átmeneti időszakokat engedélyeztek Görögország, Spanyolország és Portugália számára. Egy újabb, 2004-es irányelv egyes új tagállamokra (Csehországra, Lettországra, Litvániára és Lengyelországra, majd egy 2005-ös jegyzőkönyvvel Bulgáriára és Romániára) is kiterjesztette az átmeneti rendszer hatályát.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye a különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslatról – HL C 284., 1998.9.14., 50. o.

⁽²⁾ A vállalatok adóztatásával foglalkozó független szakértői bizottság jelentése – 1992. március.

2.4 Az EGSZB a kamatokról és jogdíjakról szóló 1998-as javaslatot az 1998. júliusi plenáris ülésén elfogadott véleményében ⁽³⁾ támogatta. A vélemény négy külön megjegyzést tartalmazott: ezek egyike javaslat volt arra, hogy a 25 %-os küszöböt csökkentsék 10 %-ra, a másik három pedig egyes pontokat kívánt tisztázni.

2.5 Az Európai Bizottság 2006 júniusában felmérést tett közzé az irányelv végrehajtásáról. A felmérést követően, 2011. november 11-én az Európai Bizottság új javaslatot fogadott el az irányelv átdolgozására vonatkozóan, melynek célja az irányelv hatályának kiterjesztése. Ezzel a kamatokra és a jogdíjakra vonatkozó rendelkezések összhangba kerülnek az anya- és leányvállalatokról szóló irányelvvel.

2.6 Több lehetőségről is készült hatáselemzés, míg végül az Európai Bizottság úgy döntött, hogy azt a lehetőséget javasolja, amellyel a kamat- és jogdíjfizetésekről szóló irányelv összhangba kerül az anya- és leányvállalatokról szóló irányelvnek a kamatfizetésekre vonatkozó rendelkezéseivel.

2.7 A hatásvizsgálat szerint:

- A kamatfizetések tekintetében a veszteség várhatóan nem haladná meg a 200–300 millió eurót, és a kimenő kamatfizetésekre még mindig forrásadót alkalmazó 13 tagállamot – Belgium, Bulgária, a Cseh Köztársaság, az Egyesült Királyság, Görögország, Írország, Lettország, Lengyelország, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia és Szlovénia – érintené;
- ami pedig a jogdíjfizetéseket illeti, a veszteség nem lépné túl a 100–200 millió eurót, és a legnagyobb negatív GDP-arányos jogdíjgyenleggel rendelkező hét országot: Bulgáriát, a Cseh Köztársaságot, Görögországot, Lengyelországot, Portugáliát, Romániát és Szlovákiát érintené. Ez az a lehetőség, amelyet a nyilvános konzultációban részt vevő érdekeltek zöme előnyben részesített.

2.8 A hatásvizsgálat szerint az átdolgozásra vonatkozó javaslatban levő kezdeményezések, amelyek arra irányulnak, hogy több esetben küszöböljék ki a forrásadót, az üzleti szféra számára várhatóan 38,4 és 58,8 millió euró közötti megfelelési költség-megtakarítást eredményeznének.

3. A javaslat lényegi tartalma

3.1 A 2011. november 11-i javaslat elfogadásával az Európai Bizottság a következőket kívánta elérni:

- az irányelv alkalmazási körének módosítása a hatálya alá tartozó vállalatok jegyzékének kibővítése által;

- a vállalatok társultságának megállapításához szükséges részese-
desési követelmény 25 %-os közvetlen részesedésről 10 %-os
részesedésre való csökkentése;

- a „társult vállalkozás” definíciójának kibővítése a közvetett
részesedés belefoglalásával;

- annak egyértelművé tétele, hogy a tagállamoknak csak akkor
kell biztosítaniuk az irányelv kínálta előnyöket az adott
tagállam érintett vállalkozásai számára, ha a kamat- vagy
jogdíjfizetés nem mentes a társasági adó alól. Ez a módosítás
mindenekelőtt arra a helyzetre vonatkozik, amikor egy társa-
sági adó megfizetésére kötelezett vállalkozás részesül egy
olyan speciális nemzeti adórendszer előnyeiből is, amely
mentesíti a külföldről kapott kamatot vagy jogdíjat az adó
alól. Az irányelv alapján ilyen esetben a forrás szerinti állam
nem köteles mentességet adni a forrásadó alól;

- az átmeneti időszakok változatlanul tartása.

3.2 Akárcsak az egyesülésről szóló, illetve az anya- és leány-
vállalatokról szóló irányelv esetében, a kamat- és jogdíjfizetési
irányelv előnyeit is csak olyan vállalkozások élvezhetik, amelyek
a társasági adó hatálya alá tartoznak az EU-ban, adózási célból
egy uniós tagállamban rendelkeznek illetőséggel, valamint az
irányelvhez csatolt mellékletben felsorolt típusúak. Az eredeti
irányelv melléklete csak a 2004. május 1. előtt tagsággal rendel-
kező 15 tagállamban létező vállalkozástípusokat sorolta fel. A
jegyzéket a 2004. április 26-i 2004/66/EK tanácsi irányelv
egészítette ki az új tagállamokban létező vállalkozástípusokkal.

3.3 Az Európai Bizottság által elfogadott új módosítási
javaslat átdolgozza mindezeket az irányelveket, hogy az irányelv
mellékletében felsorolt vállalkozások jegyzéke naprakész legyen.
A javasolt új jegyzék tartalmazza az alábbiakat:

- az európai részvénytársaságot (2157/2001/EK tanácsi rende-
let, illetve 2001/86/EK tanácsi irányelv), amelynek létreho-
zására 2004-től van lehetőség, valamint

- az európai szövetkezetet (1435/2003/EK tanácsi rendelet,
illetve 2003/72/EK tanácsi irányelv), amelyet 2006-tól
kezdve lehet létrehozni.

3.4 Az átdolgozott irányelv 2013. január 1-jétől lesz alkal-
mazandó.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye a különböző tagállambeli társult vállalkozások
közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről szóló
tanácsi irányelvre irányuló javaslatról – HL C 284., 1998.9.14.,
50. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unióban a 2014–2020 közötti időszakra vámügyi és adóügyi cselekvési program (Fiscus) létrehozásáról, valamint az 1482/2007/EK és a 624/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

(COM(2011) 706 végleges – 2011/0341 (COD))

(2012/C 143/11)

Előadó: **Bryan CASSIDY**

2011. december 20-án a Tanács, december 14-én pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 33. és 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unióban a 2014–2020 közötti időszakra vámügyi és adóügyi cselekvési program (FISCUS) létrehozásáról, valamint az 1482/2007/EK és a 624/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

COM(2011) 706 final – 2011/0341 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2012. február 12-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 231 szavazattal 3 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB összességében támogatja a FISCUS-javaslatot. Szeretné azonban kiemelni az alábbiakat:

- Biztosítani kell, hogy a nemzeti vám- és adóhatóságok felszereltsége megfelelő legyen ahhoz, hogy kezelni tudják a következő évtized kihívásait.
- Az adó- és vámügyi ágazat részére modern és hatékony informatikai rendszert kell biztosítani. Ennek egyik eleme lenne a Modernizált Vámkódex.
- Az EGSZB több részletes értékelést szeretne látni arról, hogy ez milyen következményekkel jár az Európai Unió és a tagállami kormányok költségvetésére.
- A jelenlegi tevékenységekhez képest a FISCUS összefoglaló költségvetése az adó- és a vámügyi területet is magában foglaló összköltségvetés tekintetében 9%-os növekedést mutat. A vámügyi ágazat tervezett költségvetése 479 622 792 EUR (az adóügyi ágazaté 23 692 892 EUR). Ez 13%-os növekedést jelent a vámügyi ágazat és 1%-os csökkenést az adóügyi ágazat esetében.

1.2. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a tagállamok álláspontjai különböznek a Tanács munkacsoportjaiban. Úgy véli, fontos, hogy az Európai Bizottság bizonyítani tudja: a jelenlegi tevékenységek rendszeréhez képest a tagállamok jelentős megtakarítást fognak elérni a FISCUS költségvetésével. Az EGSZB szerint könnyen lehet, hogy az Európai Bizottság nehezen tudja megszerezni a Parlament jóváhagyását az uniós költségvetésből származó kiadások növeléséhez, ha a tagállamok költségvetésére vonatkozóan nem nyújt információkat az e növekedést ellensúlyozó megtakarításokról.

1.3. Az EGSZB emlékeztet a „Vámügyi cselekvési program” című véleményében⁽¹⁾ foglalt észrevételére, amelyben a vámügyi gyakorlatoknak erősebb integrációját szorgalmazta a lisszaboni stratégia célkitűzéseinek tiszteletben tartásával, és hangsúlyozta, hogy az ilyen jellegű erősebb integrációt maguknak a vámigazgatási szervezeteknek az összevonása nélkül kell végrehajtani.

1.4. Az új program egyik kulcseleme a tagállamok tisztviselői részére nyújtott képzések, illetve azok hatékonyságának javítása⁽²⁾.

2. Bevezetés és előzmények

2.1. Az uniós vám- és adózási politika minden évben jelentős mértékben hozzájárul az uniós és tagállami költségvetések bevételekteremtéséhez. Emellett ezek a szakpolitikák számottevő hasznot jelentenek az uniós polgárok és vállalkozások számára, egyrészt a nem biztonságos és illegális behozatal megakadályozása, másrészt a zökkenőmentes kereskedelem és az erős belső piac elősegítése, harmadrészt pedig a nemzetközi vállalkozások megfelelési költségeinek és bürokráciájának visszaszorítása révén.

2.2. A rendeletre irányuló javaslat (COM(2011) 706 végleges) fontos lépés a tagállamok azon intézkedéseinek racionalizálása és összehangolása érdekében több évvel ezelőtt elkezdődött törekvések területén, amelyek célja a tagállamok és az Unió pénzügyi érdekeinek védelme: 2010-ben az uniós költségvetés 12,3%-a származott vámokból és ahhoz kapcsolódó illetékekből. Az Európai Bizottság által 2011 júniusában elfogadott

⁽¹⁾ HL C 324., 2006.12.30., 78., 1.3. pont.

⁽²⁾ Ezt a kérdést az EGSZB „A belső piac adózási rendszerei működésének javítását célzó közösségi program (Fiscalis 2013 program)” című véleményének 1.2. pontja vetette fel; HL C 93., 2007.4.27., 1. o.

következő, a 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret többek között javaslatot tesz a **Vám és Fiscalis programok egy új generációjára**. Ez a két program az évek során két különálló, noha párhuzamos út mentén alakult, legutóbbi változatuk a **Vám 2013** és a **Fiscalis 2013 program**. A két program **egyetlen programban (FISCUS)** egyesül: ez igazi újítás az Európai Bizottság stratégiájában.

2.3. A FISCUS program nemcsak – az Európai Bizottság szavaival élve – egy „egyszerűsítési politika” eredménye, hanem annak felismerése, hogy „**a vám- és adóhatóságok, valamint az egyéb érintett felek közötti együttműködés**” létfontosságú. A program fő erénye **az emberi tényezőnek tulajdonított jelentőség**: a vám- és adóügyi együttműködés „**a tanácsadói hálózatok és a kompetenciaépítés (...) köré szerveződik**”⁽³⁾; természetesen szükség van a technikai és az IT-kapacitás kiépítésére, de az emberi tényező elsődleges fontosságú: a program e vonását az EGSZB nagyra értékeli.

2.4. Az Európai Bizottság FISCUS projektje szerint a program 2014. január 1-jétől kezdve hét évig tartana. A program teljes időtartamára (2014–2020) vonatkozó költségeit fedező **pénzügyi keretösszeg** folyó áron számolva 777 600 000 EUR: ez jelentős összeg, amelynek a célkitűzésekkel való összhangját nehéz felmérni. A program **kilenc különböző típusú közös fellépéshez** biztosítana pénzügyi támogatást, támogatások, közbeszerzési szerződések és a külső szakértőknel felmerült költségek megtérítése formájában.

2.5. A költségeket zömében a tisztviselők képzésére és az IT területén végrehajtott közös kezdeményezésekre fordítanák, de a rendelkezésre bocsátott összeg fedezhetne „**előkészítő, monitoring, ellenőrző, audit és értékelő tevékenységekre vonatkozó költségeket is**”⁽⁴⁾; az EGSZB úgy gondolja, hogy ez különös körültekintést igényel a **közös fellépések** végrehajtásának ellenőrzése során, de reméli, hogy az egységesség érdekében a **tagállami fellépések** végrehajtására is hasonló figyelmet fognak fordítani.

2.6. A cselekvési program **konkrét célkitűzései** megegyeznek a korábbi és jelenlegi programokéval; az EGSZB erre vonatkozóan tett már észrevételeket; nincs értelme ezeket megismételni, kivéve egyetlen kérdést, amely újra és újra szóba kerül, de eddig láthatólag eredmény nélkül: **a vám- és adóhatóságok közötti rendszeres kétirányú információcseréről** van szó, amely a csalások és/vagy az adócsalások felderítésének eszköze lenne⁽⁵⁾.

2.7. Az első csoportnak, a tanácsadói hálózatoknak lehetővé kell tennie a **helyes gyakorlatok és az operatív tudás cseréjét**: ez nem újdonság, hiszen ugyanez a kérdés már a legtöbb (ha ugyan nem az összes) korábbi programban – ráadásul

pontosan ugyanebben a megfogalmazásban – felmerült. A korábbi fellépések számos ok – elsősorban nyelvi nehézségek és a résztvevők eltérő tapasztalatai és háttere – miatt nem mindig voltak maradéktalanul sikeresek. A különböző igazgatási szervek közötti együttműködésre irányuló új lendületnek – amit a FISCUS biztosít – ösztönöznie kell a tapasztalatcserét és a magasan képzett szakemberek megjelenését: az Uniónak támogatnia kell ezt a törekvést.

2.8. Az Európai Bizottság szavaival élve a második csoport „**lehetővé teszi, hogy a program élvonalbeli IT-infrastruktúrát, valamint olyan rendszereket finanszírozzon, amelyek lehetővé teszik az Unióban a vám- és adóigazgatási szervek számára, hogy teljesen kiépített elektronikus igazgatásra térjenek át**”⁽⁶⁾. Ez a kérdés a korábbi programok kapcsán többé-kevésbé hasonló megfogalmazásban szintén felmerült már. A tagállamok különböző szintű IT-technológiái miatt, de amiatt is, hogy néhány (vagy inkább több) tagállam sajnálatos módon sokszor nem hajlandó változtatni módszerein és felszerelésein, az eredmények ebben az esetben kevésbé voltak kielégítők.

2.9. A tagállamok együttműködéstől való vonakodása a szilárd **európai fiskális hálózat** kiépítésének fő akadályai: ez természetesen nem korlátozódik az IT-technológiákra, de ezen a területen mindenképp egyértelműen megnyilvánul. Az EGSZB számos, az Unió fiskális kezdeményezéseire vonatkozó véleményében⁽⁷⁾ kritikával illette ezt a hozzáállást; reméli, hogy a jelenlegi válság bebizonyította: egyetlen ország sem szígeztelődhet el a világméretű hatást kiváltó eseményektől, és az egyedüli választ az együttműködés jelenti.

2.10. 2011-ben egy vállalkozó a kereskedelmi ágazat képviselőivel folytatott megbeszéléseket követően elemezte a két külön program, a Fiscalis 2013 és a Vám 2013 program középtávú eredményeit. Egy másik vállalkozó tanulmányt készített a jövőbeni FISCUS program lehetséges keretéről. A középtávú eredmények nem tártak fel érdemleges akadályt, és a nemkívánatos események korrekciója érdekében különleges fellépést sem indokoltak.

2.11. A FISCUS a jelenlegi két különálló adóügyi és vámügyi programot egyesíti, és ezáltal megfelel az Európai Bizottság egyszerűsítési és költségcsökkentési céljainak anélkül, hogy veszélyeztetné az egyes területeken folytatott tevékenységeket.

2.12. Az új rendelet a belső piac adózási rendszerei működésének javítását célzó közösségi programot (Fiscalis 2013 program) létrehozó 1482/2007/EK határozat helyébe lép. A 624/2007/EK határozat létrehozott egy közösségi vámügyi cselekvési programot (Vám 2013). Ezért mindkét határozat hatályát veszti.

⁽³⁾ COM(2011) 706 final, 2. o., 1.3. pont.

⁽⁴⁾ COM(2011) 706 final, 22. o., 10. cikk (2) bekezdés.

⁽⁵⁾ Az EGSZB „Héa: Az adócsalás elleni küzdelem” című véleménye; HL C 347., 2010.12.18., 73. o., és „A jó kormányzás előmozdítása az adóügyek terén” című véleménye; HL C 255., 2010.9.22., 61. o.

⁽⁶⁾ COM(2011) 706 végleges, 2. o., 1.3. pont.

⁽⁷⁾ Az EGSZB véleményei: „Héa: Az adócsalás elleni küzdelem”, HL C 347., 2010.12.18., 73. o.; „A jó kormányzás előmozdítása az adóügyek terén”; HL C 255., 2010.9.22., 61. o.; „Az importtal kapcsolatos adócsalás”; HL C 277., 2009.11.17., 112. o.; „Adókövetelések behajtása”; HL C 317., 2009.12.23., 120. o. és „Közigazgatási együttműködés az adózás területén”; HL C 317., 2009.12.23., 120. o.

2.13. Az Európai Bizottság a **vámügyi ágazatban** és az **adóügyi ágazatban** is széles körű konzultációs tevékenységet folytatott. A két tevékenység eredményeként létrejött a problémákat összegző egy-egy lista, amelyek a Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Hatásvizsgálat I. részében (Vám) és II. részében (Fiscalis) találhatók ⁽⁸⁾.

2.14. Az Európai Bizottság az új program előkészítéseként hatásvizsgálatot végzett, amelyben világossá válik, hogy az európai információs rendszerekkel és a jövőbeli szakpolitikai fejleményekhez kötődő információcserével kapcsolatban nagyfokú bizonytalanság uralkodik. Ezek közül néhányról az EGSZB „Vámügyi cselekvési program” című véleménye is említést tesz ⁽⁹⁾. A Fiscalis program működésének javításához szükséges fejlesztésekről részletesen a „A belső piac adózási rendszerei működésének javítását célzó közösségi program (Fiscalis 2013 program)” véleménye számolt be ⁽¹⁰⁾.

2.15. Az EGSZB elviekben egyetért az Európai Bizottság által javasolt intézkedésekkel, de szeretne rámutatni arra, hogy a különböző hatóságok közötti nemzeti és európai együttműködés kérdése számos uniós kérdésben egyfajta vezérmotívumnak számít. Ezen a területen általában lassan és nehézkesen érhető el előrelépés; ennek több oka is van, a legfőbb a nemzeti hatóságok lelkesedésének hiánya.

2.16. Az EGSZB helyesli az Európai Bizottságnak a vám- és adóhatóságok közötti fokozott együttműködésre irányuló javaslatát. Ez azonban csak a kezdetét jelentheti egy olyan fellépésnek, amelyre az EGSZB már korábban számos alkalommal javaslatot tett ⁽¹¹⁾, azaz azon nemzeti és európai hatóságok között folytatott szervezett együttműködésnek, amelyek szerepet vállalnak a pénzügyi csalás és bűncselekmények (a pénzmosás, a szervezett bűnözés, a terrorizmus, a csempészség stb.) elleni küzdelemben.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Bizottsági szolgálati munkadokumentum – Hatásvizsgálat, SEC(2011) 1318 végleges.

⁽⁹⁾ HL C 324., 2006.12.30., 78. o.

⁽¹⁰⁾ HL C 93., 2007.4.27., 1. o.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleményei: „Héa: Az adócsalás elleni küzdelem”; HL C 347., 2010.12.18., 73. o.; „A jó kormányzás előmozdítása az adóügyek terén”; HL C 255., 2010.9.22., 61. o.; „Az importtal kapcsolatos adócsalás”; HL C 277., 2009.11.17., 112. o.; „Adókövetelések behajtása”; HL C 317., 2009.12.23., 120. o. és „Közigazgatási együttműködés az adózás területén”; HL C 317., 2009.12.23., 120. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: 2012. évi növekedési jelentés

(COM(2011) 815 végleges)

(2012/C 143/12)

Főelőadó: **David CROUGHAN**

2011. november 23-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: 2012. évi növekedési jelentés

COM(2011) 815 final.

2011. december 6-án az Elnökség megbízta az Európa 2020 irányítóbizottságot a munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki David CROUGHAN személyében, továbbá 171 szavazattal 19 ellenében, 21 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

BEVEZETŐ

- i Ez a véleménytervezet, mely az Európai Tanács tavaszi ülésére készült, az Európai Bizottság 2012. évi növekedési jelentéséről kíván észrevételeket tenni.
- ii Az éves növekedési jelentéssel veszi kezdetét a gazdasági kormányzás 2012-es európai szemesztere is, amely ugyanakkor az első európai szemeszter, amely a megerősített gazdasági kormányzás elfogadott jogi keretében (a „hatos csomagban”) folyik.
- iii A jelentés kifejti, hogy az Európai Bizottság szerint mit kell az EU-nak prioritásként kezelnie a következő 12 hónap folyamán a gazdaság- és költségvetési politika és reformok terén ahhoz, hogy az Európa 2020 stratégia keretében elősegítse a növekedést és a foglalkoztatást. Mihelyt az Európai Tanács márciusi ülésén jóváhagyják a prioritásokat, a tagállamoknak figyelembe kell venniük azokat nemzeti politikáikban és költségvetéseikben.
- iv A véleménytervezet **I. része az éves növekedési jelentéssel kapcsolatos általános kérdésekkel** foglalkozik, mint pl.: a növekedésre, a költségvetési konszolidációra és az európai szemeszter keretében elfogadott reformok végrehajtására helyezett hangsúly, vagy a szervezett civil társadalom és a szociális partnerek bevonása az éves növekedési jelentés összeállításának folyamatába.
- v A **II. rész különféle uniós szakpolitikák kapcsán tett konkrét megjegyzéseket és ajánlásokat** gyűjt össze. Ezek részletesen reagálnak az Európai Bizottság által az éves növekedési jelentésben javasolt öt prioritásra, amelyek a következők: differenciált, növekedésbarát költségvetési konszolidáció; a gazdaság normális hitelhez jutási mechanizmusainak visszaállítása; a növekedés és a versenyképesség ösztönzése; a munkanélküliség és a válság társadalmi következményeinek kezelése; valamint a közigazgatás korszerűsítése. Ezek az

észrevételek a közelmúltban elfogadott EGSZB-veleményekből származnak, és az EGSZB-nek a 2011. évi növekedési jelentéssel kapcsolatos, 2011. márciusban elfogadott álláspontját ⁽¹⁾ teszik naprakésszé.

- vi Ez a véleménytervezet ezenkívül az EGSZB 2011. decemberben elfogadott, a 2011. évi európai szemeszterről szóló véleményének ⁽²⁾ folyamánya is.

I. RÉSZ

AZ EGSZB ÜZENETEI A TAVASZI EURÓPAI TANÁCS SZÁMÁRA

A közelmúltbéli csúcstalálkozóktól eltérően az Uniónak most meg kell mutatnia, hogy rendelkezik a politikai képességgel arra, hogy a bizalom visszaállítását célzó ambiciózus és megfelelő eszközökkel kezelje az adósságválságot. Ilyen eszközt jelent az, ha sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek a növekedésre.

A. BEVEZETÉS

1. A 2012. évi növekedési jelentést az Európai Bizottság igen borús **kontextusban** tette közzé: az Unió történelmének legnagyobb pénzügyi, gazdasági, társadalmi és bizalmi válságát éli meg. A válság következményei messzire nyúlnak: nehézségekkel szembesülnek a háztartások és a vállalatok, fokozódik a fiatalok körében tapasztalható és a tartós munkanélküliség, megnövekedett a szegénység és a kirekesztés által fenyegetett emberek száma, társadalmaink gondokkal küszködnek, egyre nagyobb a nacionalizmus és a populizmus veszélye.

2. Az EGSZB **súlyos aggodalmának ad hangot amiatt, hogy nemzeti szinten nem kerültek végrehajtásra** azok a vállalatok, amelyekben az európai szemeszter folyamata során megállapodtak. Minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy az EU megmutassa, hogy képes hatékonyan visszaállítani

⁽¹⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: „Éves növekedési jelentés: az EU válságra adott átfogó válaszlépéseinek előmozdítása” (COM(2011) 11 final), HL C 132., 2011.5.3., 26–38. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „A gazdaságpolitikai koordináció első európai szemeszterének lezárása: iránymutatás a 2011–2012-es időszakra vonatkozó nemzeti szakpolitikákhoz”, HL C 43., 2012.2.15., 8–12. o.

a fogyasztók és befektetők bizalmát, és ambiciózus válaszokat adni a jelenlegi kihívásokra. Ha az európai intézmények és a tagállamok nem **lépnek fel határozottan és nem hajtanak végre hatékony reformokat**, akkor Európára hosszan tartó növekedési válság és egyre nagyobb divergencia vár, ami az euróövezetre nehezedő további nyomáshoz fog vezetni.

3. Miközben a 2012. évi európai szemeszter lényegesen **alacsonyabb növekedési előjelzésekkel** és a recesszió számottevő valószínűségével kezdődik, az EGSZB sajnálattal látja, hogy a **2011. decemberi európai csúcstalálkozó** nem tudta helyreállítani az Európai Unió kormányzatába vetett bizalmat, amely fokozatosan csökkent az elmúlt 18 hónap folyamán az egyes csúcstalálkozók kimenetele alapján. A csúcstalálkozó az éves növekedési jelentés által feltárt mélyen gyökerező problémákkal való szembenézésre irányuló akarátának nyilvánvaló hiánya ahhoz vezetett, hogy továbbra is olyan politikai feltételeket szabnak, amelyekben világszerte nincs elegendő bizalmuk a kormányoknak és a befektetőknek, valamint különösen az európai polgároknak.

4. Az EGSZB úgy véli, hogy az államadósságra és az ezzel összefüggő pénzügyi válságra eddig javasolt **megoldások részlegese**k, és ezért néhány súlyosan eladósodott országot a tervezettnél hosszabb ideig tarthatnak távol a piactól, és annak a súlyos veszélyét rejtik magukban, hogy ez néhány nagyobb tagállamra is áterjed. Görögország kaotikus körülmények közötti csődbemenetele még mindig nem zárható ki; egy ilyen esemény komoly negatív hatással lehet más, államadóssággal kapcsolatos problémákkal küszködő országokra is, és olyan eseménysorozatot indíthat el, amely súlyos következményekkel járhat nemcsak Európa, hanem a világ gazdaságára nézve is. Az Európai Unió még nem találta meg annak módját, hogy kétségkívül nagy gazdasági ereje segítségével védelmezze a nehéz helyzetben lévő tagállamokat a pénzügyi támadásoktól; ennek következményeként a globális piacok súlyosan meggyengítették az európai építményt, annak strukturális szétrendezettségét támadva. A probléma tehát éppen annyira politikai, mint gazdasági jellegű.

5. Az EGSZB aggasztónak tartja, hogy az így keletkezett nagyfokú bizonytalanság **káros hatással van** az Unió **reálgazdaságára** a kevesebb beruházás, termelés és foglalkoztatás okán, a befektetők ugyanis biztonságosabb vizekre eveznek, sőt terveket készítenek az euróözü összeomlásának és az azzal járó katasztrofális globális következmények esetére.

6. Az európai integrációval kapcsolatban a múltban szerzett tapasztalatok megmutatták, hogy Európának vannak forrásai ahhoz, hogy megoldásokat találjon. Az EGSZB arra kéri az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy legyen meg a **politikai bátorságuk és perspektívájuk**, valamint hogy támogassák a nagyobb integrációt, illetve a gazdaság és a beruházások fellendítését, amely most az egyetlen lehetőség a válság megoldására.

7. Az EU-nak el kell távolodnia a válság jelenlegi, elszigetelt sürgősségi intézkedésekből álló megközelítéstől, és **fenntartható megoldásokat** kell találnia a válság által okozott strukturális kihívásokra, így biztosítva hosszú távon az európaiak jólétét. Ehhez az szükséges, hogy kialakítsuk a további támadások elleni európai védelmi vonalat, időhöz juttatva a nyomás alatt álló országokat a fellendüléshez, illetve további konkrét intézkedéseket kell bevezetni az európai gazdasági növekedés előmozdítása érdekében.

8. A hitelválság megbízható európai irányítás alá vonásának **erősebb pénzügyi unióval** kell együtt járnia. Az EGSZB üdvözlözi, hogy az európai szemeszter folyamatának része lett a tagállamok költségvetési politikájának sokkal szigorúbb felügyelete és az, hogy a tagállamoktól a költségvetési paktum keretében kötelezettségvállalásokat követelnek meg, ám hangsúlyozza, hogy az effajta intézkedések társadalmi hatását ki kell elemezni. Az új európai gazdasági irányítási struktúrának viszont meg kell őriznie a szociális partnerek autonómiáját, és garantálnia kell, hogy továbbra is szabadon köthessenek kollektív megállapodásokat.

9. Az EGSZB ezenkívül megismétli, hogy teljes mértékben támogatja az átfogó **Európa 2020 stratégiát**, amely pozitív jövőképet és koherens keretet nyújt az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó előremutató reformok végrehajtásához. Emlékeztet arra is, hogy kiegyensúlyozott helyzetet kell teremteni a stratégia gazdasági, foglalkoztatási és társadalmi aspektusai között.

10. Az EGSZB-t mély aggodalommal tölti el, hogy a **közöségi módszer riasztó mértékben meggyengült** egy kormányközi megközelítés javára, amelyet alapvetően néhány tagállam irányít, ami hozzájárult a politikai válaszlépések korlátozottságához. Részben azért, mert a közösségi intézmények alárendelt szerepet tölthettek be az elmúlt két év során elfogadott kormányközi megközelítésben, az Európai Unió akut problémáival nem az Unió szemszögéből, hanem az egyes tagállamok látásmódja és politikai követelményei alapján foglalkoztak.

11. Az EGSZB megjegyzi, hogy a 25 állam megállapodása révén január 30-án létrehozott, a gazdasági és monetáris unióbeli stabilitásról, koordinációról és irányításról szóló szerződés életbelépése után legfeljebb öt éven belül, a végrehajtással kapcsolatos tapasztalatok kiértékelése alapján meg kell tenni a szükséges lépéseket abból a célból, hogy a szerződés lényegét átültessük az Európai Unió jogszabályi keretébe. Az EGSZB ezért sürgeti azokat az országokat, amelyek a szerződéshez vezető kormányközi folyamatban nem vettek részt,⁽³⁾ hogy vizsgálják felül ezzel kapcsolatos álláspontjukat.

12. Az EGSZB az **Európai Bizottság erős szerepe** mellett foglal állást, és arra biztatja a Bizottságot, hogy merész javaslatokat terjesszen elő, valamint támogatja az **Európai Parlament teljes körű bevonását** az európai szemeszter folyamatába, annak nagyobb átláthatósága és legitimációja érdekében.

13. Az EGSZB köszönetet mond az Európai Bizottságnak azért, hogy 2011 novemberének végén, vagyis a tervezettnél korábban tette közzé a 2012. évi növekedési jelentést. Bár a menetrend így is feszes, az EGSZB-nek lehetősége volt arra, hogy megvitassa a jelentést, kikérje a nemzeti gszt-k és hasonló intézmények véleményét, és még azelőtt közzétette ezt a véleményt, hogy a tavaszi Európai Tanács dönt az éves prioritásokról.

⁽³⁾ Az Egyesült Királyság és a Cseh Köztársaság.

B. A NÖVEKEDÉS MEGFELELŐ HANGSÚLYOZÁSA

14. Az EGSZB úgy véli, hogy a 2012. évi növekedési jelentés több tekintetben is előrelépést jelent a korábbiakhoz képest.

15. Az EGSZB üdvözlöi a növekedésre helyezett általános hangsúlyt, és elégedetten veszi tudomásul, hogy a 2012. évi növekedési jelentés számos ötletet felkarol az EGSZB 2011. évi növekedési jelentéséről szóló véleményéből. ⁽⁴⁾

16. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy **megfelelő mértékű növekedés nélkül nem lehet megoldani az államadósság-válságot**, különösen a nyomás alatt álló országokban. Ha a növekedést kevésbé fontos kérdésként kezelnék, az azzal a veszéllyel járna, hogy az Unióban számos gazdaság recesszióba, néhány pedig akár gazdasági depresszióba sodródna.

17. Az éves növekedési jelentés felismeri, hogy a **pénzügyi piacok** a tagállamok államadósságának fenntarthatóságát a hosszú távú növekedési kilátások, a strukturális reformokkal kapcsolatos, messzire ható döntések meghozatalára való képességük, valamint a versenyképesség javítása melletti elkötelezettségük alapján értékelik.

18. Az EGSZB egyetért az éves növekedési jelentéssel abban, hogy a növekedési kilátások az EU valamennyi tagállama esetében attól függenek, hogy **határozottan kezelik-e az államadósság-válságot és jól kidolgozott gazdaságpolitikai intézkedéseket hajtanak-e végre**, valamint hogy a politikában túl sok időt és energiát fordítanak-e sürgősségi intézkedésekre, nem szentelve elég időt olyan politikai változtatásokra, amelyek révén gazdaságunk magasabb növekedési szintekre állna vissza.

19. Az EGSZB teljes mértékben egyetért azzal, hogy a hangsúlyt egyszerre kell a rövid távú növekedési hatással bíró reformintézkedésekre és a középtávon megfelelő növekedési modellre helyezni.

20. Az EGSZB ismételten rámutat, hogy a növekedés három szempontja – intelligens, fenntartható és inkluzív – egymással összefügg és egymást kölcsönösen erősíti. Ugyanakkora figyelmet kell fordítani a gazdasági, a társadalmi és a környezeti szempontokra.

21. A növekedés újraindításának összhangban kell lennie a Lisszaboni Szerződésben foglalt többi céllal, köztük az emberek jólétével. A reform szükségességét **lehetőségek** kell tekinteni arra, hogy életmódunkat fenntarthatóbbá tegyük.

22. Valamennyi tagállamban a növekedést serkentő reformokra kell helyezni a hangsúlyt.

23. Az EU-IMF pénzügyi támogatási programjai által érintett öt tagállam ⁽⁵⁾ speciális helyzete

23.1 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak részletes országspecifikus ajánlások révén továbbra is ösztönöznie kell a tagállamokat, hogy hosszú távú növekedési politikákat irányozzanak elő és hajtsanak végre. Az

EGSZB sajnálja, hogy 2011-ben az EU-IMF pénzügyi támogatás által érintett öt tagállamnak adott egyetlen ajánlás az volt, hogy folytassák a számukra pénzügyi támogatást biztosító határozatokban szereplő intézkedések végrehajtását.

23.2 Az EGSZB-ben most **aggodalmat kelt** az Európai Bizottságnak az a döntése, hogy ettől az öt országtól nem kellene megkövetelni, hogy 2012-ben bekapcsolódjanak a **nemzeti reformprogramok második fordulójának** előkészületeibe. Az EGSZB elismeri, hogy a nemzeti reformprogramok nagyjából azonos területeket fednek le, és hogy ezek az országok is előterjesztik az Európa 2020 stratégiával kapcsolatos nemzeti célkitűzéseiket. Ez azonban leválasztja ezeket az országokat az Európa 2020 stratégia egyik központi eleméről, az új irányítási folyamatról, amelyet a szükséges gazdasági konvergencia reformok és a bevált gyakorlatok alkalmazása révén történő elérése érdekében dolgoztak ki, s mindenekelőtt meggátolja a polgároknak és a szociális partnereknek a nemzeti reformprogramok végrehajtásába és felülvizsgálatába történő országos szintű bevonását. Mindez ellentmond az Európai Tanács 2011. márciusi ülésén született következtetéseknek, amelyek biztosítani kívánják a nemzeti parlamentek, a szociális partnerek és más érdekelttel teljes körű bevonását az európai szemeszter új keretbe.

24. Befektetés a növekedésbe: igen nehéz feladat a jelenlegi helyzetben

24.1 Az EGSZB jól tudja, hogy a növekedésre irányuló megfelelő intézkedések meghatározása különösen **nehéz feladat** lehet. Az, hogy az EU a növekedés szempontjából jelenleg nehéz helyzetben van, nem csupán a válságnak tudható be, hanem a gazdasági teljesítményét befolyásoló további problémáknak, például a versenyképesség csökkenésének, a globalizációnak, az erőforrások (energia, szakképzett munkaerő stb.) szűkösségének, az éghajlatváltozásnak és a lakosság előregedésének is.

24.2 Az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek eléréséhez **jelentős beruházásokra** van szükség például az ikt-ba, a hagyományos és az új infrastruktúrákba, a kutatás-fejlesztésbe és az innovációba, az oktatásba és szakképzésbe, valamint az energiahatékonyságba. A zöld gazdaságba történő beruházás ösztönzi az innovációt és az új termékek iránti keresletet, ami fokozza a növekedést, miközben hozzájárul a világgazdaság fenntarthatóságához.

24.3 Ma, a megszorítások időszakában ez különösen nagy kihívást jelent. Az ilyen, az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés elősegítésére irányuló, országos és európai szintű közberuházások előnyei azonban jelentősek, és komoly **ellen-dítő hatással** bírhatnak, ösztönözve a kapcsolódó magánbefektetéseket.

24.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az Uniónak **többet kellene beruháznia** olyan projektekbe, amelyek előmozdítják a szerkezetváltást, illetve hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a tagállamok gazdasága a fenntartható növekedés pályájára állhasson. A megfelelő projekteknek – például a nagy közérdeklődést kiváltó és potenciális bevételi forrást jelentő hosszú távú infrastrukturális projekteknek – összhangban kell lenniük az Európa 2020 stratégia céljaival.

⁽⁴⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: „Éves növekedési jelentés: az EU válságra adott átfogó válaszlépéseinek előmozdítása” (COM(2011) 11 final), HL C 132., 2011.5.3., 26–38. o.

⁽⁵⁾ Görögország, Írország, Lettország, Portugália és Románia.

24.5 Ebben az összefüggésben az EGSZB teljes mértékben támogatja az energetika, a közlekedés és az ikt terén megvalósuló nagyszabású infrastrukturális projektek finanszírozását célzó **Európa 2020 projektkötvény-kezdemenyezést.**⁽⁶⁾ Ez kedvező hatást fog gyakorolni a projektkötvénypiacokra, és segít majd az egyes projektek szervezőinek abban, hogy a magánszektorról hosszú távú adósságfinanszírozáshoz jussanak.

24.6 Az EGSZB úgy véli, hogy európai szinten többet kell tenni a beruházások serkentése érdekében. A rendelkezésre álló strukturális alapokat a versenyképesség erősítésére és a növekedés újbóli megteremtésére kell fordítani. Az uniós finanszírozást eredményességi feltételhez kell kötni, illetve annak függvényévé kell tenni, hogy fennáll-e az összhang az Európa 2020 stratégia céljaival.

24.7 Az EGSZB üdvözlí, hogy a Parlament és a Tanács rövid időn belül elfogadta azt a megállapodást, amely az EU, az EKB és az IMF részéről pénzügyi támogatásban részesülő országok esetében **megnövelte a** strukturális alapokhoz kötődő **társfinanszírozási arányokat**, hogy lehetővé tegye az uniós alapok gyors mobilizálását a növekedés elősegítése és a forrásfelhasználás javítása érdekében.⁽⁷⁾

24.8 Mivel a nemzeti és európai költségvetésekre súlyos nyomás nehezedik, a tagállamoknak és az európai jogalkotóknak nehéz döntéseket kell hozniuk és prioritásokat kell meghatározniuk annak érdekében, hogy **beruházások történjenek a „növekedést serkentő tényezőkhöz”,** így az oktatásba és szakképzésbe, a kutatás-fejlesztésbe és az innovációba, valamint a környezetvédelembe és a hálózatokba (például a nagy sebességű internetbe, az energetikai és közlekedési kapcsolatok kiépítésébe).

24.9 Ki kell emelni, hogy **a vállalkozóknak, a szociális vállalkozásoknak és a cégek – különösen a kkv-k, köztük a szociális vállalkozások – alapításának** jelentős szerep jut a fellendülés megteremtésében. Ők jelentik a gazdasági növekedés, a vállalkozói innováció és szaktudás egyik fő hajtóerejét, s egyben a munkahelyteremtés fontos forrását.

24.10 A munkanélküliség az EU számos tagállamában elfogadhatatlan méreteket ölt, ami óriási társadalmi és gazdasági költséggel jár. Éppen ezért elengedhetetlenek a rövid és középtávú intézkedések a fiatalok és nők munkaerőpiacra való bejutásának megkönnyítése, a válság által a munkaerőpiacról kikerült munkavállalók újraintegrálása, valamint a szakképzés és az átképzés érdekében. 2020-ig 17,6 millió munkahelyet kell teremteni az EU-ban.

⁽⁶⁾ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az Európa 2020 projektkötvény-kezdemenyezés kísérleti szakasza – COM(2011) 660 final.

⁽⁷⁾ Az Európai Parlament álláspontja, amely első olvasatban 2011. december 13-án került elfogadásra az 1698/2005/EK tanácsi rendeletnek egyes, a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy komoly nehézségek által fenyegetett tagállamok pénzügyi irányításával kapcsolatos rendelkezések tekintetében történő módosításáról szóló .../2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet elfogadására tekintettel – P7_TC1-COD(2011)0209.

C. A KÖLTSÉGVETÉSI KONSZOLIDÁCIÓ TÚLZOTT ELŐTÉRBE HELYEZÉSE

25. Az EGSZB teljes mértékben egyetért azzal, hogy a költségvetési konszolidációra szükség van a pénzügyi egyensúly nagyfokú hiányának orvoslása és a bizalom visszaállítása érdekében. Aggasztja azonban az, hogy a költségvetési paktumban nagy hangsúlyt kapnak a **megszorító intézkedések.** Ezeket az intézkedéseket eredményes szociális hatásvizsgálatnak kell alávetni, és minden erőfeszítést meg kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy azok ne fokozzák az elszegényedés és a társadalmi kirekesztődés kockázatát. A költségvetési fegyelem és a megszorítások önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy az EU-t fenntartható pályára állítsák. Bár szükség van bizonyos fokú megszorításra, az intézkedéseknek szociális értelemben kiegyensúlyozottnak kell lenniük, és tekintettel kell lenni arra, hogy az egyes intézkedések miként hatnak a különböző társadalmi csoportokra. Az EGSZB egyetért az IMF ügyvezető igazgatójával, Christine Lagarde-dal, aki figyelmeztetett arra, hogy „az átfogó, az egész kontinensre kiterjedő költségvetési megszorítások alkalmazása csak tovább növeli a recessziós nyomást”.

26. Az EGSZB fél attól, hogy a 25 tagállam által január 30-án létrehozott, a gazdasági és monetáris uniósbeli stabilitásról, koordinációról és irányításról szóló szerződés nem fogja megoldani a jelenlegi válságot. Bár a jövőben a stabilitási és növekedési paktum jobb betartását kell eredményeznie, hibája az, hogy a költségvetési egyensúlyra koncentrált, és nem utal a korai riasztási rendszerre és az eredménytáblára, amelyet azért hoztak létre, hogy megelőzze az egyensúlytalanságoknak a gazdaság más területein, például a magánszektorban való kialakulását, a versenyképesség csökkenését és ingatlanbuborékok kialakulását, amelyek mind jelentős tényezők a jelenlegi válságban. A gazdasági növekedés a megoldás része, és szigorú, meghatározott intézkedéseket követel meg a növekedés ösztönzése érdekében, különösen azokban a tagállamokban, amelyeket fenyeget a mély recesszióba zuhanás veszélye. A konszolidációs törekvéseket és a reformot a növekedés előmozdítását célzó intézkedéseknek kell kísérniük.

27. Az EGSZB-t aggasztja, hogy az éves növekedési jelentés a költségvetési konszolidációs célok elérése érdekében szigorúbb megszorításokra szólít fel, **még akkor is, ha a makrogazdasági környezet romlik.** Egyetért azzal, hogy azoknak a tagállamoknak, amelyek pénzügyi támogatási programok kedvezményezettjei, „az esetleg változó makrogazdasági feltételek ellenére továbbra is teljesíteniük kell a megállapodás szerinti költségvetési célokat”. Támogatja, hogy azoknak a tagállamoknak, amelyek jelentősen elmaradtak a túlzott hiány esetén követendő eljárás keretében előírt pályától, „fokozniuk kell a konszolidációs intézkedéseket”, és hogy „a fő makrogazdasági forgatókönyv lehetséges negatív irányú (...) módosítása nem eredményezheti a túlzott hiány kiigazításának késedelmét”.

28. Stabilizáció eurókötvényekkel

28.1 A pénzintézetek olyan államkötvényekbe fektetnek, amelyektől – saját mérlegük érdekében – azt várják, hogy kockázatmentesek legyenek. Ez az oka annak, hogy a pénzintézetek jelenleg inkább az EKB-nél helyezik el a pénzüket, mint hogy némely tagállam kockázatosabb kötvényeit vásárolják, így viszont csökken a pénzügyi rendszer likviditása.

28.2 Ennek megoldásához arra van szükség, hogy nagyobb és hitelesebb európai „védőánc” épüljön a piaci nyomások ellen,

oly módon, hogy az Európai Központi Bank – közvetlenül vagy közvetve, az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz vagy az Európai Monetáris Rendszer keretében – még teljesebb körűen betöltse szerepét.

28.3 Az EGSZB elismeri, hogy az erkölcsi kockázat súlyos következményei reálisak, és ez megoldást igényel; ez a probléma azonban eltörlül az eurózóna esetleges szétesése mellett. Mivel a tagállamok vonakodnak más tagállamok adósságaiért garanciát vállalni, az EKB pedig nemigen töltheti be ezt a szerepet, az EGSZB kéri, hogy haladéktalanul fontolják meg a **stabilitási kötvények bevezetését**. Az Európai Bizottság stabilitási kötvényeknek szentelt zöld könyve megjelenését követően az EGSZB külön véleményben foglalkozik a témával.

D. A GYAKORLATI VÉGREHAJTÁSRA IRÁNYULÓ INDOKOLT FIGYELEM

29. Az Európa 2020 stratégia célja annak garantálása, hogy az Európai Unió képes legyen részt venni a folyamatosan fokozódó világszintű versenyben. Az EGSZB ezért mindenképpen helyesli, hogy az Európai Bizottság az éves növekedési jelentés egészében **kiemeli**, hogy a reformokat nemzeti szinten nem hajják megfelelően végre.

30. Komoly aggodalommal jegyzi meg, hogy a helyzet sürgető volta ellenére a tagállamok eddig **várákozás alatt** teljesítették a 2011. évi növekedési jelentés iránymutatásait. Túl sok időt vesz igénybe, amíg az uniós szinten hozott döntések megjelennek a nemzeti szintű szakpolitikai döntésekben.

31. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy teljes mértékben hajtsák végre a nemzeti reformprogramjaikban vállalt reformokat. Saját kezükbe kell venniük a gazdaságpolitika jövőbeli irányítása kapcsán szükséges változtatások megvalósítását. Ez felveti, hogy a tagállamokban működő nemzeti parlamenteknek, szociális partnereknek és szervezett civil társadalomnak a nemzeti reformprogramok végrehajtásának előrehaladásáról folytatott vitákba és az előrelépések nyomán követésébe való fokozottabb bevonása útján meg kell erősíteni az európai szemeszter folyamatát.

32. Az EGSZB sajnálja, hogy a 2011-es nemzeti reformprogramokban rögzített kötelezettségvállalások a legtöbb uniós szintű **cél** eléréséhez nem elegendőek. Tekintettel arra, hogy egyre nagyobb az aggodalom amiatt, hogy az Európa 2020 stratégia nem fogja elérni a céljait, az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, illetve különösen a tagállami kormányokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket, és hozzák be ezt a késedelmet, amit a programnak már ilyen korai szakaszában azonosítottak, illetve biztosítsák, hogy a kormányok, az érdekcsoportok és a polgárok minden országban felelősséget vállaljanak reformprogramjukért és végrehajtsák azt.

33. Az EGSZB az Európai Bizottságot is kéri, hogy biztosítsa, hogy valamennyi tagállam – az EU-IMF pénzügyi támogatásban részesülők is – lehetőségeihez mérten hozzájáruljon a kiemelt célkitűzések megvalósításához.

E. AZ ÉVES NÖVEKEDÉSI JELENTÉS JELENTŐSÉGE, ILLETVE A SZERVEZETT CIVIL TÁRSADALOM ÉS A SZOCIÁLIS PARTNEREK BEVONÁSA

34. Az éves növekedési jelentés alapul szolgál **a 2012-es évre vonatkozóan a nemzeti és uniós szintű cselekvési prioritások egységes értelmezéséhez**, ami később beépül a nemzeti gazdasági és költségvetési határozatokba, valamint a tagállamok által készítendő nemzeti reformprogramokba és stabilitási és konvergenciaprogramokba.

35. Az éves növekedési jelentésnek ezért fontos **politikai szerepe** van, és az EGSZB úgy véli, hogy ennek nem szabadna egy technokrata eljárásra korlátozódnia, hanem figyelembe kellene vennie az Európai Parlament és a fő érdekcsoportok, például a szervezett civil társadalom és a szociális partnerek nézeteit.

36. Ma, amikor a válság kezelésének eddigi módját illetően teljes bizalomhiányról beszélhetünk, és az Unióba vetett bizalom is hiányzik, Európának meg kell nyernie az embereket. **A szociális és civil párbeszédet** minden szinten erősíteni kell, hogy a reformok szükségességét illetően széles körű konszenzust alakíthassunk ki.

37. Az európai gazdasági kormányzás javítását célzó intézkedéseket olyan lépéseknek kell kísérniük, amelyek növelik annak legitimitását és számonkérhetőségét, illetve hozzájárulnak ahhoz, hogy az érintettek azt minél inkább **saját feladatuknak tekintsék**.

38. Az EGSZB **a szervezett civil társadalom körébe tartozó érdekeltnek az európai szemeszterbe való jobb és hatékonyabb bevonására** szólít fel, uniós szinten az éves növekedési jelentés és az országspecifikus ajánlások kidolgozása tekintetében, illetve országos szinten a jövőbeli nemzeti reformprogramok kidolgozási, végrehajtási és nyomon követési folyamata során. A nemzeti reformprogramokban részletes információkat kell nyújtani arról, hogy az érdekeltet milyen mértékben vonták aktívan be a folyamatba, és észrevételeiket miként vették figyelembe.

39. Az Európa 2020 növekedési stratégia céljai csak úgy érhetők el, ha az egész társadalom elkötelezettnek érzi magát, és valamennyi szereplő teljes mértékben betölti feladatát. Egy olyan időszakban, amikor az összes érdekelt életét érintő, nagy horderejű döntések meghozatalának vagyunk tanúi, nagyobb szükség van rá, mint valaha, hogy minden érdekcsoport **bekapcsolódjon a reformokba, és magáénak érezze őket**.

40. Az EGSZB továbbra is aktív szerepet kíván játszani az Európa 2020 stratégia végrehajtási szakaszában és a 2012-es éves növekedési jelentés nyomon követésében. Folytatni fogja az országos gszt-ktől és hasonló szervezetektől kialakított hálózatával végzett közös munkát, hogy javítsa **a szervezett civil társadalommal folytatott konzultációt**, illetve fokozza **a szervezett civil társadalom részvételét és mobilizációját** mind európai, mind országos szinten.

II. RÉSZ

AZ EGSZB JAVASLATAI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ÁLTAL ELŐTERJESZTETT PRIORITÁSOKKAL KAPCSOLATBAN

i Az EGSZB támogatja azt az öt prioritást, amelyeket az Európai Bizottság szerint a 2012-re vonatkozó szakpolitikai

hangsúlyok megállapításakor alapul kell venni: differenciált, növekedésbarát pénzügyi konszolidáció megvalósítása; a gazdaság normális hitelhez jutási mechanizmusainak visszaállítása; a növekedés és a versenyképesség ösztönzése; a munkanélküliség és a válság társadalmi következményeinek kezelése; valamint a közigazgatás korszerűsítése.

ii Itt, a II. részben az EGSZB által a fent említett prioritásokkal kapcsolatosat tett konkrét megállapításokat soroljuk fel. Ezek főként különféle, 2011-ben elfogadott EGSZB-veleményekből származnak, és az EGSZB-nek a 2011. évi növekedési jelentéssel kapcsolatos, 2011. márciusban elfogadott álláspontját⁽⁸⁾ frissítik.

1. Differenciált, növekedésbarát pénzügyi konszolidáció megvalósítása

1.1 Költségvetési konszolidáció

1.1.1 Az EGSZB fenntartja a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményének *Szigorú költségvetési konszolidáció végrehajtása* című 1. pontjában és *A makrogazdasági egyensúlyhiány korrigálása* című 2. pontjában kifejtett nézeteit.

1.1.2 A költségvetési konszolidáció tekintetében a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló vélemény 1.1. és 1.2. pontjában⁽⁹⁾ foglaltak szerint az EGSZB úgy véli, hogy a fő kérdés az, hogy **miként lehet az államháztartások egyensúlyát úgy helyreállítani, hogy ezáltal ne csökkenjen a kereslet**, mivel ez recessziót, s ezzel újabb hiányokat teremtené, az európai gazdaságot egy lefelé irányuló spirálba döntve. Terveket kellene kidolgozni az államadósság csökkentésére oly módon, hogy ezek összeegyeztethetők legyenek a gazdaság fellendítésével és az Európa 2020 stratégiában rögzített szociális és foglalkoztatási célkitűzésekkel.

1.1.3 Európának határozottabb gazdasági kormányzásra van szüksége ahhoz, hogy garantálni tudja a **fiskális fegyelmet** az egyes tagországokban, különös tekintettel az euróövezet tagjaira. Az elfogadott reformcsomagot, az ún. „hatos csomagot” az új szabályozási javaslatokkal és a kapcsolódó, a gazdasági és költségvetési politikák jobb összehangolását és szorosabb uniós felügyeletét szolgáló európai szemeszterrel együtt gyorsan és megfelelő módon végre kell hajtani.

1.1.4 A tagállamokban megvalósított fiskális fegyelem azonban nem elégséges előfeltétele a növekedésnek és foglalkoztatásnak, valamint a gazdasági és társadalmi kohézióknak. Az EGSZB attól tart, hogy az államkötvények kibocsátásának jelenlegi feltételei olyan piaci helyzethez vezettek, amely alááshatja a helyreállított stabilitást és növekedést.

1.1.5 Ezért az EGSZB üdvözli a **stabilitási kötvények** bevezetésének megvalósíthatóságáról szóló zöld könyvet. Az EGSZB szerint az államadósságoknak az euróövezeten belüli kölcsönös garanciákra épülő kezelése jelentősen hozzájárulhat az égető problémák megoldásához és a megszorítások és a növekedés közötti ellentmondás zsákutcájából való kilépéshez, ha szigorú szabályokra és azokhoz kapcsolódó uniós kormányzásra

támaszkodik, feltéve, hogy azok kizárnak bármilyen morális kockázatot, és felelős, kiszámítható viselkedésre ösztönöznek a tagállamokban.

1.1.6 Az ilyen előrelépés az **Európai Központi Bank (EKB)** számára is lehetővé teszi, hogy fokozatosan megszüntesse államkötvény-vásárlási programját, amelyre jelenleg azért van szükség, hogy egyes tagállamok képesek legyenek államadósságuk újrafinanszírozására. Ehelyett az EKB úgy dönthetne, hogy az új stabilitási kötvényeket támogatja azáltal, hogy a piaci szereplők számára további garanciát nyújt, legalábbis egy átmeneti időszakban.

1.2 A növekedésbarát kiadások előnyben részesítése

1.2.1 Az EGSZB maradéktalanul támogatja a **növekedésbarát kiadások** előnyben részesítését. Különösen biztosítani kell, hogy a gazdasági válság és az államadósság kezelésére szolgáló intézkedések ne sodorják veszélybe az oktatásba és a képzésbe irányuló állami beruházásokat. Középtávú költségvetési célszámaik kidolgozásakor a tagállamoknak különösen szem előtt kell tartaniuk az oktatás, a kutatás és a szakmai továbbképzés területét, hogy garantálni lehessen az ilyen ágazatokba irányuló beruházások fenntartását és növekedését.

1.2.2 Rendkívül fontosnak bizonyulnak a **kutatást és az innovációt** speciális, külön programokkal támogató állami intézkedések. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy erősítsék meg ezeket a programokat, melyek az energiahatékonyságot és a diverzifikációt célozzák, és tegyék azokat a fejlesztési kezdeményezések állandó részeivé.

1.2.3 Tekintettel napjaink nehéz gazdasági helyzetére, az EGSZB a **kutatásba, fejlesztésbe, alkalmazásba és képzésbe**, valamint az iparhoz kapcsolódó **tudományos tevékenységekbe** történő beruházás további növelését ajánlja. Ezeket a beruházásokat kellően támogatni kell a következő keretprogramban, és lehetővé kell tenni a tapasztalatcserét és a tanulságok levonását legalább európai szinten. Az európai és nemzeti programoknak nagyobb figyelmet kellene fordítaniuk az energiahatékonysággal kapcsolatos kutatásra és innovációra.

1.3 Aktív munkaerő-piaci politikák és foglalkoztatási szolgálatok

1.3.1 Amint az EGSZB a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményében⁽¹⁰⁾ már kifejtette, a munkakeresésre való ösztönzést elsősorban hatékony munkaerő-piaci szolgáltatások rendelkezésre bocsátása révén kell biztosítani, és kevésbé a munkanélküliségi támogatásokkal kapcsolatos úgynevezett „ösztönzők” által. [...] A jelenlegi rekordméretű munkanélküliség esetében a munkaerőpiacokon felmerülő probléma nem általánosságban a munkaerőhiányra, hanem a képzett munkaerő egyes tagállamokban jellemző hiányára, valamint a rendelkezésre álló foglalkoztatás erőteljes hiányára vezethető vissza. Több figyelmet kell, hogy kapjon a növekedést és innovációt ösztönző, illetve a munkahelyteremtést elősegítő, intelligens keresletpolitika kialakítása.

1.3.2 Az EGSZB hangsúlyozta, hogy az **állami foglalkoztatási szolgálatoknak** aktívabb szerepet kell játszaniuk

⁽⁸⁾ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye: „Éves növekedési jelentés: az EU válságra adott átfogó válaszlépéseinek előmozdítása” (COM(2011) 11 final), HL C 132., 2011.5.3., 26–38. o.

⁽⁹⁾ Ugyanott.

⁽¹⁰⁾ Uo.

azokban a képzési politikákban, melyek kiemelt célcsoportjai a következők: kevesebb szakismerettel és alacsonyabb képzettséggel rendelkezők vagy bizonytalan munkahelyen dolgozók vagy olyan kiszolgáltatott csoportok, mint a fogyatékkal élők, az idősebb munkanélküliek és a bevándorlók. Az állami foglalkoztatási szolgálatoknak is aktívabb szerepet kell vállalniuk a szakképzési politikák kidolgozásában, illetve abban, hogy munkát találjanak a tartós munkanélkülieknek és aktív foglalkoztatást teremtsenek. Ehhez sok országban arra lesz szükség, hogy széleskörűen kiépítsék az állami munkaügyi központok által biztosított speciális támogatási rendszert, melynek során külön figyelmet kell szentelni a hátrányos helyzetben levőknek.

1.4 A nyugdíjrendszerek reformja és korszerűsítése

1.4.1 Jóllehet tisztában van azzal, hogy szükséges a nyugdíjrendszerek reformja és korszerűsítése, az EGSZB úgy véli, hogy a nyugdíjrendszerekre kifejtett nyomás inkább a munkahelyek és a beruházások hiányából ered, mint demográfiai tényezőkből. A munkával töltött időszak meghosszabbítását célzó, hatékony növekedési és foglalkoztatási politikák által támogatott kezdeményezésekre van szükség. Csupán a képzésben és egész életen át tartó tanulásban való fokozott részvételre irányuló, az **aktív idősödésre vonatkozó** valódi **politika** növelheti fenntarthatóan az idősök foglalkoztatási rátáját, akik gyakran túlságosan korán felhagynak a munkával egészségi problémák, a munka intenzitása, korai elbocsátás, illetve a képzési és újrafoglalkoztatási lehetőségek hiánya miatt. Az EGSZB-nek komoly fenntartásai vannak azzal kapcsolatban is, hogy a törvényben előírt nyugdíjkorhatár kitolása hatékony válasz-e a demográfiai problémákra. Ezenkívül a törvényben előírt nyugdíjkorhatár felemelése, amint néhány tagállamban történt, növelheti a szociális biztonsági rendszer egyéb olyan pilléreire nehezedő nyomást, mint a rokkantnyugdíj vagy a minimálbér, ami illuzórikussá tenné az egészséges közfinanszírozás terén elért eredményeket. Az EGSZB szerint sokkal célravezetőbb lenne a tényleges nyugdíjba vonulási életkort közelíteni a hatályos törvényben előírt korhatárhoz.

1.4.2 Ennek alapján az **életkornak megfelelő** munkakörülmények következetes megvalósításához az EGSZB szerint olyan intézkedéscsomagra van szükség, amelyben mindenekelőtt az alábbi fő elemek szerepelnek: a vállalkozások ösztönzése életkornak megfelelő munkahelyek létrehozására és az idősebb munkavállalók jelenlegi foglalkoztatásának stabilizálására, offenzív munkaerő-piaci politika az idősebb munkanélküliek munkaerőpiacra való visszavezetése érdekében, a munkakeresőknek szóló átfogó tanácsadás és figyelemmel kísérésük, intézkedések a foglalkoztatásra való fizikai és pszichikai alkalmasság hosszabb megőrzése érdekében, intézkedések, amelyek révén a munkahelyek alkalmasabbá válnak a fogyatékkal élő idősebbek foglalkoztatására, intézkedések annak érdekében, hogy növekedjen az emberek hajlandósága a hosszabb munkaerő-piaci részvételre, amelynek része az egész életen át tartó tanulásra és az egészségmegőrzésre való készség is, a teljes szakmai pályafutást átfogó, egészségmegőrző munkaidőmodellek kidolgozása, illetve szociális partnerekkel való megtárgyalása, vállalati, kollektív szerződésben meghatározott és jogszabályi intézkedések az idősebbek továbbképzésekben való fokozott részvételének biztosítására, az idősebb munkavállalók öntudatát erősítő intézkedések, a társadalom figyelmének széles körű felhívása az idősebb foglalkoztatottakkal szembeni sztereotípiák és előítéletek felszámolására és az „idősödés” fogalmának pozitív értelmezésére, tanácsadás és támogatás a vállalatok, főként a kkv-k számára az előretekintő személyzeti tervezés, illetve az életkornak és az idősödésnek megfelelő munkaszervezés kialakítása

tekintetében, megfelelő – de a versenyt nem torzító – ösztönzők létrehozása az idősök munkába állítására és munkahelyükön való megtartására, a szociális szempontokkal összeegyeztethető ösztönzők létrehozása, amelyek hosszabb munkaerő-piaci részvételre serkentenek mindenkit, aki munkát talál és munkaképes, valamint, a lehetőségek és az igények függvényében a kereső tevékenységből a nyugdíjellátásba történő folyamatos átmenet innovatív és vonzó modelljeinek kiépítése a törvényben meghatározott nyugdíjrendszerek keretében.

1.4.3 Továbbá a **foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények** tevékenységéről és felügyeletéről szóló 2003/41/EK irányelv kapcsán az EGSZB fenntartja a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményének 5.7. pontjában foglaltakat. ⁽¹¹⁾

1.5 Növekedésösztönző adópolitikák

1.5.1 Az EGSZB fenntartja a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményének 1.4. pontjában foglaltakat, ⁽¹²⁾ mely szerint az **adóterheket** új bevételi források felé kell elmozdítani.

1.5.2 Az EGSZB nézete szerint a **pénzügyi szektornak** is tisztességes és érdemi módon hozzá kellene járulnia a költségvetés konszolidációját célzó erőfeszítésekhez.

A pénzügyi tranzakciós adó (FTT) globális szintű bevezetését előnyben kellene részesíteni uniós szintű adó bevezetésével szemben. Ha azonban kiderülne, hogy az FTT globális szintű bevezetése nem lehetséges, az EGSZB egy uniós szintű FTT bevezetését támogatná.

1.5.3 A hozzáadottérték-adó (hÉa) kapcsán az EGSZB fenntartások nélkül támogatja az Európai Bizottságnak a hÉa-rendszer teljes körű felülvizsgálata lehetőségéről folytatott gondolkodásra irányuló kezdeményezését. Csökkenteni kellene a felhasználók operatív költségeit, a hatóságok adminisztratív terheit és a családi kísérleteket. Különösen kényes problémát jelent a határokon átnyúló tranzakciók kezelése.

1.5.4 Az EGSZB támogatja és helyesli a „**jövedéki adók** területén való közgazdasági együttműködést” szabályozó új rendeletre irányuló javaslatot, ⁽¹³⁾ mivel az szükséges és hasznos a hatékony adóbeszedés és a jövedékiadó-csalás elleni küzdelem biztosításához.

1.5.5 A kettős adózás megszüntetése és a határokon átnyúló esetekre vonatkozó adminisztráció egyszerűsítésének ösztönzése céljából az EGSZB egyrészt olyan **egyablakos ügyintézési szolgáltatások** bevezetését javasolja, amelyek lehetővé teszik a polgárok számára, hogy tájékozódjanak, befizessék adójukat és beszerezzék az EU egész területén használható igazolásaikat és dokumentumaikat, másrészt a határokon átnyúló esetekben alkalmazandó adminisztratív eljárások egyszerűsítését ajánlja.

1.5.6 Ezzel kapcsolatban az EGSZB kéri a határokon átnyúló adózással kapcsolatos megfigyelőközpont létrehozását az Európai Bizottság irányításával annak érdekében, hogy folyamatosan részletes és gyakorlati információkat nyerjünk a meglévő adózási akadályokról és ezek alakulásáról.

⁽¹¹⁾ Uo.

⁽¹²⁾ Uo.

⁽¹³⁾ Lásd a COM(2011) 730. sz. dokumentumot.

1.5.7 Az EGSZB támogatja a közös konszolidált társasági-adó-alap (**KKTA**) bevezetésének elképzelését, mivel a KKTA kedvezőbb feltételeket teremt a határokon átnyúlóan tevékenykedő vállalatok számára.

1.5.8 Az EGSZB azt reméli, hogy az irányelvtervezet már középtávon jelentősen csökkenti az adómegfelelési költségeket, és csökkenti a belső piaci verseny adóügyi szabályok miatt kialakult torzulásait. A KKTA így a tisztességes és fenntartható versenyt ösztönzi, és kedvező hatással van a növekedésre és a foglalkoztatásra.

1.5.9 Az EGSZB támogatja az energiatermékek adóztatásáról szóló irányelv felülvizsgálatát, amely lehetővé teszi, hogy a tagállamok – kívánságuk szerint – a munka vagy a tőke után kivetett adók egy részét olyan adózási formával váltsák fel, amely az Európa 2020 stratégiának megfelelően ösztönzi a környezetkímélő és az energiahatékonyságnak kedvező magatartást.

1.5.10 A „CO₂-adó”-tényező kiegészíti a kibocsátáskereskedelmi rendszert (EU ETS).

1.5.11 Az EGSZB azonban sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az átdolgozott energiaadó-irányelv nem eléggé ambiciózus és koherens. Az Európai Bizottság magához ragadta a kezdeményezést, és olyan kivételeket és eltéréseket illesztett a szövegbe, amelyek vagy bizonyos tagállamok rosszállásának elkerülését, vagy mások megelőzését célozták.

1.5.12 Ráadásul ez az adózáshoz kapcsolódó árjelzés nincs hatással a fűtőanyagokra, és ezen valószínűleg az energiaadó-irányelv átdolgozása sem változtat.

1.5.13 Egyes ágazatok (így a mezőgazdaság, az építőipar, vagy a közérdekű munkák) – részben vagy egészben – továbbra is kivételt képeznek. Nehéz koherenciát találni mindezek között a kivételek között, annál is inkább, mivel fennáll a veszély, hogy az üzenet kevésbé lesz világos azok számára, akik nem tartoznak alájuk.

2. A megszokott hitelnyújtás visszaállítása a gazdaságban

2.1 Egészséges pénzügyi rendszer

2.1.1 Ezzel egy időben az is fontos, hogy a **nemzetközi pénzügyi szféra szabályozásának és felügyeletének** komoly hiányosságait is orvosoljuk. Sürgősen foglalkozni kell a pénzügyi ágazaton belül a magánszférát gazdagító profitok és a társadalomra hárított veszteségek között fennálló, növekvő mértékű aránytalansággal. A szabályozási keretfeltételeket úgy kell kialakítani, hogy a pénzügyi közvetítők alapvető szerepüket lássák el, ami nem más, mint a reálgazdaságnak nyújtott szolgáltatás, hitelnyújtás a reálgazdaság projektjeinek, a forrásokkal való spekuláció helyett az eszközökbe történő befektetések révén. Bármilyen, a pénzintézeteknek közpénzből nyújtott támogatásnak együtt kell járnia a célirányítás szükséges javításával, ami az első lépés lehet az ágazat mélyreható, a növekedési és foglalkoztatási célok támogatását szolgáló reformja felé.

2.1.2 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság azzal kapcsolatos aggályait, hogy a **csődbe jutott pénzügyi intézményeknek** a közpénzek és a belső piac egyenlő versenyfeltételei kárára történő támogatása a jövőben többé nem megengedhető. Az EGSZB reméli, hogy az Európai Bizottság alapos hatásvizsgálatot folytat majd a szükséges költségekről, humán erőforrásról és jogalkotási reformokról. Egy realiztikus javaslatnak a

humán erőforrás felvételére vonatkozó menetrendet is kellene tartalmaznia, figyelembe véve, hogy ez utóbbi nem biztos, hogy azonnal rendelkezésre áll a piacon.

2.1.3 Az EGSZB elismeri, hogy az Európai Bizottság és az OECD reagáltak a pénzügyi rendszer egyre nagyobb komplexitására és az átláthatóság hiányára. Az EGSZB ezért arra buzdítja a pénzügyi szektort, hogy **helyesen alkalmazza az új jogszabályokat** és folyamodjon önszabályozáshoz, hogy ezáltal megfelelő és tisztességes intézkedések születhessenek, valamint hogy a fogyasztók átlátható pénzügyi termékekhez férjenek hozzá.

2.1.4 Az EGSZB kéri, hogy a **pénzügyi oktatás** kötelező tantárgyként épüljön be az oktatási rendszer tanterveibe, és képezze részét a dolgozók továbbképzési és átképzési programjainak. E tantárgy többek között azt kell hogy szolgálja, hogy a társadalmilag felelős pénzügyi termékek előtérbe helyezésével előmozdítsa a tudatos takarékoságot. A mindenki számára hozzáférhető pénzügyi oktatás az egész társadalomnak hasznára válik.

2.1.5 Az EGSZB fenntartja a vélemény 3.6. pontjában foglaltakat, ⁽¹⁴⁾ és üdvözli a **short ügyletekkel és a mulasztási csereügyletekkel** kapcsolatos kezdeményezéseket. Ezek meg fogják szüntetni az összeférhetetlen szabályozásokat, egyértelműbbé teszik a pénzügyi piaci területet, és az illetékes hatóságokat hatáskörrel ruházzák fel arra nézve, hogy további átláthatósági előírásokat követeljenek meg a rendelet hatálya alá tartozó eszközök esetében.

2.1.6 Az EGSZB üdvözli a piacok átláthatóságára vonatkozó rendelkezéseket, amelyektől komoly előnyöket vár. Üdvözli az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (EÉPH) szabályozói szerepét, de felhívja a figyelmet arra, hogy a túlzott beavatkozások azonban megzavarhatnák a piaci egyensúlyt.

2.1.7 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a működőképes **bank-szanálási alap-rendszer** megteremtéséhez a tagállamoknak közös módszerek és egységes szabályok elfogadásáról kellene előzetesen megállapodniuk a versenytorzulás elkerülése érdekében.

2.1.8 Különös aggodalomra ad okot a makrogazdasági forgatókönyv. Az EGSZB attól tart, hogy a bankszanálási alap **a források elvonásával** hatást gyakorol a banki ágazat hitelnyújtási potenciáljára.

2.1.9 Az EGSZB úgy véli, hogy még mielőtt bárminemű lépéseket tennének a **banki illetek** bevezetése terén, az Európai Bizottságnak mélyrehatóan értékelnie kellene az illetek és bankszanálási alapok kumulatív hatását. A bankszanálási alapok bevezetésével kapcsolatos döntéshez meg kell becsülni, mennyibe kerülne a teljes rendszer, milyen mértékben érintené a banki ágazat hitelnyújtási potenciálját, és mennyi időbe telne, amíg az alapok kellőképpen megerősödnek, illetve elérnék célzott méretüket. Az EGSZB javasolja, hogy ezeket a becsléseket a legkedvezőtlenebb forgatókönyvhöz igazítsák.

2.1.10 Az EGSZB határozottan üdvözli, hogy a rendeletjavaslat **a beszédési műveletek multilaterális bankközi díjait** a jövőben általánosan megtiltja. Ez egyértelműséget és

⁽¹⁴⁾ Uo.

átláthatóságot teremt a fizetési műveletek alapjául szolgáló összetett szerződéses kapcsolatok szempontjából. Ez különösen a kis- és középvállalkozások hasznára válik majd.

2.1.11 Az Európai Bizottság által végzett hatástanulmány azt mutatta, hogy az új tőkekövetelmények nem érintik különösen hátrányosan a kkv-kat, az EGSZB-nek azonban továbbra is kétségei vannak e tekintetben, és azt kéri, hogy az Európai Bizottság kövesse szoros figyelemmel a **kkv-knak nyújtott banki kölcsönök és a felszámított banki díjak** alakulását. Támogatja emellett, hogy az Európai Bizottság végezze el a kkv-hitelezés kockázatértékelési felmérését.

2.1.12 Az új rendeletet **helyreállítási és szanalási mechanizmusok** bevezetésével kell ellensúlyozni, amelyek olyan eszközökön alapulnak, mint például a vészhelyzeti tervek („living wills”). Miközben az állam továbbra is garanciát vállal majd a kisbetétekre, a csődbe ment bankok számára nyújtott korlátlan állami támogatás jelentette erkölcsi kockázatot meg kell szüntetni. Ha a helyzet kellően világos, akkor a befektetőknek, a hitelezőknek és az igazgatóknak közvetlen felelősséget kell majd viselniük valamennyi hitelintézet jövőbeli stabilitásáért.

3. A növekedés és versenyképesség elősegítése a jelenben és a jövőben

3.1 Az EGSZB fenntartja a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményének *Az egységes piac lehetőségeinek kiaknázása* című 8. pontjában, *Magántőke vonzása a növekedés finanszírozásához* című 9. pontjában és *Az energiához való költségvetéskor hozzájárulás megteremtése* című 10. pontjában kifejtett nézeteit.

3.2 Kutatás és innováció

3.2.1 Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság kiegészítő strukturális intézkedések révén a Bizottságon és az azt segítő tanácsadó szerveken belül dolgozzon ki egy integrált **kutatási és innovációs** stratégiát, és növelje a kutatás és innováció finanszírozására szánt jövőbeli költségvetést.

3.2.2 Az EGSZB egyetért továbbá azzal, hogy a legfontosabb politikai feladat az, hogy **Európa-szerte megbízható, innovációbarát keretfeltételeket** hozzanak létre, és kellő mozgásteret hagyjanak ahhoz, hogy a potenciális újítók és innovációs folyamatok megszabaduljanak attól a tehertől, amelyet a szabályozások jelenlegi szétaprózódása és túltengése, valamint a sokféle – a 27 tagállam és az Európai Bizottság között megoszló – bürokratikus akadály jelent.

3.2.3 Az EGSZB azt ajánlja, hogy fektessenek sokkal több energiát az innovációk gyors megvalósulásával és az **Innovatív Unió** megteremtésével szemben álló **akadályok elhárításába**. A teljes innovációs folyamat jobb támogatásához az EGSZB szerint alaposan és az érintett szereplőkkel egyeztetve felül kell vizsgálni azokat a támogatási, közbeszerzési és versenyszabályokat, amelyek akadályozhatják⁽¹⁵⁾ a cél elérését. Ennek oka a versenyjog és az innovációtámogatás közötti egyensúly, illetve

lehetséges konfliktus. A verseny-, a támogatási és a közbeszerzési jogot ezért nem szabad az innovációt fékező módon alkalmazni. Reformokra is szükség lehet. Az innovációkat néha attól is védeni kell, hogy a konkurencia az innovációs folyamat megakadályozása érdekében megszerezze és háttérbe szorítsa őket.

3.2.4 Az EGSZB különösen üdvözlí az innováció **átfogó** értelmezését és meghatározását.

3.2.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a támogató intézkedéseket, a pénzügyi támogatást és az értékelési kritériumokat igazítsák egyrészt az uralkodó piaci erőknek és a társadalmi igényeknek megfelelő **fokozatosabb** innovációkhoz, másrészt a **forradalmibb** újításokhoz, amelyek maguk alakítják a piaci erőket és új társadalmi igényeket teremtenek, de először gyakran különösen nehéz időszakot kell átvészelniük.

3.2.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a **kkv-k és a mikro-vállalkozások** fontos szerepet játszanak az innovációs folyamatban, és ajánlja, hogy a támogatásokat és az intézkedéseket igazítsák az ő egyedi igényeikhez. Ezenkívül annak megfontolását ajánlja, hogy biztosítható-e és milyen módon, hogy az újonnan alapított vállalkozások egy megfelelő időszakra mentesüljenek a különben szokásos kötelezettségek és előírások alól, és hogy emellett létrehozható-e további speciális ösztönzők. Ez a szociális gazdaság vállalkozásaira is vonatkozik.

3.1 Egységes piac

3.1.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság törekvését a növekedés serkentésére és a bizalom növelésére az egységes piacon. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy az egységes piac **az európai integráció központi eleme**, mely képes közvetlenül megtapasztalt előnyöket biztosítani az európai érdekelt felek, illetve fenntartható növekedést generálni Európa gazdaságai számára. A jelenlegi környezetben egy működőképes, jövőorientált egységes piac nemcsak kívánatos, hanem elengedhetetlen az Európai Unió politikai és gazdasági jövője szempontjából. Ahhoz, hogy kedvező hatást lehessen elérni, kulcsfontosságú, hogy az Európai Bizottság javaslatai ambiciózusak és a csupán alacsonyszintű, részletes kihívások kezelésén túlmutatóak legyenek.

3.1.2 Az EGSZB ismételten kéri a holisztikus megközelítés alkalmazását. Jóllehet elengedhetetlennek tartja a növekedés és az üzleti potenciál előmozdítását, az EGSZB mégis úgy ítéli meg, hogy a javaslatoknak nagyobb figyelmet kellene szentelniük **a fogyasztóknak és a polgároknak**, mint az egységes piac megteremtésében részt vevő önálló szereplőknek.

3.1.3 Az EGSZB **zéró toleranciát kér arra az esetre, ha a tagállamok nem hajtják végre az európai uniós jogszabályokat**, és emlékezteti a Tanácsot és az Európai Bizottságot, hogy azok késedelmes, következetlen és hiányos alkalmazása a működőképes egységes piac egyik fő akadálya marad. Rendkívüli módon örülne, ha közzétennék a tagállamok megfelelési táblázatait, ami hozzájárulna az egységes piac jobb előmozdításához és megértéséhez.

3.4 Egységes digitális piac az Unióban

3.4.1 Az EU egységes digitális piaca tekintetében az EGSZB megismétli a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló

⁽¹⁵⁾ HL C 218., 2009.9.11., 8. o., 4.8. pont.

véleményének 8.12. pontjában foglaltakat, emellett számos 2011-ben kiadott véleményében⁽¹⁶⁾ határozottan támogatta az európai digitális menetrend végrehajtását, amely az EU-szerte mindenki számára megfizethető áron hozzáférhető, jó minőségű és nagy sebességű internetkapcsolatra alapuló egységes digitális piac révén fenntartható gazdasági és társadalmi haszonnal járna.

3.4.2 Ennek kapcsán az EGSZB örömmel veszi tudomásul az Európai Bizottság közös beruházási megoldásokkal kapcsolatos kreatív megközelítésmódját a gyors és szupergyors szélessávú szolgáltatás terjesztésének előmozdítására, ám még ennél is nagyra törőbb sávszélességi célokat kér ahhoz, hogy Európa világszinten versenyképes maradjon. Az EGSZB hangsúlyozza a **hálózatsemlegesség elve** mint uniós szintű alapvető politikai cél kritikus jelentőségét, és kéri, hogy sürgősen foglalják azt bele az uniós jogba, ezzel biztosítva Európa-szerte az internet nyitottságát.

3.4.3 Az „elektronikus kormányzati cselekvési terv és az interoperabilitási keret” kapcsán az EGSZB támogatja a fenntartható és innovatív **elektronikus kormányzatra** vonatkozó európai bizottsági cselekvési tervet, emlékeztetve arra, hogy a Malmőben tartott 2009-es miniszteri konferencián tett kötelezettségvállalásokat teljesíteni kell. Az EGSZB az **információk**, a tapasztalatok, valamint a szabad szoftvereken alapuló programkódok **megosztását elősegítő platform** létrehozását is szorgalmazza az európai interoperabilitási keretben leírtaknak megfelelően, és hangsúlyozza, hogy gyakran akadályt jelent a határokon átnyúló jogalap hiánya, a nemzeti jogrendszerek különbözősége, valamint a tagállamok által választott megoldások kölcsönös összeférhetetlensége.

3.4.4 „A digitális jártasság és a digitális készségek fejlesztése, valamint a digitális társadalmi befogadás javítása” kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy a digitális hozzáférésben mutatkozó egyenlőtlenségek elsősorban a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségekből következnek, és hangsúlyozza, hogy MINDEN polgárnak joga van kritikus szemmel tekinteni a média különböző csatornáinak tartalmára. Az EGSZB azt is felveti, hogy az Uniónak és a tagállamoknak a **digitális készségek állandó oktatása** révén biztosítaniuk kellene a digitális tartalmakhoz való hozzáférést, a munkavállalás érdekében, illetve egyéni célokra, valamint az állampolgári jogok gyakorlása érdekében, mindemellett az infrastruktúrához és az eszközökhöz való hozzáférést alapvető jognak kell tekinteni.

3.5 Információs társadalom

3.5.1 A **barangolásról szóló új rendelet** kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy maximálárokra vonatkozó csökkentési javaslatokat arányosnak és megfelelőnek ítéli ahhoz, hogy ez az általános gazdasági érdekű szolgáltatás elérhető és megfizethető áron hozzáférhető legyen, és hogy azok a jó irányba, vagyis középtávon minden fajta specifikus barangolási díj megszűnése felé mutatnak. Az EGSZB mindazonáltal sajnálatát fejezi ki, hogy az Európai Bizottság javaslatát nem kísérte hatásvizsgálat az új intézkedések foglalkoztatásra és munkakörülményekre gyakorolt hatásáról a mobilhírközlési ágazatban.

3.6 Energia

3.6.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a határokon átnyúló energiapiacok hatékonysága megerősíti az ellátás biztonságát, a válságkezelés optimalizálását és a végfelhasználóra rendszeresen áthárított áremelkedéssel kapcsolatos kockázat csökkenését. Az energia belső piacának fokozatos javulása jelentős megtakarításokat tesz lehetővé, ami előnyös a vállalkozások és a magánfelhasználók számára.

3.6.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a nagykereskedelmi uniós energiapiacok továbbra is különböző feltételekkel és **diszkriminatívan** működnek; részben a hálózat strukturális hiányosságai miatt, és főként a határokon átnyúló összeköttetések esetében a piacok integrációja teljességgel elégtelen. Jelenleg még jelentős akadályai vannak a hálózatokhoz és a villamos energia eladásához való nem diszkriminatív hozzáférésnek.

3.6.3 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja egy olyan, **energiapolitikával rendelkező Európa** építésének folytatását, mely egyaránt védi az Európai Unió és a fogyasztók általános érdekeit, biztosítja az energiaellátást, és – az előnyöket igazságosan elosztó és a költségek koherenciáját ellenőrző – megfelelő politikák révén megőrzi a társadalmi, környezetvédelmi és gazdasági fenntarthatóságot, továbbá megvédi a piac integritását, amely a szociális piacgazdaság fejlődésének nélkülözhetetlen alapja.

3.6.4 Az EGSZB a bel- és a külpolitika, valamint az egyéb kapcsolódó politikák, amilyen a szomszédság-politika és a környezetvédelemhez kapcsolódó politikák közötti **integrált megközelítés** alkalmazását kéri. Túl kell lépni az energetikai egyoldalúságon egy olyan erős, közös energiaszolidaritási politika segítségével, amely az energiadiverzifikáción, az egyes tagállamok feltételeit és jellegzetességeit figyelembe vevő energiaszerkezeten, de legfőképpen a környezeti fenntarthatóságon alapul.

3.6.5 Az **energia növekedéshez való hozzájárulása** kapcsán az EGSZB:

- rámutat arra, hogy az energiahatékonyság és az energiamegtakarítás mindenekelőtt a polgárok, a vállalkozások és a munkavállalók fellépésének és magatartásuk megváltozásának függvénye;
- hangsúlyozza, hogy az energiamegtakarításnak elő kell mozdítania a gazdasági fejlődést, a szociális jólétet és az életminőséget;
- hangsúlyozza, hogy helyes eszközöket kell választani, és úgy véli, hogy hasznosak az önkéntes megállapodások, de kötelező intézkedésekre van szükség, ha a pozitív ösztönzők nem működnek;
- kiemeli a kapcsolt energiatermelés mint nagy hatékonyságú termelési mód jelentőségét;
- nem támogatja kötelező általános energiahatékonysági célértékek meghatározását, hanem azt ajánlja, hogy valódi eredmények elérésére törekedjenek; és
- nyomatékosítja, hogy gondoskodni kell az új tagállamokban rejlő hatalmas lehetőségek kiaknázásának finanszírozásához nyújtandó pénzügyi támogatásról és beruházásokról.

⁽¹⁶⁾ Pl. a következő vélemények: HL C 107., 2011.4.6., 53. o.; HL C 376., 2011.12.22., 92. o.; HL C 318., 2011.10.29., 9. o.; HL C 24., 2012.11.28., 131. o., HL C 24., 2012.11.28., 139. o.

3.6.6 Az **energiahatékonysági cselekvési tervvel** kapcsolatban az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság:

- készítsen és tegyen közzé egy mélyreható tanulmányt a fehér tanúsítványokról;
- alkalmazzon célzott intézkedéseket a jelentős kiaknázatlan energiahatékonysági lehetőségek egyes eseteire, biztosítva, hogy speciális esetekben állami támogatások is adhatók legyenek;
- a kapcsolt termelésből származó villamos energia esetében követelje meg a hálózathoz való garantált hozzáférést, a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés arányának növeléséhez.

3.6.7 A **magatartásbeli változás** fokozására irányuló intézkedésekkel kapcsolatban az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság:

- az energiafelhasználót állítsák a középpontba;
- fokozzák a közszektor szerepét az energiahatékonyság javításában, mint követendő példát a vállalkozások és a háztartások számára
- tanulmányozzák az emberek magatartását, és a különböző felhasználói csoportoknak megfelelően szegmentálják a tájékoztatással kapcsolatos és tudatosságnövelő intézkedéseket;
- biztosítsák, hogy az intézkedések hasznosak legyenek a felhasználók számára;
- amennyiben szükséges, biztosítsanak gondosan megtervezett és hatékony ösztönzőket; a szerényebb ösztönzőkkel is lehet eredményeket elérni;
- mind az építőipar, mind pedig a kormányok gondoskodjanak arról, hogy az épületekre fordított további beruházások megjelenjenek azok értékében;
- bővítsék és megfelelően módosítsák az építőiparban az oktatást és a szakképzést;
- ösztönözzék a közigazgatás számára szervezett képzéseket az energiahatékonyság témájában, beleértve a zöld közbeszerzéseket is;
- az Európai Bizottság tanulmányozza a problémákat, és ha szükséges, dolgozza át az épületek energiateljesítmény-minősítéseire vonatkozó rendelkezéseket és a készülékek öko címkézésének új rendszerét;
- az Európai Bizottság értékelje az intelligens fogyasztásmérés bevezetésének felhasználókra gyakorolt hatásait, és javasoljon további intézkedéseket annak érdekében, hogy az valóban előnyökkel járjon;
- alakítsanak ki jól működő, hosszú távú, önkéntes nemzeti megállapodási rendszereket, illetve folytassák és a közszektorban is alkalmazzák azokat;
- érdemben vonjanak be minden érdekelt felet – a polgárokat, a vállalkozásokat és a munkavállalókat.

3.6.8 Az EGSZB szerint erőteljesebb intézkedésekre van szükség a lakosság egyre nagyobb részének kirekesztésével fenyegető **energiaszegénység** elleni küzdelemben (A zöld lehetőségek költségek lehetnek, mivel megnövelt díjakkal és/vagy adóterhekkel járhatnak a legérzékenyebb rétegek számára), valamint össze kell gyűjteni az európai tapasztalatokat új, zöld – hatékony, tartós és versenyképes – munkahelyek megteremtése, illetve az egyenlőtlenségek mérséklése érdekében, ⁽¹⁷⁾ garantálva „a polgárok mint fogyasztók védelmét, az energiaügyi szolgáltatásokhoz és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságban történő foglalkoztatáshoz való hozzáférést”. ⁽¹⁸⁾

3.1 Közlekedés

3.7.1 A közlekedés növekedéshez való hozzájárulása kapcsán az EGSZB egyetért azzal, hogy a közlekedéspolitikai fehér könyvben a **szén-dioxid-kibocsátás** 2050-re kitűzött **60%-os csökkentésére vonatkozó cél** összhangban van az EU általános éghajlatvédelmi céljaival, és az üvegházhatású gázok kibocsátásának a társadalomban sürgősen szükséges csökkentését egyensúlyba hozza azzal a lehetőséggel, hogy az uniós gazdaságban a közlekedési ágazat fontos munkájához mielőbb alternatív üzemanyagforrásokat alkalmazzanak. Az EGSZB javasolja, hogy ezt a hosszú távú célt az útitervben néhány konkrétabb és mérhető középtávú céllal egészítsék ki a kölajfüggőség, a zajszennyezés és a levegőszennyezés csökkentését illetően.

3.7.2 Az Európai Bizottság szerint fokozni kell a **közúti közlekedés alternatíváinak** versenyképességét. Az EGSZB támogatja ennek a célkitűzésnek az elérését, amennyiben az a vasúti, belvízi és rövid távú tengeri fuvarozás kapacitásának és minőségének növelése, valamint a hatékony intermodális szolgáltatások népszerűsítése révén, és nem a hatékony és fenntartható uniós közúti szolgáltatások fejlődésének hátráltatásával történik.

3.7.3 A belső piaci közlekedés kapcsán az EGSZB elismeri a közlekedésnek a **versenyképesség és a jólét szempontjából létfontosságú szerepét**, az integrált európai közlekedési rendszer létrehozásának és a fenntarthatóság javításának szükségességét és azt, hogy támogatni kell az alacsony szén-dioxid-kibocsátású közlekedési módokat, az energia- és forráshatékonyságot, az ellátás biztonságát és függetlenségét, valamint a közlekedési torlódások csökkentését. Az EGSZB egyetért a multimodális logisztikai láncok optimalizálására és a közlekedési infrastruktúra hatékonyabb kihasználására fektetett hangsúllyal. Támogatja azt a stratégiát is az útitervben, hogy a korábbi fehér könyvekhez képest több piacialapú intézkedésre kerüljön sor.

3.8 Ipar

3.8.1 Az ipar kapcsán az EGSZB határozottan támogatja a **holisztikus megközelítést** és az uniós szakpolitikák fokozott összekapcsolását, valamint az EU és a tagállamai közötti, iparra irányuló elmélyített koordinációt. A cél az, hogy Európa fenntartható, versenyképes ipari ágazattal legyen jelen a globális gazdaságban.

3.8.2 Az EGSZB véleménye szerint a fokozott összekapcsolásnak integrált megközelítéseket kell eredményeznie **egy teljes mértékben kialakult, szociális piacgazdaságon belül működő belső piacon**, intelligens jogalkotás, K+F és innováció,

⁽¹⁷⁾ HL C 48., 2011.2.15., 65. o.

⁽¹⁸⁾ HL C 48., 2011.2.15., 81. o.

finanszírozáshoz jutás, energiahatékony és alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság, környezetvédelmi politika, közlekedéspolitikai, versenypolitika, foglalkoztatáspolitikai, a készségek és kompetenciák javítása, kereskedelempolitika és ahhoz kapcsolódó kérdések, valamint a nyersanyagokhoz való hozzáférés révén.

3.8.3 A nyilvánvaló haladás ellenére megmaradt a belső piac szétagoltsága és az összpontosítás hiánya – részben a különböző üzleti megközelítések miatt. **A belső piac kiteljesedése és az iparpolitikák** közötti összefüggést túl gyakran figyelmen kívül hagyják. Az EGSZB több ízben szorgalmazta a megfelelő feltételek megteremtését, figyelembe véve az ágazatokhoz igazított szabályok és olyan tematikus kérdések szükségességét, amelyek tekintetbe veszik az egész világon létező, egészen szerteágazó értékhálózatokat.

3.8.4 Az iparpolitika az egymással szorosan összefüggő **feldolgozóipar és szolgáltatás** valamennyi fajtájára kiterjed. Az ágazatok közötti határok elmosódnak. A kkv-k a hozzáadott érték és a munkahelyteremtés szempontjából is egyre fontosabbá válnak. Ezek a tényezők intelligens horizontális és ágazati jogszabályokat és/vagy szabályozást, valamint kísérő intézkedéseket tesznek szükségessé. Figyelembe kell venni a nemzetközi hálózatok és az integrált gyártási eljárások összetettségét.

3.9 Szolgáltatások

3.9.1 Az EGSZB elhamarkodottnak tartja az Európai Bizottság következtetéseit a **szolgáltatási irányelv hatásaival** és a szolgáltatási ágazat működésével kapcsolatban. Az irányelv még csak néhány éve van érvényben. Nem minden tagállam ugyanolyan mértékben elégedett az irányelvvel, és a tagállamoknak a maguk módján kell az irányelvet átültetniük nemzeti jogrendszerükbe.

3.9.2 **A szolgáltatási irányelv** a régi szerződés keretében jött létre, melyben még az egységes piac számított a legfontosabb prioritásnak. A Lisszaboni Szerződés keretében az egyéb érdekek már nincsenek alárendelve a gazdasági érdekeknek, hanem azokkal egyenrangúnak számítanak. Érdekes annak vizsgálata, hogy a régi szerződés keretében alkalmazott jogalkotás és joggyakorlat hogyan viszonyul az új szerződéshez.

3.10 A növekedés külső dimenziója

3.10.1 A növekedés külső dimenziója és a **nyersanyag-ellátás biztonsága** kapcsán az EGSZB aktívabb külpolitika folytatását szorgalmazza a nyersanyagoknak az uniós ipar számára történő biztosítása érdekében. E célból meg kellene határozni és a tagállamokkal jóvá kellene hagyatni a nyersanyag-diplomácia legfontosabb irányvonalait. A kétoldalú kereskedelmi megállapodásoknak és diplomáciának alapvető jelentősége van abban, hogy biztosítani tudjuk a kritikus fontosságú nyersanyagokat az uniós ipar számára. Az újonnan létrehozott uniós diplomáciai szolgálat számára mindez azonnali és nehéz kihívást jelent. Nem csupán közvetlenül az alapvető nyersanyagok biztosítására kell koncentrálni, hanem arra is, hogy az uniós érdekek számára pozitív környezetet alakítsunk ki a célországokban. Ki kell használni azt, hogy az EU a világ legnépszerűbb és legfontosabb piaci közé tartozik.

3.10.2 A **harmadik országok közbeszerzési piacához** való hozzáférés kapcsán az EGSZB szerint az Uniónak meg kell erősítenie tárgyalási pozícióját azért, hogy – elsődleges és

másodlagos joga alapján – javítsa a harmadik országok közbeszerzési piacához való hozzáférést, tekintve, hogy az EU saját közbeszerzési piacának már több mint 80%-át megnyitotta, míg más nagyobb fejlett gazdaságok saját közbeszerzési piacuk mindössze 20%-át.

3.10.3 Az EGSZB határozottan kéri az Európai Parlamentet, a Tanácsot és az Európai Bizottságot, hogy a közbeszerzési piacokhoz való hozzáférés terén belső és nemzetközi szinten egyaránt biztosítsák **az Unió érdekeinek** hatékonyabb és stratégiaileg átgondoltabb **védelmét**, miáltal nem csak az EU hitelessége erősödne a világban, hanem az európai gazdasági és szociális modell élettartama és fejlesztése is.

3.10.4 Az Európa 2020 stratégia külső összetevőjeként az **Európai Unió kereskedelempolitikájának** biztosítania kellene, hogy az áruforgalom hozzájáruljon a tartós növekedéshez – ami jelenleg, a válságból való kilábalás idején igencsak szükséges –, ugyanakkor garantálja a szociális piacgazdaság fenntartását, és támogatja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé való átmenetet. Az EGSZB úgy véli, hogy egyes területeken – kiváltképpen az állami támogatások kérdésében – egyértelműsíteni kell a hatályos jogot, továbbá érvényesíteni kell annak értékeit és normáit, szükség esetén igénybe véve a WTO Vitarendezési Testületének mechanizmusait, hogy az igazságszolgáltatás – különösen a feltörekvő országokkal szemben – jobban szem előtt tartsa a tisztességes verseny szempontjait.

3.10.5 A **kereskedelem és a beruházások** kapcsán az EGSZB úgy véli, hogy mind az uniós gazdaság, mind pedig a fejlődő országok szempontjából alapvetően fontos, hogy ne inogjon meg a befektetői biztonság. Az EGSZB üdvözlö a közvetlen külföldi tőkebefektetésekre vonatkozó új európai bizottsági hatáskört, amely erősíteni fogja az Unió tárgyalási pozícióját, és várhatóan ahhoz fog vezetni, hogy az EU fontosabb szereplővé válik, és könnyebben hozzáfér a legfontosabb harmadik országbeli piacokhoz, miközben a befektetők védelmét élveznek, egyúttal növekszik nemzetközi versenyképességünk. Ugyanakkor az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Unió kereskedelem- és beruházáspolitikájának összhangban kell állnia azzal, ahogy az EU a gazdasági tevékenységeket és az egyéb szakpolitikákat – köztük a környezetvédelmi politikát, a méltányos munkára, illetve a munkahelyi egészségre és munkahelyi biztonságra irányuló politikát – szabályozza. Az uniós beruházási megállapodások az uniós beruházók nyitott beruházási környezetben való hatékony védelméhez, illetve a beruházást fogadó országokban a rugalmas működés biztosításához kell, hogy vezessenek. Ebből a célból az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy ragadja meg az alkalmat, és mások pusztán utánpótlása helyett saját erősségeire építve fejlessze és korszerűsítse az általa tárgyalt beruházási megállapodásokat. Az EU-nak kritikusan meg kell vizsgálnia a nemzetközi beruházási jog, valamint a beruházási politika és gyakorlat (ezen belül a beruházók és államok közötti választottbírói eljárások) közelmúltbeli alakulását annak érdekében, hogy a szabadkereskedelmi megállapodásokban a beruházásokra vonatkozó jövőbeli szerződéseket és fejezeteket elméletben és a gyakorlatban is modern és fenntartható módon közelítse meg.

3.10.6 Az EGSZB szerint fel kell gyorsítani a **kkv-k nemzetközivé válásának** folyamatát, ami megkönnyítené, hogy új piacokra lépjenek, és ezáltal új munkahelyeket teremtsenek.

3.10.7 A **kétoldalú kereskedelmi megállapodások**, mint a Kolumbiával, a Peruvával és a Dél-Koreával nemrégiben kötött szabadkereskedelmi megállapodások számos olyan lehetséges előnyt kínálnak, amelyek együtt járnak az új lehetőségek kiaknázásával, és ezekről a vállalkozásokat megfelelően tájékoztatni kell. Az EGSZB úgy véli, hogy a kétoldalú megállapodásokat a többoldalúsággal kompatibilis és azt végső soron még erősítő dolognak is kell tekinteni. Jólétünk, ahogy az Európai Bizottság állítja, a kereskedelemtől függ. Az Európai Bizottság azonban hangsúlyozza, hogy minőségi változásra van szükség ezeknek az új tárgyalássorozatoknak a megközelítésében: A kétoldalú megközelítés talán több teret enged a regionális és nemzeti különbségeknek, mint a multilaterális egyezmények, amelyek szükségszerűen szélesebb megközelítést követnek. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a fent említett megállapodások azért is fontosak, mert előmozdítják és ösztönzik a környezetvédelem bevált gyakorlatainak elfogadását és továbbfejlesztését, támogatják a fenntartható fejlődést, valamint elősegítik a magasabb szociális és foglalkoztatási normák fejlesztését. A kétoldalú tárgyalásokban Európának világossá kell tennie, hogy szociális, élelmiszer-biztonsági és környezetvédelmi kérdésekben ragaszkodik kollektív preferenciáihoz. A nemzetközi kereskedelem a globális élelmiszerbiztonsági problémának és a probléma megoldásának egyaránt alkotóeleme. A nemzetközi kereskedelmi szabályoknak – különösen a legkevésbé fejlett országokban – elő kell segíteniük az élelmiszerbiztonságot, és biztosítaniuk kell, hogy ezek az országok a különleges és megkülönböztetett bánásmód elvének megfelelően szabadon hozzáférjenek a fejlett és a feltörekvő országok piacaihoz.

3.10.8 Az EGSZB üdvözli Antonio Tajani európai bizottsági alelnök arra irányuló javaslatát, hogy vezessenek be egy **„versenyképességi tesztet”**, amelyet az EU és harmadik országok közötti kereskedelmi partnerségi megállapodások aláírása előtt alkalmaznának. Egyetért ezenkívül azzal is, hogy megvalósításuk előtt valamennyi egyéb szakpolitikai kezdeményezés (például az energiaügyi, kereskedelmi, környezetvédelmi, szociális és fogyasztóvédelmi politikák) esetében értékelni kellene, hogyan hatnak az ipari versenyképességre.

3.10.9 Ahhoz, hogy a globális verseny mellett kiépüljön a zöld gazdaság, és Európa e téren megőrizze vezető szerepét, arra lenne szükség, hogy a kontinens a saját, illetve az éghajlat érdekében továbbra is ambiciózus célokat tűzzön maga elé az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése terén. Az EGSZB javasolja hatástanulmányok elkészítését (a versenyképesség, a foglalkoztatás és a környezet témakörében), és nyilvános viták megszervezését a 2020 és 2050 közötti átmenetre való felkészülés jegyében, illetve a gazdasági szereplők és a polgárok előrejelzéseinek rögzítése érdekében.

3.11 A **növekedésre és versenyképességre szánt uniós költségvetés mozgósítása**

3.11.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a gazdasági és pénzügyi válság, illetve a tagállamok többségére jellemző egyre nagyobb költségvetési hiány miatt az Európai Unió napjainkban nem rendelkezik sem a politikai stratégiájának, sem az új Lisszaboni Szerződésből eredő kötelezettségvállalásainak végrehajtásához szükséges **költségvetési eszközökkel**.

3.11.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai **költségvetést meg kell erősíteni, hogy fellendítő hatást fejthessen ki**. A tagállami és az európai költségvetéseknek egymást kiegészítő

módon kellene működniük annak érdekében, hogy az EU nagyszabású politikai célkitűzéseit méretgazdaságos módon lehessen megvalósítani.

3.11.3 Az EGSZB kéri, hogy az uniós költségvetés mutasson **példát** az irányítás, a hatékonyság, az átláthatóság és az adminisztratív kiadások kézben tartása terén.

3.11.4 Az EGSZB úgy véli, hogy el kell vetni a **„méltányos megtérülés” fogalmát**, mivel az ellentétes az európai integráció olyan alapértékeivel, mint a szolidaritás és a kölcsönös előny. Ezzel szemben viszont alkalmazni kell a szubszidiaritást, európai szintre helyezve át mindazt, ami nemzeti szinten elvesztette értelmét és hatékonyságát. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság az újonnan kialakítható vagy a nemzeti adókat felváltani képes saját források elvéhez való visszatérésre tesz javaslatot.

3.11.5 Az EGSZB ragaszkodik ahhoz, hogy a **versenyképességet és az innovációt** célzó, megfelelő szintű magán- és közfinanszírozási források ellensúlyozzák az apadó költségvetéseket. Az EGSZB kifejezetten üdvözli a kockázati tőke határon átnyúló feltételeinek bejelentett javítását, valamint az energiaügyi, a közlekedési és az ikt-beruházásokra irányuló, állami és magánszektorbeli uniós projektkötvényekre vonatkozó javaslatokat. Meg kell vizsgálni egyéb területekre – például a kutatási és demonstrációs projektekre – vonatkozó projektkötvényeket is. A strukturális és kohéziós alapoknak az iparpolitikai célokat is szem előtt kellene tartaniuk. Új, innovatív elképzeléseket kell kidolgozni, hogy a magántőkét az ipari ágazatba vonzzuk.

3.11.6 Az uniós pénzügyi források fenntartása, sőt bővítése a **K+F területén** mindennél fontosabb. A **nagyszabású európai projekteknél** – például az energiával kapcsolatosaknak –, valamint a páneurópai infrastruktúra egy vagy több tagállam által társfinanszírozott megvalósításának katalizátorhatást kell kiváltaniuk.

3.11.7 2010 októberében az Európai Bizottság elfogadott egy, *Az Európa 2020 keretei közötti intelligens növekedéshez hozzájáruló regionális politika* című közleményt, ⁽¹⁹⁾ amely egyértelműen kiemeli az innováció és a kutatás-fejlesztés Unió-szerte történő fejlesztésének fontosságát, és rámutat arra, hogy a regionális politika ebben szerepet játszhat. A közlemény kiemeli azt is, hogy az **innovációs célokra rendelkezésre álló finanszírozás** igénybevétele eddig elég vontatottan halad. Elszalasztott lehetőség tehát, hogy az 1083/2006/EK tanácsi rendeletnek a pénzügyi stabilitásuk vonatkozásában komoly nehézségekkel küzdő vagy ilyen nehézségek által fenyegetett egyes tagállamok pénzügyi irányításával kapcsolatos rendelkezések tekintetében történő módosításáról szóló 2011-es európai bizottsági javaslat (COM(2011) 482 végleges) nem teszi lehetővé innovációs projektek akár 100%-ban uniós eszközökből történő finanszírozását, ami különösen a kkv-k számára volna előnyös.

3.11.8 Az EGSZB mindig is támogatta a **transzeurópai közlekedési hálózatokkal kapcsolatos programot**, és e program támogatását most ismét megerősíti. Ugyanakkor megjegyzi, hogy a kibővített Európában megnöttek az igények a közlekedési infrastruktúrák területén, és el kell gondolkodni arról, miként lehetne a már létező szakpolitikákat és azok végrehajtási eszközeit a küszöbön álló kihívásokhoz igazítani.

⁽¹⁹⁾ Lásd a COM(2010) 553 dokumentumot.

3.11.9 Ahhoz, hogy az **alternatív közlekedési módok** piaci részesedése nagyobb lehessen, jelentős infrastruktúra-beruházásra van szükség – egyébként a közúti közlekedés terén is. Az az elterjedt módszer, hogy magánbefektetésekhez vagy infrastruktúra-használati díjak kiszabásához folyamodnak, nem tekinthető univerzális megoldásnak. Az EGSZB, amint számos korábbi véleményében is kijelentette már, támogatja a közlekedési ágazat által jelentett költségek internalizálását. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a „szennyező fizet” elv értelmében a gazdasági eszközöknek tükrözniük kell azt a költséget, amit a közlekedés valójában a társadalomra terhel, hogy így a piaci magatartást fenntartható irányba befolyásolják. Ezzel összefüggésben az ezekből a többletdíjakból származó bevételeket a valódi fenntartható mobilitási politika megvalósítása érdekében a fenntartható közlekedés fejlesztésére és a teljes közlekedési rendszer optimalizálására kellene fordítani, azoktól a díjaktól is elkülönítve, amelyeket finanszírozási céllal, vagyis a „felhasználó fizet” elv értelmében vezettek be.

3.11.10 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja olyan **politika-csomagok** elfogadását, melyek a következőket tartalmazzák:

- energiahatékonysági intézkedések,
- a CO₂ megkötését és tárolását szolgáló biztonságos rendszerek (CCS),
- a megújuló energiaforrások versenyképes fejlesztése,
- az elektromos erőműveknek a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését célzó átalakítása,
- nagyteljesítményű kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés kiépítésére szolgáló intézkedések.

3.11.11 Az integrált európai energiapiac „eszközeivel” kapcsolatban az EGSZB elengedhetetlennek tartja, hogy késelelem nélkül egyetértésen alapuló **programot** dolgozzunk ki a **befektetésekkel** kapcsolatban a következő területeken:

- az intelligens hálózatok (*smart grid*) és az energiaszállítási hálózatok fejlesztése területén,
- a kapcsolódó programokat érintő kutatás és fejlesztés területén az energetikai fenntarthatóság ágazatai, a nanotudományok és nanotechnológiák, a hálózati makrorendszerek esetében alkalmazott informatika, illetve az otthoni mikrorendszerek esetében,
- az összetett rendszerek kezelésének és – az ipar, illetve az állami és magánszereplők számára – egy stabil viszonyítási keret biztosításának képessége,
- a társadalmi szereplőkkel, a fogyasztókkal és a közvéleménnyel folytatott strukturált és interaktív párbeszéd megerősítése,

3.11.12 Az EGSZB kéri a szomszédos országokban megvalósított, **energiadiverzifikációval kapcsolatos projektek** előtérbe helyezését; ilyen az EU – Kaszpi-tenger – Fekete-tenger energetikai folyosó és különösen a Nabucco gázvezeték, a cseppfolyósított földgáz-infrastruktúra, a villamosenergia-átviteli hálózatok összekapcsolása, az euro-mediterrán villamosenergia- és gázipari infrastruktúrák gyűrűk összekapcsolása, illetve az

európai érdekeltségű kőolaj-infrastruktúrával kapcsolatos új projektek, mint az Odessa-Gdansk, a Konstanca-Trieszt és a Nord Stream.

4. A munkanélküliség és a válság okozta társadalmi következmények megoldása

4.1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy **az új munkahelyek létrehozásának legfontosabb feltétele** a fenntartható és stabil gazdasági fejlődés. Az EGSZB üdvözlöi, hogy több intézmény és szervezet olyan javaslatokat tett a gazdasági válságból való kilábalásra, amelyek a fellendülés szociális dimenzióját is figyelembe veszik.

4.1.2 Az EGSZB szerint fontos olyan kezdeményezések kialakítása, amelyek a **legmagasabb foglalkoztatási potenciállal rendelkező ágazatok** fejlesztését segítik elő, mint például az alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaság („zöld munkahelyek”), az egészségügyi és szociális ágazat („ezüst munkahelyek”) és a digitális gazdaság.

4.1.3 A EGSZB az alábbi kiemelt fontosságú intézkedéseket emeli ki: az új – mindenekelőtt női – **vállalkozókban** rejlő lehetőségek kibontakoztatása, a **fiatalok foglalkoztatása** és a „Mozgásban az ifjúság” kiemelt célkitűzés támogatása.

4.1.4 Az EGSZB igen lényegesnek tartja a **vállalkozási kultúra** és a kezdeményezőkézség terjesztését egy olyan környezetben, amely a kollektív megállapodások és a nemzeti gyakorlatok tiszteletben tartása mellett támogatja a vállalkozókat, tisztában van a piaci kockázatokkal, és elismeri a humántőke értékét.

4.1.5 Az EGSZB mindenekelőtt kéri, hogy dolgozzanak ki egy ütemtervet, amelynek segítségével azonnal biztosítani lehetne **az új innovatív vállalkozások fejlesztéséhez és a már működő kkv-k támogatásához** szükséges feltételeket, hozzá lehetne járulni a válságból való kilábaláshoz szükséges új munkahelyek létrehozásához, és újra lehetne indítani a fenntartható növekedést. Ezeket az intézkedéseket európai, tagállami és regionális szinten kellene megtervezni, és mind a magánvállalkozásokra, mind a szociális gazdasághoz tartozó vállalkozásokra ki kell terjedniük. Az ütemterv mellett gondoskodni kell a munkanélküliek és a fiatalok képzéséről, hogy hozzáférhessen a létrejövő új álláshelyekhez.

4.1.6 A **zöld munkahelyek** támogatását – az EGSZB szívesebben használja a „fenntartható munkahelyek egy fenntartható gazdaság szolgálatában” fogalmát – az ETS modellje alapján, ösztönző és büntető intézkedések vegyítésével kell végezni, amelyek feltehetően biztosítanak a szükséges forrásokat, a már szinte kiürült állami kincstárak további megterhelése nélkül. A finanszírozásnak ez az eleme létfontosságú, és megköveteli az összes érintett fél közreműködését, hiszen sem az EU 2020 stratégia, sem pedig a támogatási programok nem lesznek működőképesek akkor, ha a tagállamok nem rendelkeznek költségvetési mozgástérrel. Azok a vállalatok, amelyek vállalják, hogy javítják a munkahelyek minőségét, és hogy fenntarthatóbb módon termelnek, segítséget és támogatást érdemelnek. Világos, szilárd jogi keret van szükségük, lehetőleg nemzetközileg egyeztetett szabályokkal. Az európai szabadalom problémájának gyors, megegyezésen alapuló megoldása vitathatatlanul a helyes irányba tett lépés lenne.

4.1.7 Amint a 2011. évi növekedési jelentésében az EGSZB rámutatott, a válság leküzdésében központi szerepe van a **megfelelő bérpolitikának**. Makrogazdasági szempontból a

bérművekedésnek az adott tagállam összességében vett gazdaságán belül a termelékenység növekedéséhez való igazítása és célzottsága biztosítja az egyensúlyt a kereslet megfelelő növekedése és az árak versenyképességének megőrzése között. A szociális partnereknek ezért arra kell törekedniük, hogy elkerüljék a „beggar-thy-neighbour” (azaz más kárára jól jární igyekvő) politika jegyében végrehajtott bérmegszorításokat, és hogy a bérpolitikát ehelyett a termelékenység alakulásához igazítsák. Emiatt az EGSZB kategorikusan elutasítja azt a 2012. évi növekedési jelentésről szóló európai bizottsági közleményben megfogalmazott javaslatot, amely szerint be kellene avatkozni a nemzeti bérszabályozási rendszerekbe, többek között „reformintézkedéseket” követelve meg a kollektív tárgyalások decentralizációja érdekében. A szociális partnerek autonómiáját és a kollektív tárgyalásra vonatkozó szabadságukat a jövőben semmi esetre sem szabad kétségbe vonni, amint azt az 1176/2011. számú rendelet (a „hatos csomag” része) is nagyon világosan kijelenti.

4.1.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy a vállalkozások különféle munkáltatási modelleket alkalmaznak. Ez **új foglalkoztatási formákhoz** vezet. Ezek közé tartozik a bizonytalan munka is, amelynél a munkavállalókat határozott idejű szerződéssel, alacsony bérért, gyenge szociális védelem mellett, jogvédelem nélkül foglalkoztatják. Nem minden ideiglenes munka bizonytalan, a magasan képzett szabadfoglalkozásúak kiválóan elboldogulnak a munkaerőpiacon a megbízások alapon végzett munkával. A határozott idejű szerződéssel végzett munka azonban lényegénél fogva bizonytalan, ha alacsony vagy semmilyen képzettséget nem igénylő termelő- vagy szolgáltatói munkáról van szó. A rugalmas biztonság csak akkor jelenthet megoldást a vállalkozások rugalmas munkaerő iránti igényére, ha sikerül eleget tenni annak a feltételnek, hogy a velejáró biztonság az állandó munkahely által nyújtott biztonsággal hasonló szintű.

4.2 A munkaerő-piaci kereslet és kínálat közötti strukturális egyenlőtlenségek

4.2.1 A problémák megoldásának egyik kulcsa az **oktatási intézmények, a szociális partnerek és a hatóságok közti** jó és hatékony **együttműködés**, konkrétan a jövőbeli készségigények előrejelzése és az ehhez kapcsolódóan szükséges általános oktatási és szakképzési intézkedések megtétele területén. Az EGSZB kérte a szakképzés színvonalának és hatékonyságának javítását, hogy ezáltal javuljon annak vonzereje és jelentősége. Az egyetemekre felvételt nyert fiatalok száma – mint az oktatási politika kialakítása során alkalmazott egyetlen mutató – ugyanakkor félrevezető, és semmit nem árul el arról, hogy a munkaerőpiacon milyen képességekre van szükség. Ki kell egyensúlyozni az oktatási és képzési rendszereket.

4.2.2 A demográfiai változások – a munkaképes népesség öregedése, a munkaerőpiacra lépő fiatalok számának csökkenése – és a termelési folyamatokat érintő gyors technológiai átalakulás következtében Európában a **képzett munkaerő** komoly hiánya fenyeget. Ezért égetően fontos, hogy mindenki hozzáférhessen a munkaerőpiachoz, és ott is maradjon, illetve hogy senkit se zárjanak ki. Az EGSZB kiemeli, hogy a munkavállalóknak lehetőséget kell kapniuk arra, hogy munkával töltött éveik alatt tartsanak kompetenciákat és szakmai képzettségüket, és új készségeket szerezzenek. Ennek segítségével a munkavállalók alkalmazkodni tudnak munkakörnyezetük változásaihoz, egyúttal eleget lehet tenni a képzett munkaerő iránti igénynek a munkaerőpiacon. Annak érdekében, hogy versenyben maradjon a világ többi régiójával, az EU egyik legfontosabb feladata, hogy az imént vázolt folyamatot megfelelően és hatékonyan megszervezze.

4.2.3 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a munkavállalók számára hozzáférést kell biztosítani elsősorban a **szakképzést kínáló programokhoz**. A vizsgálatokból az derül ki, hogy éppen azok a munkavállalók vesznek részt legtrikábban képzéseken, akiknek a legnagyobb szüksége lenne rájuk, ezért a különféle munkavállalói csoportokhoz más-más intézkedéseket kell rendelni.

4.2.4 A költségvetésből egy jelentős részt a **legalacsonyabban képzett munkavállalók** számára kellene elkülöníteni, mivel nekik van a legnagyobb szükségük kiegészítő képzésekre. Ennek megfelelően az egyes munkavállalók például képzési támogatásban részesülhetnek, amelynek mértéke fordítottan arányos végzettségük szintjével, így a legalacsonyabb végzettségű munkavállalóknak jutna a legtöbb pénz.

4.2.5 Az **idősebb munkavállalókat** illetően olyan személyzeti politikára van szükség, amely jobban figyelembe veszi az életkort. Miközben az EU számos tagállamában felemelik a nyugdíjkorhatárt, sok idős ember még a jelenlegi korhatár elérése előtt elveszíti helyét a munkaerőpiacon – például azért, mert nem tud lépést tartani a fejlődéssel. A célirányos, specifikus képzés elősegítheti e probléma megoldását.

4.2.6 Igen fontos, hogy a képzések és tanfolyamok **hatékonyak** legyenek. Különböző tagállamokban tapasztalatokat gyűjtöttek új, eredményesebb képzési módszerekkel, és ismételt felfedezik többek között a munkahelyen történő tanulás jelentőségét. Az EGSZB kiemelten fontosnak tartja az ilyen jellegű kezdeményezések továbbfejlesztését, és kéri, hogy az Európai Bizottság gondoskodjon az idevonatkozó bevált gyakorlati példák átadásáról, így ösztönözve ezt a folyamatot.

4.3 A foglalkoztatás támogatása, különös tekintettel a fiatalokra és a tartós munkanélküliekre

4.3.1 Az EGSZB megismétli, hogy **mérhető európai célokra** van szükség a **fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatban**: 1.) célkitűzés a fiatalok munkanélküliségének jelentős csökkentésére, valamint 2.) 4 hónapos maximális határidő a munkát vagy gyakornoki állást kereső fiatalok aktiválására. Nem sok eredményt hozott az, hogy tagállami szinten hagytuk a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatos speciális célok kidolgozását; csupán néhány ország határozott meg megfelelő célokat nemzeti reformprogramjában.

4.3.2 Az EGSZB örömmel veszi, hogy a „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezésbe **„Ifjúsági garancia”** javaslat formájában belevették azt a kérését, amelynek értelmében a tagállamoknak garantálniuk kell, hogy az iskolai tanulmányok befejezését követő négy hónapon belül valamennyi fiatal továbbtanuljon vagy aktív munkaerő-piaci intézkedésben vegyen részt.

4.3.3 Azoknak a tagállamoknak, amelyekben különösen súlyos a fiatalok munkaerő-piaci helyzete, és amelyeknek egyszersmind költségvetési megszorításokat is véghez kell vinniük, könnyebb hozzáférést kell biztosítani az „Ifjúsági garanciához” hasonló intézkedésekre előirányzott **uniós alapokból** származó forrásokhoz. Gyakorlatias és rugalmas eljárásokra és egyszerűsítésekre van szükség az eszközfelhasználás adminisztrációja terén, egészen odáig, hogy az ESZA-ból, illetve egyéb európai alapokból származó források elkülönítése révén akár ideiglenesen megszüntethetik a nemzeti társfinanszírozást.

4.3.4 Az EGSZB többször hangsúlyozta, mennyire fontos, hogy – a költségvetési prioritásoknak a gazdasági válság miatt valamennyi uniós tagállamban szükségessé vált újraértékelése ellenére is – továbbra is biztosítsák, illetve ahol szükséges, növeljék is a **fiatalok oktatására, szakképzésére és foglalkoztatására szolgáló** nemzeti és **európai forrásokat**. Ennek szellemében az EGSZB azt kéri, hogy 2014-től az új pénzügyi tervezés során biztosítsanak elegendő pénzeszközt a speciális ifjúsági kezdeményezésekhez.

4.3.5 Egyes országok megfelelő feltételek mellett a válság alatt jobb hozzáférést biztosítottak a **munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz** hátrányos helyzetű csoportok – így a fiatalok – számára. Ideiglenes, illetve a tervezett megszorítócsomagok keretében akár vissza is vonható intézkedésekről van azonban szó. Az EGSZB sürgeti, hogy átfogóan vizsgálják felül a fiatalok munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz való hozzáféréseinek feltételeit, és javítsák a munkát kereső, de mind ez ideig támogatásra nem jogosult személyek kilátásait. Szerencsés lenne emellett megfelelő célszámokat felvenni a nemzeti reformprogramokba. Ez jelentősen javítana a munkaerőpiacra való belépés előtt álló fiatalok bizonytalan helyzetén.

4.3.6 A 15–24 évesek korosztályában nemcsak munkanélküliből van kétszer annyi, mint a felnőttek körében, hanem **bizonytalan munkahelyekből** (egyes országokban ennek az aránya a 60%-ot is meghaladja), szabályozatlan képzési és gyakornoki helyekből (különösen a déli országokban), illetve a szakképesítés alatti szintű munkából is. Az EGSZB szerint a munkaerő-piaci integráció terén nem szerencsések a rövid távú és jövőképet nem nyújtó megoldások: a bizonytalan foglalkoztatás és bizonytalan munkaszerződések helyett olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek biztosítják, hogy a fiatalok számára ne a határozott idejű foglalkoztatás és az alacsony fizetést és szociális biztonságot nyújtó munkahelyek váljanak természetessé. A **gyakornoki képzéssel kapcsolatos európai bizottsági kezdeményezés** kapcsán az EGSZB támogatja egy olyan megfelelő európai minőségi keret bevezetését, melyhez való csatlakozásra a vállalatokat is ösztönözni kellene, hogy biztos szerződéssel szakmai gyakorlati lehetőségeket kínáljanak, különösen az alacsonyan képzett fiatalok számára. Meg kellene vizsgálni, hogy miként lehetne akár részlegesen is átvenni a gyakorlati oktatást, valamint az általános és szakképzést is magában foglaló és számos tagállamban már kedvező eredménnyel működő duális rendszert.

4.3.7 A válsághoz kapcsolódó, folytatódó stagnálás a munkaerő-piaci kereslet terén a tartós munkanélküliség növekedéséhez vezet, ami jelentős nehézségeket eredményez a munkaerő-piacra való bejutás terén, és következésképpen a munkavállalói szegénység növekedésével jár, a munkaerő-piaccal kapcsolatban nem lévő háztartásokban élő munkaképes korú vagy annál fiatalabb népesség arányában mérve. **Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok fordítsanak különös figyelmet olyan inkluzív, köztes munkaerőpiacok kialakítására, amelyek keretében közpénzből elegendő számú megfelelő munkahelyet hoznának létre** annak biztosítására, hogy a tartós munkanélküliek kapcsolatban maradjanak a munka világával, és fejlesszék ismereteiket. Ez gátat vet a szegénység növekedésének, amelyet a munkaerőpiaccal való kapcsolat elvesztése okoz, és a válság elmúltával az érintettek számára lehetővé teszi a nyílt munkaerőpiacra való zökkenőmentes visszatérést.

4.4 Szociális vállalkozó szellem

4.4.1 A szociális vállalkozások alapvető elemei az **európai szociális modellnek**. Számottevő értéktöbbletet hoznak létre a

társadalom számára, és elősegítik az Európa 2020 célkitűzések teljesülését azáltal, hogy innovatív megoldásokat fejlesztenek ki a lakosság igényeinek kielégítésére, fokozzák a társadalmi kohéziót és integrációt, munkahelyeket teremtenek és ösztönzik az aktív polgári szerepvállalást.

4.4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális vállalkozó szellem és vállalkozási tevékenység előmozdítása, különösen a jelenlegi nehéz gazdasági viszonyok között, egyaránt igényli majd növekedési **potenciáljának és szociális értéktöbbletének** kiaknázását. E potenciál felszabadításához átfogó politikai keretet kellene kidolgozni és megvalósítani, amely az érdekeltek széles skáláját vonja be a társadalom minden szektorából (civil szervezetek, magán- és közszféra) és valamennyi szintről (helyi, regionális, nemzeti és európai).

4.4.3 A tagállamoknak és az európai uniós intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a szociális vállalkozásokat – az egyéb vállalkozási formákkal egyenlő feltételekkel – bevonják a **vállalkozásokra irányuló állami politikai kezdeményezésekbe és programokba**, és hogy a szempontjaikat figyelembe vegyék ezek kialakításakor.

4.4.4 A szociális vállalkozások szempontjából kiemelt jelentőségű a **tőkéhez** és a testreszabott pénzügyi eszközökhöz **való jobb hozzájutás**. Az Európai Bizottságnak össze kellene gyűjtenie és közkinccsé kellene tennie a tagállamokban már létező bevált gyakorlatokat és olyan innovatív kezdeményezéseket, mint a hibrid tőke, vagy a köz- és a magántőke kombinációjának különböző formái, és biztosítania kellene, hogy a hatályos uniós jogszabályi keret ne gátolja új eszközök kifejlődését.

4.4.5 Kulcsfontosságú, hogy a **strukturális alapok következő programozási időszaka** kifejezetten tartalmazzon programokat a szociális vállalkozások elindítását és fejlesztését célzóan.

4.4.6 Az Európai Bizottságnak kezdeményeznie kellene, hogy szerte az EU-ban készítsék el a szociális vállalkozásra különösen megfelelő **közfinanszírozási megközelítések összehasonlítását**. Fel kellene mérnie a szociális szempontú pályázatok gyakoriságát és elő kellene segítenie azok terjedését. Foglalkoznia kellene továbbá a közbeszerzési jogszabályok végrehajtása terén tapasztalható „túlbugyoság” problémájával is. Az állami támogatási szabályok felülvizsgálatakor az Európai Bizottságnak fontolóra kellene vennie az általános érdekű szociális szolgáltatások teljes körű mentesítését, vagy pedig a kisleptéki közszolgáltatások és egyes szociális szolgáltatások mentesítését az értesítési kötelezettség alól az induló szociális vállalkozások számának növelése érdekében.

4.4.7 Különböző jogi formák és konkrét szociális küldetések alapján egyes tagállamokban léteznek **adókedvezmények**. Ezek felülvizsgálandók és megosztandók a megfelelő szabályok kidolgozásának előmozdítása céljából.

4.5 A kiszolgáltatott helyzetben lévők védelme

4.5.1 Amint arra az EGSZB a 2011-es éves növekedési jelentésről szóló véleményében már rámutatott, és amint az Európai Bizottság is nyíltan elismerte, a **szociális juttatások** produktív befektetésnek tekintendők, amelyből mindenki hasznot húz. A

dinamikus munkaerő-piaci politikákhoz kapcsolódó munkanélküli-ellátások a kompetenciafejlesztésnek, illetve a munkakereséssel és az átképzéssel kapcsolatos hatékony kezdeményezéseknek köszönhetően lehetővé teszik a gazdaság stabilizálását és a változáshoz való aktív alkalmazkodás előmozdítását. Továbbra is körültekintően kell eljárni a jogosultsági kritériumok szigorítását célzó intézkedések kapcsán. Fennáll annak a veszélye, hogy a kirekesztettek még bizonytalanabb helyzetbe kerülnek, ami jelentős akadályt képez a szakmai (újra)beilleszkedés terén. Ezeknek a kizorító jellegű politikáknak káros hatása lehet az, hogy az emberek a szociális védelem más szektorai – például a szociális támogatás vagy a munkaképzettségért járó segély – felé fordulnak, ami egyáltalán nem kívánatos.

4.5.2 Az EGSZB kiemeli, hogy a munkavállalóknak **jövedelmbiztonságra és szociális védelemre** van szükségük ahhoz, hogy gyorsan változó társadalmunkban optimálisan, tehát a jövőtől való félelem nélkül elláthassák feladataikat.

4.5.3 Az EGSZB arra kéri az uniós intézményeket, hogy nagyobb meggyőződéssel érvényesítsék az **európai szociális normákat**. A tetterő hiánya ezen a területen többek között oda vezetett, hogy egyre több a dolgozó szegény, növekszik az egyenlőtlenség, a polgárok egyre jobban félnek a jövőtől, ugyanakkor egyre kevésbé bíznak egymásban, a társadalmat szolgáló intézményekben és a kormányzatokban – nemcsak a nemzeti szintű kormányok, hanem az európai intézmények vonatkozásában is, ahogy ezt a számos tagállamban egyre komolyabb euroszkepticizmus is mutatja.

4.5.4 Az EGSZB szerint nem szabad, hogy a **megszorító intézkedések** tovább növeljék a szegénység kockázatát és még jobban elmélyítsék az elmúlt években már így is megnövekedett különbségeket. A válságból való kilábalást szolgáló valamennyi intézkedésnél ügyelni kell arra, hogy ezek ne akadályozzák a kereslet és a foglalkoztatás élénkítését, valamint a szociális méltánytalanságok enyhítését. A tagállamoknak arra is figyelniük kell, hogy a gazdasági válság és az államadósság felszámolására szolgáló intézkedések ne veszélyeztessék az állami munkaerő-piaci beruházásokat, illetve a (szak)képzést. Az EGSZB hatékony szociális hatáselemzéseket szorgalmaz, hogy fel lehessen mérni, miként érhető el az az uniós cél, hogy 2020-ig legalább 20 millió ember előtt megnyissák a szegénységből és a társadalmi kirekesztettségéből kivezető utat.

4.5.5 A megszorító intézkedések főként azokat érintik nagyon érzékenyen, akik különböző állami juttatásoktól függenek, így tehát a bizonytalan foglalkoztatási körülmények között dolgozókat, illetve egyéb, a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben levő csoportokat is. A munkanélküliség is általában azokat érinti a leginkább, akik nehezebben és csak korlátozottan jutnak támogatásokhoz. Ezért elégséges, hatékony és fenntartható szociális biztonsági hálókra van szükség, és kiemelt figyelmet kell szentelni a leginkább érintett és hátrányos helyzetben levő munkaerő-piaci csoportoknak.

5. A közigazgatás modernizációja

5.1.1 A közigazgatás modernizációja kapcsán az EGSZB szerint a jó kormányzás **többszintű kormányzást és regionális szinten a szervezett civil társadalom képviselőivel kialakított partnerségeket** jelent.

5.1.2 A „**többszintű kormányzás**” inkább az Európai Bizottság, a kormányok, illetve a regionális és helyi önkormányzatok közötti kapcsolatokról felépülő rugalmas struktúra, amely

adott helyzetekhez és tematikus megfontolásokhoz igazodva alakult ki, mintsem a kormányzási szintek közötti hatáskörök hierarchikus keretrendszere. A jó kormányzást a nyitott hozzáállás jellemezte kapcsolatokról és a szubszidiaritási elv kevésbé szigorú alkalmazása fémjelzi.

5.1.3 A **partnerség** a kollektív kötelezettségvállalás alapvető eszköze, ezenkívül hozzájárul a közkiadások és a politikák hatékonyságának növeléséhez. A „hatékony partnerség” új formái hasznosak lehetnek ebből a szempontból. Végigkísérhetnék az innovációs stratégiát az összes érdekelt fél – mind az állami, mind a magánpartnerek, beleértve a bankokat is – részvétele és együttműködése mellett, egyszerű, világos és hatékony szabályokkal, a projektek teljes időtartama során, meghatározva a határidőket, a felelősségi köröket és az esetleges szankciókat.

5.1.4 Az EGSZB kéri az uniós intézményeket, valamint a tagállamokat és a régiókat, hogy a „**Gondolkozz előbb kicsiben!**” alapelvét helyezték az európai, nemzeti és területi döntéshozatal középpontjába. Javasolja továbbá a tagállamoknak és a régióknak, hogy tegyék ezt az elvet kkv-szakpolitikáik, illetve gazdasági és iparpolitikáik alapjává. Végül úgy ítéli meg, hogy az SBA kötelezőbb érvényű formát kellene, hogy öltjön, különösen az európai uniós intézmények számára. Ennek kapcsán az EGSZB ellenzi az Európai Bizottság jelenlegi javaslatát a kkv-nek és a mikro vállalkozásoknak az uniós szabályozás alóli mentesítéséről.

5.1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a nemzeti **kkv-megbízottak** (SME Envoy) kinevezése minden bizonnyal hozzájárul ahhoz, hogy a tagállamok könnyebben hajtsák végre az SBA-t. Az EGSZB azt javasolja, hogy a régiók szintjén is nevezzenek ki kkv-megbízottakat.

5.1.6 A „**Cselekedj előbb kicsiben!**” („Act small first”) fázisba szintén el kell még eljutni. Az SBA nem fogja elérni a várt sikert a „többszereplős és többszintű partneri kormányzás” tényleges megteremtése nélkül. Biztosítani kell, hogy a gazdasági és szociális partnereket, valamint az összes reprezentatív állami és magánszereplőt a kezdetektől bevonják a politikai vitákba és a jogalkotási folyamatba. Az EGSZB ezért kéri, hogy a kkv-k különböző kategóriáit képviselő szervezetek minden szinten ténylegesen vegyenek részt a jogalkotási és döntéshozatali folyamatban.

5.1.7 Az EGSZB egyetért a Tanáccsal és az Európai Bizottsággal abban, hogy hatékony „többszintű kormányzás” és felelősségteljesebb irányítás lenne kívánatos **az uniós alapok kiosztásakor és az uniós politikák végrehajtásakor**. A kérdés nem az, hogy megvalósítsuk-e ezt, hanem az, hogy miként. Az alulról felfelé építkező kezdeményezések és a felső szinteken megszabott keretfeltételek összehangolására van szükség.

5.1.8 Az EGSZB különösen nagy örömmel fogadja azt a javaslatot, hogy a **polgárok és más érdekelt felek nagyobb mértékben vegyenek részt** a közösségi jogszabályok kidolgozásában, átültetésében és alkalmazásában – konkrétan a nyilvános konzultáció időtartamának meghosszabbítása, valamint a jogértési eljárások ésszerűsítése és hatékonyabbá tétele révén.

5.1.9 Az EGSZB üdvözlí az uniós közbeszerzési politika oly módon történő modernizálását, hogy az hatékonyabbá váljon

egy jobban működő, innovatívabb, környezetbarátabb és szociálisabb szemléletű egységes piacon. Az EGSZB a közbeszerzés kapcsán is hangsúlyozza az Európa 2020 stratégia innovációs, környezeti és szociális szempontjainak hatását és jelentőségét.

5.1.10 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a nyitottság és átláthatóság elve, valamint a hatékonyság, a jogbiztonság, a jó ár-érték arány, a verseny, a kkv-k és a szabadfoglalkozások piachoz való hozzáférése, az arányosság, a határokon átnyúló szerződések ösztönzése, a megkülönböztetés és a korrupció elkerülése, illetve a professzionalizmus szükségessége ma is éppen annyira érvényes, mint korábban.

5.1.11 Annak érdekében, hogy mindenki számára a legjobb eredményeket érjük el, csökkenteni kell a fölösleges bürokráciát. El kell kerülni a bonyolult jogszabályok létrehozását, illetve a tagállamok végrehajtási túlbuzgóságát.

5.1.12 Az EGSZB javasolja a tagállami bevált gyakorlatok és példák elemzését, majd pedig a piacok megnyitását célzó intézkedések bevezetését.

5.1.13 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság érdeklődést mutat a politikai, jogalkotási és adminisztratív **eljárások** megerősítése iránt annak biztosítása érdekében, hogy a közösségi joganyagot ésszerűbb, megfelelőbb módon alakítsák ki és alkalmazzák a teljes politikai ciklus során.

5.1.14 Az EGSZB szerint világosabban meg kell határozni az olyan szempontokat, mint az **előzetes hatásvizsgálatok** elvégzésének módja a végrehajtásukért felelős közösségi intézmények

által, a hatásvizsgálatok nyomon követéséért felelős testület jellege és összetétele, a használandó paraméterek, valamint a jobb átláthatóság biztosításának módjai és eszközei.

5.1.15 Az EGSZB üdvözli azt a kezdeményezést, hogy a közigazgatást ún. „**egyablakos ügyintézési pontok**” kialakítása révén korszerűsítsék. A határokon átnyúló ügyekben történő közigazgatási együttműködést is csak üdvözölni lehet. Ezt az együttműködést azonban azokra a politikai területekre is ki kellene terjesztetni, ahol a kötelezettségek betartása forog kockán.

5.1.16 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság nagyobb fokú adminisztratív együttműködés révén javítani kívánja az egységes piac irányítását, fejlesztve a belső információs rendszert (IMI).

5.1.17 A belső piaci információs rendszer (IMI) a nemzeti adminisztrációk közötti együttműködés legfőbb eszközét képezi, amelyben további jelentős potenciál rejtőzik az egységes piac felhasználói közötti közvetítés területén.

5.1.18 Az EGSZB úgy véli, hogy az IMI döntő szerepet tölthet be a belső piacon folyó adminisztratív együttműködés átalakításában és abban, hogy a belső piac alkalmazkodjék a polgárok, a vállalkozások és a civil szervezetek szükségleteihez és elvárásaihoz, valamint utal arra a szerepre, melyet ez utóbbiak játszhatnak a rendszer fejlődésében és megfelelő működésében a jövőben.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Zöld könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről – A digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai

(COM(2011) 427 végleges)

(2012/C 143/13)

Előadó: **Jacques LEMERCIER**

2011. július 13-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Zöld könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai

COM (2011) 427 final.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. február 1-jén elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 226 szavazattal, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet az Európai Bíróság joggyakorlatára, amely az internetes fájlcseréhez kötődő szerzői jog kapcsán egyfajta egyensúlyt követel meg számos alapvető jog között. ⁽¹⁾ A szerzői jog nem abszolút jog, és tiszteletben tartása nem kényszeríthető ki azzal, hogy az internetkapcsolat-szolgáltatók (ISP) általános szűrést folytatnak (lásd a „SABAM kontra Scarlet” ügyet). A digitális adathordozókra kivetett adó számos tagállamban nem alkalmazható olyan eszközökre, amelyeket audiovizuális művek digitális másolásán kívüli célokra használnak, így például a vállalatirányításra használt digitális merevlemezre (Padawan-ügy). Egyes túlzó nemzeti jogszabályokat – az Európai Unió Bírósága alakulóban levő joggyakorlatának tekintetbe vételével – felül kellene vizsgálni annak érdekében, hogy ne akadályozzák az audiovizuális művek online terjesztésének fejlődését.

1.2 Az ilyen művek piacának növekedését befolyásoló másik tényező a vonzó kereskedelmi modellek megfizethető áron történő bevezetése, ugyanis az ilyen ajánlatokat jóval olcsóbban lehet nyújtani, mint amibe a digitális audiovizuális tartalmakat hordozó CD-k és DVD-k forgalmazása kerül. Ennek a jelentős forgalmazási költség-megtakarításnak a fogyasztók javát kellene szolgálnia, és ezzel párhuzamosan megfelelő jövedelmet kellene garantálnia az alkotók számára ahhoz, hogy folytathassák művészi és irodalmi alkotó tevékenységeiket. A szerzői jogot is úgy kellene átalakítani, hogy az megfeleljen az általános érdeknek és a közérdek követelményeinek, például annak, hogy a fogyatékossgal élő személyek csatlakozási többletköltségek nélkül férhessenek hozzá a művekhez. Át kell még gondolni a kivételek és korlátozások kiterjesztésének lehetőségét a különösen hátrányos helyzetű közönségnek a közkönyvtárakhoz és a közösségi kulturális központokhoz való hozzáféréseinek támogatása érdekében, amint azt az EGSZB egy 2010. évi véleményében is javasolta. ⁽²⁾

1.3 Az internet a hálózati műsorkínálat egyik általános eszköze lett. Kötelező érvényű jogszabályokkal technikai és jogi jellegű követelményeket kellene meghatározni annak garانتálása érdekében, hogy a tartalomszolgáltatók tiszteletben tartsák a magánéletet, illetve hogy a hálózat semleges maradjon, nem képezve szűrés tárgyát általában, ⁽³⁾ vagy egy bíró által kifejezetten és névre szólóan kiadott engedély nélkül, amelynek feltétele, hogy elegendő bizonyító elem álljon rendelkezésre az illegális másolásra, és hogy a szerzői vagy kapcsolódó jogok tulajdonosa név szerinti feljelentést tegyen.

1.4 Ugyanebben a szellemben az EGSZB úgy véli, hogy az audiovizuális művek kezeléséért felelős intézmények és a könyvtárak nem kerülhetnek hátrányba a szerzői jogokat védő jogszabályok túlzott megerősítése miatt. Szerepük az, hogy a művészek és alkotók hosszú távú népszerűsítésének és védelmének kulturális céljával megőrizték és közvétegyék a műveket, illetve hogy minél szélesebb körben, különösen az általános és középiskolások, illetve egyetemisták részére elérhetővé tegyék az említett szellemi termékeket olyan általános érdekek okán, mint az Európa 2020 stratégia, a digitális menetrend és a kulturális stratégia sikere. ⁽⁴⁾ Az árva művekről szóló, az EGSZB által támogatott ⁽⁵⁾ irányelvtervezetnek is teljes mértékben hozzá kellene járulnia a kultúra népszerűsítését célzó európai és nemzeti szintű stratégiák sikeréhez.

1.5 A művek online terjesztésének határokon átnyúló piaca nem jelent komoly hozzáférési problémát a három fő nemzetközi forgalmazó számára, akik a piacok háromnegyede fölött gyakorolnak ellenőrzést és minden pénzügyi és technológiai eszközzel rendelkeznek ahhoz, hogy az európai és a világszintű közönség számára is elérhetővé tegyék kínálatukat.

⁽¹⁾ A közelmúltban tárgyalta Padawan- és SABAM-ügy.

⁽²⁾ HL C 228., 2009.9.22., 52. o.

⁽³⁾ „SEBAM kontra Scarlet” ügy.

⁽⁴⁾ COM (2007) 242 final.

⁽⁵⁾ HL C 376., 2011.12.22., 66. o.

1.5.1 Az EGSZB konkrétan azt kéri az Európai Bizottságtól, hogy tegyen pontosan meghatározott javaslatokat a nyelvek, valamint az irodalmi és filmművészeti alkotások sokfélesége által jellemzett Európa valódi kulturális és művészeti gazdagságát képviselő számtalan kkv számára, hogy lehetővé tegye aktív részvételüket az audiovizuális tartalmak online terjesztésének egységes piacán.

1.6 Az EGSZB felhívja a figyelmet a 2010. októberi KEA-Cema-tanulmány egyes ajánlásaira, így például azokra, amelyek a katalógusok közös használatáról, vagy a tartalmak európai közönség számára történő terjesztése érdekében egy egyablakos rendszer bevezetéséről szólnak. ⁽⁶⁾ A piaci fejlemények elemzése egyébiránt alapos és helytálló. A forgalmazási stratégiákat és az új üzleti modelleket úgy találták ki, hogy azok úgy támogassák a művek legális terjesztését, hogy eközben minden egyes forgalmazási szakaszban maximalizálják a bevételt, és a lehető legjobban érvényre juttassák a műveket. A kínálatot a klasszikus reklámeszközök mellett a közösségi média és a szóban terjedő reklám segítségével is hirdetik.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a szerzői jog globális és egységes európai kódexének az Európai Bizottság javaslata szerinti létrehozása irányelv formájában hozzájárulhat a tagállami jogszabályok harmonizációjának szükséges megerősítéséhez. A jelenleg a szerzői jog kapcsán létező számos uniós irányelv helyébe lépne, és rendszeres beszámolók készülnének a tagállamok általi eredményes végrehajtásáról. Ebben az európai szerzői jogi kódexbe be kellene építeni az Európa 2020 stratégiát is. ⁽⁷⁾

1.7.1 Egy ilyen kódex a valódi harmonizáció érdekében relativizálhatná a származási ország kérdését az alkalmazandó jogrend kapcsán. A filmművészeti alkotás tagállami finanszírozása esetén általában a kérdéses tagállamot kellene származási országnak tekinteni az alkalmazandó jogrend meghatározásakor. Az Európai Bizottságnak a követendő jogrendszer megválasztásakor meg kellene fontolnia az „európai eredet” alkalmazásának a lehetőségét. ⁽⁸⁾

1.7.2 Lehetővé kellene tenni annak elkerülését is, hogy a művek valódi szerzője (vagy szerzői) jogainak a gyártókra/forgalmazókra történő átruházásáról szóló szerződésekben tisztességtelen feltételeket állítsanak. Gyakran ugyanis megessik, hogy a szerző az összes jelen- és jövőbeli technológia vonatkozásában átruházza jogait a forgalmazóra anélkül, hogy záradékban rögzítenék részesedését az új terjesztési eszközök és hordozók (Blue-Ray, IPTV ⁽⁹⁾ stb.) használatából adódó jövőbeli bevételekből.

1.7.3 A tartalmak nem tekinthetők árunak. Ezt nem szabad elfelejteni az online forgalmazás vizsgálata során, amely „értelmet” közvetítő kulturális szolgáltatást képvisel.

⁽⁶⁾ „Multi-Territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union” [Az audiovizuális művek több területre vonatkozó felhasználási engedélyezése az Európai Unióban] – független tanulmány az Európai Bizottság Információs Társadalmi és Médiaügyi Főigazgatósága számára, 2010. október. Lásd még a kreatív online tartalom belső piaci helyzetéről szóló közleményt is (COM(2007) 836 final).

⁽⁷⁾ HL C 68., 2012.3.6., 28. o.

⁽⁸⁾ 28. rendszer, amelyet az EGSZB az európai szerződések jog kapcsán már javasolt. HL C 21., 2011.1.21., 26. o.

⁽⁹⁾ Internetes televízió.

1.7.4 Az EGSZB ismételten aláhúzza, hogy lehetővé kell tenni a szélessávú kapcsolatokhoz való hozzáférést annak érdekében, hogy az internethasználók az audiovizuális műveket jó minőségben és megfelelő sebességben vehessék kábeltelevízió, IPTV és VOD ⁽¹⁰⁾ segítségével.

1.8 Meg kell vizsgálni az audiovizuális művekkel kapcsolatos tulajdonjogokra vonatkozó adatokat kezelő rendszerek ⁽¹¹⁾ létrehozásának lehetőségét, és ennek során az Európai Bizottság illetékes részlegeinek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk az ágazatban működő kkv-k sajátosságaira és szükségleteire. Ugyanez igaz a több területre vonatkozó, az európai piacon egyetlen jogcím alá tartozó felhasználási engedélyek létrehozásának problematikájára. A kisméretű európai gyártókat ösztönözni és támogatni kellene, ⁽¹²⁾ hogy katalógusukat egy olyan azonosítási rendszerben tegyék európaivá, amely tartalmaz egy (önkéntes) fejezetet a szerzői és szomszédos jogok tulajdonosaira vonatkozó adatokról, amelyek egy több területre vonatkozó címben kerülnek rögzítésre.

1.9 A jogszerezési rendszernek garantálnia kellene, hogy a jogtulajdonosoknak járó jövedelemrész átlátható és méltányos módon kerüljön felosztásra. ⁽¹³⁾ A beszédési szervezetek általi kezelést mindenképpen éves szintű, független, valamint a szerzők és a nyilvánosság számára hozzáférhető ellenőrzéseknek kell alávetni annak érdekében, hogy tevékenységük és a kulturális fejlődéshez való hozzájárulásuk demokratikus kontroll tárgyát képezzék. ⁽¹⁴⁾

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a zöld könyv kapcsán az érdekeltektől kapott válaszok alapján az Európai Bizottságnak tervbe kellene vennie, hogy egy 2012 első félévében tartandó konferenciát követően – amelyen az érdekeltek (köztük a közintézmények), ⁽¹⁵⁾ hatáskörénél fogva az EGSZB, valamint a fogyasztókat, szerzőket és forgalmazókat európai szinten képviselő szakszervezetek és szövetségek vennének részt – 2012 második félévétől kezdődően összeállítson egy fehér könyvet, amelyben konkrét javaslatokat tesz az elképzelhető lépésekről annak érdekében, hogy a nyelvi korlátok ellenére létrejöjjön az audiovizuális művek egységes európai piaca. Az EGSZB tudatában van azoknak a jogi és technikai nehézségeknek, amelyekkel meg kell küzdeni e fontos téma előre vitele érdekében, azonban nem tartja azokat áthághatatlannak.

⁽¹⁰⁾ Video on demand (videofilm-lekérés).

⁽¹¹⁾ A gyártók már foglalkoznak egy a művek nemzetközi azonosítószám-rendszerének (ISAN – nemzetközi szabványos azonosítószám) a létrehozásával. Az ISAN azonban nem tartalmaz tulajdonjogi információt, és a részvétel önkéntes. Egyes nagyobb egyesült államokbeli stúdiók hasonló rendszeren dolgoznak (EIDR, Entertainment Identifier Registry): <http://eidr.org/how-eidr-works/>. Ez az azonosítási rendszer tartalmaz egy kódszámot, és alkalmazásprogramozási felületet (API) nyújt a fejlesztők számára, de semmilyen módon nem tesz említést a művekkel kapcsolatos tulajdonjogról.

⁽¹²⁾ Például a 2013-ig szóló MEDIA programon keresztül, amelyet azután új támogatási program válthatna fel.

⁽¹³⁾ HL C 68., 2012.3.6., 28. o.

⁽¹⁴⁾ Ugyanott.

⁽¹⁵⁾ Filmek finanszírozásával foglalkozó nemzeti intézmények, könyvtárak és kulturális központok.

2. Az európai bizottsági közlemény lényegi tartalma

2.1 A dokumentum közvetlenül kapcsolódik az Európa 2020 stratégiához, illetve következik az Európai Bizottság „A szellemi tulajdon-jogok egységes piaca” című közleményéből (a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó stratégiából).⁽¹⁶⁾

2.2 A kulturális ágazat nagy jelentőséggel bír, hiszen az Európai Unióban hatmillió főt foglalkoztat, és évi 500 milliárd eurónyi értéket állít elő, ami az uniós GDP 3%-át teszi ki. A technológiai fejlődés hatására az audiovizuális művek terjesztése alapvető és forradalmi változásokon megy keresztül. A digitális technológiák, a szélessávú és a szupergyors internet, a „felhő-alapú” számítástechnika, illetve az audiovizuális művek személyi számítógépen és mobiltelefonokon való vételének lehetősége alapjaiban változtatják meg a hagyományos terjesztési hálózatokat.

2.3 A zöld könyv számos megközelítést felsorol, de egyértelműen egy határokon átnyúló és páneurópai engedélyezésre alapuló egységes modellt támogat a szerzői jogok kezelése kapcsán.

2.4 Az Európai Bizottság szerint egyszerűsíteni kell az audiovizuális műveknek (pl. filmeknek) az eredeti közvetítés területén kívüli online továbbításával kapcsolatos jogok megszerzését. Ugyanez érvényes a lekérhető műsorok sugárzására is, amihez az eredeti közvetítéshez megszerzett jogoktól eltérő jogokat kell megszerezni.

2.5 A zöld könyv rögzíti, hogy egy műsorszám egyidejű továbbításához meg kell szerezni a jogtulajdonos külön engedélyét.

2.6 A más tagállamokból történő egyidejű továbbközvetítés kapcsán a műholdas műsorsugárzásról és a vezetékes továbbközvetítésről szóló irányelv⁽¹⁷⁾ előírja, hogy a jogokat közös jogkezelő szervezetnek kell kezelnie. Ezek a jogok kiegészítik a műsorszolgáltatók által közvetlenül engedélyezett jogokat.

2.7 A vezetékes továbbközvetítés kapcsán az Európai Bizottság rámutat, hogy a jogképviseleti szervezetek nem mind rendelkeznek jog szerinti felhatalmazással a jogok engedélyezésére.

2.8 Végezetül pedig a DSL- (digitális előfizetői vonal) és az IPTV- (videojel továbbítása a telefonhálózaton) szolgáltatók, valamint a DTT (digitális földfelszíni televíziós műsorszórás) és az új digitális platformok üzemeltetői néhány éve szintén nyújtanak a műsorok továbbközvetítését végző szolgáltatásokat, ami még nehezebbé teszi az érvényben levő jogszabályok betartását.

2.9 Gazdasági szempontból el kell mondani, hogy az EU-ban 2009-ben közel 1 200 film készült, amelyek az uniós mozilátogatók alig 25%-át vonzották, szemben az amerikai filmekkel, amelyekre 68% volt kíváncsi. Az amerikai piacból az EU eközben csupán 7%-kal részesedik. Az EU-ban egy film népsze-

rűsítése érdekében a gyártók és forgalmazók időben elhúzzák filmjeik megjelentetését. A filmet általában mozikban vetítik, azután videohordozókon, később pedig lekérhető módon jelennek meg, majd fizetős, végül ingyenes csatornákon láthatóak. Az előállító országon kívül lekérhető videókkal kapcsolatos szolgáltatások fejlődése megsokszorozza a partnerek, és így a szerződések számát.

Az eljárások számának csökkentése érdekében az Európai Bizottság a művek közös kezelését és a közös engedélyezés egy lépésben történő megvalósítását javasolja.

2.10 A zöld könyv másik része a szerzők díjazásáról szól

Ezt a legtöbb uniós tagállamban a gyártók folyósítják a szerzőknek, az audiovizuális mű létrehozásában való közreműködésükért fizetett átalány formájában. Ezekben az államokban a szerzők tehát nem kapnak rendszeres kiegészítő díjazást műveik online terjesztésekor. Egyes tagállamokban a szerzőket képviselő közös jogkezelő szervezetek felhasználási alkalmankénti díjat szednek be. Máshol a végső forgalmazó felelős ezeknek a juttatásoknak a kifizetéséért.

2.11 Az előadók díjazása

Napjainkban ez alapvetően szerződéses alapon és átalányfizetés formájában valósul meg, hasonlóan a szerzők díjazásához. Az Európai Bizottság egy méltányosabb rendszer bevezetését javasolja, amelyben ezt a jogot a közös jogkezelő szervezetek kezelnék. A zöld könyv jelzi azonban, hogy az új jogok gazdasági és így jogi bizonytalanságot eredményeznének a gyártók számára, és fékeznek a művek online terjesztését.

3. Általános megjegyzések

3.1 A zöld könyvvel a nemzeti szintű jogszabályok közelítése révén az Európai Bizottság folytatja az európai egységes piac kialakítását.

Az érintett ágazat a kultúrához és digitális forgalmazási csatornához kapcsolódik. Egy igen különleges és érzékeny területről van szó, hiszen egy ország történelmét, nyelvét, hagyományait és törekvéseit közvetíti. Nem kezelhetjük úgy, mint egy klaszikus gazdasági ágazatot, de úgy sem, mintha hagyományos általános gazdasági érdekű szektor lenne. Úgy tűnhet, hogy az Európai Bizottság által a zöld könyvben alkalmazott megközelítés túlságosan a fogyasztóra koncentrál. A különböző mechanizmusok elemzése azonban alapos és közel teljes körű.

3.2 A szöveg, amely egyébként igen tömény, számos, erősen eltérő témával foglalkozik, miközben az Európai Bizottság által kitűzött alapvető cél az ágazat egységes piacának létrehozása.

3.3 Az audiovizuális művek terjesztésének helyzete és az ahhoz kapcsolódó jogok kapcsán az Európai Bizottság számos megállapításra támaszkodik

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 final.

⁽¹⁷⁾ 93/83/EGK irányelv (HL L 248., 1993.10.6., 15. o.).

Az első az, hogy a jelenlegi rendszer nem működik, összetett és költséges a végső felhasználó számára. A második szerint pedig a nemzeti gyártások összefogása fokozhatja az ágazat egészének gazdasági életképességét. A nagy internetkapcsolat- vagy iTunes-szolgáltatóktól független videofilm-lekérés nehézségekbe ütközik a művekkel kapcsolatos kizárólagos területi vagy európai jogok megszerzése kapcsán, mivel a művekhez kapcsolódó jogokat gyakran a gyártók birtokolják, akik más módokon (többek között DVD-k értékesítésével) igyekeznek maximalizálni bevételeiket.

3.4 Az engedélyek központosított kezelése felé (az eszközök és az információforrások összefogása az ágazat fejlesztése érdekében)

A zöld könyv tehát a több területre kiterjedő szolgáltatások szerzői jogainak online forgalmazását javasolja, és támogatja a több területre érvényes engedélyezés egységes modelljének kialakítását.

Az EGSZB úgy véli, hogy ez megoldás lehet egy-egy nyelvterület számára.

3.5 A terjesztési csatornák sokasága, az interaktív vevőkészülékek nagy száma és az ügyfelek mobilitása erőteljes nyomást gyakorol a terjesztési hálózatok gazdasági modelljeire.

3.6 A felhatalmazások és engedélyek megadása napjainkban alapvetően nemzeti szinten történik, és a művek gyártói és online forgalmazói közötti szerződésekről szóló tárgyaláson alapul. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elismeri, hogy az Európai Bizottság által javasolt rendszer tagadhatatlan előnyökkel jár, különösen a gyártók által szolgáltatott adatokhoz való hozzáférés gyorsasága és egyszerűsége terén. Ez további eszköz lehet az egyébként helyi szinten megmaradó nemzeti művek terjesztésének előmozdítására.

3.7 Meg kell azonban jegyezni, hogy a műholdas műsorszórásról szóló irányelv tizenöt évvel ezelőtti bevezetése nem eredményezte páneurópai műholdas műsorszolgáltatások megjelenését.

3.8 A művek európai szintű nyilvántartásának létrehozása, amely nehezen felmérhető kockázatokat rejt

Az EGSZB úgy véli, hogy ennek az adatbázisnak tisztán tájékoztatási célokat kell szolgálnia.

Különösen fontos, hogy a nyilvántartásba vétel nem lehet feltétele a szerzői jogok védelmének.

3.9 Ennek az európai struktúrának meglenne az az előnye, hogy az európai gyártókat és terjesztőket összefogná annak érdekében, hogy felvegyék a harcot az Európában szerveződő hollywoodi „nagyhatalmakkal”.

Érdekes egyébként megjegyezni, hogy éppen a nagy amerikai filmstúdiók (Warner Brothers, Disney stb.) igyekeznek kialakítani az audiovizuális művek azonosító számainak nemzetközi rendszerét (Entertainment Identifier Registry).

3.10 A francia gyártók hasonlóképpen az ISAN (International Standard Audiovisual Number; nemzetközi szabványosított azonosító szám) kialakításán dolgoznak 2004 óta. Az európai és amerikai filmek előállításával kapcsolatos, fent említett adatok aggodalomra adnak okot. Ne felejtjük el, hogy a jelenlegi rendszerben az amerikai gyártású filmekre megy be az európai mozilátogatók 75%-a. Alapvető tehát, hogy miként irányítanak egy ilyen rendszert.

3.11 Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a gyártók azok, akik a terjesztőkkel folytatott kereskedelmi tárgyalásaik során szerződéses módon és átalányösszegben meghatározzák a szerzőknek és a jogtulajdonosoknak fizetendő jogdíjakat, illetve ők garantálják a kifizetést is. A jogtulajdonosok díjazásának problémáját részben megoldhatná a központosított kezelés. Az a csábító elképzelés azonban, hogy olyan díjazási folyamatot vezessünk be, amely a közönség több éven keresztül mért nagyságára alapul, problematikusnak tűnik.

3.12 A filmek gyártói és forgalmazói, valamint a közreműködők érdekei között valódi ellentét feszül. A gyártók a maguk részéről először a mozikban szeretnék vetíteni a filmet, hogy a lehető legjobb reklámot biztosítsák a műnek; a forgalmazók azonban gyorsabban elérhetővé kívánják tenni a filmet, hogy megjelentethessék videohordozón, fizetős csatornákon és lekérhető formában.

3.13 Az EGSZB szerint az IPTV, az ADSL és a digitális platformok súlyának növekedésére tekintettel tárgyalást kell folytatni az említett időszakaszok szabályozása érdekében. A kizárólagossági megállapodás hatálya alá már nem eső régebbi művek kapcsán komolyan megfontolandó lenne a művek egy a jogtulajdonosok adatbázisához kapcsolódó azonosítási és számbavételi rendszerének a kialakítása.

3.14 Az Európai Bizottság tehát a művek közös kezelésére (egy adatbázisra) épít az ágazat ösztönzése érdekében. **Képes lesz-e az EU szembeszállni az amerikai multinacionális vállalatok erejével? A jelenlegi nemzeti szintű rendszerek hirtelen feladásának kockázata valódi.**

3.15 Az EGSZB szerint komoly elemzéseket kellene végezni a jelenlegi nemzeti szintű rendszerek bármiféle meggyengítése vagy megszüntetése előtt. Amint korábban említettük, az amerikai vállalatok érdekvédelmét ellátó lobbik hatékonyan működnek, és nyilvánvalóan nyomást gyakorolnak ennek az igen jövedelmező ágazatnak a liberalizációja érdekében.

3.16 Az Európai Bizottság ezen a projekten keresztül kívánja fejleszteni és szabályozni az uniós művek forgalmát. Az Európai Bizottságtól származó műszaki és szabályozási jelzések tehát fontosak, ugyanis felgyorsíthatják a mások által már megindított liberalizációs folyamatot.

3.17 Az EGSZB feltétel nélkül támogatja az Európai Bizottság minden olyan intézkedését, amelynek célja, hogy megkönnyítse a polgárok hozzáférését az online művekhez. Ezt a hozzáférést az EU teljes területén és megfizethető áron lehetővé kell tenni. Ennek köszönhetően ugyanis jobban megismerhető lenne a tagállamok kultúrája, és megkönnyítené a fiatal európai polgárok oktatását is. Az EGSZB egyébként úgy véli, hogy a „verziózás” (versioning) bizonyos formái – például az eredetileg reklámszünetek nélkül létrehozott művek megszakítása hirdetésekkel – akadályozhatják az online terjesztés kulturális célkitűzéseit, még akkor is, ha ezek az alacsonyabb minőségi színvonalat képviselő változatok lehetővé teszik az így megcsonkított művek olcsóbban vagy ingyenesen történő forgalmazását. Ezt a megfontolást be lehetne építeni egy önkéntes minőségi kódexbe, amely az eredeti művek legmagasabb szintű tiszteletben tartása mellett elkötelezett, interneten, kábelén vagy földfelszíni frekvenciákon történő online forgalmazással foglalkozóknak szólna.

3.18 Az EGSZB egyik, az Európai Bizottság „A szellemi tulajdon-jogok egységes piaca” című közleményéről szóló véleménye⁽¹⁸⁾ emlékeztet az egyes nemzeti modellek különbözőségére és a kulturális ágazatban a szerzői jogok kezelésével kapcsolatos megközelítések ellentmondásosságára. **Éppen ezért, és tudatában annak, hogy a vita még nem zárult le, az EGSZB úgy véli, hogy az első lépés az európai kódex elveinek meghatározása lenne.** Az első szakaszban ennek az egyes országok kulturális sajátosságainak tiszteletben tartásán alapuló kódexnek arra kellene korlátozódnia, hogy egyszerű, de szükséges elveket határozzon meg, amelyeket minden országnak be kell tartania az engedélyek kiadásakor.

3.19 Az EGSZB úgy véli, hogy nem kívánatos a származási ország jogának kiterjesztése, hiszen a szolgáltató letelepedési országának megválasztásával megkerülheti ezt az egyébként helyes elvet. Az Európai Bizottság egyszerre tett lépéseket és indított konzultációkat annak érdekében, hogy a hálózatzüzemeltetők olyan új hálózatokba ruházzanak be, amelyek képesek ezt a forgalmat jó minőségben és megfizethető áron lebonyolítani.

3.20 A vizsgált zöld könyvben az Európai Bizottság megerősíti, hogy a közös jogkezelés serkenteni fogja a digitális hálózatok növekedését. Meg kellene még bizonyosodni arról, hogy a hálózatkezelők pénzügyileg képesek modernizálni és fokozni műsorszórási kapacitásaikat. Ezért jelent komoly támogatást az EGSZB „Nyílt internet és hálózatszemlegesség” című véleménye⁽¹⁹⁾ a zöld könyvben említett egyes tételekhez.

3.21 A más tagállamokból történő egyidejű továbbközvetítés kapcsán a műholdas műsorsugárzásról és a vezetékes továbbközvetítésről szóló irányelv előírja, hogy a jogokat közös jogkezelő szervezetnek kell kezelnie. Ezek a jogok kiegészítik a műsorszolgáltatók által közvetlenül engedélyezett jogokat. Ez a kettős eljárás nehézkesnek tűnhet, azonban szükséges ahhoz, hogy elkerüljük a műsor közbeni (más műsorok által már használt médiumok igénybevétele miatti) megszakításokat.

3.22 Az Európai Bizottság úgy véli, hogy a nemzeti szintű finanszírozás elengedhetetlen az audiovizuális ágazat számára, és támogatja a művek több területen történő forgalmazásának ösztönzése érdekében létrehozott MEDIA programot. Az EGSZB egyetért ezzel a kijelentéssel, de megállapítja, hogy e támogatások száma csökken, az egyes filmek finanszírozásába befektetők pedig erőteljesen koncentrálódnak.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ HL C 68., 2012.3.6., 28. o.

⁽¹⁹⁾ HL C 24., 2012.1.28., 139. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzügyi eszközök piacairól és a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló (EMIR) rendelet módosításáról

(COM(2011) 652 végleges – 2011/0296 (COD))

(2012/C 143/14)

Főelőadó: **Edgardo Maria IOZIA**

2011. november 25-én a Tanács, 2011. november 15-án pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzügyi eszközök piacairól és a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló [EMIR] rendelet módosításáról

COM(2011) 652 final – 2011/0296 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2011. október 25-án megbízta az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Edgardo Maria IOZIA személyében, továbbá 99 szavazattal, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság rendeletjavaslatát, és reméli, hogy hamarosan elfogadják, mivel ez hatékonyabbá tenné a betétesek védelmét, továbbá azt szeretné, ha a benne foglalt elvek az összes pénzügyi eszközre vonatkoznának ⁽¹⁾.

1.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a rendeletjavaslat célja a következő:

- az ügyletek átláthatóságának és a tranzakciós adatok illetékes hatóságok számára történő közzétételének javítása,
- a szervezett helyszínek kötelezővé tétele a származtatott termékek kereskedésében; annak megkönnyítése,
- hogy elháruljanak az akadályok az elszámolási lehetőségekhez való diszkriminációmentes hozzáférés útjából,
- a pénzügyi eszközökkel és a származtatott termékekben felvett pozíciókkal kapcsolatos felügyelet fokozása,
- a harmadik országbeli, az EU-ban fiókteleppel nem rendelkező vállalkozások által nyújtott pénzügyi szolgáltatások ellenőrzése,
- az automatikus és algoritmusos kereskedés hatásának ellenőrzése és mérséklése.

1.3 A rendeletjavaslat növeli a piac átláthatóságát, és intézkedéseket tartalmaz a töredezettség mérséklésére. A szabályok

egységes alkalmazásával elkerülhető a szabályozási arbitrázs – a pénzügyi piacokon igen jelentős – kockázata, és a végfelhasználók arra az előnyre is számíthatnak, hogy várhatóan (legálábbis elméletben) csökkennek az ügyletek költségei.

1.4 Jogalkotási javaslataiban az Európai Bizottságnak ki kellene emelnie, hogy a szabályok milyen előnyökkel járnak a különféle érintettek – a pénzügyi szolgáltatások egyéni felhasználói, a kis- és középvállalkozások, a piaci szereplők és a közigazgatás – számára.

1.5 Egy általános jellegű aspektus, amelyet az Európai Bizottságnak határozottan támogatnia kellene, a pénzügyi oktatás programja. Egy saját kezdeményezésű véleményében ⁽²⁾ az EGSZB a közelmúltban ismét felvetette ezt a kérdést.

1.6 Bár az új rendeletből származó költségek nem tűnnek túlságosan számottevőnek, az EGSZB kételyeinek ad hangot a pénzügyi rendszer makrogazdasági költségeire gyakorolt esetleges hatással kapcsolatban, amelyet a hatásvizsgálat szemmel láthatóan nem vett megfelelően tekintetbe. Az EGSZB ezzel kapcsolatban már a múltban is, több alkalommal kérte, hogy készítsenek „részletes tanulmányt a kumulatív szabályozási kezdeményezésekről a pénzügyi rendszer és a tőkepiac tekintetében szükséges intézkedésekre vonatkozóan. Stabil és hatékony rendszer segítségével kell pénzügyi stabilitást és likviditást elérni a reálgazdaság számára” ⁽³⁾. Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az Európai Bizottság elhatározta egy ilyen tanulmány elkészítését, amely nélkülözhetetlen az összes szabályozási intézkedés teljes hatásának megértéséhez, és reméli, hogy nemsokára közzétételre kerül.

⁽¹⁾ HL C 54., 2011.2.19., 44. o.

⁽²⁾ HL C 318., 24. o., 2011.10.29.

⁽³⁾ HL C 107., 2011.4.6., 21. o.

1.7 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy problematikus a rendelet felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat tárgyaló 40. cikke és az EUMSZ 290. cikke közötti összhang. A felhatalmazáson alapuló jogi aktusok száma, tartalma és rendelkezései nincsenek összhangban a Szerződés rendelkezéseivel, és túlságosan sok, a rendelet felépítéséhez alapvető fontosságú témát kiemelnek a rendes jogalkotási folyamat köréből. Az EGSZB azt javasolja, hogy alaposan vizsgálják meg, hogyan lehet a 40. cikket teljesen összhangba hozni az EUMSZ rendelkezéseivel.

2. A rendeletjavaslat

2.1 Az elmúlt években a pénzügyi piacok mély átalakuláson mentek át. Új termékek és kereskedési helyszínek jelentek meg, és az olyan technológiai innovációk, mint a nagy frekvenciájú kereskedés forradalmasították a pénzügyi világot.

2.2 A javaslatok arra irányulnak, hogy hatékonyabbá, rugalmasabbá és átláthatóbbá tegyék a piacokat, és erősítsék a befektetők védelmét. Az új szabályozási keret növeli a szabályozók felügyeleti hatáskörét, és világos működési szabályokat állapít meg az összes kereskedelmi tevékenység számára.

2.3 A javaslat legfontosabb elemei

2.3.1 Szilárdabb és hatékonyabb piaci struktúrák: a multilaterális kereskedési rendszerekre és a szabályozott piacokra már kiterjedt a MiFID, de a jelenlegi felülvizsgált változat egy új típusú kereskedési helyszínre, a szervezett kereskedési rendszerekre (OTF-ek) is kiterjeszti alkalmazási körét. Ezek nem szabályozott platformok, amelyek szerepe egyre nő. Például a szabványosított származtatott szerződésekkal történő kereskedés egyre gyakrabban ezeken a platformokon történik. Az új javaslat igyekszik megszüntetni ezt a hiányosságot. Az új MiFID továbbra is lehetővé teszi a különféle kereskedési modellek létezését, de garantálni fogja, hogy az összes kereskedési helyszín ugyanazon átláthatósági szabályok alapján működjön, és korlátozza az összeférhetetlenség kockázatát.

2.3.2 A technológiai innovációk figyelembevétele: az új MiFID új garanciákat vezet be az algoritmos és nagy frekvenciájú kereskedési tevékenységekre vonatkozóan, amelyek sokkal gyorsabbá tették az ügyletek lebonyolítását, és rendszerszintű kockázatokkal járhatnak.

2.3.3 E garanciák közé tartozik az, hogy mindazok a vállalkozások, amelyek algoritmos kereskedést folytatnak, megfelelő szabályozás alá kerülnek, megfelelő likviditási szintet kell biztosítaniuk, és olyan szabályok kerülnek bevezetésre, amelyek megakadályozzák, hogy a piacokról való kilépésekkel és a piacokra való belépésekkel a vállalkozások fokozzák az árak ingadozását. Végül a javaslatok javítják a versenyfeltételeket olyan lényeges kereskedés utáni szolgáltatások esetében, mint az elszámolás, annak elkerülése érdekében, hogy torzuljon a kereskedési helyszínek közötti verseny.

2.4 Az átláthatóság növelése: a szervezett kereskedési rendszerek kategóriájának bevezetése növeli a tőkepiacokon történő kereskedési tevékenységek – beleértve a *dark pool*-okat (nyilvános platformokon nem hozzáférhető volumenek vagy likviditás) –

átláthatóságát. Mentességeket csak pontosan meghatározott feltételek esetén biztosítanak. A javaslat ezenkívül új átláthatósági rendszert vezet be azokra a piacokra, amelyek nem részvényekkel (hanem kötvényekkel, strukturált és származtatott pénzügyi termékekkel) kereskednek. Ezenkívül azon új követelményeknek köszönhetően, amelyek az összes piaci adat egyetlen helyről történő összegyűjtésére vonatkoznak, a befektetők teljes képet kapnak az EU-ban folyó összes kereskedési tevékenységről, és így tájékozottabb döntéseket tudnak hozni.

2.5 A felügyeleti jogkörök megerősítése és az árualapú származtatott ügyletek szigorúbb kerete: a javaslatok megerősítik a szabályozó hatóságok szerepét és hatáskörét. Az európai értékpapír-piaci felügyeleti hatósággal (ESMA) összehangolva és pontosan meghatározott körülmények között, a felügyeleti hatóságok tilalmat vezethetnek be bizonyos termékekre, szolgáltatásokra vagy eljárásokra vonatkozóan, amelyek fenyegethetik a befektetők védelmét, a pénzügyi stabilitást és a piacok szabályos működését.

2.6 A befektetők védelmének javítása: a jelenleg hatályos szabályok összességét továbbfejlesztve, az új MiFID szigorúbb követelményeket állapít meg a portfóliókezelésre, a befektetési tanácsadásra és az olyan összetett pénzügyi termékek kínálatára vonatkozóan, amilyenek a strukturált termékek. Az esetleges összeférhetetlenség elkerülése érdekében független tanácsadók és a portfóliókezelők számára tilos lesz harmadik felek számára kifizetéseket eszközölni vagy harmadik felektől kifizetéseket és egyéb pénzügyi előnyöket elfogadni. Végül a javaslat valamennyi befektetési vállalkozás számára a vállalatirányításra és a vezetők felelősségére vonatkozó szabályokat vezet be.

3. Észrevételek és megfontolások

3.1 A Nemzetközi Fizetések Bankjának adatai szerint a forgalomban levő derivátumok elvi értéke a 2010. decemberi 601 046 milliárd dollárról 2011 júniusára 707 569 milliárd dollárra nőtt (BIS Quarterly Review, 2011. december).

3.2 Az új javaslat javítani kívánja a piacok hatékonyságát, integritását és átláthatóságát – különösen a kevésbé szabályozott piacoké –, erősítve így a befektetők védelmét.

3.3 Az elmúlt 20 évben ugrásszerűen nőtt a globális ügyletek volumene, ami nagymennyiségű likviditási eszközt juttatott a pénzügyi piacokra. Ez a soha nem látott növekedés, amelyet elsősorban a rövid távú spekuláció idézett elő, nem járt együtt a realgazdaság, a munkaerőpiac és a fizetések ennek megfelelő növekedésével. Az EGSZB úgy véli, hogy a rendeletjavaslat szükséges és megfelelő eszköz annak elősegítéséhez, hogy ezek a hatások mérséklődjenek a piacokon.

3.4 A pénzügyi piacok eredeti feladata az, hogy támogassák a gazdasági fejlődést, csökkentve a tájékoztatási aszimmetriát és elősegítve így a források hatékony elosztását. Amint erről már szó volt, a válság rámutatott a piacok működési mechanizmusának egy hibájára: a piaci szereplők az információs gazdaság logikájától eltérő logika szerint jártak el, és a pénzügyi piacokat csupán rövid és nagyon rövid távú spekulációra használták.

3.5 Piacainkat így elárasztották a nagyon rövid távú likviditási eszközök, és nem voltak (továbbra sincsenek) olyan ösztönzők, amelyek a valódi iparnak, nem pedig a pénzügyi szektornak kedveznek. Ez a magatartás tovább távolítja egymástól a két, amúgy összetartozó partnert: az ipart és az egyre bonyolultabb, elvontabb és kevésbé átlátható eszközöket létrehozó pénzügyi piacokat.

3.6 A spekuláció a piaci logikák részét képezi, elválaszthatatlan magától a piactól, garantálja a likviditást és jelzi az anomáliákat. Ezzel szemben az igen rövid távú spekuláció gazdaságilag és társadalmilag haszontalan, és döntő mértékben hozzájárul a pénzügyi buborékok kialakulásához. Sürgősen szükség van a jelenlegi tendencia megfordítására, a befektetők figyelmét a reálnövekedésre összpontosítva.

3.7 Ennek kapcsán a rendeletjavaslat bizonyosan ajánl érdemi intézkedéseket és olyan eszközöket, amelyek rendszerünk nyilvánvaló gyengeségeinek és kiegyensúlyozatlanságának a kezelését célozzák.

3.8 A szervezett kereskedési rendszerekre vonatkozó új szabályozási keret valamennyi kereskedési tevékenységet explicitebb működési szabályoknak veti alá. A portfóliókezelési szolgáltatásokra, az értékpapírba történő befektetéssel kapcsolatos tanácsadásra és a pénzügyi termékek kínálatára szigorú előírások érvényesek. A tervezett új szabályozás tehát – új kötelezettségeket vezetve be a vezetők felelősségi körét illetően, és megszabva a vállalatirányítás felülvizsgálatát – a közvetítők részéről a vállalat szerkezetátalakítására irányuló számottevő intézkedéseket kíván majd meg. Az EGSZB kiemeli, hogy az új szabályozásból eredő kötelezettségek, jóllehet megterhelőek, helyénvalóak és összhangban állnak a rendelet célkitűzéseivel.

3.9 A rendeletjavaslat bevezeti az ún. szervezett kereskedési rendszert (*Organized Trading Facilities*, OTF). Az EGSZB üdvözlí ezt az újítást, amennyiben az lehetővé teszi az egyes szerződő felek által alkalmazott különféle kereskedési rendszerek integrációját. A rendszer a piac egészét támogatni fogja abban, hogy előtérbe kerüljenek a különféle, egymással versengő eszközök felhasználási lehetőségei, amelyeknek ugyanakkor továbbra is meg kell felelniük a legjobb teljesítés (*best execution*) elvének.

3.10 A szabályozás beavatkozik továbbá az illetékes hatóságok hatáskörét illetően, különleges jogokkal ruházva fel őket azokra az esetekre, amelyekben az ügyfelek olyan termékeket vagy szolgáltatásokat vásárolnak, amelyek nemcsak súlyosan sérthetik a befektetők érdekeit, hanem a piac stabilitását is veszélyeztetik.

3.11 Az átláthatóság elve pedig nem csupán a piacokra érvényes, hanem a hatóságok szintjén is. Az illetékes hatóságok ugyanis megoszthatják egymással a kereskedésekre vonatkozó adatokat, megelőzve ezzel esetleges veszélyes piaci visszaéléseket. A rendeletjavaslat fenti aspektusait az EGSZB igen kedvezően értékeli, amennyiben a befektetők védelmének megerősítését célzó, hatékony fellépésekről van szó.

3.12 Tekintélyes piaci szereplők szerint „az új szabályozás alapvető jelentőségű, módosítani fogja az európai pénzügyi piacok struktúráját”. Létezik például egy olyan rendszerkockázat, amely megmutatkozott a közelmúltbeli pénzügyi válság során, és amellyel továbbra is számolni kell. Egy bank fizetéképte-

lenné válása veszélyeztetheti a tőzsdén kívüli ügyletekből eredő kötelezettségvállalások teljesítését, és így áttérjedhet annak szerződő feleire, más szervezetekre is. Az új szabályozás mérsékli e kockázatot a tőzsdén kívüli ügyletek piacának szerződő felei számára. A rendeletjavaslat az ilyen ügyletek számottevő csökkenéséhez fog vezetni.

3.13 Az új rendelet további, az EGSZB által igencsak kedvezőnek tekintett célkitűzése az, hogy valamennyi tőzsdén kívüli ügyletre vonatkozóan gyűjtsék össze az adatokat, nemcsak a valamely központi szerződő fél által kezelttek tekintetében. Az információkat ezután a felügyeleti hatóságok rendelkezésére bocsátják, amelyek ezáltal hatékony piacfelügyeletet gyakorolhatnak. E tevékenység adatok híján jelenleg nem folytatható. E vonatkozásokban a rendelet azonban nyílt, előzetesen meg nem határozott struktúrát irányoz elő. A szolgáltatók vagy az ESMA (Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság) ezt követő döntései határozzák majd meg például, hogy a származtatott ügyletek mely kategóriáit fogják egy központi szerződő fél felé irányítani. Ugyanebből az okból kifolyólag azonban egyelőre nem lehet konkrétan számszerűsíteni, hogy a jelenlegi kereskedések közül melyek vesznek ilyen irányt.

3.14 További releváns szempont, hogy a tervezett európai rendelet nem nyújt semmilyen útmutatást a jövőbeli központi szerződő felek piaci struktúrájára vonatkozóan. Tehát vagy az egyes országokban létező struktúrák (például az olasz tőzsde kompenzációs és garanciapénztára – *Cassa di compensazione e garanzia*) fognak megerősödni, vagy pedig néhány nagy, európai szintű szervezet fog kialakulni. Ezek csak feltételezések, hiszen a rendelet nem tesz ezekről említést. A választott konkrét struktúrán túl azonban helyénvaló kiemelni annak alapvető jelentőségét, hogy hogyan irányítják majd a kockázatkezelési tevékenységet, és mennyire lesznek hatékonyak a felügyeleti mechanizmusok a további, katasztrofális következményekkel járó fizetési képtelenségek megelőzésében.

3.15 Ezenkívül a kereskedések szabványosítására irányuló folyamatnak, amelynek során központi szerződő felekhez rendelik azokat, csökkentenie kellene a költségeket. Az adatkoncentrációs folyamat kétségtelenül járhat ezzel a hatással, de nem lehetünk ebben bizonyosak. Az új rendelet – megfelelő végrehajtás esetén – kétségtelenül lehetővé fogja tenni a kockázatok jobb felmérését, amelyeket a közelmúltban gyakran alulértékeltek a nagyobb volumenre és rövid távú profitra törekvő hitelközvetítők.

4. Néhány problematikus pont

4.1 Az aggodalomra okot adó egyik tényező jelen rendelet végrehajtásának költségeivel függ össze, amelyek alulbecsültnék tűnnek, és olyan pillanatban lépnek fel, amikor a pénzügyi intézmények már nyomás alatt állnak a szabályozás, a nyereségesség és a költségek szempontjából. A pénzügyi intézményeknek hatékonyaknak kell lenniük és támogatniuk kell a gazdaságot, ugyanakkor megfelelő mértékben nyereségeseknek is kell maradniuk. Fennáll annak a veszélye, hogy e költségeket átháríthatják a befektetőkre és az ügyfelekre. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a felhasználókat és a vállalkozásokat (különösen a kkv-kat) ebben az értelemben védelmezni kell.

4.2 Az Európai Bizottság szerint az egyszeri megfelelési költségek 512–732 millió euró között, míg az állandó költségek 312–586 millió euró között váltakoznak majd. E költségek alulbecsültnek tűnnek. Például kétségbe vonhatók azok a működési költségek, amelyek olyan technológiai infrastruktúrák kialakításához kötődnek, amelyek célja kizárólag az adatszolgáltatásra vonatkozó kötelezettség teljesítése. E költségek önmagukban meghaladhatják a teljes összeget. Az Európai Bizottság végre tanulmányt készített az új szabályozási kezdeményezések által előidézett kumulatív költségek átfogó hatásának felmérésére, amelyet az EGSZB már régen javasolt és kért. Helyénvaló lenne, ha e tanulmányt rövidesen befejeznék és közzétennék a rendelet idő- és pénzbeli hatásának maradéktalan megértése érdekében.

4.3 Amennyiben a globális szabályozási változások tovább növelik a költségeket és fokozzák a komplexitást a pénzügyi intézmények számára, ez utóbbiak fel fognak vetni néhány fontos kérdést arra vonatkozóan, hogy üzleti tevékenységük mely területeit kell felfüggeszteniük, illetve más joghatóság alá utalniuk.

4.4 Bár az átláthatóság növelésén keresztüli kockázatsökkentés elvét sokan üdvözölni fogják, jobban meg kell értenünk, milyen átfogó hatással fog járni a szabályozás Európa versenyképességére a pénzügyi szolgáltatások világpiacán.

4.5 Szintén az új szabályozásból eredő nagyobb átláthatóságra utalva, fontos lenne feltenni azt a kérdést, hogy kik az új rendelkezések közvetlen és valódi kedvezményezettjei. A beruházási bankok és a fedezeti alapok ugyanis biztosan hasznot húznak a szélesebb körű tájékoztatásból, de elmondható-e vajon ugyanez a kereskedelmi piacokról?

4.6 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy vajon a *dark poolok* tekintetében nagymértékben előíró jellegű szabályozás károsíthatja-e a megtakarításokat kezelő társaságok arra való képességét, hogy optimálisan kereskedjenek saját ügyfeleik (végső soron a lakosságiak) számlájára.

4.7 A rendeletjavaslat egyik célkitűzése a pénzügyi piacok egységesítése, harmonizációja és integrációja. A lakossági befek-

tetők gyakran kevésbé ismerik a referenciapiacra rendelkezésükre álló pénzügyi eszközöket. Ezért az EGSZB – még ha egyrészt támogatja is a különféle kereskedési fórumok konszolidációjának elvét – ugyanakkor azt ajánlja a Bizottságnak, hogy viszonylag rövid időn belül segítse elő pénzügyi oktatási programok megvalósítását. Az EGSZB aláhúzza ugyanis, hogy a befektetők megfelelő felkészültsége és tudatossága híján könnyen előfordulhat, hogy a jelenleg zajló harmonizációs folyamat nem hozza meg a várt hatást.

4.8 Az új rendelet egyik legfőbb következményének tekintendő a hatálya alá tartozó aktíva-osztályok körének bővítése: a cél az, hogy a rendelet a részvényeken túl minden egyéb pénzügyi eszközre is vonatkozzon. Ha megmarad a vizsgált rendelet által a versenyképes, a jegyzett származtatott ügyletek kompenzációján alapuló kereskedés irányába kifejtett lendület, az igen jelentős hatással jár majd a piac szerkezetére. Néhány elektronikus fórumokon már működő, fix jövedelmű piac lehet a legvalószínűbb alanya egy ilyen irányú gyors fejlődésnek.

4.9 A rendeletjavaslat 40. cikkében hosszú, gazdag listát közöl azokról a felhatalmazáson alapuló jogi aktusokról, amelyeket a Bizottság elfogadhat. Ezen aktusok tartalma meglehetősen széleskörű (hogy csak néhányat említsünk: a vételi-eladási jegyzések specifikációja, a megbízások típusa és nagyságrendje, továbbá azon információk, amelyeket a szabályozott piacoknak és a befektetési vállalkozásoknak a nagyközönség rendelkezésére kell bocsátaniuk a pénzügyi eszközök minden egyes kategóriájára vonatkozóan stb.). Az EGSZB felhívja a figyelmet egy kompatibilitási problémára a 40. cikk és az EUMSZ. 290. cikkének a Lisszaboni Szerződés által módosított és abba integrált változata között. A Szerződés rendelkezése szerint ugyanis „a jogalkotási aktusokban felhatalmazás adható a Bizottság részére olyan általános hatályú nem jogalkotási aktusok elfogadására, amelyek a jogalkotási aktusok egyes nem alapvető rendelkezéseit kiegészítik, illetve módosítják”. A rendeletjavaslat azon részeit elemezve, amelyekkel kapcsolatban felhatalmazás adható, az EGSZB úgy véli, hogy azok alapvető és nem marginális rendelkezéseknek tekintendők. Úgy gondolja ezért, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi aktusoknak a rendelet 40. cikkében szereplő listája felesleges ismétlődést jelent, túl hosszú és nem áll összhangban az EUMSZ-szel.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról szóló 2004/109/EK irányelv és a 2007/14/EK bizottsági irányelv módosításáról

(COM(2011) 683 végleges – 2011/0307 (COD))

(2012/C 143/15)

Előadó: **Paulo BARROS VALE**

2011. november 30-án a Tanács, november 15-én pedig az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 50. és 114. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról szóló 2004/109/EK irányelv és a 2007/14/EK bizottsági irányelv módosításáról

COM(2011) 683 végleges – 2011/0307(COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2012. február 1-jén elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22-23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 232 szavazattal 3 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és következtetések

1.1 Az átláthatósági irányelv módosítására tett javaslat egy szélesebb körű intézkedéscsomag része. A csomag a kis- és középvállalkozások (kkv-k) jobb tőkehozzáférését célzó európai bizottsági kezdeményezést szolgálja. A javaslat emellett a befektetői bizalom helyreállítására törekszik, és kimondja, hogy a piac szempontjából rendkívül fontos a megfelelő színvonalú tájékoztatás biztosítása. A szóban forgó javaslat a Mazars tanácsadó cég független jelentésében szereplő ajánlásokra, az érdekelt feleknek a velük folytatott konzultáción elhangzott észrevételeire, a 2010. májusi európai bizottsági jelentésre és a felvetett alternatívák hatásainak vizsgálatára épül. Az EGSZB egyetért ugyan a javaslat céljaival és tartalmával, de kötelességének érzi, hogy felhívja a figyelmet néhány megfontolandó szempontra.

1.2 A javasolt módosítások, amelyekkel vonzóbbá kívánják tenni a piacot a kis- és középméretű kibocsátók számára, általánosan érvényesek lesznek. Elképzelhető, hogy az egyszerűsítés nem a módosítások tényleges célcsoportjára, hanem a jelentősebb piaci szereplőkre gyakorolja majd a legnagyobb hatást. Az átláthatósági irányelv követelményeit csak kevesen tekintik a kis- és középméretű kibocsátók piacralépési korlátjának, következésképpen az egyszerűsítés nem lesz feltétlenül meghatározó tényező az ilyen jellegű döntésekben, és nem befolyásolja jelentősen azt, hogy a piac mennyire válik vonzóvá a kkv-k számára. Mivel azonban az egyszerűsítés az érdekelt felek szerint nem ássa alá a piac hitelességét és a befektetők védelmét, végül bizonyos mértékben a kkv-kat is érinti majd gazdaságilag, habár elképzelhető, hogy minél nagyobb a vállalat, annál komolyabb lesz ez a hatás. Ezért az egyszerűsítés alapvetően fontos lesz az Európa vállalati struktúrájában leginkább reprezentatív vállalatípusok számára.

1.3 Immár bevezetése, azaz 2004 óta sokan ellenzik a negyedéves beszámolók közzétételét. Az EGSZB is ajánlotta, hogy ezt az élénk vita tárgyát képező kérdést körültekintően

közelítsék meg. Már a kezdetekkor felhívták a figyelmet a kötelező közzététel hátrányaira, amelyek mára be is igazolódtak (ilyen például az információ mennyiségi növekedése, ami nem járt minőségi javulással; magas pénzügyi és használdozati költségek; a piaci eredmények felmutatásának szükségességéből adódóan egy rövid távú megközelítés alkalmazása a stratégiai, hosszú távú elképzelések kárára). A rövid távú eredmények felmutatásának kényszerét akár a jelenlegi válság háttérében álló tényezők egyikének is tekinthetjük, mivel a pénzügyi ágazat annak a nyomásnak volt kitéve, hogy minden negyedévben az előzőknél jobb eredményekről számoljon be. Az elvárt és kívánt átláthatóságot nem fenyegeti veszély, mivel a fontos információk közzétételét a tájékoztatókról szóló irányelvnek és a piaci visszaélésről szóló irányelvnek való megfelelés garantálja, ezért az EGSZB támogatja a kötelező közzététel eltörlését. Ez lehetővé teszi, hogy a piac maga döntsön a szükséges információk mennyiségéről.

1.4 Egyesek a beszámolók szöveges megfogalmazásának komplexitását emelték ki a használdozati költségek, illetve a szakértők szerződéséből eredő egyéb költségek legfontosabb okaként. Habár nincs garancia arra, hogy költségcsökkenéshez vezet az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (EÉPH) által kidolgozott mintadokumentumok bevezetése, a kezdeményezés megtakarításokat eredményezhet a kkv-knál, mert így nem kell többé külső intézményeket megbízniuk a jelentések megfogalmazásával. Érdemes végül kiemelni, hogy a mintadokumentumokban nehéz lesz minden lehetséges helyzetet figyelembe venni, ami oda vezethet, hogy a megadott információk egy része túlságosan leegyszerűsített formában jelenik meg, sőt: bizonyos fontos információk, amelyekkel a mintadokumentum nem számolt, akár meg sem jelennek.

1.5 A bejelentési követelmény hatálya alá tartozó pénzügyi eszközök fogalmának tágabb meghatározása arra a törekvéssre utal, hogy a szabályokat a piaci innovációkhoz igazítsák. Ez

a módosítás az átláthatósági irányelvet összhangba hozza olyan intézkedésekkel, amelyek az Egyesült Királyságban és Portugáliában már bevezetésre kerültek, más uniós tagállamokban és harmadik országokban pedig kidolgozás alatt állnak. Franciaországban jogalkotási kezdeményezés is indult ezen a területen, de alkalmatlannak bizonyult. Habár nem teljesen indokolatlan az az aggodalom, hogy a piacot „elárasztják” a felesleges információk, a félelmeket nem igazolják azoknak az országoknak a tapasztalatai, amelyekben már hatályba lépett a bejelentési követelmény, és számos érdekelt fél az Egyesült Királyság ezen a területen szerzett tapasztalataiból leszűrhető tanulságokra hívja fel a figyelmet.

1.6 Az európai tájékoztatási mechanizmus létrehozásával kapcsolatban az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az alkalmazott technológiák inkompatibilitása miatt nehézséget okozhat a meglévő országos adatbázisok integrálása. Habár több érdekelt fél meg van győződve e mechanizmus hasznáról – főként a befektetők és az elemzők tájékoztatásával kapcsolatban –, alaposabban meg kell vizsgálni a létrehozás és a fenntartás költség-haszon arányát. Mindenképpen fontos intézkedésről van azonban szó, amely segítheti az egységes piac továbbfejlesztését.

1.7 Az irányelv – a kormányok részére teljesített kifizetésekre vonatkozó kötelező beszámolóiról szóló – 6. cikkének újrafogalmazásával kapcsolatban az EGSZB kéri, hogy bővítsék ki e rendelkezés hatókörét. Vitathatatlanul fontos, hogy a nyersanyag-kitermelő iparágban, illetve az elsődleges erdők fakitermelésében tevékenykedő kibocsátók beszámoljanak az általuk teljesített kifizetésekről, de a cikk hatóköre ambiciózusabb is lehetne, és kiterjedhet a magánszférabeli szereplőkre ítélt közérdekű koncessziókra (mind az egyszerű koncessziókra, mind pedig a köz-magán társulásokra) is a szállítás, a távközlés, az energia- és a szerencsejáték-ágazatban. Országokénti és projektenkénti lebontásban minden ilyen, közhatóságokkal folytatott tranzakcióról be kellene számolni. Minthogy az intézkedés célja az, hogy a kormányzatok elszámoltathatók legyenek az általuk gyűjtött bevételek felhasználásával, nem szabad alábecsülni az adott ország erőforrásainak és infrastruktúráinak kiaknázásával kapcsolatos egyéb, az irányelvben jelenleg említettekén kívüli tevékenységekhez kötődő tranzakciók során befolyt összegeket.

1.8 Az EGSZB szerint a tervezett szankciók felső határértékének megállapítása mellett alsó küszöbértékeket is meg kellene határozni annak biztosítására, hogy a jogsértések ne maradjanak büntetlenül. Fontos továbbá, hogy a szankciók visszatartó erejűek legyenek és ténylegesen büntessék az illegális tevékenységet, de gondolni kell a gyakorlati megoldások tagállamok közötti összehangolására is.

1.9 A jelenlegi keretre való tekintettel nem valószínű, hogy hirtelen keresletnövekedés várható, mégis érdemes kiemelni, hogy az átláthatósági irányelv szabályainak egyszerűsítésére vonatkozó javaslat a piac vonzóbbá tételét szolgáló egyéb javaslatokkal együtt a tranzakciók számának növekedéséhez vezethet, aminek a piac működésére gyakorolt hatását még nem vizsgálták meg. Ugyanakkor az, hogy a kkv-k láthatóbbak és vonzóbbak lesznek a befektetők számára, fényt deríthet a fogyasztói ismeretek jelenlegi hiányosságaira, amelyek miatt a fogyasztók nem értik a rendelkezésre álló információt, és így nem tudnak tájékozott döntéseket hozni.

2. A javaslat háttere

2.1 Az átláthatósági irányelv (2004/109/EK irányelv ⁽¹⁾) 33. cikke alapján az Európai Bizottság tájékoztató jelentést tett közzé az irányelv végrehajtásáról azokban az években, amelyek során az hatályban volt. A jelentésből kiderül, hogy az érdekelt felek többsége szerint az irányelv átláthatóságra vonatkozó előírásai igen fontosak a piac megfelelő és hatékony működése szempontjából.

2.2 Az irányelv módosítására tett jelenlegi javaslat figyelembe veszi az Európai Bizottság arra vonatkozó politikai prioritását, hogy a kis- és középméretű kibocsátók számára javuljon a szabályozási környezet és a tőkehozzáférés. Cél egyben, hogy arányosabbak legyenek a tőzsdén jegyzett kkv-k kötelezettségei, ugyanakkor azonos szinten maradjon a befektetői védelem. Ezenkívül az átláthatósági irányelv felülvizsgálata átláthatóságot kíván biztosítani a gazdasági vállalatfelvásárlások tekintetében, biztosítani kívánja a befektetők bizalmát, és a hangsúlyt fokozottabban a hosszú távú eredményekre kívánja fektetni, így biztosítva a pénzügyi stabilitást. Ezenfelül a szabályozási információhoz való uniós szintű hozzáférés javításának célja az európai értékpapír-piacok funkcionális integrációjának fokozása, valamint a tőzsdén jegyzett kis- és közepes méretű társaságok határokon átnyúló jobb láthatóságának biztosítása.

2.3 Érdemes kiemelni, hogy ez a módosítást célzó javaslat a Mazars tanácsadó cég független tanulmánya alapján készült, melynek célja az volt, hogy mennyiségi és minőségi bizonyítékokat szolgáltatson az Európai Bizottság által az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak bemutatott jelentés támogatásához, a végrehajtásról szóló irányelv 33. cikkével összhangban. Figyelembe vették az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (EÉPH) és az európai értékpapír-piaci szakértői csoport (ESME) által közzétett jelentéseket is.

2.4 Két területet kell kiemelni, ahol javulásra van szükség: az irányelv, mivel megközelítése a minimális harmonizáción alapul, lehetővé teszi, hogy a tagállamok sokkal korlátozottabb intézkedéseket fogadjanak el, amelyek megnehezítik a végrehajtást és növelik a költségeket; másrészt pedig nem terjesztettek elő lazább intézkedéseket a kkv-kra vonatkozóan. Véleményünk szerint ezek a tényezők eltántorítják a kkv-kat attól, hogy a piacra lépjenek. Pontosítani kell néhány, az irányelvben szereplő fogalom meghatározást, valamint nagyobb konzisztencia és egyértelműség szükséges bizonyos hasonló jelentésű kifejezések használatát illetően. Végül pedig a jelentés hangsúlyozza, hogy javítani kell a bejelentésre vonatkozó szabályokat.

2.5 A különböző ismertetett lehetőségek hatásait kiértékeltek, majd a következő döntések születtek:

2.5.1 Ahhoz, hogy nagyobb lehessen a rugalmasság a rendszeres pénzügyi információk közzétételének gyakoriságát és időzítését illetően, különösen a kkv-k esetében, az egyik lehetőség annak a kötelezettségnek az eltörlése, hogy minden tőzsdén jegyzett társaságnak negyedéves pénzügyi jelentéseket kelljen készítenie. Bár a cél az egyszerűsítés a kkv-k számára, az előterjesztett megoldás nem tesz különbséget az intézkedés által célzott vállalatok között, hogy ne legyen kettős mérce,

⁽¹⁾ HL L 390., 2004.12.31., 38–57. o., EGSZB-velemény: HL C 80., 2004.3.30., 128. o.

amely összehazavarhatná a befektetőket. Ez az intézkedés remélhetőleg a költségek csökkenéséhez és a hosszú távú eredmények erősebb hangsúlyozásához vezet, megszüntetve a negyedéves eredmények közzététele jelentette nyomást. A befektetők védelme nem kerül veszélybe, mivel a piaci visszaélésről, illetve a tájékoztatókról szóló irányelv rendelkezései kötelezők maradnak, biztosítva, hogy a piac tájékoztatást kapjon azokról a fontos eseményekről és tényekről, amelyek befolyásolhatják az értékpapírok árát.

2.5.2 A kkv-k pénzügyi beszámolója szöveges tartalmának egyszerűsítése érdekében az elfogadott megoldás szintén magában foglalná a lehetőség valamennyi vállalatra való alkalmazását, és megkövetelné, hogy az EÉPH nem kötelező érvényű mintákat dolgozzon ki ezekhez a dokumentumokhoz. Reméljük azt is, hogy a költségek csökkentése mellett a befektetői információk bizonyos fokú összehasonlíthatóságát is bevezetik, valamint növelik a kkv-k határokon átnyúló láthatóságát.

2.5.3 A szavazati jogot biztosító jelentős értékpapír-állományokkal kapcsolatos bejelentési követelményekben fennálló hézagok megszüntetése érdekében azt javasolják, hogy a rendszert terjesszék ki a részvényállományokhoz és részvényvásárlási jogosultságokhoz hasonló gazdasági hatású valamennyi eszközre.

2.5.4 A jelentős értékpapír-állományokra vonatkozó bejelentési követelmények tekintetében fennálló eltérések megszüntetése érdekében azt a lehetőséget kínálják, hogy előírják a részvényállományok és a részvényekhez való hozzájutásra jogosító pénzügyieszköz-állományok (a készpénz-elszámolású derivatívákat is beleértve) összesítését.

2.6 A kkv-k piachoz való hozzáféréseinek megkönnyítése, illetve az irányelv szövegének pontosítása érdekében alkalmazott főbb módosítások a következők:

2.6.1 Egy alapértelmezett székhely szerinti tagállam megállapítására kerül sor azon harmadik országbeli kibocsátók számára, akik három hónap alatt nem választották meg székhely szerinti tagállamukat.

2.6.2 Az időközi vezetőségi nyilatkozatok és/vagy negyedéves beszámolók közzétételére vonatkozó követelményt eltörlik.

2.6.3 A bejelentési követelmény hatálya alá tartozó pénzügyi eszközök fogalmának meghatározását kibővítik.

2.6.4 A részvényállományokat és a pénzügyieszköz-állományokat összesítik a jelentős értékpapír-állományok bejelentése céljából. A tagállamoknak mindazonáltal továbbra is lehetőségük lesz arra, hogy az irányelvben előírozottnál alacsonyabb küszöbértékeket állapítsanak meg a jelentős értékpapír-állományok bejelentésére, ha ez szükséges az átláthatóság biztosításához e téren, tekintetbe véve az egyes piacok sajátos jellemzőit.

2.6.5 Az Európai Bizottság hatáskörébe kerül, hogy elfogadjon az EÉPH által kidolgozott szabályozástechnikai standardtervezeteket a szabályozási információkhoz való uniós szintű hozzáférés technikai követelményeire vonatkozóan, a pénzügyi információkhoz való hozzáférés egyszerűsítése érdekében, hogy így elkerülhető legyen a 27 különböző nemzeti adatbankban való keresés. A cél a szabályozási információk európai mechanizmusának létrehozása.

2.6.6 Az egyes vállalatok szintjén vagy konszolidált szinten előírják a kormányok részére teljesített kifizetések közzétételét minden olyan esetben, amikor a természeti erőforrások hasznosításáról van szó.

2.6.7 Az illetékes hatóságok szankcionáló jogkörét bővítik, valamennyi szabálysértés esetén közzé kell tenni a kiszabott szankciókat vagy intézkedéseket.

3. A javaslat által felvetett kérdések

3.1 Az átláthatósági irányelv felülvizsgálatának egyik célja, hogy hozzájáruljon a szabályozott piacok vonzóbbá tételéhez a kis- és középvállalatok számára, ami kulcsfontosságú a piacok fejlesztéséhez és növekedéséhez. Az irányelv javasolt módosításai ezért pozitív kezdeményezést jelentenek, lehetővé téve bizonyos eljárások egyszerűsítését az információk minőségének veszélyeztetése nélkül, ami létfontosságú a befektetők döntéshozatalához és a piacelemzők értékeléséhez. Ezek az egyszerűsítések kétségkívül kedvező hatással lesznek valamennyi valamennyi tőzsdén jegyzett társaság költségeire, de nagyobb hatással járhatnak a kkv-k esetében.

3.2 Az egyszerűsítések ellenére ez továbbra is olyan ágazat marad, amelynek szabályai és szakzsargonja nehezen érthető a fogyasztók számára. Bár nem könnyű széles körű ismeretterjesztést nyújtani a közvélemény számára ezen a területen, a fogyasztóvédelem rendkívül fontos, mivel segít megelőzni, hogy a fogyasztókat félrevezesse a szakzsargon. A felügyeleti hatóságoknak és a kormánynak is hozzá kell járulnia a tájékoztatáshoz. Ezt a témát tehát át kell gondolni a jövőbeli intézkedések során.

3.3 Az információk értelmezésének és összehasonlíthatóságának megkönnyítéséhez hasznosnak bizonyulhatnak a javaslatban rendelkezésre bocsátott, a szöveges tartalomhoz készült mintadokumentumok. Bár a mintadokumentumok kidolgozása igen összetett dolog, és fennáll annak veszélye, hogy túlságosan leegyszerűsödik a tartalom, és nem minden helyzethez vezetnek figyelembe, használatuk alacsonyabb költségekhez vezethet, különösen a kkv-k esetében. Az ilyen mintadokumentumok a fogyasztók számára is megkönnyíthetik az adatok értelmezését.

3.4 Érdemes kiemelni, milyen fontos a negyedéves beszámolók közzétételi kötelezettségének eltörlése. A piacon uralkodó rövid távú szemléletmód elleni küzdelem, amiért nagyrészt ez az intézkedés felelős, létfontosságú a piac fenntartható fejlődéséhez. Csak a hosszú távú látásmód ösztönözheti az innovációt, ami alapvető tényező a fenntartható és inkluzív növekedéshez, amely az Európa 2020 stratégia egyik prioritása.

3.5 A bejelentési követelmény hatálya alá tartozó eszközök fogalmának tágabb meghatározása alapvető eleme az átláthatósági irányelv módosításainak. A pénzügyi innováció új típusú eszközök létrehozásához vezetett, amelyekhez az átláthatóságot tekintve jogi keretre van szükség. Reméljük, hogy ezek a módosítások megszüntetik a szavazati jogot biztosító jelentős értékpapír-állományokkal kapcsolatos bejelentési követelményekben fennálló hézagokat, és így biztosítják, hogy a befektetők nem hoznak létre csendestársi kapcsolatokat, vagy nem jelentenek be a piacnak jelentős értékpapír-állományokat előzetes figyelmeztetés nélkül, amint az már megtörtént.

3.6 Az uniós szintű szabályozási információk egységes európai információátviteli rendszerének létrehozása igen ambiciózus cél, melyet meg kell valósítani. Ez kétségtelenül értékes

eszköze az egységes piac elmélyítésének. Figyelembe kell azonban venni egy ilyen típusú eszköz létrehozásának és fenntartásának költség-haszon arányát.

3.7 Az átláthatósági irányelv most azokra a kifizetésekre is vonatkozni fog, amelyeket a nyersanyag-kitermelő iparágakban tevékenykedő kibocsátók fizetnek azon ország kormányának, amelyben működnek. Az Európai Bizottság javaslata innovatív, és azt szeretné megmutatni, milyen pénzügyi hatással jár egy vállalat tevékenysége az adott országra, ezzel növelve az átláthatóságot. Az EGSZB-nek szilárd meggyőződése, hogy az irányelv még ambiciózusabb is lehetne, ha kiterjesztené a kötelező közzétételt olyan közérdekű tevékenységekkel összefüggően kifizetett további összegekre, amelyekre magánvállalatok szereztek koncessziót. Jelentős összegekről lehet itt szó, különösen a közlekedés, a távközlés, az energia, sőt a szerencsejátékgazat terének koncessziói esetében.

3.8 A javaslat felülvizsgálja a szankciók rendszerét is, kiterjesztve az illetékes hatóságok jogkörét számos intézkedésre, mint például a szavazati jogok felfüggesztésére és a szankciók

közzétételére. Hangsúlyozni kell, hogy bár a pénzügyi szankciók felső határait megszabták, a minimális szintek esetében ez nem történt meg. Az ilyen összeghatárok meghatározása további elrettentő tényezőt jelenthet.

3.9 A szándék – vagyis a szabályok egyszerűsítése és ezáltal a piac vonzóbbá tétele – a tranzakciók számának növeléséhez vezethet; nem ismeretes, hogyan hatna ez az általános műveletekre, mind a tőzsdék, mind a szabályozó hatóságok esetében, amelyek remélhetőleg tudják majd kezelni a tranzakciók számának hirtelen megnövekedését.

3.10 Bár ez nem kapcsolódik közvetlenül az átláthatósági irányelvhez, az EGSZB szeretné megragadni az alkalmat arra, hogy felhívja a figyelmet a piac kibővítésének egyik legfőbb akadályára: a tőzsdék által kivetett magas díjakra. A vállalatokat valójában nemcsak a tőzsdén való jegyzés révén felmerülő költségek, hanem a piacon maradással összefüggő éves költségek – melyek szintén jelentősek – is visszatartják a tőzsdei jegyzéstől. E téren tehát bármely intézkedés rendkívül hasznos lehet az ilyen döntést hozó vállalatok számára.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

(COM(2011) 607 végleges – 2011/0268 (COD))

(2012/C 143/16)

Előadó: **Xavier VERBOVEN**

Társelőadó: **Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

2011. október 27-én az Európai Unió Tanácsa és 2011. október 25-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyról:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

COM(2011) 607 final – 2011/0268 COD.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2012. január 25-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 217 szavazattal 5 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A gazdasági, társadalmi és területi kohézió elve, valamint a szolidaritás a Szerződések részét képezi, és mindkettő a népek, a polgárok és a területek integrációjának legfontosabb pillérei közé tartozik. Az ESZA, mint a humánerőforrás támogatásának fő uniós pénzügyi eszköze, továbbra is hozzá fog járulni a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megvalósításához, amint azt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 162. cikke előírja.

1.2 A gazdasági, társadalmi és területi kohézióknak a jövőben is az Európa 2020 stratégia középpontjában kell állnia. A civil társadalom valamennyi szereplőjét és az önkéntes munkát is egyértelműen el kellene ismerni mint az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérésében szerepet játszó tényezőt – amint az a Tanács 2011. október 3-i ülésének következtetéseiben ⁽¹⁾ is szerepel.

1.3 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a Szerződés 10. cikkének megfelelően az ESZA által finanszírozott prioritások végrehajtásának hozzá kell járulnia a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemhez, valamint támogatnia kell a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben foglalt, többek között az oktatással, foglalkoztatással és hozzáférhetőséggel összefüggő kötelezettségek teljesülését.

1.4 Az Európai Szociális Alapnak kiemelt eszköznek kell lennie az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesítésében, különösen a foglalkoztatással, az oktatással, a társadalmi befogadással és a szegénység elleni küzdelemmel kapcsolatos célok tekintetében. Támogatnia kell a tagállamok által az integrált iránymutatások és a nemzeti reformprogramok keretében követett politikákat. Az EGSZB úgy véli, hogy a nemzeti reformprogramoknak tartalmazniuk kellene többek között a legkiszolgáltatottabb csoportok – például a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékossgal élő (annak érdekében, hogy a nemzeti reformprogramok a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény által megállapított kötelezettségek teljesítése felé irányuljanak), valamint az etnikai kisebbségek – társadalmi integrációjával kapcsolatos célokat; továbbá olyan célkitűzéseket, amelyek révén megvalósítható az Európa 2020 stratégia egyik kiemelt feladata, a szegénységben élők számának 20 millióval történő csökkentése 2020-ra.

1.5 Az elsősorban a legkiszolgáltatottabb csoportok – például a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékossgal élő és az etnikai kisebbségek – foglalkoztatásának és (különösen a foglalkoztatáson keresztül történő) társadalmi beilleszkedésének előmozdítása az ESZA prioritását képezi, és ennek a jövőben is így kell lennie az EU összes régiójában. Minden tagállamban az összes ESZA-forrás legalább 40%-át „a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése” tematikus célkitűzés megvalósítására kell elkülöníteni.

1.6 Az EGSZB támogatja a szociális innovációra helyezett hangsúlyt és a szociális gazdaság, a szociális vállalkozói szellem és a szociális vállalkozások terén indított projektek támogatásának lehetőségeit.

⁽¹⁾ A Tanács foglalkoztatási, szociálpolitikai, egészségügyi és fogyasztóvédelmi ügyekkel foglalkozó 2011. október 3-i, 3114. ülésének következtetései, 12. pont.

1.7 Az infrastruktúrákba, a regionális versenyképességre és a vállalkozások fejlesztésébe irányuló beruházások növekedését fenntartható munkahelyek létrehozását célzó intézkedéseknek kell kísérniük a munkaerő-piaci, a foglalkoztatással és képzéssel, a társadalmi befogadással, a munkavállalók, a vállalkozások és a vállalatvezetők alkalmazkodóképességével, valamint az igazgatási kapacitásokkal kapcsolatos politikák terén.

1.8 Az európai foglalkoztatási stratégiának, valamint a társadalmi befogadással kapcsolatos európai politikáknak ismét az Európai Unió központi prioritásaivá kell válniuk, és több forrást kell felszabadítani a több és jobb munkahely létrehozása érdekében.

1.9 Az EGSZB szerint a közös stratégiai keret tükrözi az Európa 2020 stratégia célkitűzéseiből eredő beruházási prioritásokat, részletezve azokat a lehetőségeket, amelyeket egy nyitottabb és hozzáférhetőbb munkaerőpiac tartogat különösen azok számára, akiknek a legkevesebb lehetőségük van a munkaerőpiaci részvételre (ilyenek a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékkal élők és az etnikai kisebbségek stb.).

1.10 Az EGSZB támogatja az ESZA hozzájárulását az Európa 2020 stratégia egyéb prioritásaihoz – a kutatáshoz és fejlesztéshez, az információs és kommunikációs technológiák használatához és a hozzájuk való hozzáféréshez, a kkv-k versenyképességének fokozásához, a környezet védelméhez, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átálláshoz, valamint a források fenntartható használatához.

1.11 Az EGSZB támogatja a tematikus koncentrációt és a többi létező pénzügyi eszközzel való komplementaritást a megfelelő és látható hatás elérése érdekében.

1.12 Az EGSZB egyetért azzal a javaslattal, amely szerint az ESZA-források legalább 20%-át „a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” tematikus célkitűzés megvalósítására kell elkülöníteni, amelynek célja a munkaerőpiactól legtávolabb került polgárok integrációja.

1.13 A partnerség elve, amely magában foglalja a gazdasági és szociális partnereket, valamint a civil társadalmat képviselő szervezeteket – köztük a környezetvédelmi partnereket, a nem kormányzati szervezeteket, illetve az esélyegyenlőséget és megkülönböztetésmentességet propagáló szervezeteket –, alapvető garanciát jelent a strukturális alapokhoz és különösen az Európai Szociális Alaphoz kapcsolódó intézkedések megfelelő működésére.

1.14 A partnerségi elv megvalósításának európai magatartási kódexében tisztázni és definiálni kell az egyes partnerek szerepét a különböző szinteken, valamint egyértelművé kell tenni, hogy miközben a szociális párbeszéd a szociális partnerek kizárólagos hatáskörébe tartozik, az alapok közös rendelkezéseiről szóló rendeletjavaslat ⁽²⁾ 5. cikke által elismert összes part-

nernek garantálni kell a részvételét az alapok végrehajtásának egyes szakaszaiban – ideértve az operatív programok meghatározását és megvalósítását is –, illetve részvételük biztosítása érdekében rendelkezésükre kell bocsátani a megfelelő finanszírozást.

1.15 Az EGSZB határozottan elutasítja az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy a strukturális alapokhoz fűződő pénzügyi szankciókat és ösztönzőket alkalmazzanak a stabilitási és növekedési paktum kapcsán.

1.16 A strukturális alapok önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy megbirkózzunk a válsággal. Európának újfajta, az emberi erőforrásba történő beruházásokon alapuló, az igazságosságot, a kohéziót és a szolidaritást, valamint a társadalmi befogadást ösztönző gazdasági irányításra van szüksége, amelyben érvényesülni tud a növekedésen és a versenyképéségen alapuló felelősségteljes irányítás. Az EU költségvetését ezekkel az elvekkel összhangban kell megreformálni.

1.17 Az Európai Szociális Alapnak kiutalt költségvetés nem lehet alacsonyabb, mint az előző tervezési időszakban. Az Alapnak támogatnia kellene a polgárok és a civil társadalom részvételét, valamint az európai közös értékekkel kapcsolatos figyelemfelhívást.

2. Háttér: az EU többéves pénzügyi keretére és a 2014–2020 közötti kohéziós politikára vonatkozó javaslatok

2.1 Az előttünk álló évtized új politikai keretét, vagyis az Európa 2020 stratégiát az Európai Tanács 2010. június 17-én hagyta jóvá.

2.2 Az Európai Bizottság 2011. június 29-én ismertette „Az Európa 2020 stratégia költségvetése” című javaslatát, amely meghatározza az EU új, a 2014–2020 közötti időszakra szóló pénzügyi tervét.

2.3 2011. október 6-án az Európai Bizottság benyújtotta a strukturális alapokról, köztük az Európai Szociális Alapról szóló jogalkotási javaslatát.

2.4 Ezekről a civil társadalom és az érdekelt felek széles körű konzultációt folytattak, amely az év végére fejeződött be. 2012 januárjában az Európai Bizottság közzéteszi a közös stratégiai keretről szóló utolsó javaslatcsomagot, amelyet az Európai Parlament, a Tanács, a Régiók Bizottsága és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság is megvizsgál.

2.5 Ami konkrétan a jövőbeli Európai Szociális Alapot illeti, az EGSZB 2011. március 15-én véleményt fogadott el „Az Európai Szociális Alap jövője 2013 után” címmel. ⁽³⁾ Meg kell vizsgálni, hogy annak legfontosabb elemeit a jelen vélemény tárgyát képező, a jövőbeli ESZA-rendeletéről szóló javaslat átvette-e.

⁽²⁾ COM(2011) 615 final.

⁽³⁾ HL C 132., 2011.5.3., 8–14. o.

2.6 Gazdasági háttér: Az új pénzügyi terv megfelelő elemzése érdekében nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt az általános kontextust, amelyet a globalizáció állította kihívások, a demográfiai és migrációs kilátások, illetve különösen az Európa 2020 stratégia alapjait jelentő elveket gyökeresen megváltoztató, súlyos gazdasági válság alkot. Alapvető emiatt, hogy az infrastruktúrába, a regionális versenyképességbe és a vállalkozások – különösen a kkv-k és a szociális gazdaság vállalkozásai – fejlesztésébe irányuló beruházások növekedését fenntartható munkahelyek létrehozását célzó intézkedéseknek kell kísérniük a munkaerő-piaci, a foglalkoztatással és képzéssel, a társadalmi befogadással, illetve a munkavállalók, a vállalkozások és a vállalatvezetők alkalmazkodóképességével kapcsolatos politikák terén.

2.7 Az Európa 2020 stratégiában foglalt, alapvetően pozitív célkitűzéseket és eszközöket még inkább az új helyzetre kell összpontosítani, és jobban az új körülményekhez kell igazítani. Mindennek egy szabályozott és inkluzív munkaerőpiac keretében kell megtörténnie, amely az európai polgárok számára – különösen a munkaerő-piaci részvételre legkevesebb eséllyel rendelkezők: a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékkal élő és az etnikai kisebbségek stb. számára – stabil és színvonalas, az érintettek által megszerzett kompetenciáknak megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket kínál.

2.8 Sok szempontból javítani kell az ESZA végrehajtását és az általa biztosított finanszírozáshoz való hozzáférés gyakorlati szempontjait. Ez elsősorban azt jelenti, hogy az operatív program végrehajtását megelőzően és a végrehajtás során – a finanszírozáshoz jutással kapcsolatos eljárások rugalmasabbá tétele révén, a fizetési rendszernek a programok végrehajtóira háruló pénzügyi terhek minimalizálása érdekében történő felgyorsításával, valamint a számlázási és elszámolási eljárások egyszerűsítése által – csökkenteni kell a bürokráciát; biztosítani kell többek között az egységes ráták elvének tágabb körű alkalmazását, a realizmus talaján maradva.

2.9 Az EGSZB szerint a közös stratégiai keret tükrözi az Európa 2020 stratégia célkitűzéseiből eredő beruházási prioritásokat, részletezve azokat a lehetőségeket, amelyeket egy nyitottabb és hozzáférhetőbb munkaerőpiac tartogat különösen azok számára, akiknek a legkevesebb lehetőségük van a munkaerő-piaci részvételre (ilyenek például a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékkal élő és az etnikai kisebbségek stb.). A globális támogatásokkal az eddigieknél jobban meg kellene könnyíteni a kisméretű nem kormányzati szervezeteknek az alapokhoz történő hozzáférését.

2.10 Az Európai Szociális Alapnak kiemelt eszköznek kell lennie az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesítésében, különösen a foglalkoztatással, az oktatással, a társadalmi befogadással és a szegénység elleni küzdelemmel kapcsolatos célok tekintetében. Támogatnia kell az integrált iránymutatások és a nemzeti reformprogramok keretében követett tagállami politikákat. Az EGSZB úgy véli, hogy a nemzeti reformprogramoknak tartalmazniuk kellene többek között a legkiszolgáltatottabb csoportok – például a fiatalok, a nők, a migránsok, a tartósan munkanélküliek, az idősek, a fogyatékkal élő (annak érdekében, hogy a nemzeti reformprogramok a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény által megállapított kötelezettségek teljesítése felé irányuljanak), valamint az etnikai kisebbségek – társadalmi integrációjával kapcsolatos célokat; továbbá olyan célkitűzéseket, amelyek révén megvalósítható az

Európa 2020 stratégia egyik kiemelt feladata, a szegénységben élők számának 20 millióval történő csökkentése 2020-ra.

2.11 Az Európai Szociális Alapnak támogatnia kellene a polgárok és a civil társadalom részvételét, valamint az európai közös értékekkel kapcsolatos figyelemfelhívást.

3. Általános megjegyzések a jövőbeli ESZA-rendeletre vonatkozó javaslattal kapcsolatban

3.1 Megerősítendő az EU költségvetése, különösen a gazdasági növekedést, a társadalmi kohéziót, az innovációt (és így a társadalmi innovációt), valamint a regionális és tagállami szintű fenntartható fejlődést támogató fejezetei.

3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai bizottsági javaslat alapján az EU költségvetésének teljes összege mindenképpen csökkenne a pénzügyi tranzakciókra kivetett adó esetleges bevezetése és az Európai Szociális Alap összegének növelése ellenére.

3.3 A jelenlegi programtervezési időszakhoz hasonlóan a régiók differenciált támogatásban részesülnének gazdasági fejlettségi szintjük függvényében. E szintet azonban nem szabadna csupán a lakosonkénti GDP alapján mérni. Más kritériumokat is számításba kellene venni, így például a munkanélküliségi rátát, a foglalkoztatottsági és aktivitási rátát, a képzettségi szintet, a szegénységi rátát, a jólét és a társadalmi befogadás szintjét, továbbá a korai iskolaelhagyás arányát.

3.4 Ami az „átmeneti” – lakosonként 75%–90% közötti átlagos GDP-vel rendelkező – régiók új kategóriájának a bevezetését illeti, az EGSZB elfogadhatónak tartja ezt az intézkedést, feltéve, hogy nem korlátozza a leggyengébb régiók kategóriájának rendelkezésére bocsátott forrásokat. E régiók veszélyeztettségére tekintettel a munkaerő-piaci részvételre legkevesebb esélyes csoportok (a tartósan munkanélküliek, a fiatalok, a nők, a migránsok, az idősek, a fogyatékkal élő és az etnikai kisebbségek) foglalkoztatását célzó fellépéseknek az adott régió kategóriájától függetlenül kell finanszírozhatóaknak lenniük.

3.5 A strukturális alapok kulcseszközt jelentenek ahhoz, hogy mérsékeljük az egyes régiók fejlettségi színvonalának közti különbségeket, a leghátrányosabb helyzetű régiók elmaradását, valamint a különféle társadalmi csoportok helyzete közötti eltéréseket. Mindezt pedig egy olyan stratégia keretében, amely az "intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés" prioritásainak megvalósítását célozza a tagállamokban, a régiókban és helyi szinten.

3.6 A jelenlegi gazdasági válságban magától értetődik, hogy az európai foglalkoztatási stratégiának ismét az Európai Unió fő prioritásai közt kell szerepelnie, és nagyobb összegeket kell fordítani a munkahelyteremtésre és a meglévő munkahelyek javítására.

3.7 Az EGSZB úgy látja, hogy az Európai Szociális Alap a megfelelő eszköz, amelynek révén támogatható az EU szociális politikáinak – és különösen a foglalkoztatásra, az oktatásra, a társadalmi befogadásra és a szegénység elleni küzdelemre irányulóknak – a végrehajtása, és az alapnak meg kell őriznie e kiemelt szerepét az Európa 2020 stratégia keretében.

3.8 Az ESZA nem korlátozódhat a foglalkoztatási politika jelenleg meghatározott irányvonalainak a gyakorlatba való átültetésére. Az ESZA szerepe a szociális menetrend⁽⁴⁾ megvalósításában szintén megerősítendő.

3.9 Az ESZA-nak egyidejűleg támogatnia kellene a tagállamok nemzeti reformtervek keretében követett politikáit, és hozzá kellene járulnia az Európa 2020 stratégia olyan egyéb jelentős prioritásainak a megvalósulásához, mint a kutatás-fejlesztési beruházások fokozása, a kkv-k versenyképességének növelése, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő átmenet és a források fenntartható felhasználása.

3.10 A jelenlegi rendkívüli helyzetben az ESZA-nak is különös mértékben törekednie kellene a gazdasági válság elleni küzdelemre, valamint a munkavállalóknak és a leghátrányosabb helyzetű polgároknak a válság hatásai elleni védelmére, valamint – miután kilábalunk a válságból – a megelőző intézkedésekre, főként a polgárok biztonságának és a védelmi képességeknek a támogatására. Konkrétan támogatnia kellene – bár remélhetőleg csupán időlegesen – a tartósan munkanélkülieket, a munkaerőpiaci részvételre legkevésbé esélyeseket, a fiatalokat, a nőket, a migránsokat, az időseket, a fogyatékkal élőket, az etnikai kisebbségek tagjait stb.

3.11 Ennek eléréséhez az EGSZB véleménye szerint az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapnak ki kell egészítenie az Európai Szociális Alapot, és esetleg idővel integrálódnia kell az ESZA-ba annak érdekében, hogy nagyobb hangsúlyt helyezzenek a munkanélküliség kezelésére, és könnyebbé váljon az alap felhasználása. Ugyancsak alapvető fontosságú ugyanezt a koherenciát biztosítani a két alap elvei között, elsősorban a partnerség és különösen a szociális partnerek részvétele kapcsán.

3.12 Az EGSZB azt javasolja, hogy ötvözzék a Globalizációs Alkalmazkodási Alapot az Európai Szociális Alap szakértelmével szociális ügyekben a komplementaritás és a kohézió érdekében. Mivel az ESZA rendelkezik a szakértelemmel a kérelmek elég gyors megvizsgálásához, a költségvetési hatóságok jóváhagyása az ESZA pozitív véleményén alapuló formalitás lenne.

3.13 Az EGSZB nem támogatja a mezőgazdasági termelőknek az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap hatálya alá vonását, sem a források többségének az agrárgazdaság számára történő kiutalása, sem pedig azok kezelésének az ágazatra bízása révén. A KAP és a mezőgazdasági válságokra szóló új tartalék várhatóan hatékonyabb támogatást tud majd nyújtani az agrár-élelmiszeriparnak. Az EGSZB arra nézve is szeretne garanciát látni, hogy az ESZA technikai segítségnyújtási kerete továbbra is rendelkezésre áll és hozzáférhető marad a civil társadalom számára (megállapítható, hogy a technikai segítségnyújtást nem említi konkrétan az ESZA-rendelet).

3.14 Az EGSZB úgy véli, hogy a partnerségi elvnek kulcsszerepet kell játszania, biztosítva az uniós strukturális alapokhoz kapcsolódó intézkedések megfelelő működését. A strukturális alapokra vonatkozó rendelkezéseknek világosan meg kell határozniuk a partnerség elvét ahelyett, hogy egyszerűen „a jelenlegi nemzeti szabályozásra és gyakorlatra” hivatkoznának, egyúttal

pedig valamennyi partner szerepét is egyértelműen rögzíteniük kell regionális és helyi szinten. Az EGSZB azt ajánlja, hogy konkrétan ismerjék el a civil társadalom szerepét a társadalmi befogadásra és a szegénység leküzdésére irányuló projektek megvalósításában, amelyet az Európa 2020 stratégia is kiemel.

4. Az egyes fejezetekhez kapcsolódó részletes megjegyzések és javaslatok

4.1 Általános rendelkezések

4.1.1 Az EGSZB támogatja az alábbi négy tematikus célkitűzésre összpontosuló megközelítést, amelyek beavatkozási kategóriákban vagy beruházási prioritásokban jelennek meg:

- a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése;
- az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás;
- a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;
- az intézményi kapacitások növelése és hatékony közigazgatás kialakítása.

4.1.2 Minden tagállamban az összes ESZA-forrás legalább 40%-át „a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése” tematikus célkitűzés megvalósítására kellene fordítani. Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, amely szerint az ESZA-források legalább 20%-át „a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem” tematikus célkitűzés megvalósítására kell elkülöníteni, annak érdekében, hogy elősegítsük a társadalmi befogadást a foglalkoztatáson és a képzésen keresztül elsősorban a legkiszolgáltatottabb csoportok – például a fiatalok, a nők, a migránsok, az idősek, a fogyatékkal élők és az etnikai kisebbségek stb. – számára, főként azon cél elérésére törekedve, hogy 2020-ig legalább 20 millió fővel csökkentsük a szegénységben élők számát.

4.1.3 Az Európa 2020 stratégia keretében a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás és az oktatás előmozdítása az ESZA prioritása, és az is kell, hogy maradjon.

4.1.4 Az ESZA-nak támogatnia kell a területi foglalkoztatási paktumokat és azokat a helyi kezdeményezéseket, amelyek a foglalkoztatást, a társadalmi befogadást, az oktatást és a piac ösztönzését célozzák, új vállalkozások – elsősorban kkv-k és a szociális gazdaságon belüli vállalkozások – létrehozásán keresztül, továbbá többek között a digitális befogadás, a kultúra és a kreativitás mint a polgárok foglalkoztathatósága javításának elemei ösztönzése révén, valamint a civil társadalom részvételét a döntéshozatalban, a civil társadalom támogatását és a közös európai értékekre való figyelemfelhívást.

4.1.5 Az EGSZB támogatja a szociális innovációra helyezett hangsúlyt és a szociális gazdaság, a szociális vállalkozói szellem és a szociális vállalkozások terén indított projektek támogatásának lehetőségeit.

⁽⁴⁾ „Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában” (COM(2008) 412 final).

4.1.6 Az EGSZB üdvözlí az ESZA által a transznacionális együttműködésnek nyújtott támogatást, mint az egymástól való tanulás elősegítésének és így az ESZA által támogatott politikák hatékonysága növelésének az eszközét.

4.2 A programozásra és a végrehajtásra vonatkozó egyedi rendelkezések – A partnerségi elv

4.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a partnerségi elvnek kulcsszerepet kell játszania, biztosítva az uniós strukturális alapokhoz kapcsolódó intézkedések megfelelő működését.

4.2.2 A strukturális alapokra vonatkozó rendelkezéseknek világosan meg kell határozniuk a partnerség elvét ahelyett, hogy egyszerűen „a jelenlegi nemzeti szabályozásra és gyakorlatra” hivatkoznának, egyúttal pedig valamennyi partner szerepét is egyértelműen rögzíteniük kell regionális és helyi szinten; továbbá biztosítani kell az ehhez szükséges finanszírozást.

4.2.3 A partnerségi elv megvalósításának európai magatartási kódexében tisztázni és definiálni kell az egyes partnerek szerepét a különböző szinteken, valamint egyértelművé kell tenni, hogy miközben a szociális párbeszéd a szociális partnerek kizárólagos hatáskörébe tartozik, az alapok közös rendelkezéseiről szóló rendeletjavaslat⁽⁵⁾ 5. cikke által elismert összes partner részvételét garantálni kell az alapok végrehajtásának egyes szakaszaiban – ideértve az operatív programok meghatározását és megvalósítását is –, illetve részvételük biztosítása érdekében rendelkezéseikre kell bocsátani a megfelelő finanszírozást.

4.2.4 A partnereknek kezdettől fogva részesülniük kell a technikai segítségnyújtási forrásokból annak érdekében, hogy stratégiailag részt vehessenek a strukturális alapok programjainak megtervezésében, végrehajtásában és nyomon követésében. A technikai segítségnyújtás ezenkívül létfontosságú az operatív programokat minden szinten meghatározó és végrehajtó monitoring bizottságokban való képviselőik biztosításához, továbbá annak garantálásához is, hogy a technikai támogatás a potenciális projektgazdák számára elérhető legyen.

4.2.5 A szociális partnerekkel az ESZA-bizottságban a tagállamokkal együtt folytatott konzultáció jelenlegi módja megfelelő referenciaalapot jelenthet ahhoz, hogy azt minden alapra kiterjesszük. Az EGSZB azt ajánlja, hogy valamennyi, az alapok közös rendelkezéseiről szóló rendelet 5. cikkében elismert partnert hívják meg a részvételi mechanizmusnak e fórumára.

4.2.6 A szociális partnereknek és más érdekelt feleknek – így különösen a nem kormányzati szervezeteknek – az ESZA által támogatott fellépésekben való részvételének az elősegítése nem korlátozódhat a legszegényebb, illetve a Kohéziós Alap hatálya alá tartozó régiókra, hanem ki kell terjednie az EU valamennyi tagállamára és régiójára.

4.2.7 Az EGSZB úgy véli, hogy az ESZA összes forrásának 2%-át a szociális partnereknek, további 2%-át pedig az alapok közös rendelkezéseiről szóló rendelet 5. cikkében elismert más partnereknek az ESZA által támogatott fellépésekben való részvétele támogatására kell fordítani.

4.3 Egyedi rendelkezések az eljárásokat, a hatékonyságot és a „feltételellességet” illetően

4.3.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy jobban kellene koordinálni a forrásokat, és javítani kellene felhasználásuk értékelését, eredményeit és hatékonyságát.

4.3.2 Az EGSZB támogatja ezenkívül valamennyi azon intézkedést, amely a strukturális alapok prioritásainak korlátozására és azok fókuszának áthelyezésére, továbbá a bürokratikus terhek mérséklésére, valamint a kiadások és a kifizetések felgyorsítására irányul.

4.3.3 Hatékonysági mutatókat kell tehát meghatározni, azonban ugyanilyen fontos, hogy minőségi és mennyiségi kritériumokkal is rendelkezünk. Ez magában foglalja az eredmények értékelését a meghozott intézkedések hatékonysága, a kialakított munkahelyek minősége és a társadalmi integráció biztosítására végrehajtott kedvező intézkedések köre szempontjából.

4.3.4 Az EGSZB ugyanakkor komoly fenntartásokat fogalmaz meg a források odaítélését minden esetben az eredményekhez kötő megközelítés tekintetében. A foglalkoztatási – és általánosabban a szociális – politikák vizsgálatakor az eredmények nehezebben mérhetők és kevésbé láthatók, mint például a közlekedési politika esetében. Ez különösen igaz akkor, ha az eredmények az olyan számszerűsíthető gazdasági mutatók mérésére korlátozódnak, mint az álláshelyek száma. Ehelyett ösztönzendő lenne megfelelő eredménymutatók – így például a megtett távolság – alkalmazása a legnehezebben támogatható esetekben, és nem számszerűsíthető tényezők – így például az önkéntesség – eredménymutatóként való felhasználása. Ráadásul, ha a forráskiutalás az eredményekhez kötött, a munkaerőpiactól legtávolabb állók – akik ezáltal a legkevésbé esélyesek arra, hogy kedvező eredményeket érjenek el rövid távon – valószínűleg csak korlátozott mértékben, vagy egyáltalán nem jutnak hozzá e forrásokhoz. Alapvető fontosságú továbbá – az ESZA-ból társfinanszírozott programok eredményeinek értékelése érdekében is –, hogy az ESZA-rendelet olyan „A résztvevőkre vonatkozó közös eredmény- és teljesítménymutatókat” javasoljon, amelyek tükrözni tudják a hatékonyság fogalmának összetettségét és mérésének nehézségét.

4.3.5 Az ESZA-rendeletnek a szervezetekre vonatkozó közös teljesítménymutatók keretében meg kell jelölnie a partnerségben kidolgozott projektek számát, a résztvevőkre vonatkozó hosszabb távú közös eredménymutatók keretében pedig a társadalmi függésüket már csökkentett résztvevők számát.

4.3.6 Az uniós források felhasználási feltételeinek kétségtelesenül válogatott és hatékony célkitűzésekre kellene a hangsúlyt helyezniük, azonban nem szabadna hátrányosan érinteniük a leggyengébb tagállamot. A gazdasági növekedés, a munkahelyteremtés és a társadalmi kohézió elősegítését kellene célozniuk.

4.3.7 Az EGSZB határozottan elutasítja az Európai Bizottság arra vonatkozó javaslatát, hogy pénzügyi szankciókat és ösztönzőket alkalmazzanak a strukturális alapok tekintetében a stabilitási és növekedési paktumhoz kapcsolódóan. E szankciók büntetnék a – már így is gyenge – tagállamokat, régiókat és településeket.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 final.

4.3.8 Sőt mi több, a még nem kellően fejlett európai szolidaritást is veszélyeztetné a makroökonómiai kötelezettségek be nem tartása. Ez az Európai Unió legsebezhetőbb népeinek és társadalmi csoportjainak az elszegényedéséhez vezetne, ami ellentétes a gazdasági és szociális politika, valamint a területi kohéziós politika Lisszaboni Szerződésben megerősített alapelveivel.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió társadalmi változás és innováció programjáról

(COM(2011) 609 végleges – 2011/0270 (COD))

(2012/C 143/17)

Főelőadó: **Laure BATUT**

Az Európai Parlament 2011. október 25-én és a Tanács 2011. november 16-án úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió társadalmi változás és innováció programjáról

COM(2011) 609 final – 2011/0270 (COD).

2011. október 25-én az EGSZB Elnöksége megbízta a „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekciót a tárgyban folytatandó bizottsági munka előkészítésével (főelőadó: Laure BATUT).

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22-23-án tartott 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Laure BATUT személyében, továbbá 168 szavazattal 2 ellenében, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB már foglalkozott a társadalmi innováció koncepciójával, és rámutatott a fogalom nem világos voltára, valamint az ahhoz kapcsolódó bizonytalanságokra; ⁽¹⁾ viszont elismerte a munkahelyen történő innováció értékeit. ⁽²⁾ Egyébiránt számos szereplő végez nap mint nap „társadalmi innovációt” anélkül, hogy tudná, egyszerűen azért, mert jól végzi a munkáját.

1.2 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy határozza meg a „társadalmi innovációval” és a „társadalmi változással” kapcsolatos célkitűzéseket a társadalmi változás és innováció programjában ⁽³⁾. Ezek a koncepciók kísérleti szakaszban vannak. Nem cél, hogy felváltsák a tagállami szociális rendszereket és a munkajogot sem. A lakosság beillesztése a foglalkoztatásba kedvezhet a versenyképességnek, azonban az EGSZB megítélése szerint a válság nem szolgálhat ürügyként olyan rendszerszintű átalakításokra, amelyek a kivételt szabállyá tennék.

1.3 Az EGSZB olyan írásos záradékok beillesztését kívánja a vizsgált programba, amelyek garantálják, hogy a társadalmi innovációs tevékenységek kiegészítő jellegűek lesznek, és nem konkurálnak a tagállamok szociális jogaival és szociális rendszereivel, sem pedig a tagjaiknak nyújtott jogbiztonsággal.

1.4 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tervezetében vegye figyelembe a tagállami szociális jogokkal kapcsolatos fejlődési folyamat összehangolásának célkitűzését a köztük lévő eltérések feloldása, és ezáltal a mobilitás megkönnyítése érdekében. ⁽⁴⁾

1.5 Az EGSZB javasolja továbbá az Európai Bizottságnak, hogy magyarázza meg a Progress, az EURES és a Mikrofinanszírozási programokban idézett szinergiák várt hatásait, az európai alapokhoz (különösen az ESZA-hoz és az ESZVA-hoz ⁽⁵⁾) való kapcsolódási pontokat, valamint az igazgatásukra vonatkozó szabályok összeegyeztethetőségét, melyekről az ismeretek nem teljes körűek.

1.6 Az EGSZB szeretné, ha a szociális partnerek és a nem kormányzati szervezetek szerepe egyértelműen megjelenne a társadalmi változás és innováció program három tengelyében.

1.7 Az EGSZB kéri, hogy vezessenek be rugalmassági klauzulát a társadalmi változás és innováció programba, hogy féldős felülvizsgálatát követően kiigazítható legyen. 2017-ben a társadalmi tendenciákat kimutató előzetes mérleget készítenek majd, amelyet beterjesztenek az Európai Parlament elé, valamint konzultációs célból a tanácsadó bizottságoknak és képviselői szervezeteiknek.

1.8 Az EGSZB úgy véli, hogy amennyiben a három tengely továbbra is egy kalap alatt marad, a társadalmi változás és innováció programja elnevezést a „társadalmi haladást, a mobilitást és a befogadást kísérő programra” kell módosítani.

1.9 A Progresshez kapcsolódóan az EGSZB szerint a következőkre lenne szükség:

— össze kellene gyűjteni, hogy mely foglalkoztatási típusok jöttek létre a Progressnek köszönhetően,

— ismertetni kellene az eredményeket, valamint egy internetes gyűjtemény formájában láthatóvá és megoszthatóvá kellene tenni a pozitív eredményeket,

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: HL C 100., 2009.4.30., 77. o.

⁽²⁾ Az EGSZB véleménye: HL C 132., 2011.5.3., 22. o.

⁽³⁾ A társadalmi változás és innováció programja, COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ Az EUMSZ 151. cikke.

⁽⁵⁾ Európai Szociális Alap és Európai szociális vállalkozói alapok.

- meg kellene határozni, hogy melyek az „innovatív megoldások”, valamint azok területét, szereplőit, tevékenységeit és potenciális kedvezményezettjeit,
- továbbra is tartozzanak a pályázásra jogosultak körébe azok a projektek, amelyek rendelkeznek a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség dimenziójával,
- a nagyobb területi hatás érdekében fel kell hagyni azzal, hogy a Progress program eszközeinek nagy részét adminisztratív feladatokra, elemzésekre és értékelésekre fordítjuk,
- egyszerűsíteni kell a dokumentumokat és az ellenőrzési folyamatokat,
- pontosítani kell a szociális vállalkozások általános érdekű szociális szolgáltatásokban játszott szerepét,
- érthetővé kell tenni a társadalmi változás és innováció program és az ESZVA, valamint az előbbi és az ESZA közötti sinergiákat, továbbá pontosítani kell azokat a kormányzási szabályokat, amelyeket a szociális vállalkozásokban, a szociális célkitűzések fokának megfelelően kell alkalmazni.

1.10 Az EURES-hez kapcsolódóan az EGSZB a következőket ajánlja:

- meg kell őrizni az EURES kezdeti szakaszának szellemiségét, beleértve regionális kompetenciáit és a szociális partnerek részvételét,
- ki kell mondani a tisztességes munka elsőbbségének elvét a mikrohiteltekkel és mikrofoglalkoztatással szemben,
- meg kell erősíteni a mobilitás előmozdításának célkitűzését a szociális dömping elleni küzdelemmel párhuzamosan,
- be kell jelenteni a jogalap megváltozását, és magánjellegű munkaerő-közvetítő szolgáltatásokat ⁽⁶⁾ kell nyitni, valamint tisztázni kell azoknak az ESZA-ra és az alapok forrásainak az elosztására gyakorolt hatását,
- tisztázni kell az EURES kettős finanszírozását (a társadalmi változás és innováció program és az ESZA), valamint a költségvetési átfedések és az ellenőrzési módok következményeit,
- meg kell határozni a mobilitási célokat; fel kell mérni, hogy mely szerződések kötettek meg az EURES-nek köszönhetően; és megvitatás céljából emlékeztetni kell az Európai Bizottság új, központosító szerepére,
- meg kell erősíteni valamennyi szociális jog hordozhatóságának és a kompetenciák megfeleltetési rendszerének a szükségességét,
- az e-befogadást támogató intézkedésekre van szükség.

1.11 A mikrofinanszírozáshoz és a szociális vállalkozásokhoz kapcsolódóan az EGSZB a következőket ajánlja:

- figyelembe kell venni a szubszidiaritás elvét,

- tervbe kell venni az egyes tagállamok súlyozásának lehetőségét,
- pontosabban meg kell határozni a kedvezményezettek körét (a támogatásra jogosult szociális vállalkozások mérete),
- a projektet láthatóvá kell tenni annak érdekében, hogy a támogatásra jogosult polgárokat megvédjük a nem szabályozott és lelkiismeretlen mikrofinanszírozásoktól, valamint biztosítani kell, hogy az idevágó internetes honlapok első oldalán, az Unió minden nyelvén, szerepeljen hivatkozás a mikrofinanszírozásra,
- világosabban kell utalni az EBA és az EBB szerepére, és fellendítő hatásukra,
- szabályokat kell felállítani a hitelnyújtókra vonatkozóan, hogy teljes mértékben vállalják felelősségüket.

2. Háttér

2.1 A 21. század Európájának szóló szociális menetrend stratégiája része az Európa 2020 stratégiának. A társadalmi változás és innováció programról szóló javaslat ebbe a keretbe illeszkedik. A szociális védelemmel foglalkozó bizottság számításai szerint minden ötödik európai ki van téve a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának, és ezt az aggasztó tendenciát most súlyosbítják a válság szociális hatásai. Az uniós és tagállami cselekvések célja, hogy 2020-ig legalább 20 millió embert kiemeljenek a szegénységből. A foglalkoztatáshoz és a társadalmi befogadáshoz a legfőbb eszközeik közé tartoznak az ESZA, a Progress, az EMVA ⁽⁷⁾, az ERFA, és a mikrofinanszírozás.

2.2 A program általános céljai

2.2.1 Az Európai Bizottság három meglévő program (a PROGRESS, az európai mikrofinanszírozási eszköz és az EURES) egyesítését javasolja, azzal a céllal, hogy a választásokat racionalizálja és az alapok felhasználását jobban ellenőrizze a nemzeti költségvetések válságának időszakában.

2.3 Az új program tengelyei

2.3.1 A **Progress** – a 2006-ban elfogadott foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási – program az európai szociális helyzet eredménytáblájának kidolgozását javasolja a különböző tagállamok helyzetének összehasonlíthatósága érdekében.

2.3.1.1 A Progress **2014–2020 közötti időszakra** szóló célkitűzései között szerepel a foglalkoztatás ösztönzése, az összehasonlítható adatok összegyűjtése, a tapasztalatokból való tanulásra támaszkodva az eredményorientált megközelítés támogatása, amelynek célja az európai civil társadalmi hálózatok kapacitásának a fejlesztése az Unió szociálpolitikai célkitűzéseinek a kialakítása érdekében. A rendelkezésre álló költségvetés 575 millió euró, ez évente 82,1 millió eurót jelent, amelynek 17 %-a társadalmi kísérleti projektekre fordítandó.

⁽⁶⁾ A Bizottság 2012. évi munkaprogramja, COM(2011) 777 final.

⁽⁷⁾ Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap.

2.3.2 Az **EURES** az Európai Bizottság és az állami foglalkoztatási szolgálatok közötti európai hálózat. A hálózat a szak-szervezetek és szociális partnerek korábbi gyakorlatain alapul, és elősegíti a határregiókban a mobilitást. 2002 óta a következő három célkitűzést követi: európai mobilitási portál kifejlesztése, az állami foglalkoztatási szolgálatok és a szociális partnerek közötti határokon átnyúló partnerségek létrehozása, valamint tagállami tevékenységi tervek kidolgozása, amelyek célja az állásajánlatok és az állaspályázatok közötti közvetítés (20 millió euró). Az EURES az Unió egészére kiterjed, a tagállamok a „tevékenységi tervek” révén a költségvetése 70%-át használják fel.

2.3.2.1 A **2014–2020** közötti időszak célkitűzése az, hogy a társadalmi változás és innováció program keretében 143 millió euró felhasználásával (évi 20,5 millió euró) biztosítsák a mobilitást az EU valamennyi régiójában, különösen a fiatalokat érintően, illetve európai szinten kezeljék a statisztikákat és a tájékoztatást; dolgozzanak ki egy cserékről szóló éves értékelő jelentést; a többnyelvűségnek köszönhetően tökéletesítsék a portált; a közeljövőben vonják be a foglalkoztatáshoz kapcsolódó magánszereplőket; valamint az ESZA költségvetési támogatásával biztosítsák a nemzeti tevékenységek programját.

2.3.3 A **foglalkoztatási és társadalmi célú mikrofinanszírozási eszköz** (2010) a mikrohitelhez való hozzáférés fejlesztésére törekszik azok esetében, akik munkájuk és/vagy felvett hitelük tekintetében nehéz helyzetben vannak. A független munkavállalók és a szociális mikrovállalkozások jogosultak a támogatásra. A program kezelője az Európai Beruházási Alap, amely lehetővé teszi, hogy a hitelező pénzügyi intézmények kockázatuk és esetleges veszteségeik fedezete, valamint a likviditási támogatás kialakításának garانتálása érdekében az EBA-ra és az EBB-re támaszkodjanak. Az eszköz 3 év alatt (2010–2013) 27 tagállamban 200 millió eurót mobilizált.

2.3.3.1 A 25 000 euróig terjedő hitelgarancia nyújtása révén az eszköz – amely 7 évre 191,6 millió eurós költségvetéssel rendelkezik (évi 27 millió euró áll rendelkezésére) – **2014–2020** között még könnyebbé kívánja tenni a mikrofinanszírozáshoz és a szociális vállalkozáshoz való hozzáférést.

2.4 A javaslat elemei

2.4.1 Az új társadalmi változás és innováció program számára javasolt költségvetés 958 millió eurót tesz ki, amely csupán 10%-kal több, mint 2007-ben. Az Európa 2020 stratégia részeként ugyanazon elveken alapul: partnerség, koordináció, előzetes feltételrendszer, egészséges költségvetési környezet, a területi együttműködés és kohézió megerősítése, további egyszerűsítés.

2.4.2 Az Európai Bizottság – melynek átfogó célja, hogy a tagállami szociális politikák „modernizációjának” támogatása révén végül strukturális változást lehessen elérni az uniós közösségen belül ⁽⁸⁾ – a következőket javasolja:

- a három program közötti, illetve az Európai Szociális Alappal közös szinergiák kiaknázása,
- harmonizált tájékoztatási, kommunikációs, terjesztési, kezelési és értékelési eljárások bevezetése,

⁽⁸⁾ Indokolás, 1. pont, valamint a tervezet 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja.

- a legkevesebb kiadásra törekedve, olyan nagy projektekre középpontba állítása, amelyek jelentős európai többletértéket hordoznak.

2.4.3 A program a következő öt célkitűzéssel rendelkezik:

- az uniós célkitűzések iránti felelősségvállalás megerősítése a foglalkoztatás, a szociális ügyek és a társadalmi kirekesztés területén,
- a felelősségteljes kormányzás, a kölcsönös tanulás, valamint a szociális innováció ösztönzése,
- az európai jogszabályok modernizálása és alkalmazása,
- a földrajzi mobilitás előmozdítása,
- a mikrofinanszírozáshoz való hozzáférés növelése.

3. Az EGSZB általános észrevételei

3.1 Az EGSZB érdekesnek találja azt a javaslatot, hogy racionalizálják az Európai Unió álláskeresőket támogató tevékenységeit, és figyelembe veszi azt, hogy nem egyszerű feladat egy 7 éves program kidolgozása akkor, amikor még az előző futamidejéből is két év hátra van.

3.2 Sajnálattal állapítja meg, hogy az általános célkitűzések között nem szerepel a tagállami szociális jogokkal kapcsolatos fejlődési folyamat összehangolásának célkitűzése a köztük lévő eltérések feloldása, és ezáltal a mobilitás megkönnyítése érdekében ⁽⁹⁾.

3.3 Emlékeztet arra, hogy az Unió szociálpolitikára és kohéziós politikára vonatkozó hatáskörei megosztottak. ⁽¹⁰⁾ Bármilyen is az Unió, ezt tiszteletben kell tartania, és meg kell felelnie az EUMSZ 9. cikke ⁽¹¹⁾, illetve a 8. és a 10. cikk általánosan alkalmazandó előírásainak.

3.4 Ezzel kapcsolatban az EGSZB szeretné, ha a két fontos kérdés – az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés elleni küzdelem – melyek mindig is összekapcsolódtak a szociálpolitikákkal, majd a Jogérvényesülési Főigazgatóság hatáskörébe kerültek, továbbra is a Progress alá tartoznának, mivel számos megkülönböztetés a bérek közötti és szociális egyenlőtlenségekben ölt testet. Az ESZA-rendelettervezet mindkét kérdést megemlíti ⁽¹⁰⁾ preambulumbekkezdésében, valamint 7. és 8. cikkében ⁽¹²⁾, és az esélyegyenlőség továbbra is szerepel a Szerződés szociális fejezetében.

3.5 Az EGSZB sajnálja, hogy a Progress, az EURES és a mikrofinanszírozás három fejezetének összekapcsolódásától várt szinergiákra nem világít rá jobban a társadalmi változás és innováció programja. A régiók szerepét is figyelembe lehetett volna venni. A program nem vizsgálja a többi európai programmal való konkrét szinergialehetőségeket, például az oktatás, a fiatalok foglalkoztatásának elősegítése és „Az első EURES-állásod” elnevezésű, fiataloknak szóló kiemelt kezdeményezés terén.

⁽⁹⁾ Az EUMSZ 151. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁰⁾ Az EUMSZ 4. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontja.

⁽¹¹⁾ Az EGSZB véleménye, HL C 24., 2012.1.28., 29. o.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

3.6 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy az új program világosabb tétele érdekében fel kell mérni a ténylegesen elosztott pénzeszközöket, azok felhasználási arányát, a projektek előtt álló gyakorlati akadályokat (lásd mikrofinanszírozás és munkahelyteremtés), és emellett úgy véli, hogy az Európai Bizottság nem mondja ki azt, hogyan kerül meghatározásra az az európai hozzáadott érték, amely támogathatóvá teszi az új fellépéseket. Bizonytalan elemekre építi tehát célkitűzéseit, melyek annál is inkább bizonytalanok, mivel az előző program értékelése nem történt meg, és az új program hozzáadott értékének felbecsülése legalábbis szubjektív.

3.7 Az ESZA-rendelet tervezetével való összehasonlítás alapján az EGSZB úgy véli, hogy a szociális partnerek helyéről és szerepéről említést kellett volna tenni a társadalmi változás és innováció program három fejezetében; az ESZA szövege elismeri, hogy azok „meghatározó szerepet töltenek be a foglalkoztatás, az oktatás és a társadalmi befogadás területén”⁽¹³⁾.

3.8 Hasonlóképpen megállapítja, hogy a nem kormányzati szervezetek szerepét is meg kellene említeni a társadalmi változás és innováció programjában (részben az ESZA finanszírozásában); az ESZA-rendelettervezet (9) preambulumbekkezdése⁽¹⁴⁾ ugyanis kimondja, hogy „az ESZA által támogatott tevékenységek hatékony és eredményes végrehajtása a felelősségteljes kormányzáson, továbbá valamennyi érintett területi és társadalmi-gazdasági szereplő, különösen pedig a szociális partnerek és a nem kormányzati szervezetek partnerségén múlik”.

3.9 A civil társadalmi szervezeteket megszólítja a társadalmi változás és innováció programja⁽¹⁵⁾, és az EGSZB véleménye szerint szükség lenne azok helyének meghatározására, hogy szerepet játszhassanak a szakpolitikák végrehajtásának folyamatában.

3.10 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak foglalkoznia kellene a javasolt intézkedésekkel kapcsolatos digitális társadalmi befogadás⁽¹⁶⁾ kérdésével, mivel az új információs és kommunikációs technológiák átfogó fellendítő hatással bírnak a befogadásra és a foglalkoztatásra.

4. A módszerrel kapcsolatban

4.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a projekt a „társadalmi változás és innováció program” nevet viseli, és három korábbi uniós fellépés folytatását javasolja, anélkül, hogy újítana. Az Európai Bizottság javasolja, hogy a három fejezet a társadalmi változás és innováció társadalmi kísérletek révén történő megvalósulása felé orientálódjon, azonban sem a preambulumbekkezdésekben, sem a szövegben, sem pedig az előzetes értékelésben nem határozza meg magának a „társadalmi innovációnak” a célját.

4.2 A társadalmi innováció témájában több országban végzett egyetemi kutatások abból az elképzelésből indulnak ki, hogy a termelés-fogyasztás modellje kifulladásban van, és arra a

következtetésre jutnak, hogy eljött az idő a társadalmi struktúrák felborítására a szereplők és az érdekek kategóriái közötti szerepek újraosztása révén, ami, mivel az innovációnak nincs stabil meghatározása, kockázatokat rejtene magában a vállalkozások – legyenek azok szociális vállalkozások vagy sem – gazdasági modelljeinek megválasztásával kapcsolatban csakúgy, mint a munkavállalói képviselő és a társadalmi párbeszéd formájával kapcsolatban.⁽¹⁷⁾ A kutatók szerint a társadalmi változás a szociális jóléti rendszerekre is hatással lenne. Az elgondolás az európai „szociális modell” felülvizsgálatára vonatkozik, előfeltételek nélkül, kísérleti jelleggel. A Progress fejezetnek⁽¹⁸⁾ egyébiránt a konkrét elemeken és az innováción alapuló „döntéshozatali folyamat”-ot kellene előmozdítania, „partnerségben a szociális partnerekkel, a civil társadalom szervezeteivel és egyéb érdekelt felekkel”.

4.3 Az Európai Bizottság tervezetében támogatja ezeket a „társadalmi kísérleteket” anélkül, hogy meghatározná: milyen innováció és milyen változás felé javasolja az elmozdulást. Ez egy olyan szociológiai megközelítés, mely megtévesztheti a polgárt, aki nem láthatja, hogy mi a végleges tervezet célja. Az EGSZB megítélése szerint először azt kellene megtudnunk, hogy a piac, a közszolgáltatások és az európai támogatások miként és miért nem adtak választ a társadalmi igényekre, és hogy a gazdagság újraelosztása miért nem történt meg annak érdekében, hogy a rászoruló emberek önállósága biztosítva legyen, összhangban az Alapjogi Charta elveivel.

4.4 Az EGSZB megítélése szerint tudnunk kellene, hogy milyen társadalmi változást várunk az innovációtól, amit az „alulról felfelé” történő megközelítés és a vizsgált rendeletjavaslat nem tesz lehetővé.

4.5 A polgárok által fenntarthatónak ismert szociális biztonsági rendszerek erős legitimitással bírnak. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy „a társadalmi igényekre választ adó innovatív megoldások tesztelése és széles körben való megvalósítása”⁽¹⁹⁾ a széles körű szolidaritás csökkenéséhez, klientúrara épülő gyakorlatokra, valamint a szociális ellátás és annak képviselői formáinak atomizálódásához vezethet.

4.6 Az EGSZB megítélése szerint a vizsgált programnak biztosítania kellene, hogy a társadalmi innovációs tevékenységek inkább kiegészítő jellegűek legyenek, melyek nem konkurálnak a tagállamok szociális jogaival⁽²⁰⁾ és szociális védelmi rendszereivel. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a társadalmi innovációnak nem szabad kiszorítania a jogon alapuló rendszereket, sem a hosszú távú biztonságot, melyet azok az embereknek, köztük a legkiszolgáltatottabbaknak nyújtanak.

⁽¹³⁾ COM(2011) 607 final, lásd az indokolás 5. pontját.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 607 final. (9) preambulumbekkezdés.

⁽¹⁵⁾ COM(2011) 609 final. (9) preambulumbekkezdés.

⁽¹⁶⁾ Az EGSZB véleménye: HL C 318, 2011.10.29., 9. o.

⁽¹⁷⁾ *Social innovation Review*, Stanford Graduate School of Business, 2008. ősz, J.A. Phills, K. Deiglmeier, D.T. Miller; *Social Innovation*, J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, 2010. május; *Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise ?*, N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U de Louvain-Cahiers du CIRTES 5, 2010. szeptember, 45. o.; S. Bacq & F. Janssen, ibid, 207. o.

⁽¹⁸⁾ A tervezet 3. cikkének a) pontja és az EGSZB véleménye, HL C 255., 2005.10.14., 67. o.

⁽¹⁹⁾ 9. cikk (1) bekezdés és 3. cikk, alkalmazási köre igen széles – COM(2011) 609.

⁽²⁰⁾ Az EUMSZ 151. cikkének (1) bekezdése.

4.7 A hátrányos helyzetű csoportok számára a valódi szociális változást inkább a foglalkoztatáshoz, a lakhatáshoz és a közlekedéshez való hozzáférés jelentené, semmint a rendszert érintő társadalmi reformok. Az Unióban élők embereknek elsősorban tisztességes munkára van szükségük. A programnak meg kellene említenie a lakhatás kérdését, mivel az a foglalkoztatás és a befogadás valamennyi szereplőjét érinti. ⁽²¹⁾

4.8 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szoros értelemben vett szociális védelem terén ⁽²²⁾ az EUMSZ 153. cikke (4) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy meghatározzák szociális védelmi rendszerük alapelveit, és szigorúbb védelmi intézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be, melyek összeegyeztethetők a szerződésekkel.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB hasznosnak tartja a szubszidiaritás elvére való hivatkozás feltüntetését a rendeletervezetben, valamint a várt „jelentős hozzáadott érték” meghatározásának bevezetését.

5.2 A Progress-szel kapcsolatban:

5.2.1 Az intézkedések, a projektben közreműködők és a potenciális kedvezményezettek nincsenek kellően meghatározva. ⁽²³⁾ A szövegből nem derül ki, hogy az elemzés figyelembe veszi-e a szociális partnerek ⁽²⁴⁾ és az NGO-k álláspontját, például a mutatóegyüttes összeállításával kapcsolatban ⁽²⁵⁾.

5.2.2 A Progress programnak „nehezen mérhető” célkitűzései vannak, és „szubjektív változókat” használ, míg a projekt pénzügyi kimutatása egy eredményen alapuló irányításba illeszkedik ⁽²⁶⁾. Nincs felmérve a foglalkoztatási célkitűzésre gyakorolt hatása, az eszköz kevésbé tűnik működőképesnek. Az EGSZB szerint a már összegyűjtött adatok segítségével levonhatnánk a tanulságot az eredményekből, a pozitív tapasztalatokat pedig gyűjteményes formában tehetnénk hozzáférhetővé az interneten. Az EGSZB javasolja, hogy mielőtt továbblépnénk, mérjük fel, hogy milyen munkahelyek jöttek létre a támogatásoknak köszönhetően. Az Európai Bizottság ezáltal elkerülhetné, hogy olyan ajánlásokat tegyen a strukturális reformok vonatkozásában, amelyek kevésbé megbízható értékelésen alapulnak.

5.2.3 Etlolódás van a cél és az eszközök között: a 2014 és 2020 közötti időszakra tervezett finanszírozás 10% többletforrást engedélyez a három fejezet számára 2007-hez képest, ami nem tesz lehetővé újabb fellépéseket.

5.2.4 A projekt túl nagy teret szentel az irányításnak ⁽²⁷⁾: az adófizetők pénze inkább közvetlenül kellene, hogy segítse a polgárokat. Fontos lenne megtudni, hogy mekkora részt szentelnek például a szegénység elleni küzdelemnek.

⁽²¹⁾ Az Alapjogi Charta 1., 7., 15. és 24. cikke, valamint 34. cikke (3) és 52. cikke (3) bekezdése, az emberi jogok védelméről szóló európai egyezmény 8. cikke, valamint a felülvizsgált Európai Szociális Charta 30. és 31. cikke.

⁽²²⁾ COM(2011) 609, 4. cikk (1) bekezdés a) és b) pont.

⁽²³⁾ Pl.: Előzetes értékelés, 42. o.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 609, 15. cikk a) és c) pont.

⁽²⁵⁾ COM(2011) 607, 6. cikk.

⁽²⁶⁾ „Pénzügyi kimutatás javaslatokhoz”, 1.4.3. pont (a COM(2011) 609 final melléklete, 32. o.).

⁽²⁷⁾ COM(2011) 609 final, 5. cikk (3) bekezdés.

5.2.5 A támogatott projektek múltbelihez hasonló értékelése költségeket vonhat maga után, ha külső ellenőrzést veszünk igénybe. Az EGSZB megítélése szerint egyszerűsíteni és standardizálni kell a dokumentumokat és az eljárásokat.

5.2.6 A szociális vállalkozásokat illetően ⁽²⁸⁾ az EGSZB a következőket szeretné:

- emlékeztetni a szubszidiaritás elvére és a tagállamok felelősségére,
- szerepük meghatározását az általános érdekű szociális szolgáltatásokban,
- látni a szinergiahatást a társadalmi változás és innováció programja, valamint az „európai szociális vállalkozói alapokról” szóló 2011. december 7-i rendeletjavaslat között, mely a szociális vállalkozások fejlesztésének előmozdítását célozza (ESZVA címke odaítélése),
- irányítási szabályok a szociális célok követésének mértékétől függően, a beruházókra vonatkozó szabályok, valamint pontosítás a bankok szerepével kapcsolatban – szükség esetén az esetlegesen érvényesítendő szolvenciakövetelményekkel,
- az egyéni vállalkozók támogathatósága.

5.3 Az EURES-szel kapcsolatban:

5.3.1 Az EURES-t 15%-ban a társadalmi változás és innováció programja, nagy részben pedig az ESZA fogja finanszírozni. A programok költségvetési átfedése nem segíti a polgárt abban, hogy tisztán lásson: a strukturális alapok a NUTS 2 szintjén regionalizáltak, míg a társadalmi változás és innováció programjának finanszírozása nem regionalizált.

5.3.2 A nemzeti és a határokon átvívelő tevékenységeket az Európai Szociális Alap finanszírozza, az európai tevékenységeket ⁽²⁹⁾ pedig a társadalmi változás és innováció programja. A szociális partnerek és az NGO-k részvételére vonatkozó szabályok alkalmazandók az ESZA-t illetően, viszont a társadalmi változás és innováció program esetében nem.

5.3.3 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy vajon hasznos-e ennyire különböző elemeket egyetlen programban, a társadalmi változás és innováció programjában összefogni, melynek költségvetési ellenőrzése nehezebb lesz, mint a korábbi elrendezésben. Annak is egyértelműbbnek kellene lennie, hogy hogyan oszlik meg a finanszírozás az ESZA, az Európai Bizottság és a tagállamok között. Ez különböző szabályok alkalmazását vonja maga után a komitológiai eljárások, valamint az Európai Bizottság végrehajtási aktusainak ellenőrzése tekintetében. ⁽³⁰⁾

⁽²⁸⁾ Az EGSZB véleménye, HL C 24., 2012.1.28., 1. o.

⁽²⁹⁾ „Az első EURES-állásod” elnevezésű, fiataloknak szóló portál és projekt.

⁽³⁰⁾ 182/2011. sz. (EU) rendelet.

5.3.4 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy vajon helyénvaló-e, hogy az Európai Bizottság létrehozzon egy centralizált rendszert és fékezze az EURES regionális dinamizmusát, amikor ennek a régóta fennálló „szociális innovációnak” a tapasztalatai azt mutatják, hogy a helyi szereplők e téren kitüntetett szerepet játszanak. 2007-ben a Parlament még növelni is szeretne volna annak költségvetését.⁽³¹⁾ Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a mobilitás nem önmagáért való cél, csupán segítség olyan esetekben, amikor valaki kénytelen az Unió egyik befogadó országában munkát keresni.

5.3.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a szövegben elengedhetetlen megemlíteni a következőket:

- a tisztességes munka elsőbbségének elve a mikrohitelkkel és mikrofoglalkoztatással szemben,
- a mobilitás előmozdításának célkitűzése a szociális dömping elleni küzdelemmel párhuzamosan,
- az EURES-en keresztül megkötött munkaszerződések típusai,
- a célzott mobilitás meghatározása,
- tervezett változások az EURES jogalapjával kapcsolatban,⁽³²⁾
- annak szükségessége, hogy a mobilis európaiak jogai hordozhatóak legyenek, és új szövegek készüljenek a képesítések megfeleltetésére vonatkozóan.⁽³³⁾

5.3.6 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a szociális partnerek szerepe egyértelműen megmaradjon az EURES-ben.

5.4 A mikrofinanszírozással és a szociális vállalkozásokkal kapcsolatban

5.4.1 Az EGSZB szeretné, ha a polgárokat széles körűen tájékoztatnák erről a programról, hogy az emberek elkerülhessék az informális gazdaság uzsorakamatokra szóló mikrofinanszírozási ajánlatait az interneten (e-integráció szükségessége). Nem szabad megfélemlíteni arról, hogy a tervezet 22. cikkében idézett személyek kiszolgáltatott személyek, akiket nem mikrohitelkkel és versenypiaci tevékenységekkel kell támogatni. Ezek kockázatosaknak és csapdának bizonyulhatnak számukra, és soha nem helyettesítik a fizetett munkavállalást.

5.4.2 Az EGSZB szeretné, ha megvizsgálnák az egyes tagállamok súlyozásának kérdését a programban.

5.4.3 Az EGSZB elengedhetetlennek tartja az EBA-tól és az EBB-től várt fellendítő hatásnak a hangsúlyozását, illetve a kedvezményezettek egyértelmű meghatározását. Ugyanis a 25 000 eurós összeg rendkívül eltérő hatással lesz valakire, aki éppen elvesztette az állását (22. cikk (1) bekezdés a) pontja), egy alkalmazottakkal és költségvetéssel bíró szociális vállalkozásra (22. cikk (3) bekezdés), vagy egy egyéni vállalkozóra és mikrovállalkozásra, és a hitelnyújtó szervezetek különbözőképpen fognak tekinteni a garanciákra. Ezért pontosítani kellene a következőket:

- mit jelent a „szociális” kitétel,
- a kedvezményezettek, és különösen a támogatható szociális vállalkozások mérete,
- a „szociális mikrovállalkozás” meghatározása,
- a támogatás végrehajtásának módozatai és a biztosított pontos fedezet (100 % ?),
- kritériumok a támogatások csúszó rendszerének esetleges bevezetéséhez,
- az utólagos értékelés egyszerűsítését célzó intézkedések a mérlegkészítés megkönnyítése és az ellenőrzés költségeinek csökkentése érdekében.

5.4.4 A hitelnyújtókkal kapcsolatban:

- egyértelműbb szabályokat kellene rájuk vonatkoztatni annak érdekében, hogy szerepüket anélkül lássák el, hogy esetleges külön rejtett követelményekkel sújtánák a hitelfelvevőket,
- intézkedéseket kell előírni az értékeléssel kapcsolatban a gyors mérlegkészítés érdekében.

5.4.5 Az EGSZB reméli, hogy ezen intézkedések hozzáadott értéke magasabb lesz, mint a korábbi program becslése; vagyis odaítélt mikrohitelenként 1,2 létrehozott munkahely.⁽³⁴⁾

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ A 2007. szeptember 15-i EP-állásfoglalás.

⁽³²⁾ Közlemény – COM (2011) 777 final.

⁽³³⁾ 2011. december 19-i irányelvjavaslat (COM(2011) 883 final).

⁽³⁴⁾ „Pénzügyi kimutatás javaslatokhoz”, 2.1.2. pont, Teljesítménymutatók (a COM(2011) 609 final melléklete, 37. o.).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról

(COM(2011) 813 végleges – 2011/0390 (CNS))

(2012/C 143/18)

Előadó: **Wolfgang GREIF**

2011. december 12-én az Európai Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 100. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról

COM(2011) 813 végleges – 2011/0390 (CNS).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2012. január 25-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) 111 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Kérések és ajánlások

1.1 A munkaerő-piaci kilátások a pénzügyi válság negyedik évében egész Európában egyre borúsabbak. Az EGSZB komolyan aggódik amiatt, hogy a megszorításorientált válságkezelést célzó, jelenleg elvárt politikai koncepciók miatt valószínűleg nem lehet majd elérni az EU 2020 stratégia inkluzív növekedési prioritásának keretében kitűzött foglalkoztatási célokat. A közben az EU-ban bevezetett megtakarítási programok azt a veszélyt rejtik magukban, hogy felgyorsítják egymást a lefelé mutató tendenciák, és egyre borúsabbak lesznek a növekedési kilátások, ami pedig egyaránt kedvezőtlenül hat majd a konjunktúra utolsó támaszát jelentő belső piaci keresletre, illetve a stabilizációra és a munkahelyteremtésre.

1.2 Az elkövetkező években Európa rendkívül feszült helyzetbe hozza magát a foglalkoztatás terén. Egyes csoportok az átlagnál is jobban érintettek ebben: fiatalok, alacsony képzettségűek, tartós munkanélküliek, bevándorlói háttérrel rendelkezők, romák, gyermeküket egyedül nevelők. Ennek ellensúlyozására olyan gyors és célzott európai és nemzeti beruházásokra van szükség, melyek jelentős hatással vannak a foglalkoztatásra. Összehangolt módon kellene ezeket végrehajtani, hogy ezzel is növeljük a foglalkoztatáspolitikai hatásait.

1.3 A fiatalok súlyosbodó munkanélkülisége és a tartós munkanélküliek továbbra is magas száma miatt az EGSZB az alábbi, a foglalkoztatás kérdésére összpontosító politikai javaslatokat teszi a foglalkoztatási iránymutatások végrehajtására:

— Az uniós szinten elérendő általános foglalkoztatási célkvóta kiegészítéseként a jövőben elő kellene írni olyan uniós szintű, mérhető célszámokat, amelyek külön célcsoportokra vonatkoznak, így például a tartós munkanélküliekre, nőkre,

idősekre, és főként fiatalokra (munkanélküliség leküzdése, a foglalkoztatási helyzet javítása). A foglalkoztatáspolitikában eddig nem sok eredményt hozott az, hogy a konkrét célok megfogalmazásának feladatát nagymértékben a tagállamokra ruházták át.

— Ezzel összefüggésben elsősorban egy olyan mutatóra kell gondolni, amely az olyan fiatalok számának jelentős csökkentésére vonatkozik, akik nem dolgoznak, de nem is tanulnak (úgynevezett NEET-ek).

— Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság ún. „Ifjúsági garancia” javaslatát, amelynek értelmében a tagállamoknak garatálniuk kell, hogy az iskolai tanulmányok befejezését követő négy hónapon belül valamennyi fiatal munkát találjon, továbbtanuljon vagy munkaerő-piaci aktivizáló és integrációs intézkedésben vegyen részt. A nemzeti reformprogramok keretében konkrét idevonatkozó intézkedéseket kell kidolgozni.

— Azoknak a tagállamoknak, amelyekben különösen súlyos a fiatalok munkaerő-piaci helyzete, és amelyeknek egyszerűsített költségvetési megszorításokat is véghez kell vinniük, könnyebb hozzáférést kell biztosítani az uniós alapokból származó forrásokhoz az „Ifjúsági garanciával” kapcsolatos intézkedésekhez (a forrásfelhasználás egyszerűsítésétől a nemzeti társfinanszírozás ideiglenes megszüntetéséig).

— A tagállamok nehéz költségvetési helyzete ellenére továbbra is nemzeti és európai forrásokat kell biztosítani a fiatalok és a tartós munkanélküliek képzéséhez és foglalkoztatásához, illetve ahol szükséges, ott növelni is kell ezeket az eszközöket. Ennek szellemében a 2014-től esedékes új pénzügyi

tervben elegendő eszközt kell előirányozni az ESZA-ból és más uniós alapokból is a fiatalokkal foglalkozó speciális kezdeményezésekhez.

- Valamennyi uniós országban felül kell vizsgálni, illetve adott esetben javítani kell a támogatásokhoz való hozzáférés feltételeit az olyan fiatal és tartós munkanélküliek esetében, akik munkahelyet keresnek, vagy valamilyen képzésben akarnak részt venni. Szerencsés lenne megfelelő célszámokat felvenni a nemzeti reformprogramokba.
- Az EGSZB szerint a fiatalok munkaerő-piaci integrációja terén nem szerencsés, ha túlzottan elterjednek a rövid távú és jövőképet nem nyújtó megoldások: a bizonytalan foglalkoztatás és bizonytalan munkaszerződések helyett olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek biztosítják, hogy nem a határozott idejű foglalkoztatás és az alacsony fizetést és szociális biztonságot nyújtó munkahelyek váljanak mintává.
- Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok fordítsanak különös figyelmet olyan inkluzív, köztes munkaerőpiacok kialakítására, amelyek keretében közpénzből megfelelő számú és minőségű munkahelyet hoznának létre, amelyek biztosítanak, hogy a tartós munkanélküliek megőrizze a munkához kapcsolódó szokásaikat, és fejlesszék készségeiket és ismereteiket. Ez gátat vet a munkavállalói szegénység növekedésének, és a válság elmúltával az érintettek számára lehetővé teszi a nyílt munkaerőpiacra való zökkenőmentes visszatérést.
- A gyakornoki képzéssel kapcsolatos európai bizottsági kezdeményezés kapcsán az EGSZB támogatja egy megfelelő európai minőségi keret bevezetését, hogy így lehessen ösztönözni a tanulást serkentő és kötelező szerződéseket adó foglalkoztatási helyzeteket. Meg kellene vizsgálni, hogy miként lehetne akár részlegesen is átvenni a gyakorlati oktatást, valamint az általános és szakképzést is magában foglaló és néhány tagállamban már hosszabb ideje sikerrel alkalmazott duális rendszert.

2. Bevezetés

2.1 2010. október 21-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy 2014-ig nem módosítja az új foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat, hanem inkább a végrehajtásra helyezi a hangsúlyt. Frissítésekre csak minimális mértékben kerülhet sor.

2.2 Az EUMSZ 148. cikkének (2) bekezdésében említett évenkénti felkérésből kiindulva az EGSZB mégis megragadja az alkalmat, hogy ismét foglalkozzon az iránymutatások végrehajtásával annak érdekében, hogy

- megvizsgálja, előre lehet-e mozdítani a kitűzött célok elérését az aktuális munkaerő-piaci trendek és az EU-ban jelenleg erőltetett, a válságkezelésre irányuló politikai elképzelések ismeretében,
- górcső alá vegye mindenekelőtt a fiatalok körében egyre növekvő munkanélküliséget, illetve a tartós munkanélküliek egyre súlyosabb helyzetét, és sürgősen szükséges politikai ajánlásokat fogalmazzon meg ebben a témában.

2.3 Az EGSZB örömmel látja, hogy a 2010-es iránymutatások véglegesítésekor több javaslata⁽¹⁾ is bekerült a tanácsi határozat szövegébe, megállapítja azonban, hogy számos más ismertetett hiányosságra nem fordítottak figyelmet. Ezért emlékeztet említett véleményének néhány kulcsfontosságú, továbbra is sürgetően aktuális észrevételére, így többek között arra a megállapításra, hogy

- a válság fényében az iránymutatások nem tükrözik eléggé, hogy a munkanélküliség elleni küzdelem az egyik legfontosabb cél,
- az új iránymutatásokat egyértelműen az európai megközelítés legyengítése jellemzi: a foglalkoztatáspolitikai célok megfogalmazása – néhány kiemelt európai cél mellett – teljességgel a tagállamok hatáskörébe kerül,
- az uniós szinten elérendő általános foglalkoztatási célkvóta kiegészítéseként elő kellene írni olyan uniós szintű, mérhető célszámokat, amelyek külön célcsoportokra vonatkoznak, így például tartós munkanélküliekre, nőkre, idősekre és fiatalokra,
- ezen túlmenően uniós szintű célokra van szükség a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatban, illetve a tartós munkanélküliség, a nem megfelelő szociális biztonságot kínáló munkakörülmények, a fiatalokat sújtó munkanélküliség, valamint a gyermekek és fiatalok szegénysége elleni küzdelem terén is,
- az iránymutatások semmiféle konkrét megállapítást nem tartalmaznak a munka minőségével kapcsolatban.

2.4 Jelen véleményben ezekkel a kérdésekkel foglalkozunk az aktuális gazdasági válság jellemezte európai munkaerő-piaci trendek fényében.

3. A válság egyre feszültebb foglalkoztatási helyzetet vonz maga után

3.1 A pénzügyi válság alapvető gazdasági, adósság- és szociális válsággá nőtte ki magát.⁽²⁾ Hivatalosan is megerősített nyert, hogy vége az uniós gazdaság fellendülésének. A munkaerő-piaci kilátások is egyre borúsabbak.⁽³⁾ Egyre kiélezettebbek a válság hatásai: nemcsak a számos uniós országban tapasztalható gazdasági visszaesés miatt, hanem főként amiatt is, hogy a kormányok többsége erőltetett megszorítási politikával reagál – az egyebek mellett a pénzügyi piacoknak az elmúlt években végbement túlzott deregulációja miatt kialakult – adósságválságra, és így próbálja megnyugtatni a pénzügyi piacokat. Az eurótér gazdaságpolitikai irányítására vonatkozó frissen

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye az alábbi témában: „Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról – Az Európa 2020 integrált iránymutatás II. része”, (Előadó: Wolfgang GREIF) (HL C 21/66., 2011.1.21.).

⁽²⁾ Az EGSZB számos véleményben és több alkalommal is ismertette álláspontját a válság hatásairól és a válság leküzdéséhez szükséges lépésekről. Ilyen például az EGSZB elnökének nyilatkozata, amely a 2011. decemberi plenáris ülésen hangzott el: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_hu.doc.

⁽³⁾ Lásd például az Európai Bizottság 2011–2013-as időszakra vonatkozó, a közelmúltban megjelentetett őszi előrejelzését.

elfogadott szabályok gyakorlatba való átültetése során szinte valamennyi tagállamban az államháztartási deficit csökkentése áll a küszöbön álló konszolidáció középpontjában. Ez a közkiadások érzékeny csökkentésével, a szociális kiadások és a közszolgáltatások erőteljes visszafogásával is jár. ⁽⁴⁾ Ez a politika szűkíti azoknak a munkaerő-piaci esélyeit, akik már eddig is a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartoztak.

3.2 A fentiek alapján kimondható, hogy az elkövetkező években Európa rendkívül feszült helyzettel szembesül majd a foglalkoztatás terén. A pénzügyi és gazdasági válság negyedik évében tovább romlanak a foglalkoztatási kilátások. A válságra adott első válasznak tekinthető, fellendülést támogató erőfeszítések, illetve egyes uniós tagállamok gazdaságának talpra állása ellenére az EU-ban 2008 és 2011 között 6,9 %-ról 9,4 %-ra nőtt a **munkanélküliség**. ⁽⁵⁾

3.3 Napjainkban EU-szerte több mint 22 millió embernek nincs munkája, de országonként jelentős eltérések mutatkoznak. Így 2011 második negyedévében a **munkanélküliségi ráták** Ausztriában, Luxemburgban és Hollandiában 5,5 % alatt mozogtak, Írországból, Litvániából, Lettországból és Görögországból viszont túllépték a 14 %-ot is, Spanyolországban pedig a 21 %-ot. A fiatalokat még sokkal erősebben sújtja a munkanélküliség. A válság során több – nem csak dél-európai – országban aggasztóan kiéleződött a helyzet: a munkanélküliek aránya például Spanyolországban, Írországból és – alacsonyabb szintről indulva – Dániában a kétszeresére, a balti államokban pedig a háromszorosára nőtt. 2010-ig mindössze Németországban és Luxemburgban csökkent a munkanélküliség. Egyes országok növekvő munkanélküliségi rátája ellenére a betölthető állások száma emelkedett. A demográfia alakulása, illetve a tartós szerkezetváltozás miatt arra lehet számítani, hogy ez az ellentmondás még jobban ki fog éleződni az elkövetkező években.

- A válság során az egyre növekvő munkanélküliség különösen súlyosan érintette a **fiatlokat és az alacsony képzettséget**, pedig körükben már a válság előtt is egyértelműen átlag feletti volt a munkanélküliek száma.
- Az alacsony **képzettséggel** rendelkezők körében a munkanélküliség aránya 2011 második negyedévében 16,3 % körül mozgott, a közepesen és magasán képzettek körében ez az arány 8,6 %, illetve 5,3 % volt.
- A munkanélküliek aránya **mind a nők, mind pedig a férfiak körében valamennyi korcsoportban** növekedett. 2011 második negyedévében ez 9,4 %, illetve 9,5 % volt. A válság első szakaszában a férfiak körében nőtt gyorsabban a munkanélküliség, mivel ez az időszak súlyosabban érintette a férfiak által dominált ágazatokat (például a feldolgozó- és építőipart). A második szakaszban a nők körében

emelkedett meredekebben a munkanélküliség aránya, mivel a válság akkor már – különösen a bevezetett megszorító intézkedések következtében – a nők által dominált ágazatokban (például a szolgáltatásokban és a közszférában) is éreztetni kezdte hatását.

- A munkanélküli bevándorlók körében – akiknél már a válságot megelőzően is az átlagot meghaladó volt a munkanélküliség aránya – aránytalanul megnőtt az állástalanok száma. Munkanélküliségi rátájuk 2011 második negyedévében 16,3 % volt.
- A **tartós** (12 hónapnál hosszabb) **munkanélküliség aránya**, amely a friss munkanélküliek nagy száma miatt statisztikailag átmenetileg erőteljesen csökkent, 2011 második negyedévére – 43 %-os uniós átlaggal – visszatért a válság előtti szintre. A válság által súlyosan és már korai szakaszban érintett országokban (Spanyolországban, Írországból és a balti államokban) 2008-hoz képest igen nagymértékben növekedtek ezek a ráták. A közeljövőben ez a csoport jelentősen nőni fog, mivel stagnál a munkaerő-kereslet.

3.4 Annak fényében, hogy a **fiatlok körében** már a válság előtt aggasztóan nagy volt a **munkanélküliség**, az EGSZB már korábban is rámutatott, hogy a fiatalok munkanélkülisége mostanra az európai munkaerőpiac egyik legfenyegetőbb problémáját jelenti. ⁽⁶⁾ A fiatal munkanélküliek száma mindenütt drámaian növekedett, arányuk jelenleg uniós átlagban a 21 %-hoz közelít. Napjainkban több mint 5 millió (15 és 24 év közötti) fiatal nem dolgozik és nem is vesz részt képzésben, ami rendkívüli egyéni, társadalmi és gazdasági következményekkel jár: a Eurofond jelenlegi becslései szerint évente több mint 100 milliárd eurós költséggel jár az, hogy a fiatalok kirekesztődnek a munkaerőpiacról. ⁽⁷⁾ Görögországban és Spanyolországban a fiatalok több mint 40 %-a, Lettországból, Litvániából és Szlovákiából majdnem minden harmadik fiatal munkanélküli.

- A fiatalok munkanélkülisége miatti aggodalmat két mutató: a munkanélküliségi ráta ⁽⁸⁾ és a NEET-ráta is megerősíti. Mindkét érték emelkedett. A **NEET**-mutató különösen eddikes, mivel tájékoztatást ad a **nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő** („Not in Employment, Education or Training”) 15 és 24 év közötti fiatalokról.
- Az egyes tagállamok között jelentős különbségek mutatkoznak: legjobban Dánia, Hollandia, Szlovénia és Ausztria teljesít – ezekben az országokban az arány 7 % alatt marad –, a legrosszabb helyzet pedig – 19,1 % és 21,8 % között mozgó arányokkal – Olaszországban és Bulgáriában figyelhető meg. A 27 tagú EU-ban 2010-ben az átlag 12,8 % volt. Úgy tűnik, hogy a válság leginkább Spanyolországban, Írországból, Litvániából, Észtországban és Lettországból rontotta a NEET-rátákat.

⁽⁴⁾ Az új gazdasági kormányzás szociális hatásait illetően lásd az EGSZB 2012.február 22-én közzétett témában elfogadott véleményét: „Az új gazdasági kormányzásra vonatkozó jogszabályok szociális következményei”, előadó: Gabriele BISCHOFF. (Lásd e Hivatalos Lap 23 oldalát)

⁽⁵⁾ Ellenkező értelmű hivatkozás hiányában az adatok az Európai Munkaerő-felmérésből (LFS) származnak (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction), és 2011 2. negyedévére vonatkoznak. A korcsoport általában a 15–64 éves korosztály.

⁽⁶⁾ Lásd az EGSZB „Mozgásban az ifjúság” című véleményének 7. fejezetét. Előadó: Pavel TRANTINA, társelőadó: Juan MENDOZA CASTRO (HL C 132/55., 2011.5.3.).

⁽⁷⁾ A fiatalok munkaerőpiacról történő ilyen kiesésének költségei a Eurofound legújabb számításai szerint az EU-ban évente mintegy 100 milliárd eurót tesznek ki.

⁽⁸⁾ A még oktatásban részesülő fiatalok magas munkaerő-piaci inaktivitási rátája miatti lehetséges torzulások csökkentése érdekében itt a munkaerőpiacon aktív fiatalok teljes csoportjáról van szó.

— Alacsony iskolai teljesítményük miatt az **iskolából kimaradók** csoportját is komolyan fenyegeti a munkanélküliség. Annak ellenére, hogy egyes országokban (például Spanyolországban, Portugáliában, Észtországban, Lettországban és az Egyesült Királyságban) a válság alatt csökkent az iskolából kimaradók aránya, ez a szám 2010-ben európai átlagban 14,1 % volt, amely továbbra is jóval az Európa 2020 stratégiában meghatározott 10 %-os cél fölött van. ⁽⁹⁾ Nagy különbségek vannak az egyes országok között: Portugáliában és Spanyolországban 28 % fölött van az érték, Máltán pedig majdnem 37 %-os az iskolából kimaradók aránya. Szlovákiában, a Cseh Köztársaságban és Szlovéniában azonban 5 % alatt van arányuk. ⁽¹⁰⁾

3.5 A munkanélküliség arányának imént ábrázolt alakulása a **foglalkoztatási kvótában** is tükröződik, amely a válság alatt érzékelhetően csökkent: a 20–64 évesek körében az uniós átlag 2008 második negyedévében 70,5 % volt, 2011 második negyedévében azonban már csak 68,9 %. Már az iránymutatások 2010. évi elfogadásakor világos volt, hogy egy egész évtizedre szükség lesz a válság kitörése óta megszűnt legalább tízmillió munkahely visszaszerzéséhez. A helyzet azóta szinte semmit nem javult. 2010 második negyedéve és 2011 második negyedéve között uniós átlagban csupán minimális növekedés volt érzékelhető a foglalkoztatásban; egyes országokban (Észtországban, Litvániában, Lettországban és Máltán) az elmúlt évben egyértelmű növekedés volt tapasztalható, másokban viszont jelentős csökkenés állt be (Görögországban, Bulgáriában, Szlovéniában és Romániában). Összességében elmondható, hogy az uniós tagországok nagyon távol vannak az Európa 2020 stratégiában megjelölt 75 %-os általános (20–64 éves korosztályra vetített) foglalkoztatási célkitűzés elérésétől. ⁽¹¹⁾ A gazdasági válság alatt a fiatalokat nemcsak hogy a többi korcsoportnál súlyosabban érintette a munkanélküliség problémája, de jóval nagyobb mértékben sújtotta őket a foglalkoztatási lehetőségek megszűnése is.

3.6 A lisszaboni szakasz fejleményeivel összhangban a válság alatt továbbra is fokozatosan növekedett a **részmunkaidős foglalkoztatás**. Szem előtt tartva az egyes országok közötti jelentős eltéréseket, a részmunkaidős foglalkoztatás átlaga az EU-ban a 2008 második negyedévében mért 17,6 %-ról 2011 második negyedévére az összes foglalkoztatás 18,8 %-ára emelkedett.

- A **nők** jelentősen felülreprezentáltak a részmunkaidő területén: 2011 második negyedévében 31,6 % volt az arányuk szemben a férfiaknál mért 8,1 %-kal.
- A **fiatal** munkavállalókra a középkorúaknál és időseknél jóval nagyobb mértékben jellemző a **részmunkaidős** foglalkoztatás terjedése.
- A részmunkaidős foglalkoztatás **a legalacsonyabban képzett munkavállalók körében** is erőteljesebben növekedett.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_en.htm.

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>.

⁽¹¹⁾ Lásd: EMCO/28/130911/EN-rev3., 27. o. és az utána következő oldalak.

— A válság idején a részmunkaidős foglalkoztatás lehetővé teszi az embereknek, hogy kapcsolatban maradjanak a munkaerőpiaccal, és jó kiindulási helyzetet teremtsen számukra ahhoz, hogy a válság után teljes munkaidőben dolgozzanak.

— A válság alatt azonban számottevően növekedett a **nem önkéntesen vállalt részmunkaidős foglalkoztatás** ⁽¹²⁾ aránya is. A válság által legkomolyabban sújtott országokban (a balti államokban, Spanyolországban és Írországban) 2008 és 2010 között az átlagosnál jóval gyorsabban nőtt a nem önkéntesen vállalt részmunkaidős foglalkoztatás aránya. A gyermeknevelés vagy keresőképtelen felnőttek ellátása miatt számos országban továbbra is magas a nők aránya a részmunkaidős foglalkoztatásban.

3.7 Az **ideiglenes foglalkoztatás** aránya az EU-ban 2007 második negyedévében 14,6 %-ra nőtt. Az Európai Munkaerő-felmérés idevonatkozó adatai között szerepel a munkaerő-kölcsönzés keretében dolgozó munkavállalók száma is, hacsak nincs határozatlan idejű, írásos munkaszerződésük. ⁽¹³⁾ Mivel a határozott munkaszerződésű és a kikölcsönzött munkavállalókat a válság során nagyban érintette a munkanélküliség, arányuk 2009 második negyedévére 13,5 %-os mélypontra zuhant. A nemrégiben tapasztalt növekedés (2011 második negyedévére 14,2 %) azt mutatja, hogy a vállalkozások egyre inkább határozott időre szóló szerződéssel vagy munkaerő-közvetítő cégek révén alkalmaznak új munkavállalókat. Ez nem utolsósorban arra utal, hogy a munkaadók nem bíznak a tartós gazdasági fellendülésben, és hogy erőfeszítéseket tesznek, hogy reagáljanak a helyzetre.

— A határozott időre szóló foglalkoztatás mértékét illetően **országokként igen nagy különbségek** mutatkoznak. Míg egyes közép- és kelet-európai tagállamokban, például Romániában, Bulgáriában, Litvániában és Észtországban az ilyen munkák aránya még az 5 %-ot sem éri el, Portugáliában, Spanyolországban és Lengyelországban az arány 23–27 %.

— Az ideiglenes munka valószínűsége egyértelműen a fiatal (15–24 éves) munkavállalók körében a legnagyobb (2010-ben 42,2 %). Ez szinte minden országra érvényes. Bizonyos fokig számos foglalkozás esetében általánossá vált, hogy a **fiatalok** első munkahelye **ideiglenes munkahely**. Ez azonban gyakran nem önként alakul így. Ez az egyik oka annak, hogy a válság idején miért romlott drámaian a fiatalok munkaerő-piaci helyzete.

— Megemlítendő még, hogy **az alacsonyan képzett munkavállalók** mintegy 20 %-át foglalkoztatják határozott időre szólóan. Ez az arány jóval magasabb, mint a közepesen vagy magasán képzettekre jellemző érték (kb. 12–13 %).

⁽¹²⁾ Nem önkéntes részmunkaidős foglalkoztatásnak az számít, ha az illető munkavállaló „nem tudott magának teljes munkaidős állást találni”.

⁽¹³⁾ Azt ajánljuk, hogy az Eurostat a jövőben válassza szét egymástól a határozott idejű munkaszerződéssel és a kölcsönmunka-szerződéssel dolgozókra vonatkozó értékeket.

- A **nem önkéntesen vállalt határozott időre szóló foglalkoztatás** aránya 2008 és 2010 között mintegy 2 %-kal növekedett – különösen a válság által legsúlyosabban érintett országok közül Litvániában és Írországban, de a Cseh Köztársaságban, Dániában és Nagy-Britanniában is.

3.8 **„Dolgozó szegények”.** A 2009-es Eurostat-adatokból kiderül, hogy mind a határozott időre szóló, mind a részmunkaidős munkát végzők, de a fiatalok és a gyermeküket egyedül nevelők is jóval nagyobb valószínűséggel válnak „dolgozó szegénnyé”, mint a határozatlan idejű szerződéssel és teljes munkaidőben foglalkoztatottak.

- A **fiatal (18–24 éves) munkavállalók** körében jóval nagyobb a **kockázata annak, hogy „dolgozó szegénnyé” válnak**,⁽¹⁴⁾ mint számos tagállamban átlagosan a 25–64 évesek körében.

- A **gyermeküket egyedül nevelőkre** – akik gyakran kénytelenek részmunkaidőben dolgozni – és az alacsonyan képzett munkavállalókra is aránytalanul nagymértékben jellemző mind az ideiglenes, mind pedig a részmunkaidős foglalkoztatás, és ezek a csoportok a teljes munkaidős, de alacsonyan fizetett munkahelyeken is felülképviselek, ami a „dolgozó szegények” nagyobb arányában tükröződik.

4. Az egész EU-ra kiterjedő megszorítási politika kiélezi a munkaerő-piaci helyzetet és megnehezíti a foglalkoztatáspolitikai célok elérését

4.1 Az EU-ban a takarékosági programok egyidejű bevezetése tovább gyorsíthatja és kölcsönösen erősítheti a lefelé mutató tendenciát, és tovább ronthatja a növekedési kilátásokon. Mivel bizonyos országok nem fordítanak kellő figyelmet a strukturális reformokra, a kiadások visszafogása egyrészt kedvezőtlenül hat a belső piaci keresletre, amely egyébként a konjunktúra utolsó menszvára lehetne, másrészt pedig csökkenti az adóbevételeket és nagyobb szociális kiadásokat eredményez. Nagy a veszélye annak, hogy tovább nőnek az államháztartási hiányok, és így egyre több uniós ország válik gazdaságpolitikailag irányíthatatlanná. Ez az út tehát – azaz, hogy a költségvetési konszolidációt elsősorban megszorításokkal próbáljuk elérni – nemcsak szociális szempontból vet fel aggályokat, hanem veszélybe sodorja a jövőbe mutató gazdasági fellendülés lehetőségét is. Az EGSZB rendkívül aggódik amiatt, hogy ezekkel az intézkedésekkel nem lehet leküzdeni a válságot, és hogy az uniós foglalkoztatási stratégiában kitűzött célokat sem lehet majd elérni.

4.2 Az EGSZB ezért megismétli, hogy olyan további európai konjunktúraprogramra van szükség, amely a GDP 2 %-a körüli nagyságrendet képvisel, és komoly munkaerő-piaci vetülete van.⁽¹⁵⁾ A további nemzeti szintű beruházások mellett – amelyeket a foglalkoztatáspolitikai hatások növelése érdekében

összehangoltan kell végrehajtani – európai beruházási projekteket is meg kell határozni. A tervezett kiadásoknak 1 %-os mértékben olyan beruházásokra kellene irányulniuk, amelyek komoly foglalkoztatáspolitikai hatással bírnak, illetve ezen túlmenően kimondottan olyan munkaerő-piaci intézkedésekre, amelyek az adott regionális munkaerő-piaci helyzetnek megfelelően különböző formákban ölthetnek testet.

4.3 Az államháztartásokat nem lehet a bankok megmentésétől a szociális és innovatív beruházásokon keresztül a vállalatok támogatásáig mindenhez igénybe venni. Az EGSZB szerint a költségvetések intelligens konszolidálása során a társadalmilag vállalható módon kialakítandó kiadáscsökkentések mellett elkerülhetetlen az új bevételi források feltárása. Különösen fontos, hogy erősítsék a tagállamok adóbevételi alapját. Ezen túlmenően célszerű általánosan átgondolni az adórendszereket, ennek során pedig figyelembe kell venni a különböző típusú jövedelmek és vagyonok hozzájárulásával kapcsolatos kérdéseket. Ehhez az kell, hogy közben növeljék a közkiadások hatékony és célirányos felhasználását.

4.4 Az EGSZB szerint nem szabad, hogy a megszorítási intézkedések tovább növeljék a szegénység kockázatát és még jobban elmélyítsék az elmúlt években már így is megnövekedett különbségeket. A válságból való kilábalást szolgáló valamennyi intézkedésnél ügyelni kell arra, hogy ezek ne akadályozzák a válság alatt és azt követően a kereslet és a foglalkoztatás élénkítését, valamint a szociális méltánytalanságok enyhítését. A tagállamoknak arra is figyelniük kell, hogy a gazdasági válság és az államadósság felszámolására szolgáló intézkedések ne veszélyeztessék az állami munkaerő-piaci beruházásokat, illetve a (szak)képzést. Az EGSZB hatékony szociális hatáselemzéseket szorgalmaz, hogy fel lehessen mérni, miként érhető el az az uniós cél, hogy 2020-ig legalább 20 millió ember előtt megnyissák a szegénységből és a társadalmi kirekesztettségéből kivezető utat.

4.5 A megszorító intézkedések főként azokat érintik nagyon érzékenyen, akik különböző állami juttatásoktól függnek, így tehát a bizonytalan foglalkoztatási körülmények között dolgozókat, illetve egyéb, a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben levő csoportokat is. A munkanélküliség is általában azokat érinti a leginkább, akik nehezebben és csak korlátozottan jutnak támogatásokhoz. Ezért elégséges, hatékony és fenntartható szociális biztonsági hálókra van szükség, és kiemelt figyelmet kell szentelni a leginkább érintett és hátrányos helyzetben levő munkaerő-piaci csoportoknak (például a fiataloknak, a bevándorlóknak, a romáknak, a fogyatékkal élőknek, a gyermeküket egyedül nevelőknek és az alacsonyan képzetteknek).

4.6 Azokkal a kihívásokkal kapcsolatban, amelyekkel Európa öregedése miatt a munkaerőpiacok szembesülni fognak, az EGSZB nemrégiben fogalmazta meg véleményét, amelyben leszögezte, hogy a leghatékonyabb stratégiát a meglévő foglalkoztatási potenciálok minél jobb kihasználása jelenti. Ezt csak célzott növekedési politikával és egy részvételi lehetőségeket nyitó politika alkalmazásával lehet elérni. Fontos továbbá, hogy ez a politika kiterjedjen a munkakörülmények életkornak megfelelő kialakítására, a képzési és továbbképzési lehetőségek

⁽¹⁴⁾ Jövedelmük nem éri el az egy háztartásra jutó átlagos bevétel 60 %-át.

⁽¹⁵⁾ Lásd az EGSZB „A foglalkoztatási csúcstalálkozó eredményei” című véleményének 3.1. pontját. Előadó: Wolfgang GREIF, HL C 306., 2009.12.16., 70–75. o.

bővítésére, magas színvonalú és termelékeny munkahelyek létrehozására, működőképes szociális biztonsági rendszerek biztosítására, valamint átfogó intézkedésekre a munka és a család összeegyeztethetősége érdekében.⁽¹⁶⁾ Teljes mértékben ki kell aknázni az „ezüstgazdaságban” (silver economy) rejlő gazdasági lehetőségeket is.

5. A fiatalok és a tartós munkanélküliek foglalkoztatása: kérések és ajánlások

5.1 Ambiciózus uniós célkitűzések meghatározása a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatban

5.1.1 A jelenlegi iránymutatások tartalmaznak egy mutatót az olyan fiatalok számának csökkentésére, akik sem munkával nem rendelkeznek, sem pedig oktatásban vagy képzésben nem részesülnek (NEET-fiatalok). A tagállamok diverzifikálták ugyan intézkedéseiket a NEET-alcsoportok különféle sajátosságainak megfelelően, és figyelmet fordítottak a különösen hátrányos helyzetben lévőkre is,⁽¹⁷⁾ ennek ellenére továbbra sincsenek konkrét célkitűzések a fiatalok munkanélküliségének felszámolására és foglalkoztatási helyzetük javítására. **Az EGSZB megismétli, hogy ennek a központi kérdésnek sokkal egyértelműbben kifejezésre kell jutnia az iránymutatásokban, mindenekelőtt a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatos mérhető európai célok kiegészítése révén: 1.) célkitűzés a fiatalok munkanélküliségének jelentős csökkentésére, valamint 2.) 4 hónapos maximális határidő a munkát vagy gyakornoki állást kereső fiatalok aktiválására.** Nem sok eredményt hozott az, hogy tagállami szinten hagytuk a fiatalok foglalkoztatásával kapcsolatos speciális célok kidolgozását, csupán néhány ország határozott meg megfelelő célokat nemzeti reformprogramjában.⁽¹⁸⁾

5.2 Az „Ifjúsági garancia” következetes tagállami megvalósítása a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (NEET) fiatalok körében

5.2.1 Az EGSZB örömmel veszi, hogy a „Mozgásban az ifjúság” kezdeményezésbe „Ifjúsági garancia” javaslat formájában⁽¹⁹⁾ belevették azt a kérését, amelynek értelmében a tagállamoknak garantálniuk kell, hogy az iskolai tanulmányok befejezését követő négy hónapon belül valamennyi fiatal munkát találjon, továbbtanuljon vagy munkaerő-piaci aktivizáló és integrációs intézkedésben vegyen részt. **Ennek kapcsán az EGSZB teljes mértékben egyetért azzal az európai bizottsági kéréssel, hogy a tagállamok haladéktalanul tárják fel az ezzel kapcsolatos akadályokat. Ezek felszámolására konkrét intézkedéseket kell kidolgozni a nemzeti reformprogramok keretében.** Ehhez sok országban arra lesz szükség, hogy széleskörűen kiépítsék az állami munkaügyi központok által biztosított speci-

ális támogatási rendszert, melynek során külön figyelmet kell szentelni a hátrányos helyzetben levőknek (különösen, ha azok bevándorlók és romák).

5.2.2 Ennek összefüggésében fontos, hogy a tagállamok a fiatalokat illetően is ténylegesen megvalósítsák a foglalkoztatási iránymutatásokban általánosságban elfogadott prioritásokat, és megfelelően ambiciózus elvárásokat és célokat tűzzenek ki maguk elé, amelyek többek között a következőkre terjednek ki: kiegyensúlyozott intézkedések a rugalmasság és a biztonság fokozására, a munkaerő mobilitásának támogatása, megfelelő szociális biztonsági rendszerek létrehozása a munkaerő-piaci átmenet biztosítására, a vállalkozások támogatása, illetve megfelelő keretfeltételek a munkahelyek megőrzéséhez és új munkahelyek létrehozásához, különösen a kkv-kban.

5.3 Több és könnyebben hozzáférhető uniós forrás a fiatalok és a tartós munkanélküliek munkanélküliségének leküzdésére

5.3.1 A fiatalok és a tartós munkanélküliek munkanélküliségének rövid távú csökkentéséhez az EGSZB speciális intézkedéseket szorgalmaz a szociál-, az oktatási és a foglalkoztatáspolitikai terén, még költségvetési nehézségek idején is. Az Európai Bizottság „Több lehetőséget a fiataloknak” elnevezésű kezdeményezésének⁽²⁰⁾ keretében nemrégiben értelem szerűen leszögezte, hogy gyors és bürokrácia mentes segítségre van szükség, főként azokban az országokban, amelyeket a legnagyobb mértékben érint a fiatalok munkanélkülisége.⁽²¹⁾ **Azoknak a tagállamoknak, amelyekben különösen súlyos a fiatalok és a tartós munkanélküliek munkaerő-piaci helyzete, és amelyeknek egyszersmind költségvetési megszorításokat is véghez kell vinniük, könnyebb hozzáférést kell biztosítani az uniós alapokból származó forrásokhoz főként az „Ifjúsági garanciával” kapcsolatos intézkedések, valamint a munkahelyteremtő befektetések tekintetében. Gyakorlatias és rugalmas eljárásokra és egyszerűsítésekre van szükség az eszközfelhasználás adminisztrációja terén, egészen odáig, hogy az ESZA-ból, illetve egyéb európai alapokból származó források elkülönítése révén akár ideiglenesen megszüntethetik a nemzeti társfinanszírozást.**

5.4 Megfelelő források az új uniós költségvetésben a fiatalok és a tartós munkanélküliek munkanélküliségének leküzdéséhez

5.4.1 Az EGSZB már korábban is hangsúlyozta, mennyire fontos, hogy – a költségvetési prioritásoknak a gazdasági válság miatt valamennyi uniós tagállamban szükségessé vált újraértékelése ellenére is – továbbra is biztosítsák, illetve ahol szükséges, növeljék is a fiatalok és a tartós munkanélküliek oktatására, szakképzésére és foglalkoztatására szolgáló nemzeti és európai forrásokat.⁽²²⁾ **Ennek szellemében az EGSZB azt kéri, hogy 2014-től az új pénzügyi tervezés során biztosítsanak elegendő pénzeszközt az ESZA számára a fiatalokra és a**

⁽¹⁶⁾ Az EGSZB véleménye: „Az európai munkaerőpiac jövője – Hogyan válaszoljunk hatékonyan a demográfiai változásokra?”, előadó: Wolfgang GREIF, HL C 318., 2011.10.29.

⁽¹⁷⁾ „Young People and NEETs in Europe: first findings” [Fiatalok és NEET-fiatalok Európában: első tapasztalatok] – EUROFOUND – EF1172EN <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>.

⁽¹⁸⁾ 2011-ben mindössze négy ország (Belgium, Csehország, Bulgária és Észtország) határozott meg nemzeti reformtervében nemzeti célokat a fiatalok munkanélküliségének leküzdésére.

⁽¹⁹⁾ „Mozgásban az ifjúság”, COM(2010) 477, 5.4. pont.

⁽²⁰⁾ Lásd az Európai Bizottság megfelelő javaslatát a „Több lehetőséget a fiataloknak” kezdeményezésről szóló közleményben (COM(2011) 933).

⁽²¹⁾ 7. iránymutatás, 2010/707/EU tanácsi határozat.

⁽²²⁾ Lásd az EGSZB „Mozgásban az ifjúság” című véleményét, HL C 132/55., 2011.5.3., valamint az EGSZB „A gazdasági válság, az oktatás és a munkaerőpiac” című véleményének 8. pontját (előadó: Mário SOARES), HL C 318., 2011.10.29.

tartós munkanélküliekre irányuló kezdeményezésekhez. ⁽²³⁾ Ezen túlmenően az EGSZB szerint többek között azt is meg kellene vizsgálni, hogy miként lehet felhasználni egyéb uniós alapokat is a fiatalok és a tartós munkanélküliek munkanélkülisége elleni küzdelemhez.

5.5 A fiatalok és a tartós munkanélküliek jobb hozzáférése a munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz

5.5.1 Az uniós tagállamok között komoly eltérések vannak a szociális biztonsági szolgáltatásokhoz való hozzáférést és az ilyen szolgáltatások körét illetően – nem csak a fiatalok vonatkozásában. A foglalkoztatási iránymutatásokban a tagállamokat – helyesen – szociális biztonsági rendszereik olyan módon való átalakítására szólították, hogy rugalmasabb munkaerő-piaci körülmények között ne alakulhassanak ki hiányosságok a szociális biztonság terén. Ez minden korcsoportot egyformán érint. Az EGSZB szerint azonban eddig túl keveset foglalkoztak azzal, hogy a tagállamok többségében megfigyelhető jelenséggel, hogy a fiatalok csak igen korlátozott mértékben férnek hozzá a munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz. ⁽²⁴⁾ Egyes országok megfelelő feltételek mellett a válság alatt jobb hozzáférést biztosítottak a munkanélküliség esetén igénybe vehető támogatásokhoz hátrányos helyzetű csoportok – így a fiatalok – számára. Ideiglenes, illetve a tervezett megszorítócsomagok keretében akár vissza is vonható intézkedésekről van azonban szó.

5.5.2 Az EGSZB kéri, hogy valamennyi tagállamban vizsgálják felül, illetve adott esetben javítsák a támogatásokhoz való hozzáférés feltételeit a munkanélküli fiatalok és a tartós munkanélküliek esetében, akik készek dolgozni, és munkahelyet keresnek, vagy valamilyen képzésben akarnak részt venni. Szerencsés lenne megfelelő célszámokat is felvenni a nemzeti reformprogramokba. Ez komoly segítséget jelentene abban, hogy javítsunk sok olyan fiatal bizonytalan helyzetén, aki éppen most lépne ki a munkaerőpiacra.

5.6 Küzdelem a bizonytalan munkahelyek és a gyakornoki/gyakorlati helyek szabályozatlan formái ellen

5.6.1 A 15–24 évesek korosztályában nemcsak munkanélküliből van kétszer annyi, mint a felnőttek körében, hanem bizonytalan munkahelyekből (egyes országokban ennek az aránya a 60 %-ot is meghaladja), szabályozatlan képzési és gyakornoki helyekből (különösen a déli országokban), ⁽²⁵⁾ illetve

⁽²³⁾ Így például az EGSZB azt kéri, hogy az ESZA eszközeinek legalább 40 %-át a foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás támogatására különítsék el, amivel a fiatalokra irányuló intézkedések nagymértékben az elindított projektek középpontjában állnának. Lásd az EGSZB az Európai Szociális Alapról elfogadott véleményének (Lásd e Hivatalos Lap 82 oldalát) 1.5. és 4.1. pontját; előadó: Xavier Verboven, társelőadó: Miguel Ángel Cabra de Luna.

⁽²⁴⁾ A munkaerő-felmérések (Eurostat) szerint a fiatalok (15–24 éves korosztály) az EU-27-ben átlagosan csak harmadannyira jutnak hozzá munkanélküliség kapcsán igénybe vehető juttatásokhoz, mint más csoportok, és a válságban nem tapasztalható tartós javulás ezen a téren.

⁽²⁵⁾ Ez kevésbé jelent problémát az észak-európai országokban, amelyeket sokéves tapasztalat jellemez a gyakornokok, a szakképzési intézmények és a munkaadók közötti szabályozott kapcsolatok terén. Hasonló a helyzet azokban az országokban, ahol kiépült és bevált duális szakképzési rendszer működik (Németország, Ausztria).

a szakképzés alatti szintű munkából is. Az EGSZB szerint a munkaerő-piaci integráció terén nem szerencsés, ha túlzottan elterjednek a rövid távú és jövőképet nem nyújtó megoldások: a bizonytalan foglalkoztatás és bizonytalan munkaszerződések helyett olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek biztosítják, hogy nem a határozott idejű foglalkoztatás és az alacsony fizetést és kevés szociális biztonságot nyújtó munkahelyek váljanak mintává a fiatalok számára.

5.6.2 Az EGSZB már több véleményben megfogalmazta álláspontját az oktatás és képzés átalakításához szükséges intézkedésekről, többek között annak biztosítása érdekében, hogy a fiatalok olyan képzésben részesüljenek, amely iránt valóban van munkaerő-piaci kereslet. ⁽²⁶⁾ A munkaerő-piaci kereslet és kínálat között jelenleg sok az aránytalanság, aminek hátterében többek között a hiányos képzések, a korlátozott földrajzi mobilitás és a nem megfelelő javadalmazás áll. ⁽²⁷⁾ Ezeknek az aránytalanságoknak a megszüntetése érdekében fontos, hogy a képzési intézmények a munkaerő-piaci követelményekhez igazítsák tanterveiket, a munkaadók bővítsék az új munkavállalók toborzását szolgáló csatornáikat, a hatóságok pedig fektessenek be hatékony és aktív munkaerő-piaci intézkedésekbe. Maguk a diákok is felelősséggel tartoznak későbbi foglalkoztathatóságukért.

5.6.3 Ami a szakmai gyakorlati helyekkel kapcsolatos európai bizottsági kezdeményezést illeti, az EGSZB támogatja egy megfelelő európai minőségi keret bevezetését, melyet a vállalatok körében is népszerűsíteni kellene, hogy azok tanulást ösztönző és kölcsönösen kötelező érvényű szerződésekkel járó munkahelyeket kínáljanak a fiatalok, különösen a szakképzést illetően hátrányos helyzetben levők számára. A gyakorlati oktatást és az általános és szakképzést is magában foglaló duális rendszer több országban is kedvező eredményeket mutat, ezért meg kellene vizsgálni, hogy miként lehetne azt akár részlegesen is átvenni.

5.7 A fiatalok munkanélkülisége elleni küzdelem alapelvei

5.7.1 Az EGSZB intézkedéseket javasol a fiatalok munkanélküliségének kezelésére, mégpedig az alábbi alapelvek szerint: a fiatalok foglalkoztathatóságának javítása az oktatási rendszer olyan jellegű átalakítása révén, hogy az elsajátított készségek jobban megfeleljenek a munkaerő-piaci keresletnek – többek közt partnerségek létrehozása az oktatási intézmények, a gazdaság és a szociális partnerek között; aktív munkaerő-piaci intézkedések – többek közt a fiatalok jobb támogatása és ösztönzése arra, hogy munkába álljanak; a foglalkoztatásvédelmi jogszabályok (employment protection legislation, EPL) hatásainak felmérése; valamint a vállalkozói szellem előmozdítása a fiatalok körében.

⁽²⁶⁾ Lásd az EGSZB alábbi véleményeit: „Az európai felsőoktatási rendszerek modernizációja” (a Hivatalos Lapban még nem jelent meg), „Fiatalok foglalkoztatása, szakmai képzések és mobilitás” (HL C 68/11., 2012.3.6.), előadó: Dorte Andersen; „A középiskola utáni szakképzés” (HL C 68/1., 2012.3.6.), előadó: Vladimíra Drbalová.

⁽²⁷⁾ Lásd az Európai Bizottság „Több lehetőséget a fiataloknak” elnevezésű kezdeményezését, COM(2011) 933.

5.8 A tartós munkanélküliség és a munkaerőpiacról való kiesés problémájának kezelése

5.8.1 A válsághoz kapcsolódó, folytatódó stagnálás a munkaerő-piaci kereslet terén a tartós munkanélküliség növekedéséhez vezet, ami jelentős nehézségeket eredményez a munkaerő-piacra való bejutás és következésképpen a munkavállalói szegénység terén. **Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok fordítsanak különös figyelmet olyan inkluzív, köztes munkaerőpiacok kialakítására, amelyek keretében közpénzből megfelelő számú és minőségű munkahelyet hoznának létre,** amelyek biztosítanak, hogy a tartós munkanélküliek megőrizzék a kapcsolatot a munka világával, és fejlesszék ismereteiket. Ez gátat vet a munkavállalói szegénység növekedésének, és a válság elmúltával az érintettek számára lehetővé teszi a nyílt munkaerőpiacra való zökkenőmentes visszatérést.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Egészségügy a növekedésért program, az egészségügyre vonatkozó harmadik többéves uniós cselekvési program (2014–2020) létrehozásáról

(COM(2011) 709 végleges – 2011/0339 (COD))

(2012/C 143/19)

Előadó: **Béatrice OUIIN**

2011. november 30-án az Európai Parlament és 2011. december 12-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban.

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Egészségügy a növekedésért program, az egészségügyre vonatkozó harmadik többéves uniós cselekvési program (2014–2020) létrehozásáról

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD)

Az EGSZB Elnöksége 2011. december 6-án megbízta a „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekciót, hogy készítse elő az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság munkáját ebben a tárgyban (Főelőadó: Beatrice OUIIN).

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Beatrice OUIIN személyében, továbbá 169 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság kezdeményezését: a jelenlegi válság idején e 3. program kialakítása pozitív üzenetet közvetít az európai polgároknak. Üdvözlí a specifikusan az egészségnek szentelt programot, amelynek igen szerény költségvetését megnövelték;

1.2 Az EGSZB nagyra értékeli, hogy a kezdeményezés kevesebb prioritásra összpontosít, és a támogatások felső határát megemeli azon tagállamok esetében, ahol az egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem nem éri el az uniós átlag 90 %-át ⁽¹⁾;

1.3 Az EGSZB osztja azt a véleményt, hogy a pénzügyi és emberi erőforrások jobb felhasználására kell törekedni, de óva int a költségvetések és a közegészségügyi rendszerek válságidőszakban való megkurtításának kísértésétől;

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az egészségügy területén az európai többletértéket a legjobb gyakorlatok ösztönzése, valamint az egészség valamennyi politikai területbe való bevetelének ösztönzése, az egészség területén létező egyenlőtlenségek elleni küzdelem, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem jelentik;

1.5 Az EGSZB a megelőzés mellett száll síkra a népesség jó egészségének megőrzése végett: ebbe beletartozik az egészségnevelés, a munkakörülmények javítása, az életkörülmények és a lakhatás. Az egészségben töltött időskorra egy életen át kell készülni;

1.6 Az EGSZB úgy véli, hogy ha az ágazatban általános a munkaerőhiány, akkor közös megoldásokat kell keresni, mint például a szakmai egyenlőség, a kompetenciák és a bérek felülvizsgálata, a magas tudásszint elismerése, a családon belül végzett informális munkából eredő tapasztalat beszámítása, a nők és a férfiak megfelelő arányú részvétele a foglalkoztatásban, a munkakörülmények és a munkaidő szervezésének javítása, az egész életen át tartó tanulás, a szakmai életút befejezésének megtervezése, amely figyelembe veszi a gondozó személyzet fizikai és pszichológiai terheit;

1.7 Az EGSZB előnyösebbnek tartja munkanélküliek kiképzését az említett szakmákra, mint a már kiképzett személyzet behozatalát harmadik országokból vagy az Unió más országaiból, annak elkerülésére, hogy a származási országokból hiányozzon a szakértelem;

1.8 Az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a családok és a közösségek (barátok, szomszédok stb.) számára eszközöket kell biztosítani a betegek és a segítségre szoruló személyek gondozására, a munkaidő teljes életen keresztül történő jobb elosztása által;

1.9 Az EGSZB ösztönzi a tapasztalatcseréket az online egészségügyi rendszerek tekintetében mind a szakmai, mind a magán résztvevők között, és azt szeretné, ha meghatároznák ennek európai kereteit a következő okokból:

— a bizalmas adatok védelme érdekében a betegek dossziéinak, illetve az orvosi recepteknek a határokon átvitelő cseréjén estén,

⁽¹⁾ Vö: EE, HU, LV stb.

— a weboldalon terjesztett, az illetékes egészségügyi hatóságok akkreditációs rendszere által bárki számára hozzáférhető információk pontosságáról való megbizonyosodás céljából.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a prioritásokhoz (dohányzás, alkohol, túlsúly és HIV), újabb kockázatokat kell hozzáadni, amelyek a következőkhöz kapcsolódnak:

- éghajlatváltozás, környezetszennyezés, vegyi anyagok terjedése, nanotechnológiák,
- a gyógyszerek és protézisek megbízhatósága, a túlzott gyógyszerfogyasztás,
- az életmód és az étkezési szokások megváltozása és azok következményei az emberi szaporodásra,
- lelki egészség, például a stressz, a depressziók, az Alzheimer-kór.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy továbbra is ösztönözni kell az új technológiák alkalmazását az egészségügyben, hogy csökkenjen az egészségügyi dolgozók munkaterhelése, emelkedjen a betegek ellátásának és támogatásának minősége, valamint javuljon és megmaradjon az idősök mobilitása.

2. Háttér

2.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az utóbbi két évben számos egészségüggyel kapcsolatos véleményt dolgozott ki, amelyek témái az egészségügyi egyenlőtlenségek elleni küzdelemtől az alkoholizmus elleni harcon, az Alzheimer-kóron, a rákon, a dohányzás elleni küzdelmen át egészen a betegbiztonságig terjedtek ⁽²⁾.

2.2 Igaz, hogy az egészségügyi ágazat jelentős hozzájárulást jelent a gazdasági növekedéshez, maga az egészség azonban nem csak erre korlátozódik. Annak érdekében, hogy életképebbé lehessen tenni az egészségügyi ellátórendszereket, melyek akkor jutnak szerephez, amikor valaki megbetegszik, az elsődleges célkitűzés a lakosság egészségének megőrzése kell, hogy legyen megelőző intézkedések és a közegészségügy, valamint az egészség valamennyi politikaterületbe való bevonása által. Hasznos lenne, ha több statisztikával rendelkezne az egészségügyi ellátórendszerek tevékenységeivel kapcsolatban.

2.3 A gazdasági válság a költségvetések radikális megkurtításához vezet, ami veszélybe sodorja a közegészségügyi szolgáltatások minőségét, valamint valamennyi polgár hozzáférését az ellátáshoz. A lakosság egészségének megőrzése a demográfiai és éghajlatváltozások összefüggésében azt feltételezi, hogy elegendő eszközöket fordítunk erre.

⁽²⁾ Lásd az EGSZB alábbi véleményeit:

HL C 18., 2011.1.19., 74. o.
 HL C 339., 2010.12.14., 1. o.
 HL C 255., 2010.9.22., 72. és 76. o.
 HL C 128., 2010.5.18., 89. o.
 HL C 228., 2009.9.22., 113. o.
 HL C 318., 2009.12.23., 10. o.
 HL C 306., 2009.12.16., 64. o.
 HL C 317., 2009.12.23., 105. o.
 HL C 218., 2009.9.11., 91. o.
 HL C 175., 2009.07.28., 116. o.
 HL C 77., 2009.3.31., 115. o.
 HL C 224., 2008.8.30., 88. o.
 HL C 77., 2009.03.31., 96. o.

2.4 Az egészségmegőrzés feltételei: a megfelelő egészségnevelés már gyermekkortól kezdve (amelyről a család, az oktatási intézmények és a média gondoskodnak), az egészséges táplálkozás minden életkorban, a veszélyes anyagoknak való kitettség csökkentése, az emberhez méltó életfeltételek, a megfelelő munkakörülmények stb. Különös figyelmet kell fordítani az egészségben töltött időskorra, ugyanis a gondozást biztosító ellátórendszerek legfontosabb „ügyfelei” – az újszülöttek mellett – az idős emberek. Az egészségben töltött időskorra idejekorán fel kell készülni;

2.5 Az élet- és munkakörülmények javítása, valamint a megelőzés a legjobb mód a lakosság egészségi állapotának javítására, és így a munkahelyi hiányzás és az egészségügyi ellátás költségeinek csökkentésére.

2.6 A legfontosabb súlyos, leküzdendő gond a szegénység és a társadalmi kirekesztés: a hideg, az éhség, a helytelen táplálkozás, a higiénia hiánya, a rossz lakhatási körülmények, amelyek gyakran együtt járnak az elszigeteltséggel, a megelőző gyógymódok hiányával stb. mind elősegítik a különböző, elsősorban krónikus betegségek kialakulását, amelyek jelentős költségeket jelentenek a szociális védelmi rendszerek, vagyis a finanszírozásukat biztosító polgárok számára.

2.7 Az EGSZB egyetért azzal a célkitűzéssel, hogy elő kell mozdítani az innovatív és fenntartható egészségügyi rendszereket; e rendszerekhez olyan közös eszközöket és mechanizmusokat kell kialakítani, amelyekkel kezelhető az emberi és pénzügyi erőforrás-hiány. Több erőforrást kellene beruházni a házi ápolásba és a kevésbé súlyos egészségügyi problémák kezelésébe, újraosztva a kórházi kiadásokat. Ez a családok által a lakosság egészségének fenntartásában, illetve az egészségügyi ellátás fenntarthatóságának a növelésében betöltött fontos szerep elismerését fogja jelenteni.

2.8 Az egészségnevelés a családokban már a legfiatalabb korban elkezdődik, és magában foglalja a higiéniaival, a kiegyensúlyozott táplálkozással, a helyes magatartási formákkal kapcsolatos ismereteket, valamint a biztos érzelmi környezetet is. A család nemcsak az egészségmegőrzéshez szükséges szabályok elsajátításának elsődleges közege, hanem a beteggondozás is egyrészt azért, mert a legtöbb betegség esetében nincs szükség kórházi ápolásra, tehát a betegek otthon, családi körben maradnak, másrészt azért, mert amikor a beteg kórházban van, a családtagok és közeli barátok látogatása pszichológiai és társai segítséget is jelent számára a kórházi dolgozók gondoskodásán túl. A családnak és a környezetnek ezt az alapvető feladatát annál is inkább meg kell őrizni, mert amikor a családtag képességei betegség következtében csökkennek, elsősorban a családi környezetre és a hozzátartozók támogatására van szüksége.

2.9 A családszerkezet átalakulása a lelki és testi egészségre is hatással van, ezért preventív cselekvésre van szükség, ami lehetővé teszi a családok számára, hogy továbbra is biztonságos környezetként tudjanak működni.

2.10 Nem megváltoztathatatlan tény az, hogy a „*családi környezetben nyújtott informális ellátás rendelkezésre állása csökken*”. A betegek elsődleges kívánsága nem az, hogy szakellátást vegyenek igénybe. A család ugyan nem tudja a szakembereket helyettesíteni akkor, amikor szaktudásra van szükség, de az összes otthoni ápolási feladattal kapcsolatban a betegeknek és

a családjuknak meg kell adni a választás lehetőségét. Ezért szükséges, hogy az aktív dolgozók számára lehetővé tegyünk, hogy ne kelljen dolgozni járnuk, amikor valamelyik családtagjuk ápolásra szorul.

2.11 Azt, hogy az összes nyugdíjrendszert felül kell vizsgálni, a jogalkotóknak fel kell használniuk arra, hogy a munka és a családi élet közötti egyensúly a polgárok egész életét végigkísérhesse. Ha már a megnövekedett élettartam lehetővé teszi, hogy tovább dolgozzanak, legyen arra is lehetőség, hogy a férfiak és a nők – a nyugdíjellátáshoz hasonló finanszírozás mellett – aktív életpályájuk során a teljes vagy részmunkaidőből hosszabb szabadságot vegyenek ki, vagy részmunkaidős munkát vállaljanak azért, hogy foglalkozhassanak beteg hozzátartozóikkal, az ellátásra szoruló időssekkel. Nagyobb választási szabadságot kellene biztosítani a dolgozóknak, hogy igényeik szerint rendelkezessenek fizetett munkaidejükkel, nem csupán nyugdíjas korukban. Az európai szociális partnerek, akik már tárgyaltak a szülői szabadságról, folytathatnák ezt az előbbieken említett szabadsággal, a kapcsolódó számításokkal és időtartamokkal, hogy jobban meg lehessen felelni a családi és szakmai élet összeegyeztetésével kapcsolatos igénynek.

2.12 Ahhoz, hogy a család maradjon a szolidaritás elsődleges közege, a szükséges eszközökkel is el kell látni. A szociális védelem időtartamába és a nyugdíjjogosultságba azonban már most célszerű beleszámítani azt az időt, amit az emberek beteg vagy segítségre szoruló hozzátartozójuk gondozásával töltenek.

2.13 Fejlesztani kell a segítségre szoruló személyek támogatásával kapcsolatos szolgáltatásokat az olyan hétköznapi szükségletek során, mint a tisztálkodás, a háztartás vezetése, a főzés, valamint az éjszakai felügyelet. Ez a családsegítő ágazat lendületesen fejlődik – új munkahelyeket létesítve. A legtöbb országban az otthon végzett munkát azonban egyelőre még informális, be nem jelentett, szociális védelemmel nem ellátott, elismert képzettség nélküli munkának tekintik, amit gyakran migráns munkavállalók végeznek. Ez a nők és férfiak közötti egyenlőség szempontjából lényegi terület, ahol a sztereotípiák súlyos terhet jelentenek, a szakmai hozzáértést nem ismerik el, a szerződéses bizonytalanok vagy nem is léteznek, a munkabérek igen alacsonyak, pedig ezek a munkahelyek elengedhetetlenek a gazdaság működése szempontjából. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) nemrég elfogadott, a háztartási alkalmazottak tisztességes munkájáról szóló egyezménye várhatóan elősegíti a szakma erkölcsi és szakmai elismerését, feltéve, hogy olyan finanszírozási feltételeket sikerül találni, amelyek nem kizárólag a gondozottak vagy családjuk pénztárcáját terhelik.

3. A program célkitűzései

3.1 A program a munkaerőhiány kezelésére innovációs megoldások elterjesztését javasolja. A jelenlegi európai helyzetben, melyet a tömeges munkanélküliség jellemez, fel kell tenni a kérdést, hogy miért nehéz egészségügyi dolgozókat felvenni. Ez az erősen elnőiesedett szakmai ágazat nem vonz sem elég fiatalot, sem elég férfi munkavállalót – ennek oka a végzettségek és kompetenciák nem megfelelő elismerése, az előnytelen munkabeosztás és munkakörülmények, valamint az alacsony fizetés. A szakmai esélyegyenlőség feltételei a munkabérek szín-

vonalának ártékelése és a szakmai hozzáértés nagyobb elismerése, valamint a hozzáférés biztosítása az egész életen át tartó tanuláshoz.

3.2 Jelentős innováció lenne, ha nőne a férfiak foglalkoztatása ebben az ágazatban. Ezzel kapcsolatban intézkedésekre van szükség. A szociális partnereknek olyan politikákat kellene ösztönözniük, amelyek elősegítik az alulreprézantált társadalmi rétegek jelenlétét. Ügyelni kell arra, hogy az egészségügyi dolgozók egyéni vállalkozói státusza ne vezessen ahhoz, hogy azok elhanyagolják a szüneteket és végkimerülésig dolgozzanak. Támogatni kell továbbá minden olyan technikai, szervezési és szociális innovációt, amelyekkel javíthatók a munkakörülmények, és könnyebbé válik a munkavégzés.

3.3 Az egészségügyi ellátás az egyik olyan ágazat, ahol erősek a kötöttségek, hiszen a betegeket a hét minden napján, a nap minden órájában ápolni kell, ennek pedig szükséges velejárója az éjszakai munka és a családi élettel nehezen összeegyeztethető munkabeosztás. Az elfogadható munkafeltételek kialakításához a dolgozókat szorosan be kell vonni a döntési folyamatokba. Az ágazati szociális párbeszéd keretei között a szociális partnerek feladata, hogy innovatív munkahelyi elképzeléseket valósítsanak meg. Ilyen koncepció a munkaidő egyéni beosztása (self-rostering), amelyhez az ikt eszközök (információs technológiák és kommunikáció) tudnak segítséget nyújtani.

3.4 A szociális partnereknek együtt kell működniük az állami hatóságokkal, amikor azok támogatni kívánják az egész életen át tartó tanulást, a munkahelyek belső átjárhatóságát, valamint az irányítási és szervezési szakismeretek megszerzését. A munka és a tanulás jobb összeegyeztethetősége érdekében szem előtt kell tartaniuk a különböző lehetőségeket, mint amilyen az ideiglenes áthelyezés, a munkahelyi képzés, vagy az e-tanulás. A dolgozói karrierépítés lehetőségeinek kiszélesítése lényeges az egészségügyi dolgozók megtartása szempontjából.

3.5 A munkaerőhiány kezelésére a munkanélküliek szakképzése és a megfelelő bérezés jobb megoldásnak tűnik, mint a harmadik országokból származó szakképzett dolgozók felvétele, ugyanis az Afrikából, Ázsiából vagy Latin-Amerikából származó orvosok, ápolónők, gyógytornászok stb. távozása miatt a képzésüket finanszírozó országban hiány alakul ki. Az egészségügyi területén működő európai szociális partnerek magatartási kódexet dolgoztak ki a határokon túlról érkezők etikus felvételére és megtartására a kórházszektorban. Ezeket alkalmazni kell és ki kell terjeszteni. Mindazonáltal, amennyiben harmadik országokból érkező szakemberek szeretnének Európában letelepedni, az EGSZB 2007-es, az egészségről és a migrációról szóló véleményében ⁽³⁾ kártérítési alap létrehozását javasolta, hogy ezáltal újabb szakembereket lehessen képezni a származási országban.

3.6 A program első célkitűzése „hogy elősegítse az európai együttműködést az egészségügyi technológiák értékelésében (HTA) és kiaknázza az e-egészségügyi és az egészségügyi infokommunikációs technológiai (ikt) lehetőségeket”. Európai kereteket kell meghatározni a bizalmas adatok védelme érdekében a betegek dossziéinak, illetve az orvosi recepteknek a határokon átvitelő cseréje estén.

⁽³⁾ EGSZB-vélemény, HL C 256, 2007.10.27., 123. o.

3.7 A program második célkitűzése: „a konkrét betegségekre vonatkozó orvosi szakértelem és információk hozzáférhetőségének növelése a nemzeti határokon átnyúló módon is, közös megoldások és irányelvek kidolgozása az egészségügyi ellátás minőségének és a betegek biztonságának javítása, illetve az uniós polgárok jobb és biztonságosabb egészségügyi ellátáshoz való hozzáférése érdekében.” A nagyközönség számára készült, egészségügyi kérdésekről szóló internetes oldalak, amelyek igen látogatottak, orvosi információkat terjesztenek, és ezáltal hozzájárulnak az egészségneveléshez. Megtekintésük enyhébb egészségügyi panaszok esetén főlegessé teheti az orvosi segítség igénybe vételét. A hagyományos gyógymódok, illetve természetgyógyászat jótékony hatásairól, a gyógynövényekről, a termál- és masszázsterápiáról stb. nyújtott tájékoztatást, így segítenek az egészség megőrzésében. A lakosság egészségi állapotának megőrzéséhez, az orvosi kezelése és a túlzott gyógyszerfogyasztás korlátozásához hasznos az egyének önismeretéről, pszichológiai, fiziológiai szükségleteiről szóló tájékoztatás. Meghatározott európai keretek között cseréket kell szervezni a nyilvánosan terjesztett információk pontosságának szavatolása (akkreditációja) érdekében, elkerülve ily módon, hogy teret nyerjenek azok, akik kihasználva a betegek jóhiszeműségét csak a profitot keresik.

3.8 Ösztönözni kell a bevált gyakorlatok cseréjét arról, hogy az egyes régiókban milyen mechanizmusokat léptettek életbe az egészségügyi ellátáshoz való jobb hozzáférés érdekében, és hogyan lehet a falvakban, illetve a legszegényebb negyedekben megtartani vagy odavonzani az orvosokat és a képzett szakpolgárokat, az egészségügyi, illetve a személynek nyújtott szolgáltatásra épülő rendszerek és politikák megtervezése által.

3.9 A harmadik célkitűzés javaslata szerint fontos a költség-hatékony megelőző intézkedések legjobb bevált gyakorlatainak a felismerése, terjesztése (...) a fő kockázati tényezők, mint a dohányzás, a túlzott alkoholfogyasztás és az elhízás, valamint a HIV/AIDS, középpontba helyezésével. Egy olyan program, amelyben az innováció kifejezett hangsúlyt kap, támogatni kell az új, de a jövő szempontjából legalább ennyire fontos kockázati tényezőkkel kapcsolatos kommunikációt is.

3.10 Új panaszok és krónikus betegségek jelennek meg, amelyek a 21. század komoly problémái lesznek; okuk az éghajlatváltozás, a növekvő környezetszennyezés, a megváltozott életmód (ülő életmód, képernyők előtt töltött hosszú órák), továbbá a sok új vegyi anyag elterjedése, amelyek egészségre hosszú távon gyakorolt hatása ismeretlen.

3.11 Az aszbeszt a 19. század vége (amikor a termelőüzemek és az építőipar széles körben kezdte használni) és a 20. század vége (amikor betiltották) között több tízezer dolgozó halálát okozta.

3.12 A mezőgazdaság peszticideket és más vegyi anyagokat használ, amelyeknek a szervezetre gyakorolt káros hatásai csak hosszú távon derülnek ki. Egyes tanulmányok aggodalommal fogadják, hogy a mezőgazdasági termelők között milyen magas a rákos megbetegedések aránya. Ezek a vegyszerek a

levegőben, a vízben, az élelmiszerekben egyaránt terjednek. Az élelmiszerek tartósítására és ízük módosítására az agrár-élelmiszeripar különböző adalékanyagokat is használ.

3.13 Ehhez hozzáadódnak a háztartási és a munkahelyi tisztítószerek, valamint az iparban használt számos szer és a gyógyszerek. A túlzott gyógyszerfogyasztás első hatása már ismert: az antibiotikumokkal szembeni ellenállás. Ezek az antibiotikumok, amelyeket a tenyésztett állatoknak is adnak, a vízben terjednek. Más termékek, mint például a gázok, a korom stb. a légkörben terjednek. Az említett anyagok együtt „szennyező koktélt” (elegyet) alkotnak, ami jelen van a környezetben és aminek egyik következménye az allergiás bántalmak és a rákos megbetegedések gyors ütemű növekedése. Az elektromágneses hullámok is károsak.

3.14 További nyugtalanító kérdés a különböző termékeknek, a sugárzásnak való kitettség, valamint a megváltozott életmód emberi szaporodási képességre gyakorolt hatása. Az élve születések számának csökkenése elsősorban szociológiai okokra vezethető vissza, mégsem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy sok pár egyre több fiziológiai problémával is küzd a gyermekvállalás időszakában.

3.15 Az új kockázatok közt szerepel a munkahelyi stressz, amely az öngyilkossáig menő depressziókat okozhat. A munkanélküliek és általánosabban a társadalom számára magukat haszontalannak érzők által érzett stressz szintén megoldásra vár. A lelki egészség a lakosság egészségi állapotának szintén lényeges eleme.

3.16 Az időskori jólétre egy életen át kell készülni. Ebben a munkakörülményeknek meghatározó szerepük van: a várható élettartam az irodai, a váltott műszakban vagy a mezőgazdaságban végzett munka esetében is más és más. A nehéz munka és az éjszakai műszak elkerülésével és a stressz-szint csökkentésével egyaránt felkészülhetünk a jó egészségben megélt öregkorra.

3.17 Az egészségben töltött időskorban lényeges a társadalmi hasznosság érzésének, a kapcsolati hálózatnak és az élenk érdeklődésnek a megőrzése. Szintén fontos a szakmai vagy önkéntes tevékenység megőrzése, a sporttevékenység, a megfelelő életvezetés.

3.18 A „élet végének” témáját is érdemes lenne európai szinten megvitatni, mert az egyes polgár felelősségéről, a méltó életéről alkotott felfogásáról is szól. Ma a lakosság túlnyomó többsége kórházban hal meg, ezért az élet elmúlásának kérdése fontos.

3.19 Tovább kell fejleszteni a palliatív kezeléseket, amelyekkel csökkenteni lehet a betegség végső stádiumában lévő beteg fájdalmait akkor, amikor a gyógykezelés már hatástalan. Az ilyen terápia azonban vagy nem létezik minden kórházban, vagy a kórházak nem tudják fogadni az összes rázorult.

3.20 A program negyedik célkitűzése: „közös megközelítések kialakítása és azoknak az egészségügyi vészhelyzetekre való jobb felkészültséggel és összehangolt fellépéssel kapcsolatos értékének bemutatása a polgárok határokon átnyúló egészségügyi veszélyek elleni védelme érdekében”. Mivel a járványok nem veszik figyelembe a határokat, az együttműködés ezen a területen alapvető fontosságú. A megtett intézkedésekből le kell vonni a tanulságokat, hogy a jövőben a pazarlás elkerülhető legyen. Világosan meg kell különböztetni a megelőző intézkedéseket (amelyek a neveléshez kapcsolódnak, hosszú távon hatnak) és a korlátozott élettartamú ellenszer beszerzésére vonatkozó intézkedéseket. A költségekről és az eredményekről szóló tapasztalatcserével a célkitűzéseknek leginkább megfelelő módszereket lehetne kidolgozni.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a tengeri olaj- és gáziparban végzett kutatási, feltárási és termelési tevékenységek biztonságáról

(COM(2011) 688 végleges – 2011/0309 (COD))

(2012/C 143/20)

Előadó: **George Traill LYON**

2011. november 17-én az Európai Parlament, illetve 2011. november 29-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 192. cikke (1) bekezdésének alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a tengeri olaj- és gáziparban végzett kutatási, feltárási és termelési tevékenységek biztonságáról

COM(2011) 688 végleges – 2011/0309 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2012. január 20-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 111 szavazattal 2 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Bár a súlyos tengeri események ritkán következnek be, gyakran katasztrofális következményekkel járnak az emberi élet, a környezet, a gazdaság és az éghajlat tekintetében.

1.2 Széles körben elfogadott álláspont, hogy a tengeri olaj- és gázipari tevékenységek vonatkozásában következetes uniós megközelítésre van szükség.

1.3 E célkitűzés elérésének legjobb útja az ágazat nagy részében már alkalmazott legmagasabb szintű normák terjesztése és végrehajtása.

1.4 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság „2. lehetőség” vonatkozó javaslatát, mivel véleménye szerint ez az intézkedés olyan csomagját jelenti, amelynek segítségével a leginkább valószínűsíthető a javaslat célkitűzéseinek az elérése.

1.5 A rendeletnek erősítenie kellene a reformintézkedések szabályozására vonatkozó hatáskörnek az illetékes nemzeti hatóságokra és az érintett felekre történő átruházását, jól meghatározott, de korlátozott szerepet biztosítva a javasolt uniós tengerhatósági munkacsoportnak.

1.6 Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy mielőbb zárja le a termékbiztonsággal, a pénzügyi alkalmassággal és mindenekelőtt a vállalati felelősséggel kapcsolatos tárgyalásait.

1.7 Az Unió területén kívüli feltárási és termelési tevékenységekben részt vevő uniós üzemeltetőket a legmagasabb színvonalú uniós normák exportjára kellene bátorítani.

2. Bevezetés

2.1 2011. október 27-én az Európai Bizottság előterjesztette a tengeri olaj- és gáziparban végzett kutatási, feltárási és termelési tevékenységek biztonságáról szóló javaslatát.

2.2 A Mexikói-öbölbeli Deepwater Horizon fúrótorony 2010 áprilisában a bekövetkezett katasztrófája tükrében, valamint – az Európai Bizottság által megfogalmazottak értelmében – az

európai tengeri ágazatban bekövetkező súlyos tengeri balesetek jelentős kockázatára tekintettel alig kétséges, hogy sürgősen foglalkozni kell azokkal a kérdésekkel, amelyeket az Európai Bizottság ismertetett a (javaslatot kísérő) hatásvizsgálatban, és mielőbb el kell fogadni a megfelelő intézkedéseket. A fent említett kérdések a következők:

- a magas kockázatú események előrejelzése, valamint – amennyire ésszerű keretek közt lehetséges – ezek elkerülése;
- a súlyos katasztrófák következményeinek korlátozása és enyhítése;
- a tengeri környezetnek és a parti gazdaságoknak a szennyezés hatásaival szembeni fokozott védelme;
- javítani szükséges a közös tagállami katasztrófaelhárítási intézkedések körét és hatékonyságát;
- előbb vagy utóbb világos iránymutatásokat kell kidolgozni az offshore szerződő felek felelősségéről a harmadik fél által elszenvedett közvetlen vagy közvetett veszteségek vonatkozásában;
- ki kell dolgozni és harmonizálni kell a tengeri létesítmények és berendezések biztonságos működtetése szempontjából alapvető keretfeltételeket; valamint
- helyre kell állítani a nyilvánosság bizalmát a biztonságos, jól irányított és szabályozott tengeri olaj- és gáziparban.

2.3 Az Európai Bizottság szerint e kérdéseket a következőképpen lehet a legjobban kezelni:

- az ágazatban tevékeny üzemeltetőkre és szerződő felekre vonatkozó felülvizsgálati, engedélyezési, szabályozási és ellenőrzési eljárások javítása;
- a javított biztonsági gyakorlatokat felvállalni szándékozó vállalati kultúra ösztönzése;
- a tagállamok gyakorlatában létező ellentmondások felszámolása;

- a katasztrófaelhárítás forrásainak és kapacitásainak jobb kezelése és koordinációja;
- a biztonsági szempontból kritikus felszerelés jobb ellenőrzése (ideértve a független harmadik fél által végzett ellenőrzést); valamint
- a termékbiztonságot, a pénzügyi alkalmassággal kapcsolatos biztosítékokat, a polgári jogi felelősséget és az offshore üzemeltetők kártérítési rendszereit érintő intézkedések szakpolitikai értékelése.

2.4 Konkrétan: az Európai Bizottság reményei szerint az „uniós bevált gyakorlati modell” ösztönzésével elérhetők ezek a célkitűzések, azon reformok csomagjának végrehajtásával, amelyek nagymértékben az északi-tengeri ágazatban hosszú idő óta alkalmazott és nagyra tartott gyakorlaton alapulnak. Ez nagyobb mértékű együttműködéshez vezetne a kockázatelemzés, az intézkedési tervek, a katasztrófaelhárítási intézkedések, az információcsere, a szakértelem és a források területén. A hatásvizsgálatban „2. lehetőségként” meghatározott ezen modell az ehhez az iparághoz kapcsolódó ügyekben átfogó felelősséggel rendelkező „illetékes hatóság” felállítását tervezi minden tagállamban, valamint a tagállamok körében egy uniós szintű tengerhatósági munkacsoport felállítását, amely új biztonsági normákat állapít meg, elősegíti az uniós szabályozási programokat, és biztosítja a normáknak megfelelő, a nemzeti határokon átnyúló jelentéstételt.

3. Általános észrevételek

3.1 Az európai tengeri olaj- és gázipari ágazatban megközelítőleg 1 000 tengeri létesítmény üzemel. E létesítmények földrajzi megoszlása a következő: 486 (Egyesült Királyság), 181 (Hollandia), 123 (Olaszország), 61 (Dánia), 7 (Románia), 4 (Spanyolország), 3 (Lengyelország), 2 (Németország), 2 (Görögország), 2 (Írország), és 1 (Bulgária).

3.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a tengeri olaj- és gázipari tevékenység minden vetülete és az ezzel az ipárral összefüggő valamennyi eredmény tekintetében kiemelten fontos a biztonság, és üdvözlözi az Európai Bizottságnak ezt a kezdeményezését.

3.3 Bár a rendelet elsősorban a tengeri események vagy balesetek környezeti hatásainak a megelőzésére, illetve enyhítésére összpontosít, az EGSZB megelégedéssel nyugtázza, hogy a hatásvizsgálatban figyelembe vették a tengeri olaj- és gázipari ágazat munkavállalóit érintő egészségügyi, biztonsági és jóléti szempontokat.

3.4 Az EGSZB elismeri, hogy egyensúlyba kell hozni a javaslat követelményeit az EU energetikai igényeivel és az energiaellátás biztonságával.

3.5 Bár nem létezik olyan uniós joganyag, amely kifejezetten a tengeri olaj- és gázipari tevékenységek biztonságával foglalkozik, egy sor meglévő irányelv tárgyalja a javaslatban szereplőkhöz szorosan kötődő kérdéseket. Ilyen pl. a környezeti felelősségről szóló irányelv (2004/35/EK), a hulladékokról szóló keretirányelv (2008/98/EK), a környezeti hatásvizsgálatról szóló irányelv (85/337/EGK, módosítva), az egészséggel és biztonsággal foglalkozó keretirányelv keretében bevezetett intézkedések (89/391/EGK), amelyek tárgya az ásványi nyersanyagok fúrólýukon keresztül történő kitermelésével foglalkozó ipará-

gakban dolgozó munkavállalók biztonsága és egészségvédelme javításának minimumkövetelményei, végül pedig a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv (2008/56/EK). Mivel nem pontosan fedik a javaslat célkitűzéseit, ezeket csak részlegesen lehet alkalmazni, ha egyáltalán lehetséges a kiigazítás nélküli alkalmazásuk. A tengerek szennyezésével foglalkozó környezeti felelősségről szóló irányelv hatásköre például nem terjed ki a kizárólagos gazdasági övezet vizeinek vagy a kontinentális talapzatnak a szennyezésére, ezek védelmét a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv írja elő.

3.6 Visszatérő kritika (az elemzők részéről), hogy a biztonságra, a felszámolásra, a felelősségre és a kártérítésre vonatkozó (irányelvben, önszabályozás formájában, nemzetközi egyezményekben és jegyzőkönyvekben meghatározott), már meglévő normák gyakran „nincsenek kapcsolatban” és betartásuk nem kielégítő – az eltérő hangsúlyok és értelmezések, a végrehajtási és alkalmazási mechanizmusok szellemisége vagy éppenséggel részletei iránt mutatott közömbösség és a gyenge vállalati kultúra miatt. Ez hiteltelenné teszi a jogalkotási folyamatot, és nem kielégítő. Üdvözlendő ezért a javaslatban ismertetett új kezdet.

3.7 Az északi-tengeri ágazatban az Európai Bizottság mind az önkéntes, mind a kötelező módon alkalmazott ipari gyakorlatokat és eljárásokat úgy írja le, mint „bevált üzemeltetési gyakorlatok”, „az Unióban bevált gyakorlatok”, „az irányadó előírásokban és útmutatásokban meghatározott, rendelkezésre álló bevált gyakorlatok”, jelenlegi legjobb normák, „korszerű gyakorlati megoldások” és „világszinten elismert bevált gyakorlatok a súlyos veszélyhelyzetek kockázatának kezelése terén”, „világsszínvonalúnak tekinthető”, célmeghatározó szabályozási megközelítéssel. Az EGSZB-t azonban aggodalommal tölti el a fennmaradó kockázat meglehetősen magas szintje, és azt a véleményt képviseli, hogy a rendeletjavaslat elő fogja segíteni a vállalati biztonsági kultúrát.

3.8 Ezek az intézkedések a kutatással, a technikai fejlődéssel és üzemeltetői gyakorlattal (ha az Alexander Kielland (1980) és a Piper Alpha (1988) katasztrófáira gondolunk, akkor néha éles helyzetekben) fejlődtek és érlelődtek. Az EGSZB elismeri, hogy ez egy állandó folyamat, amely folyamatos értékelést tesz szükségessé, és úgy véli, hogy az ebben az ipágazban tevékeny üzemeltetők nyitottan fogadják és gyorsan végrehajtják az új intézkedések és iránymutatások bevezetését, vagy a meglévő normák és eljárások kiigazítását, bármikor, amikor ez szükséges vagy ésszerű. A rendelet egységes keretet biztosít majd ennek megvalósítására.

3.9 Az ipágaz új kutatási és termelési területeinek fejlesztésekor a jó irányítás szempontjából időszerű és alapvető, hogy az elvek, eljárások és ellenőrzések olyan csomagja létezzen az EU-n belül, amely az irányelv követelményeinek megfelelően koherens, átfogó és általánosan alkalmazható. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a „2. lehetőségre” vonatkozó ajánlását, mivel ezt tartja a leginkább elfogadható megközelítésnek.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság több helyen is kiemeli az uniós vizeken bekövetkező olaj- vagy gázipari súlyos balesetek kockázatát, amelyek „az Unió egész területén (...) jelentősek”, reálisabbak, mint amilyenek tűnnek és elfogadhatatlanul magasak. Az EGSZB érdeklődéssel várja ennek a kijelentésnek az alátámasztását.

4.2 Az EGSZB fenntartásokkal fogadja, hogy jogi eszközként a rendeletet választották, mivel ezáltal az Európai Bizottság javaslata a következőkhöz vezethet:

- az „Északi-tengeri alapprogramhoz” csatlakozó üzemeltetők és tagállamok „bevált gyakorlatainak” leépítése vagy szétbontása, az új és átfogó jogi eljárásoknak az Európai Bizottságra ruházott hatáskörbe tartozó nem kötelező erejű kiegészítések és módosítások kíséretében való bevezetésével; valamint
- pótlólagos és esetleg szükségtelen költségek, a folyamatosság megszakadása, késés, átfedés és zavar az ágazaton belül és azon kívül, illetve (valószínűleg az átmeneti időszakban), kompromisszum a biztonság tekintetében, és reméli, hogy a gondosan megfogalmazott rendelet tárgytalaná teszi majd ezeket az aggodalmakat.

4.3 Noha bizonyos vélemények szerint a bevált gyakorlatok meglévő rendszere (az északi-tengeri modell), kiegészülve az olyan szervezeteknek a szerepével, mint pl. az Északi-tengeri Tengerhatósági Fórum, az Olajszivárgás-megelőzési és -elhárítási Tanácsadó Csoport, az Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd, a szabályozó hatóságok nemzetközi fóruma és az üzemeltetőknek a katasztrófavédelmi szolgálat érdekében létrehozott szövetkezete, széles körű bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a tagállamok intézkedéseiben teljesül a szubszidiaritás elve, valamint hogy az Európai Bizottság által támogatott, alulról felfelé irányuló megközelítés megvalósulhat egy irány-

elven keresztül, az EGSZB – a sürgősségre és a jogbiztonságra tekintettel – tudomásul veszi a rendelet fő érdemeit, és mind az Európai Bizottság előnyben részesített jogalkotási eszközét, elismeri azt. Az EGSZB várakozása szerint a rendelet kiigazítja majd a tagállamok között jelenleg fennálló ellentmondásokat, valamint magában foglalja majd és tükrözni fogja az északi-tengeri modell legjobb elemeit, elveit és normáit.

4.4 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy nyilatkozzon arról, hogy a javaslat rendelkezéseinek kidolgozásakor figyelembe vették-e, és ha igen, milyen mértékben az EUMSZ 194. cikke 2. bekezdésének rendelkezéseit.

4.5 Az uniós üzemeltetőknek, amikor csak lehetséges, egységesen kellene alkalmazniuk az EU biztonsági kultúráját mind az uniós vizeken, mind azokon kívül. Az EGSZB ezért azt javasolja, hogy konkrétan e célkitűzés megvalósítása érdekében vizsgálják meg a harmadik fél által végzett ellenőrzés rendszerének lehetőségét.

4.6 A Deepwater Horizon katasztrófája megerősítette, hogy növelni kell az üzemeltetőkkel szemben támasztott pénzügyi követelményeket annak érdekében, hogy bármilyen baleset bekövetkezte esetén képesek legyenek teljes mértékben fedezni a károkat és a kártérítési költségeket. Az EGSZB ezért a kötelező felelősségbiztosítás (vagy a felelősség ezzel egyenértékű és megfelelő biztosítására vonatkozó lehetőség) további vizsgálatát ajánlja, és e sürgető kérdés közeljövőben történő megoldása érdekében felülvizsgálati záradékot javasol a rendelethez.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre a radioaktívanyag-fuvarozók közösségi nyilvántartási rendszerének létrehozásáról

(COM(2011) 518 végleges)

(2012/C 143/21)

Előadó: **Ludvík JÍROVEC**

2011. augusztus 30-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés 31. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi rendeletre a radioaktívanyag-fuvarozók közösségi nyilvántartási rendszerének létrehozásáról

COM(2011) 518 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 117 szavazattal 3 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB a rendeletjavaslat elfogadását ajánlja. Egyetért továbbá azzal, hogy a rendelet hatálybalépése után két évvel értékelni kell annak hatásait. Szintén hasznos lesz öt év elteltével is visszatérni a kérdésre, megvizsgálva, milyen akadályok nem hárultak még el az Európai Unión belüli radioaktívanyag-fuvarozás zökkenőmentes és biztonságos működése elől.

1.2 Az EGSZB a hatásvizsgálati jelentésben javasolt opciók közül a másodikat támogatja, mely szerint rendeletre van szükség harmonizált szabályokkal, hatékonyabb szerepet szánva az illetékes hatóságok számára.

1.3 A tagállamoknak biztosítaniuk kellene a nyilvántartásba-vételi kritériumok összehangoltságát.

1.4 A rendelet hatálybalépésekor már kész, tesztelt és működő webalapú nyilvántartásba-vételi rendszerrel kell rendelkezni.

1.5 Az EGSZB megítélése szerint egy új ügynökség létrehozása – a 3. opcióban szereplő feltételek mellett – növelné a vállalkozások adminisztratív terheit, és összességében véve gyengítené a rendelet hatását.

1.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy a fuvarozóktól megkövetelt biztosítási fedezet mértéke tagállamonként eltérő. Mivel a jogalap miatt a nyilvántartásba-vételi eljárás nem szólhat a biztosítási fedezetről, az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy harmonizálják az idevonatkozó biztosítási rendszereiket.

1.7 A rendeletben foglalt fogalommeghatározásoknak a lehető legnagyobb mértékben összhangban kell lenniük az IAEA definícióival, különös tekintettel a „fuvarozók” fogalmára, miközben az Euratom-jogszabályoknak, különösen pedig a 96/29/Euratom irányelvnek is meg kell felelniük.

1.8 A kérelmezőnek lehetőséget kell adni a kérelmében szereplő adatok javítására vagy kiegészítésére, ahelyett hogy azt alaposabb vizsgálat nélkül elutasítanák (5. cikk (7) és (10) bekezdés).

2. Bevezetés és a rendeletjavaslat lényegi tartalma

2.1 A javaslat célja a radioaktívanyag-fuvarozókra vonatkozó nemzeti bejelentési és engedélyezési eljárások egyetlen nyilvántartási rendszerrel való felváltása, ami a mostanáig elért magas szintű sugárzásvédelem fenntartása mellett hozzá fog járulni az eljárás egyszerűsítéséhez, az adminisztratív terhek csökkentéséhez és a belépési korlátok megszüntetéséhez.

2.2 Európai szinten a radioaktívanyag-fuvarozókra az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) szerinti szállítási jogszabályok, valamint az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés (Euratom-Szerződés) szerinti sugárzással kapcsolatos szempontokra vonatkozó, többek között a munkavállalók és a lakosság egészségének védelmével kapcsolatos jogszabályok vonatkoznak.

2.3 Az EUMSZ szerinti jogszabályokat a veszélyes áruk szárazföldi szállításáról szóló, 2008. szeptember 24-i 2008/68/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv egyszerűsítette, amely valamennyi szárazföldi szállítási módra kiterjed.

2.4 A Tanács 96/29/Euratom irányelve (1996. május 13.) megállapítja a munkavállalók és a lakosság egészségének az ionizáló sugárzásból származó veszélyekkel szembeni védelmét szolgáló alapvető biztonsági előírásokat. Az Euratom-Szerződés 30. cikke szerint ezek az alapvető előírások a következők:

- azok a megengedett legmagasabb dózisok, amelyeknél biztosított a megfelelő biztonság;
- a sugárterhelés és radioaktív szennyeződés legnagyobb megengedett szintje;
- a munkavállalók egészségügyi felülvizsgálatát szabályozó alapelvek.

A 33. cikk értelmében a tagállamoknak az alapvető előírások betartásának biztosítására megfelelő rendelkezéseket kell megállapítaniuk.

2.5 A munkavállalók és a lakosság egészségének védelme, valamint munkájuk célzottabbá tétele érdekében a tagállami hatóságoknak tudniuk kell, hogy mely személyeket, szervezeteket vagy vállalkozásokat ellenőrizzenek. Ezért az irányelv 3. és 4. cikke előírja a tagállamok számára az ionizáló sugárzás veszélyével járó egyes gyakorlati eljárások bejelentését és előzetes engedélyezését, vagy egyes gyakorlati eljárások betiltását.

A 96/26/Euratom irányelv minden olyan gyakorlati eljárásra vonatkozik, amely mesterséges forrásból vagy természetes sugárforrásból eredő ionizáló sugárzás kockázatával jár, ideértve a szállítást is.

2.6 Mivel a szállítási műveletek gyakran határokon átnyúló jellegűek, előfordulhat, hogy a fuvarozónak valamennyi érintett tagállamban igazodnia kell ezekhez a bejelentési és engedélyezési eljárásokhoz. A tagállamok ezenfelül eltérő rendszerekben hajtják végre ezeket az eljárásokat, ezáltal megbonyolítják magukat a szállítási műveleteket és az engedélyezési eljárásokat is.

2.7 Ez a rendelet a 96/29/Euratom tanácsi irányelv által létrehozott tagállami bejelentési és engedélyezési rendszereket egy európai fuvarozó-nyilvántartási rendszer révén egységes nyilvántartással váltja fel. A fuvarozóknak egy központi webes felületen kell felvételüket kérelmezniük. Ezeket a kérelmeket az illetékes nemzeti hatóságok vizsgálják meg, és ha a kérelmező eleget tesz az alapvető biztonsági előírásoknak, kiállítják a nyilvántartásba-vételi igazolást. A rendszer ugyanakkor lehetővé teszi az illetékes hatóságok számára az országukban működő fuvarozók jobb felügyeletét.

2.8 A rendelet differenciált („fokozatos”) megközelítést fogad el, azáltal, hogy a nyilvántartásba-vételi eljárásból kizárja azokat a fuvarozókat, amelyek kizárólag „engedményes küldeménydarabokat” szállítanak. Másfelől a tagállamokra bízta, hogy támasztanak-e további nyilvántartásba-vételi követelményeket a hasadóanyagok és a nagy aktivitású radioaktív anyagok fuvarozóival szemben.

2.9 A fizikai védelemre, a biztosítékokra és a harmadik személyek felelősségére vonatkozó egyéb uniós és tagállami

jogszabályok és nemzetközi szabályok továbbra is alkalmazandók, különös tekintettel a 2008/68/EK irányelvre.

2.10 A rendelet erőforrásokat szabadítana fel a jelenleg ezekkel az adminisztratív eljárásokkal foglalkozó illetékes hatóságoknál, mivel egy kérelmet csak egyetlen illetékes hatóság vizsgálna meg.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB a hatásvizsgálati jelentésben javasolt opciók közül a másodikat támogatja, mely szerint rendeletre van szükség harmonizált szabályokkal, hatékonyabb szerepet szánva az illetékes hatóságok számára.

3.2 Rendelettel egy lépéssel tovább lehetne menni, mint ajánlással, az ugyanis a) közvetlenül alkalmazandó, harmonizált szabályokat javasolna, például egy közös fuvarozó-nyilvántartási rendszert, amely megszüntetné a tagállamokban alkalmazott különféle bejelentési és engedélyezési rendszereket, és b) egyetlen „karcúsított” eljárás keretében, de differenciált megközelítést alkalmazva biztosítana hozzáférést az EU-27 fuvarozási piacához. Az Európai Bizottság biztonságos online nyilvántartásba-vételi rendszert hozna létre a szükséges adatcsere biztosításához.

3.3 Bár úgy tűnik, hogy az ECORYS – az Európai Bizottság számára háttér tanulmányt készítő független szakértői csoport – által elemzett opcióknak általánosságban véve igen csekély hatásuk van, egy ilyen kis méretű ágazatban ez is számít. A hatásokat öt kategóriába sorolták: az állami szektor kiadásai és díjai, szabályozási hatások, szállítás, biztonság és környezet, valamint társadalmi hatások.

3.4 A kis- és középvállalkozások várhatóan arányosan élvezhetik az említett opciók révén elérhető összes megtakarítás előnyeit: minél magasabbak az általános megtakarítások, annál többet takaríthatnak meg ezek a vállalkozások is, melyek az eljárások bonyolultsága és a magas költségek miatt manapság gyakran kívül rekednek a piacon.

3.5 A jelenlegi helyzethez képest egy rendelettel évi 13,6 millió eurós megtakarítást lehetne elérni többek között azáltal, hogy lehetővé válna a fuvarozói engedélyek kölcsönös elismerése. Egy ilyen megközelítés csökkentené a fuvarozók, felhasználók és gyártók adminisztratív terheit, és erőforrásokat szabadítana fel a hatóságoknál. Ezeket az erőforrásokat eztán, legalábbis részben, a megfelelés ellenőrzésére lehetne fordítani – ennek hiánya is szerepel a fent említett problémák között.

3.6 Mivel a rendelet kötelező érvénnyel bír, ez az opció valóban hozzájárul a célok eléréséhez – azaz a rendszer egyszerűsítéséhez, az átláthatóság megteremtéséhez és a belső piac működését gátló akadályok elhárításához, mindezt magas fokú biztonság fenntartása mellett.

3.7 Az EGSZB megítélése szerint egy új ügynökség létrehozása – a 3. opcióban szereplő feltételek mellett – növelné a vállalkozások adminisztratív terheit, és összességében véve gyengítené a rendelet hatását.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A rendeletben foglalt fogalommeghatározásoknak a lehető legnagyobb mértékben összhangban kell lenniük az IAEA definícióival, különös tekintettel a „fuvarozók” fogalmára, miközben az Euratom-jogszabályoknak, különösen pedig a 96/29/Euratom irányelvnek is meg kell felelniük.

4.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a rendelet hatálybalépése után két évvel értékelni kell annak hatásait. Szintén hasznos lesz öt év elteltével is visszatérni a kérdésre, megvizsgálva, milyen akadályok nem hárultak még el az Európai Unión belüli radioaktívanyag-fuvarozás zökkenőmentes és biztonságos működése elől.

4.3 A tárgyalat javaslattervezet révén közös és egységes rendszer alakítható ki az uniós radioaktívanyag-fuvarozók nyilvántartására. A rendelet 3. cikkének (3) bekezdése értelmében az a fuvarozó, aki már rendelkezik radioaktív anyagok használatára vagy mozgatására és szállítására vonatkozó nyilvántartásba-vételi igazolással, további nyilvántartásba vétel nélkül szállíthat ilyen anyagokat. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az érdekeltekkel együtt vizsgálja meg, hogy a szállítási nyilvántartásba-vételi igazolással rendelkezők számára hozhatók-e átmeneti intézkedések.

4.4 A 3. cikk (4) bekezdése lehetővé teszi, hogy a kiemelt egészségügyi kockázatot jelentő anyagokra vonatkozóan további nyilvántartásba-vételi követelményeket támasszanak. Az EGSZB kéri, hogy ezek közé az anyagok közé vegyék fel a többoldalú jóváhagyás mellett szállítható anyagokat is.

4.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy a fuvarozóktól megkövetelt biztosítási fedezet mértéke tagállamonként eltérő. Mivel a jogalap miatt a nyilvántartásba-vételi eljárás nem szólhat a biztosítási fedezetről, az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy harmonizálják az idevonatkozó biztosítási rendszereiket.

4.6 Előzetesen hozzáférhető, tesztelt és működő webalapú nyilvántartásba-vételi rendszernek kell a fuvarozók rendelkezésére állnia. Ez biztosítékot jelentene a piaci szereplők és az illetékes hatóságok számára, csakúgy mint a hatálybalépést megelőző átmeneti időszak meghosszabbítása, a 4.3. pontban említett konkrét átmeneti intézkedések függvényében.

4.7 A kérelmezőnek lehetőséget kell adni a kérelmében szereplő adatok javítására vagy kiegészítésére, ahelyett hogy azt alaposabb vizsgálat nélkül elutasítanák (5. cikk (7) és (10) bekezdés).

4.8 A tagállamoknak biztosítaniuk kellene a nyilvántartásba-vételi kritériumok összehangoltságát.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre az ionizáló sugárzás miatti sugárterhelésből származó veszélyekkel szembeni védelmet szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról

(COM(2011) 593 végleges – 2011/0254 (NLE))

(2012/C 143/22)

Előadó: **Richard ADAMS**

2011. szeptember 28-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Euratom-Szerződés 31. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre az ionizáló sugárzás miatti sugárterhelésből származó veszélyekkel szembeni védelmet szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról.

COM(2011) 593 végleges – 2011/0254 (NLE).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 118 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Következtetések

1.1.1 Az EGSZB üdvözli a javaslatot, amely az ionizáló sugárzással kapcsolatos legfrissebb tudományos elemzések felhasználásával igyekszik tárgyalni, meghatározni és kibővíteni az emberek és a környezet egészségügyi védelmi igényeit.

1.1.2 Különösen attól várható a gyakorlati alkalmazásban is érezhető, pozitív hatás, hogy a javaslat öt meglévő irányelvet egységes szerkezetbe foglalva a biztonság következetes, koherens és egységes megközelítését nyújtja.

1.2 Ajánlások

1.2.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a nemzeti joganyagba történő áttünetést követően esetleg további követelmények fogalmazódnak majd meg a tagállamokkal szemben. Különösen fontosnak érezzük, hogy – a szabályozás szellemének és betűjének való egyidejű megfelelés lehetővé tétele érdekében – a tagállami végrehajtásért felelős hatóságok számára következetesen biztosítsák a megfelelő forrásokat. Ez különösen érvényes az átfogó oktatás és képzés révén megvalósítandó minőségi megközelítés kialakítása terén.

1.2.2 Az EGSZB teljes mértékben támogatja a védelmi követelményeket a környezetre is kiterjesztő megközelítést, és – az ICRP (Nemzetközi Sugárvédelmi Bizottság) még függőben lévő kritériumaira (alkalmazási iránymutatás) való hivatkozást egyetértéssel nyugtázva – a IX. fejezetben foglalt rendelkezések elfogadását ajánlja, amint az említett kritériumok formálisan is meghatározásra kerültek.

1.2.3 Az EGSZB méltányolja, hogy az érintett szervek igen alaposan előkészítették a dokumentumot, és a javaslat mielőbbi elfogadását ajánlja.

2. A javasolt irányelv háttere

2.1 Az ionizáló sugárzás a környezetben mindenhol jelen van. A Földön mindenki ki van téve bizonyos fokú természetes háttérugárzásnak, amelyet a kőzetekben, a talajokban, az élelmiszerekben és a levegőben természetes módon található radioaktív anyagok bocsátanak ki. Mivel a kőzettípusok különböznek, így a földből jövő sugárzás mértéke és a radioaktív anyagok (ezek közé tartozik pl. a radon) is különbözöek; a sugárterhelés tehát helyfüggő. A kozmikus sugárzás is érezteti a hatását. Nagyobb magasságban és magasabb szélességi fokokon a kozmikus sugarak intenzívebbek, így a repülőgépek személyzete és a rendszeres utasai nagyobb terhelésnek vannak kitéve. Mindenki ki van téve emberi tevékenység következtében keletkezett sugárzásnak is. Az ilyen mesterséges források között a legjelentősebb az ionizáló sugárzás miatti orvosi sugárterhelés. Ipari eljárások is okozhatnak munkahelyi sugárterhelést, ilyen például a hegesztések vizsgálatára alkalmazott ipari radiográfia, és az atomerőművek kibocsátásából is származik lakossági sugárterhelés. Az atomfegyverek próbarobbantásainak és a gyengített urániumot tartalmazó lövedékek katonai használatának következtében a környezetben is nyomokban megmarad bizonyos fokú radioaktivitás.

2.2 A sugárzást számos területen alkalmazzák, így az egészségügyben, a kutatásban, az építőiparban és más területeken. A sugárzás veszélye abban rejlik, hogy képes az élő sejtekben molekulákat ionizálni, és ezáltal biokémiai változást előidézni. Az ilyen változás egy bizonyos szintje fölött az élő sejt elhalhat, vagy az általa hordozott genetikai információ (DNA) visszavonhatatlanul átalakulhat. A fent leírt lehetőség már a károsodási mechanizmus pontos feltárása előtt tagállami védelmi és szabályozó intézkedések gyors elfogadásához vezetett, és ezzel párhuzamosan, a kezdetektől fogva az EU egészére érvényes közös intézkedések kerültek kidolgozásra az Euratom-Szerződés hatálya alatt.

2.3 A megfelelő védelmi intézkedések meghatározása során az európai jogalkotás mindig követte az ICRP ajánlásait, amely

2007-ben új, részletes útmutatást adott ki a sugárzással szembeni védelmi igényekről. Ez az új iránymutatás figyelembe veszi az elmúlt 20 év fejleményeit, így az emberi tevékenység következtében keletkezett sugárzás forrásainak elterjedését és a természetes források, pl. a radongáz hatásaival kapcsolatban folyamatban lévő kutatásokat. Az irányelv azt a célt tűzi ki, hogy a jelenlegi tudományos ismeretek alapján magas szintű védelmet biztosítson a munkavállalók, a betegek és általában a lakosság számára az ionizáló sugárzás káros egészségügyi hatásaival szemben. Új területekre, így a környezetvédelem területére is kiterjeszti a szabályozást.

2.4 Nagy jelentőségű munkáról van szó, amelynek 110 cikke és 16 melléklete összesen több mint 100 oldalnyi szöveget jelent. A tervezet tulajdonképpen öt létező irányelvet ⁽¹⁾ dolgoz át és foglal egyetlen irányelven belül egységes szerkezetbe. Kötelező előírásokat vezet be a beltéri radonterheléssel szembeni védelemmel, az építőanyagok felhasználásával, a nukleáris létesítményekből származó radioaktív szennyező anyagok kibocsátásai által okozott környezeti hatás mérésével, valamint a balesetek esetén keletkező környezeti károk megelőzésével kapcsolatban.

2.5 Összefoglalva: Az európai polgárok által fognak profitálni ebből az új irányelvből, hogy hatékonyabb egészségügyi védelemben részesülnek az ionizáló sugárzással szemben, mégpedig elsősorban a következő területeken:

- hatékonyabb kampányok és támogató intézkedések a radonnak tulajdonítható beltéri sugárterheléssel szemben,
- a természetes eredetű radioaktív anyagokat feldolgozó iparágakban dolgozó munkavállalók hatékonyabb védelme,
- hatékonyabb védelem az ionizáló sugárzás orvosi alkalmazásaiban és a sugárterhelések számának ellenőrzése,
- az atomenergia-ágazatban dolgozó utazó szakemberek hatékonyabb védelme és nagyobb mobilitásának biztosítása.

2.6 A szabályozási követelményeket harmonizálják majd az uniós tagállamokban, és a nemzetközi szabványokhoz igazítják

őket. A fukusimai válság kapcsán a nukleáris biztonságra irányuló kiemelt figyelemre való tekintettel a javaslat nagyobb kihívásokat támasztó követelményeket ajánl a sugárterhelési veszélyhelyzetek kezelésére.

2.7 Az irányelv kiegészíti az ivóvízben található radioaktív anyagokról szóló irányelvet, amelyről az EGSZB a közelmúltban véleményt fogadott el. ⁽²⁾

2.8 A Nemzetközi Atomenergia-ügynökség (NAÜ) által jóváhagyott és nemzetközi konszenzuson alapuló nemzetközi alapvető biztonsági előírások részletesek, de nem kötelező érvényűek, teret hagynak a nemzeti kapacitások globális különbségeinek. Az irányelv ennél tovább megy, mivel egységes szabványokat ír elő a tagállamok számára, ugyanakkor belső piaci szabályokat is figyelembe vesz. Az irányelv széles körű konzultáció nyomán jött létre, amelyben részt vett az Euratom-Szerződés 31. cikke szerinti szakértőcsoport, a NAÜ, az európai sugárvédelmi hatóságok vezetőit tömörítő HERCA és a Nemzetközi Sugárvédelmi Társaság (IRPA), valamint egyéb érdekelt is.

2.9 Az irányelv jogalapja az Euratom-Szerződés. Az EGSZB – némi együttérzéssel – nyugtázza azokat az aggályokat, amelyek azzal kapcsolatban merültek fel, hogy a szerződés, amelyet 1957 óta nem módosítottak, még mindig alkalmas jogalapot képez-e környezetvédelmi kérdések kezelésére. Ugyanakkor kevés az esélye annak, hogy az Euratom-Szerződést a közeljövőben felülvizsgálják, míg a környezetvédelemmel kapcsolatos aggályok valósak és megoldásra várnak. Megjegyzendő, hogy az Euratom-Szerződés 37. cikke 1957-ben úttörő jellegű elsődleges jognak számított a környezeti hatás és az emberek védelmének tekintetében tett kötelező érvényű, határokon átnyúló kötelezettségvállalásokat illetően.

3. A javasolt irányelv összefoglalása

3.1 Egy ilyen jellegű, összetett irányelv esetében nem helyénvaló, és egy EGSZB-velemény szükséges korlátainak kontextusában hely hiányában sem lehetséges, hogy részletes összefoglalót adjunk. Ugyanakkor az európai bizottsági megközelítés rövid, címszavas elemzése a vonatkozó fejezetcímekkel együtt áttekintést nyújthat.

Általános megközelítés	Fejezetcímek
— Az alapvető biztonsági előírások felülvizsgálata és konszolidációja	I. fejezet: Tárgy és alkalmazási terület
— Sugárterhelési helyzetek	II. fejezet: Fogalommeghatározások
— Sugárvédelmi rendszer	III. fejezet: A sugárvédelem rendszere
— Meglévő sugárterhelési helyzetek	IV. fejezet: A sugárvédelmi oktatás, képzés és tájékoztatás követelményei
— Radon (munkahely, lakóépületek)	V. fejezet: A gyakorlati eljárások indokoltsága és hatósági ellenőrzése
— Építőanyagok	
— Élet a szennyezett területeken	

⁽¹⁾ HL L 180., 1997.7.9., 22–27. o.
HL L 346., 2003.12.31., 57–64. o.
HL L 349., 1990.12.13., 21–25. o.
HL L 357., 1989.12.7., 31–34. o.
HL L 159., 1996.6.29., 1–114. o.

⁽²⁾ HL C 24., 2012.1.28., 122. o.

Általános megközelítés	Fejezetcímek
— Tervezett sugárterhelési helyzetek	VI. fejezet: A munkavállalók, a gyakornokok és a tanulók védelme
— Indokoltság és hatósági ellenőrzés	VII. fejezet: A betegek és az orvosi sugárterhelésnek kitett más személyek védelme
— Többfokozatú eljárásrend	VIII. fejezet: Lakossági sugárvédelem
— Sugárterhelési kategóriák	IX. fejezet: A környezet védelme
— Sugárterhelési veszélyhelyzetek	X. fejezet: A hatósági ellenőrzés követelményei
— Veszélyhelyzet-elhárító személyek	XI. fejezet: Záró rendelkezések
— Veszélyhelyzeti tervezés és intézkedés	
— A lakosság tájékoztatása	
— Intézményi infrastruktúra	
— Átdolgozott irányelvek	
Átültetés a nemzeti jogba	

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy a jelen irányelv kidolgozása során az ionizáló sugárzás veszélyeivel kapcsolatos legfrissebb tudományos elemzésekre támaszkodtak, és üdvözlí az emberek és a környezet egészségügyi védelmi igényeinek kezelésére, meghatározására és kibővítésére irányuló megközelítést.

4.2 Az Európai Bizottság öt jelenleg hatályos irányelvnek egy egységes irányelvbe való átdolgozásáról és konszolidálásáról döntött. Ennek a döntésnek gyakorlati és kedvező operatív kihatásai lesznek, és következetes, koherens és egységes megközelítést tesz lehetővé a biztonság területén.

4.3 A korábbi irányelvek végrehajtását és nemzeti jogba való átültetését vizsgáló számos összehasonlító elemzés különféle hiányosságokra derített fényt. Itt nem az átültetés, hanem az alkalmazás hiányosságáról van szó, ami érinti például az oktatásra és képzésre fordított forrásokat, a nyilvánosság figyelmét felkeltő programok biztosítását, a helyi szakemberek elismerését vagy a lakosság arról való tájékoztatását, hogy miként viselkedjen balesetek során.

4.4 Az EGSZB javasolja, hogy a nemzeti átültetésre vonatkozó jogalkotásból adódó megnövekedett igények kielégítése és a meglévő hiányosságok orvoslása céljából az Európai Bizottság a nemzeti szintre történő átültetés jogi és gyakorlati nehézségeit megvitató workshopok szervezésével könnyítse meg a nemzeti

hatóságok munkáját. Az illetékes nemzeti hatóságok szerepének kiegészítéseképpen ösztönözni kellene a jogszabályok alkalmazását konkrét intézkedések révén ellenőrző és értékelő civil társadalmi megfigyelőközpontok igénybevételét is.

4.5 Az EGSZB sajnálja, hogy bár az irányelv átfogóan foglalkozik a természetes és civil eredetű sugárzási forrásokkal, a katonai létesítményekből származó sugárzások kibocsátás kivételt képezhet, mivel az Euratom-Szerződés csak civil helyzetekre vonatkozik. ⁽³⁾

4.6 Az EGSZB üdvözlí, hogy az irányelv rendelkezik a polgárok ahhoz való jogáról, hogy minél kisebb mértékben legyenek kitéve az emberi tevékenység (például az olyan biztonsági eszközök, mint a teljes testet átvilágító röntgenszkennerek egyre terjedő használata) következtében keletkezett sugárterhelésnek, és lépéseket ír elő ennek biztosítása érdekében.

4.7 Bár határozottan támogatja, hogy új kérdésként felmerül a környezet védelme, az EGSZB megjegyzi, hogy a kötelező érvényű mennyiségi szabályok meghatározása előtt formalizálni kell a Nemzetközi Sugárvédelmi Bizottság (ICRP) valamennyi függőben lévő kritériumát (és alkalmazási iránymutatását). Ezek a kritériumok tudományos konszenzuson alapulnak azokkal az egyedi kritériumokkal kapcsolatban, amelyeket ebben az esetben alkalmazni kell, hogy közös kiindulási alapot biztosítsunk valamennyi tagállam számára.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽³⁾ Az Európai Unió Bíróságának 2005. 04. 12-i C-61/03. sz. ügyben hozott ítélete.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról

(COM(2011) 665 végleges – 2011/0302 (COD))

(2012/C 143/23)

Előadó: **Raymond HENCKS**

2011. november 17-én, illetve december 13-án a Tanács és az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 172. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 132 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Ez a vélemény része egy 5 véleményt tartalmazó csomagnak, amelyet az EGSZB az „**európai összekapcsolódási eszköz**”-ról és az Európai Bizottság által 2011 októberében kiadott iránymutatásokról dolgozott ki. A csomag a következőkből áll: **TEN/468** sz. vélemény az **európai összekapcsolódási eszközről** (előadó: Raymond Hencks), **TEN/469** sz. vélemény a **távközlési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Antonio Longo), **TEN/470** sz. vélemény az **energiainfrastruktúrákra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Egbert Biermann), **TEN/471** sz. vélemény a **közlekedési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Stefan Back) és **TEN/472** sz. vélemény a **projektkötvény**-kezdemenyezésről (előadó: Armin Duttine).

1. Következtetések

1.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság tervét, amelynek értelmében a következő, 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves költségvetésből 50 milliárd eurót fordítana az EU közlekedési, energetikai és digitális távközlési hálózatai közötti összeköttetések javítására, továbbá helyesli az infrastruktúra-projektekhez kapcsolódó európai kötvények („EU project bonds”) elvét is, amelyek fellendítő hatásukkal hozzájárulhatnak az 1 000 milliárd euróra becsült befektetési szükségletek fedezéséhez szükséges állami és magántőke sikeres mozgósításához.

1.2 A kulcsinfrastruktúrákba irányuló célzott beruházások hozzájárulnak a kereskedelmi folyamatok élénkítéséhez, a növekedéshez, a versenyképességhez és a munkahelyteremtéshez egy olyan pillanatban, amikor arra Európának alapvető szüksége van.

1.3 Mivel a beruházások állami forrásokból történő, klaszikus finanszírozása egyre nehezebben megvalósítható a mostani válságos időkben, az új típusú pénzügyi eszközök használata – az Európai Beruházási Bankkal szoros együttműködésben és bizonyos fenntartások mellett (ld. a TEN/472 sz. véleményt) – komplementer jellegű és innovatív megoldást kínálhat az EU számára, és segíthet mozgósítani a nyugdíjalapok, biztosítók és más, a hosszú távú projektekbe való befektetésekben érdekelt tőkepiaci szereplők tőkéjét.

1.4 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság szándékát, hogy – saját megfogalmazása szerint – innovatív képleteket találjon a jelentősebb magán-megtakarítások mozgósítása érdekében, azonban véleménye szerint e képleteket úgy kellene kidolgozni,

hogy ne csak a nagytőkét célozzák, hanem a kisebb megtakarítások tulajdonosainak is felkeltsék érdeklődését.

1.5 Az adekvát, modern, rugalmas, fenntartható és mindenki (például a mozgássérült személyek) számára hozzáférhető infrastruktúra-hálózatok megvalósulásába irányuló elégséges beruházások fontosságát nem csak pénzügyi szempontból kell hangsúlyozni, hanem egyúttal a társadalmi és területi kohézió, a környezetvédelem és az energiaellátás biztonsága szempontját is figyelembe kell venni.

1.6 Az infrastruktúra-hálózatok összekapcsolására vonatkozó célkitűzések csakis a nemzeti, regionális és helyi köz- és magánfinanszírozás, valamint az uniós források együttes igénybevétele révén valósíthatók meg.

1.7 Következésképpen az Európai Bizottságnak a társfinanszírozandó projektek kiválasztásakor a magas európai hozzáadottértékre való törekvés szempontja mellett figyelembe kell vennie a nemzeti és regionális infrastruktúra-fejlesztési szükségleteket is.

1.8 Az infrastruktúra-beruházások uniós és nemzeti szinten is jelentős biztonsági aspektusokkal bírnak, amelyeket figyelembe kell venni a projektek tervezésekor és a jóváhagyási eljárások kidolgozása során. Ezek valójában előfeltételei annak, hogy az Unión belül továbbra is meglévő „szigetek” integrációja fizikailag megvalósulhasson.

1.9 Az Uniónak tehát az európai strukturális alapokon keresztül továbbra is folyamatosan és arányos módon támogatást kell nyújtania a tagállamoknak a nemzeti hálózataik infrastruktúráihoz való hozzáférés terén jelentkező társadalmi és földrajzi törésvonalak felszámolásához.

1.10 Az EGSZB támogatja a transzeurópai közlekedési, energetikai és digitális infrastruktúra hálózatok összekapcsolását szolgáló projektek központosított irányítására irányuló javaslatot. A három szektor közötti szinergiák kiaknázása, illetve a működési szabályok tökéletesítése – nevezetesen a közös érdekű projektek engedélyeztetési eljárásainak ésszerűsítése és végrehajtási határidejük lerövidítése – költségmegtakarításokat tesz lehetővé, és növeli a projektek hatékonyságát.

1.11 Az EGSZB felhívással fordul a tagállamokhoz, hogy támogassák az Európai Bizottság e téren tett kezdeményezéseit, és hívják fel rájuk a tőkepiacok és egyéb befektetők figyelmét, illetve ösztönözzék az utóbbiak aktív részvételét sikeres végrehajtásukban.

2. Bevezető

2.1 A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó, következő többéves pénzügyi keretről szóló javaslatai részeként az Európai Bizottság konkrét intézkedéseket terjesztett elő az integrált európai infrastruktúrák előmozdítása érdekében a közlekedés, az energetika és a digitális kommunikáció területén.

2.2 Az elmúlt évtized során Európa infrastrukturális ráfordításai összességükben csökkentek, holott az ilyen típusú célzott beruházások gazdasági válság idején a gazdaságélénkítési tervek fontos részét képezik, és alapvető fontosságúak Európa gazdasági jövője szempontjából.

2.3 Az említett infrastruktúrák fejlesztésének elősegítése érdekében és az egységes piacra vonatkozó új stratégia növekedési prioritásainak megfelelően az Európai Bizottság egy új integrált eszköz, az „európai összekapcsolódási eszköz” létrehozására tesz javaslatot.

2.4 Magától értetődő – és ezt az EGSZB számos véleményében kihangsúlyozta –, hogy a közutak, vasutak, hajózható vízi utak, légi és multimodális közlekedési útvonalak, elektromos hálózatok, olajvezetékek, gázvezetékek és szélessávú elektronikus távközlési hálózatok legfejlettebb technológiákra épülő, intelligens, fenntartható és tökéletesen összekapcsolt hálózatai létfontosságúak az integrált gazdasági térség számára. Az európai hálózatok összekapcsolását akadályozó hiányzó láncszemek és szűk keresztmetszetek súlyosan hátráltatják a belső piac kiteljesítését, törésvonalakat hoznak létre a régiók között, és függőségbe hozzák Európát a harmadik országokkal szemben, különösen az energiahálózatok területén.

2.5 A kulcsinfrastruktúrákba irányuló célzott beruházások hozzájárulnak a kereskedelmi folyamatok élénkítéséhez, a növekedéshez, a versenyképességhez és a munkahelyteremtéshez egy olyan pillanatban, amikor arra Európának alapvető szüksége van.

2.6 A nagy infrastruktúra-hálózatokhoz kapcsolódó projektekbe irányuló beruházások jellegükből adódóan hosszú távú projektek, és a megvalósításukhoz szükséges jelentős beruházások gazdasági megtérüléséhez komoly kockázatok kapcsolódnak (a költségek alulbecslése, a forgalom szintjének túlbecslése, a pénzügyi konstrukció bonyolultságához kapcsolódó kockázatok), főként a kiépítés fázisában illetve a hálózatok működésének első szakaszában.

2.7 Mivel a nemzeti, helyi illetve európai szintű közfinanszírozási források egymagukban nem tudják biztosítani e projektek finanszírozását, az Európai Bizottság új költségvetési eszköz – az ún. összekapcsolódási mechanizmus – létrehozását javasolja,

illetve felülvizsgálta a közlekedésre, az energiahálózatokra és az ikt-kra vonatkozó iránymutatásait az egyéb magán- és állami források bevonása érdekében, javítva az infrastruktúra-projektek hitelességét és csökkentve kockázatos jellegüket a magánberuházók szempontjából.

2.8 Az Európai Bizottság által előterjesztett javaslatokat a következő dokumentumok tartalmazzák:

- az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról szóló rendeletre irányuló javaslat (EGSZB-vélemény: TEN/468);
- a transzeurópai közlekedési és energiahálózatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól szóló rendeletre irányuló javaslat (EGSZB-vélemény: TEN/472);
- a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról szóló rendeletre irányuló javaslat (EGSZB-vélemény: TEN/471);
- a transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról szóló rendeletre irányuló javaslat (EGSZB-vélemény: TEN/470);
- a transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról szóló rendeletre irányuló javaslat (EGSZB-vélemény: TEN/469);

3. Az integrált európai infrastruktúrákról szóló közlemény és az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról szóló rendeletjavaslat tartalma

3.1 A transzeurópai közlekedési, energetikai és digitális távközlési hálózatokba irányuló beruházások felgyorsítása, illetve a köz- és magánszférából a szükséges források előteremtése érdekében az Európai Bizottság a 2014–2020 közötti időszakra az alábbiakat javasolja:

- az európai kapcsolódások kiépítéséhez várhatóan +/- 1 000 milliárd euró összegű beruházást kell megvalósítani, amely a következőképpen oszlik el:

Energia	Elektromos áram	140 milliárd euró
	Földgáz	70 milliárd euró
	CO ₂	2,5 milliárd euró
	Kőolaj	emlékeztetőül
Közlekedés (közúti, vasúti, tengeri, hajózható és légi útvonalak)		500 milliárd euró ebből 250 milliárd a központi hálózatra; a finanszírozási szükségletek különböző közlekedési módok közötti elosztása a kiválasztott projektek függvényében alakul
Szélessávú távközlés		270 milliárd euró

- az uniós költségvetésből 50 milliárd eurót kell a páneurópai hálózatok összekapcsolására irányuló beruházási projektek rendelkezésére bocsátani, egy 40 milliárd eurós tételben, illetve 10 milliárd euró a Kohéziós Alapban van elkülönítve a közlekedési infrastruktúrára. A forrásokat a következőképpen kell felosztani:

Energia	9,1 milliárd euró
Közlekedés	31,7 milliárd euró
Távközlés/Digitális szolgáltatások	9,2 milliárd euró

- az Európai Bizottság által (a tagállamok javaslatai alapján) kiválasztott transzeurópai összekapcsolódási projektek társfinanszírozási aránya a támogatható költségek 20 és 75 %-a között változhat, de kivételes esetekben elérheti akár a költségek 80–100 %-át is,
- növelni kell a beruházások vonzerejét a magánszektorból származó források számára, az egyes infrastruktúra projektekhez kapcsolódó európai kötvények bevezetése révén („EU project bonds”), így csökkentve a harmadik beruházók által vállalt kockázatot. Az EU költségvetési keretének egy része ily módon arra kerül felhasználásra, hogy tőkét biztosítson az Európai Beruházási Bank (EBB) részére a támogatott projektek társfinanszírozásával vállalt kockázat egy részének fedezése céljából. Az EU-költségvetés tehát egyfajta garanciát kínál ahhoz, hogy az EBB finanszírozza az érintett projekteket, de az EBB-nek vállalnia kell a kockázat fennmaradó részét,

A kísérleti fázis folyamán (2012–2013), amely 5–10 projekttel indul, az EU által az EBB-nek átutalt – maximum 230 millió euró összegű – források, melyek teljes mértékben a meglévő beruházási projektekhez fel nem használt előirányzatokból származnak, az Európai Bizottság becslései szerint várhatóan igen jelentős egyéb beruházói forrásokat mozgósíthatnak, melyek elérhetik a 4,6 milliárd eurót,

- maximalizálni kell a szinergiákat a programok között az energia-, a közlekedési és az ikt-ágazatban, hogy eleget tegyünk egyrészt a következetes stratégia és az Európai Bizottság által alkalmazott világos és harmonizált projekt-kiválasztási kritériumok követelményének, illetve másrészt a nyomon követés és az ellenőrzés igényének, az EU források célzott és hatékony felhasználása érdekében,
- a jelenlegi szabályok egyszerűsítéséhez a következő intézkedéseket kell bevezetni: a mutatók hozzáigazítása az Európa 2020 stratégia célkitűzéseivel, az engedélyezési határidők lerövidítése, a három ágazat központosított irányítása, esetleg egy végrehajtó ügynökség létrehozása, közös odaítélési kritériumok és éves munkaprogramok, a mechanizmus koordinációs bizottságának létrehozása, illetve végetűl felhatalmazáson alapuló jogi aktusok kiadására vonatkozó hatáskör biztosítása az Európai Bizottságnak.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság kezdeményezéseit, melyek célja az európai hozzáadott értéket képviselő, stratégiai projektekbe való beruházások ösztönzése és koordinációja, valamint a klasszikus, szubvenciókon alapuló finanszírozás helyett alternatív megoldások felvetése a 2014–2020 közötti időszakra.

4.2 Az EGSZB támogatja a közös, központosított finanszírozási és irányítási mechanizmus és munkaprogramok kialakí-

tásának javaslatát a transzeurópai közlekedési, energetikai és digitális infrastruktúra hálózatok összekapcsolását szolgáló projektek esetében; ezekről közvetlenül az Európai Bizottság gondoskodik, szükség esetén egy végrehajtó ügynökség segítségével. A három szektor közötti szinergiák kiaknázása, illetve a működési szabályok tökéletesítése – nevezetesen a közös érdekű projektek engedélyeztetési eljárásainak ésszerűsítése és végrehajtási határidejük lerövidítése – költségmegtakarításokat tesz lehetővé, és növeli a projektek hatékonyságát.

4.3 Az EGSZB támogatja azt a javaslatot, hogy elsőbbséget kell biztosítani a hozzáadott értéket képviselő és európai szempontból szükséges projekteknek, melyek a transzeurópai hálózatokat összekötik a tagállami infrastruktúra-hálózatokkal. Ugyanakkor meg kívánja jegyezni, hogy a társadalmi és területi kohézió jegyében az Uniónak az európai strukturális alapokon keresztül továbbra is folyamatosan és arányos módon forrásokat kell biztosítania a tagállamok számára a nemzeti hálózataikhoz való hozzáférés területén jelentkező társadalmi és földrajzi törésvonalak felszámolásához és az ellátás biztonságának garantálásához.

4.4 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az adekvát, modern, rugalmas, fenntartható és mindenki (például a mozgásérült személyek) számára elérhető infrastruktúra-hálózatok iránti igényt nem lehet kizárólag pénzügyi szempontok alapján megragadni; ezek a beruházások a társadalmi és területi kohézió, valamint a környezetvédelem és az energiaellátás biztonsága szempontjából is nélkülözhetetlenek, mely szempontokat az Európai Bizottságnak mérlegelnie kell a társfinanszírozandó projektek kiválasztásakor.

4.5 Az infrastruktúra-beruházások uniós és nemzeti szinten is jelentős biztonsági aspektusokkal bírnak, amelyeket figyelembe kell venni a projektek tervezésekor és a jóváhagyási eljárások kidolgozása során. Ezek valójában előfeltételei annak, hogy az Unión belül továbbra is meglévő „szigetek” integrációja fizikailag megvalósulhasson.

4.6 Bármilyen jelentős is az Unió 50 milliárd euró körüli pénzügyi hozzájárulásának összege, ez a forrás az Európai Unió által felmért beruházási szükségleteknek csupán egy kis hányadát fedezi.

4.7 A beruházások nagyobb részét mindenképpen a tagállamoknak és a magánberuházóknak kell biztosítaniuk, az Unió pénzügyi hozzájárulásának csupán olyan „húzóőkeként” kell szolgálnia, amely sikeresen ösztönözheti a tagállamok és a piaci szereplők beruházási hajlandóságát.

4.8 Ugyanakkor a költségvetési problémák és az állam pénzügyi helyzetének rendbe tételéhez kapcsolódó kényszerek a tagállamok többségét arra kényszerítik, hogy a beruházási programok leszűkítésén illetve felfüggesztésén gondolkodjanak, ami elkerülhetetlenül negatív hatással lesz a magánforrásokból származó beruházások volumenére is.

4.9 Csak a nemzeti és helyi köz- és magánfinanszírozás, illetve az uniós források együttes igénybe vétele révén valósíthatók meg az infrastruktúra-hálózatok összekapcsolására vonatkozó célkitűzések.

4.10 Az infrastruktúrákba irányuló beruházásoknak hozzá kell járulniuk az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és társadalom felé való átmenethez.

4.11 Miután az Európai Bizottság vállalta, hogy integrálja az Európa 2020 stratégia célkitűzéseit az uniós programokba, különös tekintettel az éghajlatváltozás területére, illetve hogy az Unió költségvetésének legalább 20%-át ezekre a célokra fordítja, az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a lépését, hogy az uniós költségvetésből olyan befektetéseket valósítson meg, amelyek multiplikátor hatást kifejtve mozgósítják a magántőkét. A szabályozási kockázatok enyhítése, illetve a hosszú távú befektetési lehetőségeket kereső harmadik beruházók tőkeköltségének csökkentése érdekében, illetve mivel a beruházások állami forrásokból történő, klasszikus finanszírozása egyre nehezebben megvalósítható a mostani válságos időkben, az új típusú pénzügyi eszköz használata – az Európai Beruházási Bankkal szoros együttműködésben és bizonyos fenntartások mellett (ld. a TEN/472 sz. véleményt) – komplementer jellegű és innovatív megoldást kínálhat az EU számára, és

segíthet mozgósítani a nyugdíjalapok, biztosítók és más, a hosszú távú projektekbe való befektetésekből érdekelt tőkepiaci szereplők tőkéjét.

4.12 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság szándékát, hogy – saját megfogalmazása szerint – innovatív képleteket találjon a jelentősebb magán-megtakarítások mozgósítása érdekében, azonban véleménye szerint e képleteket úgy kellene kidolgozni, hogy ne csak a nagytőkét célozzák, hanem a kisebb megtakarítások tulajdonosainak is felkeltsék érdeklődését.

4.13 Mivel jelenleg nincs más elképzelhető megoldás, az EGSZB csak sajnálni tudja, hogy egyes tagállamok húzódoznak az infrastruktúra-projektekhez kapcsolódó európai kötvényektől, sőt, ellenkeznek azokkal, és reméli, hogy a kísérleti szakasz, amely az EU jelenlegi költségvetéséből maximum 230 millió eurót fog felhasználni, képes lesz arra ösztönözni a tőkepiacokat, nyugdíjalapokat, biztosítótársaságokat stb., hogy hosszú távon beruházzanak e projektekbe, és meggyőzni őket a tervezett intézkedések megalapozottságáról.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról és az 1336/97/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

(COM(2011) 657 végleges – 2011/0299 (COD))

(2012/C 143/24)

Előadó: **Antonio LONGO**

2011. november 15-én az Európai Parlament, és 2011. november 30-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 172. és 304. cikkei alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról és az 1336/97/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

COM(2011) 657 final – 2011/0299 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 126 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Ez a vélemény egy 5 EGSZB-véleményből álló csomag része, mely az **„európai összekapcsolódási eszköz” (Connecting Europe Facility – CEF)** kérdését és az Európai Bizottság 2011. októberi iránymutatásait vizsgálja. A csomag tartalma: **TEN/468** az **„európai összekapcsolódási eszköz”-ről** (előadó: Raymond HENCKS), **TEN/469** a **távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról** (előadó: Antonio LONGO), **TEN/470** az **energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról** (előadó: Egbert BIERMANN), **TEN/471** a **közlekedési hálózatra vonatkozó iránymutatásokról** (előadó: Stefan BACK), valamint **TEN/472** a **projekt-kötvény-kezdemenyezésről** (előadó: Armin DUTTINE).

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az európai digitális menetrend célkitűzése a nagysebességű, széles sávú, mindenki számára elérhető, vezetékes és vezetékek nélküli technológiájú digitális infrastruktúra kiépítése; ehhez azonban intézkedéseket kell tenni a digitális „szűk keresztmetszet”, azaz az összekapcsolódás és a műszaki átjárhatóság hiányából adódó akadályok, valamint a nemzeti és európai szinten fennálló, területek és társadalmi rétegek közötti szakadék felszámolására.

A transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról szóló javaslatának keretében az Európai Bizottság – az egységes digitális piac megteremtése előtt álló akadályok leküzdése érdekében, illetve amiatt, hogy Európában főbb versenytársainkhoz képest kevesebb széles sávú hálózatot érintő beruházás valósul meg – számba vette a széles sávú hálózatok és digitális szolgáltatási infrastruktúrák létrehozását szolgáló közös érdekű projekteket.

1.2 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság útnak indítja az „európai összekapcsolódási eszközt” (*Connecting Europe Facility*), és úgy véli, hogy annak a széles sávú hálózatokra való alkalmazásával konkrét és pozitív válasz adható az európai digitális menetrend által támasztott követelményekre, hiszen kezeli a széles sávú hálózatok terén elégtelen beruházások problémáját.⁽¹⁾

1.3 Az EGSZB – ahogyan azt számos véleményében is megerősítette – meg van győződve arról, hogy a mindenki számára adott széles sávú hozzáférés nemcsak a modern gazdaságok fejlődésének kulcsfontosságú feltétele, hanem az új munkahelyek teremtése, a kohézió erősítése, valamint a gazdasági és kulturális szempontból hátrányos helyzetű személyek és területek jóléte és digitális integrációja szempontjából is döntő fontosságú.⁽²⁾

1.4 A közös érdekű projektek célkitűzéseit és prioritásait úgy kell meghatározni, hogy eleget tegyenek a következő két alapvető követelménynek: a pénzügyi eszközök optimális felhasználása és pontos célok megvalósítása a finanszírozások szétaprózódásának elkerülése érdekében.

Ezért alapvető fontosságú, hogy a finanszírozandó projektek elősegítsék a nemzeti hálózatok összekapcsolódását és átjárhatóságát, hiszen e nélkül az egységes digitális piac nem jöhetne létre.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy a finanszírozandó projekteket a legnagyobb odafigyeléssel és szigorú szempontok alapján válassza ki, hogy a forrásokat a transzeurópai összekapcsolódás biztosítására, a peremterületek

⁽¹⁾ Az EGSZB „Európai összekapcsolódási eszköz” című véleménye (Lásd e Hivatalos Lap 116 oldalát).

⁽²⁾ Az EGSZB „Gondolatok az egyetemes szolgáltatások körének fejlődéséről az elektronikus hírközlés terén” című véleménye, HL C 175., 2009.7.28., 8. o., valamint „A digitális jártasság és a digitális készségek fejlesztése, valamint a digitális társadalmi befogadás javítása” című EGSZB-vélemény, HL C 318., 2011.10.29., 9. o.

támogatására, a kkv-k digitális gazdasághoz való hozzáféréseinek elősegítésére és a társadalmi kohézió javítására fordítsák. E követelmények teljesítése és az intézmények és a polgárok tájékoztatása érdekében ajánlatos lenne, hogy az Európai Bizottság időszakos jelentést készítsen az alapok felhasználásáról.

1.6 Az EGSZB aggályának ad hangot az 5. cikk (6) bekezdésével kapcsolatban, amely szerint „az Európai Bizottság jogosult felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat elfogadni a mellékletben felsorolt közös érdekű projektek leírásának módosítása (...) érdekében”. A politikai megfontolásokat (lásd: 5. cikk (7) bekezdés b) pont, amely „felmerülő szakpolitikai prioritások”-at említ) és a lobbikörök érdekérvényesítését lehetőleg korlátozni kell, és helyettük az innovációs technológia, a hozzáadott érték és a célkitűzéseknek való megfelelés kritériumait kell előnyben részesíteni. Az EGSZB hangsúlyozza: a felhatalmazáson alapuló jogi aktusoknak legyen pontosan meghatározott időbeli és tartalmi korlátja.

1.7 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a finanszírozandó projektek tiszteletben tartsák a hálózatszemlegesség elvét, mely alapvetően fontos egy valóban nyitott internet számára. ⁽³⁾

1.8 A forrásokat a nyílt hálózati és olyan, nem diszkriminatív alapon hozzáférhető megoldásokra kell fordítani, amelyek lehetővé teszik a leghatékonyabb technológiákkal ellátott, a polgárok és a vállalkozások számára egyaránt megfizethető költségekkel járó új szolgáltatások piacra lépését.

1.9 Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság jobban összehangolja a rendeletben és egyéb kezdeményezésekben meghatározott források felosztását, és ezáltal elkerüli a kettős finanszírozást és a hanyagságot.

1.10 Haladéktalanul fel kell térképezni a széles sávú infrastruktúrákat és szolgáltatásokat európai, nemzeti és regionális szinten, ami az Európai Bizottság reményei szerint is rámutat a lefedettség hiányaira, és ösztönzést ad az állami és magánbefektetők új kezdeményezéseinek.

1.11 Fontos a harmadik országokkal és a nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködésre való nyitottság az érintett távközlési hálózatok együttműködhetőségének fokozása érdekében.

1.12 Végül az EGSZB újra emlékeztet abbéli meggyőződésére, hogy az internetkapcsolatot elkerülhetetlenül fel kell

venni az egyetemes szolgáltatások körébe, ⁽⁴⁾ és úgy véli, hogy ez azon prioritások egyike, amelyek az EU versenyképesebbé és befogadóbbá tételét célozzák. E célkitűzés elérésére várva azonban minden polgár számára biztosítani kell a széles sávhoz való, megfizethető költségek melletti nyilvános vagy otthoni hozzáférést.

2. Háttér és tartalmak

2.1 2011. június 29-én az Európai Bizottság elfogadta az új transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokat, és közzétett egy javaslatot az új, a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi tervre, ⁽⁵⁾ amely magában foglalja egy új integrált eszköz létrehozását. Az úgynevezett „európai összekapcsolódási eszköz” (Connecting Europe Facility – CEF) célja, hogy főként a közlekedési, az energiaipari és a távközlési infrastruktúrák terén beruházásokat valósítson meg közösségi érdekeltségű projektekben. A nagy hozzáadott értéket képviselő, közösségi társfinanszírozás tárgyát képező projekt teljes pénzügyi kerete 50 milliárd euró, amelyből 9,2 milliárd eurót szánunk a digitális hálózatokra és szolgáltatásokra, míg a becsült finanszírozási igény legalább 270 milliárd EUR.

2.2 Az Európai Bizottság javasolja továbbá uniós projektkötvények (project bonds) bevezetését, amely amellett, hogy ösztönözné a köz- és magánszférából érkező finanszírozásokat, csökkentené a harmadik félként beruházók kockázatait. Az Unió költségvetése ezáltal az Európai Beruházási Banknak (EBB) fogtőket biztosítani a támogatható projektek társfinanszírozása kapcsán felmerülő kockázatok részleges fedezésére. Az Unió költségvetése tehát egyfajta garanciát nyújt, hogy az EBB a szóban forgó projekteket finanszírozza, a fennmaradó kockázatot viszont az EBB-nek kell vállalnia. A kísérleti fázisban (2012–2013) 20 millió – európai távközlési programok felhasználatlan előirányzatainak átcsoportosításából származó – költségvetés áll az EBB rendelkezésére, amelynek az Európai Bizottság várakozásai szerint más köz- és magánberuházókat is mozgósítania kell.

2.3 Az Európai Bizottság az európai transznacionális távközlési hálózatokról szóló iránymutatásokban meghatározza a széles sávú hálózatokra és a digitális távközlési szolgáltatási infrastruktúrára vonatkozó célkitűzéseket és prioritásokat, amelyek a következők:

- az európai gazdaság versenyképességének javítása a kkv-k előtérbe helyezésével;
- a nemzeti hálózatok összekapcsolásának, együttműködhetőségének és hozzáférhetőségének előmozdítása;
- egységes digitális piac fejlesztése.

⁽³⁾ Az EGSZB „Hálózatszemlegesség” című véleménye (a HL-ben még nem jelent meg), valamint az EGSZB véleménye a következő tárgyban: Első rádióspektrum-politikai program / Szélessávú hozzáférés Európában: beruházás a digitális technológia által vezérelt növekedésbe, HL C 107., 2011.4.6., 53. o.

⁽⁴⁾ „Gondolatok az egyetemes szolgáltatások körének fejlődéséről az elektronikus hírközlés terén” című EGSZB-velemény, HL C 175., 2009.7.28., 8. o., „Az európai digitális menetrend” című EGSZB-velemény, HL C 54., 2011.2.19., 58. o., „Első rádióspektrum-politikai program / Szélessávú hozzáférés Európában: beruházás a digitális technológia által vezérelt növekedésbe” című EGSZB-velemény, HL C 107., 2011.4.6., 53. o. és számos egyéb vélemény.

⁽⁵⁾ „Az Európa 2020 stratégia költségvetése” című közlemény, COM(2011) 500 final.

2.4 A rendelet célja az egységes digitális piac megvalósítását gátló akadályok elhárítása, azaz a hálózathoz való csatlakozás elősegítése, illetve a nyilvános digitális szolgáltatási infrastruktúrához való hozzáférés biztosítása. A cél a kínálati oldalon jelentkező problémák leküzdése: ezeket a széles sávú hálózatok és az alacsony jövedelmezőségű közérdekű szolgáltatások (pl. e-egészségügy, e-személyazonosság és e-közbeszerzés, illetve annak határokon átnyúló átjárhatósága) terén jellemző vállalati csődök és a csökkenő beruházások jelzik. Mi több, a szolgáltatások iránti kereslet is csak akkor nőhet, ha minden polgár csatlakozni tud a digitális hálózatokhoz.

2.5 A javaslatcsomag egyfelől olyan innovatív pénzügyi eszközöket helyez kilátásba, amelyek várhatóan a tőkeáttételi hatás révén támogatják az állami és magánberuházásokat, másfelől támogatások útján megvalósuló társfinanszírozást is előírnyoz az infrastruktúra-ágazatban annak érdekében, hogy 2020-ig megvalósuljanak az európai digitális menetrend célkitűzései: a 30 Mbps sebességű teljes lefedettség és az európai háztartások legalább 50%-a előfizessen 100 Mbps-nál nagyobb sebességű szolgáltatásra.

2.6 A közös érdekű projektek prioritásai a következők:

- 100 Mbps vagy nagyobb adatátviteli sebességet biztosító szupergyors széles sávú hálózatok telepítése;
- széles sávú hálózatok kiépítése a körülrzárt régiók és a peremterületek Unió központi régióival történő összekapcsolása érdekében, és e régiókban legalább 30 Mbps gyorsaságú széles sávú kapcsolatot lehetővé tevő adatátviteli sebesség biztosítása;
- az alapvető szolgáltatási platformok támogatása a digitális szolgáltatási infrastruktúrák terén;
- olyan intézkedések meghozatala, amelyek nyomán kibontakozhatnak a távközlési ágazat különböző közös érdekű projektjei közötti szinergiák és megvalósul az átjárhatóság;
- közös érdekű projektek, amelyek magukban foglalhatnak olyan elektronikus szolgáltatásokat is, amelyek egyéb közösségi programok, például az ISA (európai közigazgatások közötti átjárhatósági eszközök) program keretében már megvalósultak;
- a tervezett együttműködés kiépítése harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel a hálózatok közötti átjárhatóság előmozdítása érdekében;
- az Európai Bizottság kérjen határozatlan időre szóló felhatalmazást a mellékletben felsorolt közös érdekű projektek leírásának módosítására.

3. Általános megjegyzések

3.1 A szinergiák létrehozása céljából és egy stratégiai elképzelés keretében az Európai Bizottság első alkalommal tesz javas-

latot egységes finanszírozási eszközre a közlekedés, az energia és a távközlés területén. Ez a nagy jelentőségű, új megközelítés a tagállamok infrastruktúra-politikáihoz is modellként szolgálhat. Ezenkívül az intelligens, fenntartható és teljes mértékben összekapcsolódó hálózatok kiépítése érdekében az európai összekapcsolódási eszköz az egységes európai piac megvalósításához is nagyban hozzájárul. Végül az infrastrukturális projektek hitelességének megerősítésével és kockázati szintjük csökkentésével a magán- és az állami szektorból újabb finanszírozásokat lehet mozgósítani.

3.2 Ebben az új forgatókönyvben a széles sávú hálózatok és szolgáltatások kiemelt szerepet kapnak. Az EGSZB korábban már hangsúlyozta: fontos, hogy a polgárok számára garantálva legyen a széles sávhoz való megfelelő hozzáférés, miközben a felhasználók számára biztosítani kell a távközlési piaci szereplők közötti valódi versenyből származó maximális előnyöket, mely versenyt a tagállamok infrastrukturális és innovációs támogatási politikái is támogatnák. ⁽⁶⁾

3.3 A távközlési beruházások – különösen a széles sávú hálózatok és a digitális szolgáltatási infrastruktúrák terén – az Európai Unió intelligens, ugyanakkor fenntartható és inkluzív gazdasági növekedésének elengedhetetlen feltételei. E pénzügyi kötelezettségvállalásnak és végrehajtási rendeletnek köszönhetően a digitális menetrendben meghatározott célkitűzés (azaz, hogy 2020-ig mindenki legalább 30 Mbps, vagy a lakosság fele pedig 100 Mbps adatátviteli sebességgel rendelkezzen) megvalósulása is közelebb kerül.

3.4 Az Európai Bizottság európai összekapcsolódási eszközről szóló határozata végre kedvező választ ad az EGSZB által az európai digitális menetrendről szóló közleményben szereplő cselekvési terv meglehetősen „homályos” jellege miatt, illetve a távközlési hálózatokban megvalósuló beruházások elégtelenségével kapcsolatban kifejezett aggályokra ⁽⁷⁾: ez utóbbiak a közhasznú szolgáltatások alacsony nyereségességével és a peremterületek objektív nehézségeivel magyarázhatók. Ez nagymértékben akadályozza a hozzáférhető, gyors és fenntartható egységes európai tér létrehozását a helyi önkormányzatok, a polgárok, a vállalkozások és a nem kereskedelem-képes szektor számára.

3.5 Az EGSZB számos véleményében megerősítette, hogy az általánosan elterjedt széles sávú hozzáférés a modern gazdaságok fejlődésének kulcsfontosságú feltétele, és döntő jelentőségű a gazdasági és kulturális szempontból hátrányos helyzetű személyek és területek jóléte és lakóinak e-integrációja szempontjából. ⁽⁸⁾ Nem szabad elfelejteni, hogy már a 2006. március 20-i *A szélessávú szakadék áthidalása* című közlemény ⁽⁹⁾ megerősítette, hogy „az általánosan elterjedt szélessávú hozzáférés kulcsfontosságú feltétele a modern gazdaságok fejlődésének és fontos szempontja a lisszaboni stratégiának”.

⁽⁶⁾ Az EGSZB „Elektronikus hírközlő hálózatok” című véleménye, HL C 224., 2008.8.30., 50. o.

⁽⁷⁾ Az EGSZB „Az európai digitális menetrend” című véleménye, HL C 54., 2011.2.19., 58. o.

⁽⁸⁾ „Gondolatok az egyetemes szolgáltatások körének fejlődéséről az elektronikus hírközlés terén” című EGSZB-velemény, HL C 175., 2009.7.28., 8. o., „A digitális jártasság és a digitális készségek fejlesztése, valamint a digitális társadalmi befogadás javítása” című EGSZB-velemény, HL C 318., 2011.10.29., 9. o.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 final.

3.6 Az ágazatban megvalósuló erőteljes európai szerepvállalás szükségességét egyhangúan és határozottan a digitális menetrendről 2011. június 16-17-én Brüsszelben tartott első közgyűlésen mondták ki. Az esemény elnöke az Európai Bizottság alelnöke, Neelie Kroes volt, a részt vevő több mint 1 000 érdekelt fél között pedig a világ vezető tartalomszolgáltatóinak, hardvergyártóinak, távközlési befektetőinek és szolgáltatóinak képviselői foglaltak helyet⁽¹⁰⁾. A felszólalók egyetértettek az Európai Bizottsággal abban, hogy a jelenlegi távközlési beruházási modell nem elegendő arra, hogy a széles sávú infrastruktúrák kiépítését megfizethető áron és magas színvonalon (gyorsaság, stabilitás, megfizethető ár, hozzáférés mindenki számára) lehessen biztosítani. Ezzel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, hogy hasznos lenne alaposan tanulmányozni az indiai helyzetet, ahol a szövetségi kormány bejelentette, hogy 2014-re 600 millió polgár számára fogja biztosítani a szélessávú hozzáférést, vezetékes és vezetékek nélküli technológia segítségével. Ennek a vállalkozásnak a nagyságrendje hasonlatos az EU-éhoz, az indiai kezdeményezés ezért a jó gyakorlatok forrása lehet az EGSZB EU-India kerekasztalának aktivizálása révén.⁽¹¹⁾

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság megítélése szerint ezekből az alapokból finanszírozható közös érdekű projektek között a következők szerepelnek: nagy sebességű transzeurópai közigazgatási gerinchálózatok összekapcsolása, elektronikus kormányzati szolgáltatások átjárható, egységes azonosításon és hitelesítésen alapuló, határokon átnyúló biztosítása (vállalkozások alapítása, határokon átnyúló közbeszerzések, e-igazságszolgáltatás, e-egészségügy, és különösen távoli radiodiagnosztikai szolgáltatások), távoli hozzáférés a kulturális örökség digitális forrásaihoz, internetes biztonság és védelem (a kiskorúak védelmében és az e-kereskedelmi csalások ellen), valamint intelligens energiaszolgáltatások.

4.2 E projektek hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez, az európai gazdaság versenyképességének a kkv-k tekintetében megvalósuló növelésével elősegítik az egységes piac kialakulását, valamint javítják a polgárok, a vállalkozások és a kormányzatok életminőségét azáltal, hogy előmozdítják a nemzeti távközlési hálózatok összekapcsolódását és átjárhatóságát és az azokhoz való hozzáférést.

4.3 Az Európai Bizottság korábban már meghatározta azokat a fő kritikus tényezőket, amelyek gátolják az európai digitális menetrend⁽¹²⁾ (az Európa 2020 stratégia hét kiemelt kezdeményezésének egyike) célkitűzéseinek megvalósítását. Ebben a tekintetben az EGSZB kimutatta, hogy „a szétaprózódottság és a túl alacsony mértékű beruházások miatt az európai digitális gazdaság veszített a lendületéből, és ezt súlyosbította a politikai kezdeményezések elégtelen végrehajtása”.⁽¹³⁾

⁽¹⁰⁾ A digitális menetrenddel kapcsolatos közgyűlésről lásd: http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm.

⁽¹¹⁾ Lásd AK Bhargava, az indiai távközlési társaság (Manhagar Telephone Nigam Limited) ügyvezető igazgatójának nyilatkozatát: „A széles sáv terjedésének növeléséhez a kereslet mindenütt elérhető infrastruktúrának kell megelőznie. A szolgáltatások minőségének színvonalasnak, és legfőképp megfizethető árúnak kell lennie”, Broadband Tech India, 2011. szeptember 12.

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 final/2.

⁽¹³⁾ Az EGSZB „Az európai digitális menetrend” című véleménye, HL C 54., 2011.2.19., 58. o.

4.4 Az EGSZB csatlakozik az Európai Bizottság javaslatához, amelyben az EB sürgeti, hogy a tagállamok indítsanak arra irányuló kezdeményezéseket, hogy az Unió polgárai hozzáférhessenek egy tartalmában és hasznos szolgáltatásaiban integrált hálózathoz – jóllehet, az Európai Bizottság egyelőre nem tervezi, hogy minden polgárt elektronikus személyazonosítóval lát el –, megkönnyítve az elektronikus szolgáltatások és az online kereskedelem igénybevételét, amely az EGSZB által továbbított kifejezett ajánlásban is szerepel.⁽¹⁴⁾

4.5 Az Európai Bizottság által elfogadott pénzügyi eszközzel megoldható az a probléma, amely eddig nem tette lehetővé egy nagy teljesítményű infrastruktúra kiépítését. Ha a digitális szolgáltatási infrastruktúrák kiépítéséhez – és kizárólag a kísérleti projektekhez – a strukturális alapokat és a „versenyképesség és innováció” programot lehetne csak igénybe venni, az nem lenne elegendő a digitális szolgáltatások jelentős elterjesztéséhez szükséges kritikus tömeg létrehozásához. Jelenleg a széles sávú hálózatok területén megvalósuló beruházások a versenykényszer hiánya és a magas piaci kockázatok miatt számos régióban elégtelenek, a közszolgáltatások nem eléggé kiforrottak, és a műszaki megoldások szétaprózódottsága miatt átjárhatóságuk sem biztosítható. Ha ez így folytatódik, akkor az egységes digitális piac nem fog tudni megvalósulni, és sok európai polgár kiszorul róla.

4.6 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az ezekkel a pénzeszközökkel finanszírozandó projektek tiszteletben tartsák a hálózatszemlegesség elvét, mely alapvetően fontos egy valóban nyitott internet számára.⁽¹⁵⁾

4.7 Ezenkívül az EGSZB évek óta markánsan hangot ad abbéli véleményének, amely szerint az internetkapcsolatot elkerülhetetlenül fel kell venni az egyetemes szolgáltatások körébe.⁽¹⁶⁾ Ismételten meg kell állapítanunk, hogy az Európai Bizottság kerüli ezt a fontos kérdést, mivel Neelie Kroes biztos asszony az egyetemes szolgáltatások felülvizsgálatának keretében a mobil távközlési szolgáltatások és a szupergyors hálózatok bevonásának lehetőségét kizártan tartotta.⁽¹⁷⁾ Az Európai Bizottság e következtetését a 2010 márciusában indított nyilvános konzultációra alapozza, amelynek során kiderült: ez súlyos terhet jelentene az iparág számára, és azon tagállamok fogyasztói áraiban is megmutatkozna, ahol ezek a szolgáltatások még gyerekcipőben járnak.

4.8 Meglepő, hogy miközben az Európai Bizottság hangsúlyozottan szorgalmazza, hogy az Unió hajtson végre lényeges minőségi ugrást az infrastruktúrák terén, az uniós jogszabályok távközlési egyetemes szolgáltatásokhoz való hozzáigazítása tekintetében – amely immár 2002-re nyúlik vissza – továbbra is nagyon óvatos.⁽¹⁸⁾

⁽¹⁴⁾ Az EGSZB „Az európai digitális menetrend” című véleménye, HL C 54., 2011.2.19., 58. o.

⁽¹⁵⁾ Az EGSZB „Hálózatszemlegesség” című véleménye, HL C 24., 2012.1.28., 139. o.

⁽¹⁶⁾ Gondolatok az egyetemes szolgáltatások körének fejlődéséről az elektronikus hírközlés terén” című EGSZB-velemény, HL C 175., 2009.7.28., 8. o., Az európai digitális menetrend” című EGSZB-velemény, HL C 54., 2011.2.19., 58. o., „Első rádióspektrum-politikai program / Szélessávú hozzáférés Európában: beruházás a digitális technológia által vezérelt növekedésbe” című EGSZB-velemény, HL C 107., 2011.4.6., 53. o. és számos egyéb vélemény.

⁽¹⁷⁾ 2011. november 23-i nyilatkozat, lásd IP/11/1400.

⁽¹⁸⁾ 2002. március 7-i 2002/22/EK irányelv („egyetemes szolgáltatási irányelv”).

Az EGSZB – bár megérti az Európai Bizottság által hangsúlyozott gazdasági nehézségeket –, rámutat, hogy ezen elsődleges célkitűzés elérésére és mielőbbi megvalósulására várva minden polgár számára gazdaságos és fenntartható logisztikai költségek mellett biztosítani kell a széles sávhoz való nyilvános vagy otthoni hozzáférést.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai energia-infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

(COM(2011) 658 végleges – 2011/0300 (COD))

(2012/C 143/25)

Előadó: **Egbert BIERMANN**

2011. november 15-én az Európai Parlament, november 29-én pedig a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 172. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről

COM(2011) 658 final – 2011/0300 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 131 szavazattal 1 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Ez a vélemény része egy 5 véleményt tartalmazó csomagnak, amelyet az EGSZB az „**európai összekapcsolódási eszközről**” és az Európai Bizottság által 2011 októberében kiadott iránymutatásokról dolgozott ki. A csomag a következőkből áll: **TEN/468** sz. vélemény az **európai összekapcsolódási eszközről** (előadó: Raymond HENCKS), **TEN/469** sz. vélemény a **távközlési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Antonio LONGO), **TEN/470** sz. vélemény az **energiainfrastruktúrára** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Egbert BIERMANN), **TEN/471** sz. vélemény a **közlekedési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Stefan BACK) és **TEN/472** sz. vélemény a **projektkötvény**-kezdemenyezésről (előadó: Armin DUTTINE és Gunta ANČA).

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB támogatja az európai energiainfrastruktúra korszerűsítésére és átfogó bővítésére vonatkozó célkitűzést. Az energiahordozók, az ellátási források és a tranzitútvonalak diverzifikálása mellett az EU biztonságos és stabil energiaellátásának alapja a hatékony, ellátási biztonságot nyújtó és stabil európai energiainfrastruktúra.

1.2 A pénzügyi válság megmutatta, hogy a stabil iparszerkezet és mellette a stabil kis- és középvállalkozási szektor olyan értékteremtő tényezőt jelent, amely felgyorsítja a válságból való kilábalást. A stabil, magas fokú ellátási biztonságot nyújtó energiainfrastruktúra mindkét szektor számára alapfeltétel.

1.3 A jövőben a ma lehetségesnél gyakrabban és nagyobb mennyiségben kell majd nagy távolságokra energiát szállítani. Ennek feltételeit az Európai Bizottság javaslatában foglaltak szerint elméletben és gyakorlatban is meg kell teremteni.

1.4 A nagyon nagy feszültségű egyenáram-átvitelt az Európai Unió egész területére kiterjedő stabil hálózat formájában kell megvalósítani. Az eddig használt lineáris összeköttetések üzembiztonsága nem megfelelő.

1.5 A túlterhelések elkerülése érdekében a határokon európai rendszerösszekötőket kell létrehozni, a túlterhelések kezelése ugyanis hozzájárul az ellátásbiztonság megerősítéséhez.

1.6 Az Európai Unió valamennyi tagállama csak akkor tudja kihasználni a nemzeti energiahordozókban rejlő helyi előnyöket, ha létrejön a transzeurópai energiainfrastruktúra. Ez a vízenergia és szélenergia felhasználására ugyanúgy érvényes, mint a dél-európai napenergia-hasznosító berendezések alkalmazására. Ilyen módon a fosszilis energiahordozók – például a kőolaj, a földgáz és a szén – hasznosítása is optimalizálható lenne.

1.7 A fenntartható, biztonságos és szén-dioxidban szegény energiaellátásra történő áttérés csak fejlett energiainfrastruktúra mellett valósítható meg.

1.8 Az EGSZB támogatja az európai összekapcsolódási eszköz létrehozását. A szükséges beruházási volumenre vonatkozóan még csak becslések vannak. A megvalósításhoz azonban meg kell határozni a tényleges beruházási igényt, valamint jobb innovációs keretfeltételekre és eszközökre van szükség az európai energiainfrastruktúra fejlesztése során. Ezek az innovációk ugyanakkor nem mehetnek a tagállamok és a régiók elosztóhálózatai terén megvalósuló éppoly fontos fejlesztések rovására. Minden szinten olyan hálózati hozzáférési díjakra van szükség, amelyek ösztönzik a magánbefektetéseket. A magánbefektetések ösztönzése érdekében hatékony állami garancia- és támogatási programokra is szükség van.

1.9 A projektek jóváhagyásának kritériumai kiemelt jelentőségűek. Ezeket úgy kell kialakítani, hogy a hálózatüzemeltetők, az energiatermelő és energiafogyasztó gazdaság, valamint a lakosság számára egyaránt átláthatók legyenek. Az EGSZB üdvözli a lakosság és a régiók bevonásának a javaslatban megfogalmazott rendszerét, ezért támogatja a rendelettervezet mellékletében megfogalmazott projekt-odaítélési kritériumokat.

1.10 Az összekapcsolt európai villamosenergia-hálózatot egyrészt a terheléskiegyenlítés optimalizálása, másrészt a hatékonyságnövelési lehetőségek kiaknázása érdekében kell kiépíteni. Az engedélyezési eljárásokat jelentősen fel kell gyorsítani annak érdekében, hogy a hálózatfejlesztés ne gátolja az európai növekedést. A rendeletjavaslat ezzel kapcsolatos javaslatai is üdvözlendők. Az ehhez nemzeti szinten szükséges törvénymódosítási lépéseket a tagállamoknak kell megtenniük.

1.11 Az EGSZB véleménye szerint a hálózatfejlesztés során felmerülő kihívások leküzdése érdekében a résztvevők között alapvetően szélesebb körű elfogadásra és párbeszédre van szükség.

1.12 A kutatásban további erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy a megújuló forrásokból előállított ingadozó villamosenergia-mennyiség intelligens hálózatok, nagyobb tárolási kapacitás és intelligens energiaszerkezeti koncepciók révén kiegyenlíthető legyen. Ennek megvalósításához az Európai Unió egész területén jogbiztonságot kell teremteni.

1.13 Az ingadozó hozamú megújuló energiákból nyert áram egyre nagyobb mennyiségű betáplálásának változó feltételeit tekintve különös figyelmet kell fordítani az európai villamosenergia-hálózat stabilitására. A feszültség- és frekvenciatartás nem ingadozhat.

1.14 A transzeurópai energiaiinfrastruktúra létrehozása messzemenő elfogadottságot feltételez a lakosság részéről. A rendeletjavaslatban javasolt lehetőségek fontos lépést jelentenek ennek elérésében. Ezeket a lehetőségeket az egyes EU-tagállamokban szükség esetén bővíteni kell.

1.15 A transznacionális energiahálózatok kiépítése és üzemeltetése egyaránt magas követelményeket támaszt a munkavállalókkal szemben. A megvalósítás lényeges eleme az, hogy e tevékenységek folytatásához megfelelő képzettség és továbbképzés szükséges. Főként a magasán képzett munkavállalók – például a vezetők és mérnökök – továbbképzésére van szükség, amelynek ki kell terjednie a különböző országok közötti energiaszállítással kapcsolatos innovációra, kutatásra és kockázatmegelőzésre ugyanúgy, mint az állandóan változó nemzeti szabályozásra. A szerződések odaítélésekor ügyelni kell a szociális normák betartására is.

1.16 Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat ragaszkodik az átfogó gázhálózathoz. A különböző földgázkitermelő régiók bekapcsolásával nő az ellátásbiztonság.

1.17 A szén-dioxid-leválasztással és -tárolással kapcsolatban az EU által szorgalmazott kutatási projektek vonatottan haladnak előre. A kutatási helyszíneket és a potenciális tárolási helyeket egymással összekötő vagy a tárolást szolgáló hálózatot már ma meg kellene tervezni, de a mai helyzet szerint kétséges, hogy ez 2020 előtt megvalósul-e. Az EGSZB ezért a technológia alkalmazhatóságát tovább kutató és tesztelő nyomkövetési folyamatot javasol (lásd még a szén-dioxid geológiai tárolásáról szóló 1203/2008. számú EGSZB-veleményt, előadó: Gerd Wolf).⁽¹⁾

2. Bevezetés

2.1 Európa jövőbeli energiaellátásának kialakítása nagy kihívás az európai politika és az európai társadalom számára. E cél megvalósítása következetes, céltudatos és a realitásokhoz igazodó fellépést feltételez, amelynek alapjául például megvalósíthatósági tanulmányok szolgálnak. E fellépésnek a tagállamok határain átnyúló közös európai koncepciót kell tartalmaznia.

2.2 A közös európai fellépés vezérelve az EU három energiapolitikai célkitűzése: az ellátásbiztonság, a versenyképesség és a fenntarthatóság. E három célkitűzés követése azonban társadalmi felelősségvállalást is jelent, azaz annak biztosítását, hogy az EU valamennyi polgára hozzáférhessen a megfizethető energiahoz.

2.3 Az Európai Bizottság 2010. november 17-én közleményt fogadott el „Energiainfrastruktúra-prioritások 2020-ig és azt követően” címmel. A közlemény új európai energiaipari infrastruktúra-politika létrehozását sürgeti. Ennek értelmében a jövőben transzeurópai szinten kell koordinálni a hálózatfejlesztést. Ez azt is jelenti, hogy a transzeurópai energiahálózatokkal kapcsolatos eddigi stratégiákat és koncepciókat át kell dolgozni és tovább kell fejleszteni.

2.4 Végül az Európai Bizottság 2011. október 19-én elfogadta a „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutató-sokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről” című dokumentumot, amelynek célja az Unió belső energiainfrastruktúra-piacának megteremtése. A tervek szerint a rendelet 2013. január 1-jén lép hatályba. A transzeurópai energiainfrastruktúra ezzel a 2020-ra vonatkozó energiakoncepció részévé válik. A koncepció elemei: a tagállamok integrálása az európai hálózatba, a fenntartható energiatermelés támogatása, az energiahatékonyság növelése, az üvegházhatásúgáz-kibocsátások csökkentése és a megújuló energia térnyerése.

2.5 Az energiainfrastruktúrának a jövőben sokkal nagyobb jelentősége lesz: a német szövetségi kormány „Biztonságos energiaellátás” elnevezésű etikai bizottsága „a csúcstechnológiai ágazatok szívének” nevezi az energiainfrastruktúrát.⁽²⁾

⁽¹⁾ HL C 27., 2009.2.3., 75. o.

⁽²⁾ A „Biztonságos energiaellátás” tárgyú körrel foglalkozó etikai bizottság által előterjesztett „Deutschlands Energiewende – Ein Gemeinschaftswerk für die Zukunft” [Németország energiaipari fordulata – Közös munka a jövőért] című dokumentum, Berlin, 2011. május 30., 37. o.

2.5.1 Az áramszállítás területén ez az Európai Unió egész területére kiterjedő, nagyon nagy feszültségű egyenáram-átviteli hálózat („villamosenergia-szupersztráda”) rendszerösszekötőket is tartalmazó kiépítését, villamosenergia-tárolók kutatását és továbbfejlesztését, intelligens és decentralizált villamosenergia-elosztórendszerek („intelligens hálózatok”) kiépítését és az intelligens villamosenergia-felhasználás szabályozását foglalja magában.

2.5.2 A földgáz a jövőben is központi szerepet fog játszani az EU energiaszerkezetében a villamosenergia-termelés ingadozásainak kiegyenlítése és egy alapellátás biztosítása érdekében. Meg kell gyorsítani a nagynyomású csővezetékek és a megfelelő tárolási kapacitás kiépítését. Mivel a tárolás költségei ma viszonylag magasnak számítanak, mérlegelni kell, hogy a földgáz tárolása nem helyettesíthető-e legalább részben más energiatermelési formákkal.

2.5.3 Középtávon a kőolaj továbbra is központi szerepet fog játszani, főként a közúti közlekedésben. Ezért a széles körű ellátásbiztonság figyelembevételével itt is fejleszteni és optimalizálni kell a szállítási infrastruktúrát.

2.5.4 Ehhez járul még a szén-dioxid-szállítási infrastruktúra kiépítése. Jelenleg zajlik a vita e technológia előnyeiről és hátrányairól. Itt még további kutatásokra, fejlesztésekre és az elfogadottság ösztönzésére van szükség, ezért a megvalósítás elhúzásával kell számolni.

2.6 A tagállamok energiahordozóit integrálni kell az európai energiainfrastruktúrába. Így például a legmodernebb kőolaj- és széntüzelésű erőművek hozzájárulhatnak az alapellátás biztosításához és a villamosenergia-termelés ingadozásainak kiegyenlítéséhez.

3. Az Európai Bizottság európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslata

3.1 A transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról szóló javasolt európai parlamenti és tanácsi rendelet tartalmi alapját a tagállamoknak az a kötelezettsége képezi, hogy részt kell venniük a transzeurópai infrastrukturális intézkedésekben, és ezzel egyidejűleg hatékony szállítási struktúrákat kell létrehozniuk. Tartósan növekvő energiakereslet esetén a transzeurópai energiahálózatokká történő összekapcsolás elengedhetetlen. Ez az összes energiaipari szektort érinti.

3.2 A javaslat 12 kiemelt jelentőségű energiainfrastruktúra-projektet és területet határoz meg. Az egyes projektekbe – érintettségétől függően – valamennyi tagállam bevonásra került. A szóban forgó projektek:

— 4 villamosenergia-folyosó; ide tartozik többek között az északi tengereken létrehozandó hálózat és egy észak-déli irányú hálózat kiépítése;

— 4 földgázfolyosó; ide tartozik többek között az európai gázhálózatoknak az ellátás biztonságát szolgáló fejlesztése;

— 1 kőolajfolyosó; itt is az ellátás biztonsága áll előtérben; valamint

— 3 kiemelt jelentőségű tematikus terület: intelligens hálózatok létrehozása, villamosenergia-szupersztrádák építése és határokön átnyúló széndioxid-szállítási hálózatok létrehozása.

3.3 Az Európai Bizottság javaslata a négy infrastruktúraterrületen 15 kategóriát határoz meg (többek között a villamosenergia-szupersztrádák, a villamosenergia-tároló létesítmények, gázvezetékek, a kőolajszállításra és a szén-dioxid szállítására használt csővezetékek). Ez előfeltétele annak, hogy valamennyi résztvevő azonos és elfogadott fogalmakból induljon ki.

3.4 Ugyanez vonatkozik a regionális megvalósítást végző csoportok együttműködésével kapcsolatban az Európai Bizottság javaslatában meghatározott kötelező szabályokra is. Ezek a játékszabályok valamennyi regionális csoportra vonatkoznak, és céljuk az együttműködés optimalizálása. E csoportokba valamennyi érintett érdekcsoportot be kell vonni. Mivel a projektek a tagállamok területén és a határokon átnyúlóan is jelentős hatást fejtenek ki, ezek a szabályok és mutatók elengedhetetlenek.

3.5 Mivel az egyes tagállamokban nemcsak a villamosenergia-árak, hanem a hálózathasználati díjak is eltérőek, a javaslat egy költség-haszon elemzési módszert fogalmaz meg, amelynek segítségével forgatókönyveket lehet készíteni az egyes energiaágazatokra vonatkozóan, például a kereslet, az árak és termelési kapacitás kérdésében, és azokat össze lehet vetni.

3.6 Végül a javaslat az átláthatóságra és a lakosság bevonására vonatkozó iránymutatásokat is megfogalmaz. Ennek során a szöveg szem előtt tartja azt aényt, hogy a tagállamok eltérő szabályozásait összehangoló egységes eljárást kell kialakítani. Ehhez eljárási kézikönyv létrehozását javasolja. A cél a lakosság széles körű bevonása. Az ennek érdekében javasolt kötelező szabályozások egész Európára érvényesek lennének. Ezek a szabályozások lehetővé teszik a folyamatok összehangolását (lásd a javaslat II. mellékletét).

3.7 Ez egyben a lakosság bevonására irányuló kísérleti projektek megvalósítására is lehetőséget ad, aminek célja a lakossági részvétel európai kultúrájának megteremtése.

3.8 A települési önkormányzatok, a gazdaság és a lakosság nyilvános bevonása itt teljesen új értelmet nyer. Itt nemcsak egy tagállam, hanem valamennyi érintett tagállam nyilvánosságának bevonásáról van szó. Így lényegében transznacionális részvétel valósul meg, aminek következtében várható és kívánatos is,

hogyan kialakuljon a lakossági részvétel európai kultúrája. A Régiók Bizottsága (RB) ezt a tényezőt kellő mértékben hangsúlyozta az „Energiainfrastruktúra-prioritások 2020-ig és azt követően”⁽³⁾ című véleményében (lásd többek között a 3. és 4. pontot).

3.9 Egy esetleges rendelet megvalósításának jogalapját mindekelőtt az Európai Unió működéséről szóló szerződés 171. cikkének egyértelműen megfogalmazott (1) bekezdése, eljárási szinten pedig a 172. cikk szerinti együttdöntési jog képezi. Fontos, hogy az energiaszerkezetet illetően a tagállamok változatlan hatásköre továbbra is biztosított legyen. Mindezek figyelembevételével hasznos az, hogy a transzeurópai hálózatok az EU hatáskörébe tartoznak, és ez a hatáskör tovább erősítendő.

3.10 Az európai energiainfrastruktúra fejlesztésére 2020-ig szükséges pénzügyi keret becsült összege mintegy 210 milliárd EUR.⁽⁴⁾ Kíváncsún lenné, hogy a magánbefektetők aránya 50% körül legyen. Ennek az arálynak az elérése érdekében az Európai Bizottság jelenleg finanszírozási eszközöket vitat meg és alakít ki. Ezek értékelése a TEN szekció „Az infrastruktúra-projektek finanszírozására szolgáló Európa 2020 projektkezdésvélemény-kezdéményezés” tanulmányozócsoportjának a feladata.⁽⁵⁾

3.11 A javasolt rendelet a tervek szerint 2013. január 1-jén lép hatályba. Az erre vonatkozó finanszírozási elvek az EU 2014 és 2020 közötti tervezett közös pénzügyi keretének részét képezik.

4. Az EGSZB megjegyzései

4.1 A modern energiainfrastruktúra által biztosított energiaellátás az európai társadalom további fejlődésének alapfeltétele. Ennek figyelembevételével az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, amely a 2020-ig tartó időszak energiapolitikai céljai megvalósításának fontos eleme.

4.2 A javasolt megoldás szerint meg kell találni a piac átláthatósága, a szükséges szabályozás és a piac szabadsága közötti középút. Ez üdvözlendő szempont. A tagállamok energiapiacainak szabályozása jelenleg eltérő, ami érdekellentéteket okozhat. A javaslat ezért – a nemzeti szükségszerűségek megtartásával – a nemzeti energiapiacok harmonizációjára törekszik.

4.3 Főként a közös mutatókra és szabályokra vonatkozóan javasolt, mindenkire kötelezően alkalmazandó előírások területén nyílik lehetőség közös célirányos fellépésre. Így a fogalomértelmezési viták már előzetesen csökkenthetők.

⁽³⁾ HL C 259., 2011.9.2., 48–53. o.

⁽⁴⁾ Az Európai Bizottság javaslata körülbelül 140 milliárd euróval számol a nagyfeszültségű villamosenergia-átviteli rendszerekre, tárolásra és intelligens hálózati alkalmazásokra, 70 milliárd euróval a nagynyomású földgázszállító csővezetésekre és 2,5 milliárd euróval szén-dioxid-szállítási infrastruktúrára.

⁽⁵⁾ Lásd az EGSZB-nek az infrastruktúra-projektek finanszírozására szolgáló Európa 2020 projektkezdésvélemény-kezdéményezésről szóló véleményét (Lásd a Hivatalos Lap 3. oldalát).

4.4 A decentralizált szerkezetű intelligens hálózatokat is magában foglaló energia-szuperhálózat létrehozásának célkitűzése több kedvező járulékos hatással is jár:

- több és jobb munkahely létrehozása főként az európai peremterületeken;
- a biztonságos energiaellátás erősíti Európa mint ipari és szolgáltatási szintér globális versenyben elfoglalt pozícióját, ez kiemelten érvényes a kis- és középvállalkozásokra;
- az európai energiainfrastruktúra korszerűsítése és bővítése hozzájárul a jobb energiahatékonysághoz;
- a regionális hálózatok kiépítésével párhuzamosan létrehozott transznacionális infrastruktúra megteremti a jelenleg meglévő túlterhelések jobb kiegyenlítésének lehetőségét;
- az a cél, hogy nagyobb legyen a verseny az energiapiacokon, magában rejt az árstabilizálás, vagy akár az árscsökkentés lehetőségét is. Ez ellen hat azonban a részben nagyfokú szabályozási igény, ami kedvezőtlenül befolyásolhatja az árakat; ésszerű lenne politikai mérlegelés tárgyává tenni azt, hogy melyik a megfelelő út.

4.5 A regionális és helyi önkormányzatok tervezett bevonásával nő az általuk javasolt infrastrukturális innovációk elfogadottsága. Ezt a szempontot a Régiók Bizottsága kifejezetten kiemelte véleményében.

4.6 A hálózatszabályozást át kell szervezni. Itt meg kell találni azt az utat, amely az üzemeltetők hozamorientáltságát átfogóbb koncepciókkal helyettesíti. Ennek során a műszaki megvalósíthatóság kulcskérdés, a megvalósítás gazdaságossága, fenntarthatósága és szociális megfelelősége pedig további fontos kérdések.

4.7 A modern energiainfrastruktúra lényeges eleme az energiakészletek tárolása. Ez eddig lényegében a földgázra és a kőolajra vonatkozott. Az eddigi energiakészlet-tárolás most kiegészül a villamosenergia-készletek tárolásával. Ezzel kapcsolatban felmerül az a kérdés, hogy itt közös érdekű projektekről vagy nemzeti projektekről van-e szó. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban még nincs európai uniós szabályozás, és komoly jogi aggályok fogalmazódnak meg. Az Európai Bizottságnak ezért egy olyan javaslatot kell kidolgoznia, ami az energiatárolás területén jogbiztonságot teremt. Az eddig támogatni tervezett energiatárolási lehetőségeken túl a javaslatnak az összes elképzelhető műszaki lehetőséget – például akkumulátorok, gőztechnológiák, hidrogén vagy metán – figyelembe kell vennie. Ezenkívül a megvalósítással párhuzamosan támogatott kutatási projektekre is szükség lenne.

4.8 A nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal rendelkező tagállamokban ajánlatos meghallgatni, és a tervezés és megvalósítás során tanácsadóként bevonni ezeket a tanácsokat.

4.9 A munkavállalók beleszólási és részvételi jogára vonatkozó nemzeti előírások a regionális energiainfrastruktúra-projektek részévé válnak. Ez az európai infrastruktúra-projektek keretében már meglévő és létrejövő munkahelyek szociálisan is megfelelő kialakításának lényeges előfeltétele.

4.10 Az infrastruktúra-projektekben részt vevő munkavállalókat megfelelő képzésekkel és továbbképzésekkel kell felkészíteni ezekre az igényes feladatokra, hogy a megvalósítás zökkenőmentes legyen.

4.11 Az Európai Unió polgárait körültekintően kell tájékoztatni a létrejövő infrastruktúra-projektekről. A megvalósítás széles körű lakossági elfogadottság nélkül nem lehetséges.

4.12 Az infrastruktúraköltségek az energia fogyasztói árának részét képezik. Ezeket a költségeket a gyakorlatban felosztják és beépítik a fogyasztói árakba. Ezzel kapcsolatban fennáll annak a veszélye, hogy egyes polgárok kirekesztődnek a villamosenergia-használatból. A javaslat ezzel csak mellékesen foglalkozik. Kísérő intézkedésként koncepciókat kell kidolgozni az európai energiaszegénység megszüntetése érdekében. Itt végső soron meghatározó tényező az is, hogy mennyiben sikerül az áremelkedés ellen ható versenyt gerjeszteni az energiapiacokon.

4.13 Az infrastruktúraköltségek úgy is optimalizálhatók, hogy a megfelelő energiát a megfelelő helyen kell előállítani.

Ez azt jelenti, hogy szélenergiát a szélben gazdag régiókban, napenergiát pedig a napsütésben gazdag régiókban kell termelni. Ezzel nemcsak az energiatermelés, hanem az energiaszállítás is optimalizálható.

4.14 Az ipar, illetve a kis- és középvállalkozások továbbra is fontos értékteremtő tényezők Európában. Itt is fontos előfeltétel a nemzetközi piacokon versenyképes árú, stabil energiaellátás.

4.15 Nyitott kérdés a szén-dioxid-szállítási infrastruktúra tervezett létrehozása. Jelenleg folyik a vita e technika előnyeiről és hátrányairól. Mivel azonban középtávon a fosszilis energia-hordozók – például a kőolaj, a földgáz és a szén – továbbra is az európai energiaszerkezet részei maradnak, olyan kísérő intézkedésekre van szükség, amelyek ezt a technológiát erősítik, és megteremtik a megfelelő infrastruktúrát annak érdekében, hogy az EU éghajlatra vonatkozó hosszú távú célkitűzései megvalósíthatók legyenek. Jelenleg azonban alig vannak kísérleti projektek. Kérdéses, hogy ez a 2020-ig tartó időszakban megvalósul-e, vagy túlnyúlik azon.

4.16 Mindezek alapján az EGSZB támogatja az energiainfrastruktúrára vonatkozó rendeletjavaslatot, továbbá azt, hogy megjegyzéseinek figyelembevételével minél hamarabb megvalósítsák azt.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról

(COM(2011) 650 végleges – 2011/0294 COD)

(2012/C 143/26)

Előadó: **Stefan BACK**

2011. november 15-én az Európai Parlament, 2011. november 30-án pedig a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 172. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról

COM(2011) 650 végleges – 2011/0294 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478 plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 133 szavazattal 1 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Ez a vélemény egy öt véleményből álló csomag része, amelyet az EGSZB az **európai összekapcsolódási eszközről (CEF)** és az ahhoz kapcsolódó, az Európai Bizottság által 2011 októberében kibocsátott iránymutatásokról készített. A csomag a következőket tartalmazza: a CEF-ről szóló **TEN/468.** sz. véleményt (előadó: Raymond HENCKS), a **távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról** szóló **TEN/469.** sz. véleményt (előadó: Antonio LONGO), az **energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról** szóló **TEN/470.** sz. véleményt (előadó: Egbert BIERMANN), a **közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó iránymutatásokról** szóló **TEN/471.** sz. véleményt (előadó: Stefan BACK), valamint a **projektkötvénykezdemenyvezésről** szóló **TEN/472.** sz. véleményt (előadó: Armin DUTTINE).

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli a növekedési csomagról szóló közleményt (a továbbiakban: a közlemény) és a transzeurópai közlekedési hálózatokra vonatkozó uniós iránymutatásokról szóló rendeletjavaslatot (a továbbiakban: a javaslat). A közleményben javasolt megközelítés és a javaslatban ajánlott, a közlekedés terén végrehajtandó szabályozási intézkedések jórészt összhangban vannak az EGSZB korábbi véleményeiben kifejezettekkel.

1.2 Az EGSZB különösen egyetért azzal, hogy a multimodális és akadálymentes, határokon átnyúló infrastrukturális hálózatok, amelyek a célponthoz vezető utolsó szakaszt is magukban foglalják és a harmadik országokhoz is jó összeköttetést biztosítanak, létfontosságúak egyfelől az Európa 2020 stratégia, másfelől az „Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához” című, 2011. évi fehér könyvben (a továbbiakban: a közlekedéspolitikáról szóló 2011-es fehér könyv) meghatározott célok sikeres megvalósításához. Az EGSZB szintén méltányolja az infrastruktúrapolitika átfogó megközelítését a közlekedési, energiaügyi és digitális ágazatban a szinergiák létrehozása és az erőforrás-hatékonyság érdekében. Az EGSZB mindazonáltal az alábbi észrevételeket teszi.

1.3 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a javaslat 10. cikke szerint nem tartozik a tervezési prioritások közé az, hogy szinergiákat hozzanak létre egyéb hálózatokkal.

1.4 Az EGSZB problematikusnak találja a javaslatban foglalt nagyon hosszú távú célok és a 2020–2030 közötti időszakra tervezett gyakorlatiasabb és azonnali intézkedések összeegyeztethetőségét.

1.5 Az EGSZB egyetért az „átfogó hálózat” és „törzshálózat” kategóriát alkalmazó kétszintű megközelítéssel. Felteszi azonban a kérdést, nem kellene-e a törzshálózati folyosókat (a továbbiakban: a folyosók) tulajdonképpen a jelenlegi iránymutatások kiemelt projektjeit felváltó harmadik szintnek tekinteni. A javaslat IV. fejezete ugyanis konkrét kritériumokat tartalmaz a folyosók meghatározását és fejlesztésüket illetően, ami sajátos jelleget biztosít nekik, határozottan megkülönböztetve őket a törzshálózat többi részétől. Az EGSZB megjegyzi, hogy a jogbiztonság és az előreláthatóság szempontjából problémát okoz, hogy a folyosókat és a hozzájuk kötődő, előre meghatározott projekteket az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat (a továbbiakban: a CEF-javaslat) csak 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó mellékletében sorolják fel, pedig a folyosók és a projektek is hosszú távra szólnak, és kiemelt jellegüket 2020 után is biztosítani kell.

1.6 Az EGSZB ezért azon az állásponton van, hogy a fenti, a jogbiztonságot és az előreláthatóságot érintő problémát vagy úgy lehetne megoldani, hogy a törzshálózati folyosók és az előre meghatározott projektek listáját mellékelik a javaslatához, vagy úgy, hogy kikötik: a lista – a későbbi módosítások függvényében – addig marad érvényben, amíg a javaslat.

1.7 Az EGSZB kiemeli, hogy a törzshálózati folyosók létrehozásának megkönnyítésében fontos szerepet játszik a szóban forgó folyosókhoz rendelt koordináló és irányító szervezet. Az EGSZB hangsúlyozza azonban annak fontosságát, hogy ez a szervezet minél karcsúbb, célratörőbb és költséghatékonyabb maradjon, és fő célja egyértelműen az legyen, hogy a szubszidiaritás elvét tiszteletben tartva biztosítsa egyfelől a határokon átnyúló tervezési interfészek optimális működését minden érintett szinten, másfelől a folyosókbeli szűk keresztmetszetek elkerülését. Az EGSZB olyan megoldásokat sürget, amelyekkel a különféle folyosórendszerek – például a törzshálózati folyosók és a versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti hálózati elemek – egybeesésekor elkerülhetők a párhuzamos irányító szervezetek és funkciók.

1.8 Az EGSZB felveti a kérdést, hogy a törzshálózat megfelelő módon és időben történő megvalósításának elősegítése érdekében nem kellene-e konkrét lehetőséget adni egy összehangolási funkció biztosítására a teljes törzshálózat számára, ideértve a törzshálózatba tartozó kikötők közötti tengeri gyorsforgalmi utakra (MoS) vonatkozó projekteket is. Az EGSZB kiemeli, hogy ez a funkció olyan eszköz lehetne, amely a tervezésért felelős hatóságok számára megkönnyítené a különböző szintű nemzeti prioritások és az uniós többletérték közötti egyensúly megteremtését, egyben kihangsúlyozná az uniós többletértéket.

1.9 Ami a folyosók konfigurációját illeti, az EGSZB tudomásul veszi, hogy a javaslat hangsúlyozza azok multimodális és határokon átnyúló jellegét. A folyosók konfigurációja a CEF-javaslat mellékletében felsorolt formában a versenyképes áru fuvarozást szolgáló európai vasúti hálózatról szóló 913/2010/EU rendeletben meghatározott vasúti áru fuvarozási folyosókhoz igazodik. Mivel a javaslat egyik fő prioritása az erőforrás-hatékony multimodális közlekedés, és mivel valamennyi folyosónak legalább három közlekedési módot kell magában foglalnia, egyéb közlekedési módokat is figyelembe kellene venni.

1.10 Az EGSZB azon az állásponton van, hogy a folyosókat a javaslat 48–49. cikkében leírt multimodális és erőforrás-hatékony megközelítés alapján kell meghatározni, és hogy le kell fedniük a határokon átnyúló legfontosabb távolsági forgalom-áramlatokat a törzshálózaton belül, ezáltal optimalizálva valamennyi közlekedési módot és azok együttműködését. A folyosók konfigurációját költség-haszon elemzések alapján, hatékonyságra és (gazdasági, ökológiai és társadalmi) fenntarthatóságra törekedve, mindenekelőtt az innovációt és a komodalitást szem előtt tartva kell végezni. Ennek alapján a folyosók meghatározásakor minden közlekedési mód – köztük a csomópontok – szükségleteivel foglalkozni kell.

1.11 Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít annak a CEF-javaslatban kifejezett szándéknak, hogy további forrásokat külö-

nítsenek el a kohéziós országok szükségleteire, és azon az állásponton van, hogy ennek a prioritásnak a javaslatban is meg kellene jelennie, például a 4. cikkhez fűzött új célkitűzésként vagy a 10. cikk további prioritásként.

1.12 Az EGSZB megjegyzi, hogy a CEF-javaslat 17. cikkének (3) bekezdése szerint a rendelkezésre álló költségvetési források 80–85%-át a többnyire a törzshálózati folyosókhoz kapcsolódó és a CEF-javaslat mellékletében felsorolt, előre meghatározott projektekre kell fordítani. Az EGSZB helyteleníti, hogy nem tüntetik fel a kritériumokat, amelyek alapján ezeket a projekteket kiválasztották. Az EGSZB emlékeztet a folyosók multimodális jellegére, amit a javaslat 53. cikkében szereplő folyosófejlesztési terv rendelkezései is említene. Ez szintén azt sugallja, hogy a befektetési projekteket ésszerűen el kellene osztani a különböző közlekedési módok között – lásd a javaslat 53. cikke (1) bekezdésének f) pontját.

1.13 A – például a javaslat 37–39. cikkében is ismertetett – fenntarthatósági célkitűzés fontosságát tekintve az EGSZB felteszi a kérdést, nem lehetne-e a „zöld folyosók” fogalmát a 38. cikkben tárgyalt áruszállítási szolgáltatások fejlesztésének minőségi védjegyeként alkalmazni.

2. Bevezetés

2.1 A jelenleg érvényes TEN-T iránymutatások határozat formájában léteznek, és 1996-ból származnak. Céljuk az összeköttetések javítása, és ezáltal az egységes piac működésének hatékonyabbá tétele.

2.2 A módosított 1996-os iránymutatások azonban nem teremtenek koherens hálózatot. Ez különösen a kiemelt projektekre igaz, amelyek olyan hálózati pontokon kívánnak segítséget nyújtani, ahol kapacitásbeli vagy más összeköttetéssel kapcsolatos problémák állnak fenn.

2.3 Az iránymutatások végrehajtása lassú, és – különösen a kiemelt projektek területén – jelentős késésekkel halad.

2.4 Az EGSZB úgy tapasztalta továbbá, hogy az új kelet-európai tagállamokban nem kielégítő a végrehajtás.

2.5 Az Európai Bizottság által most benyújtott közlemény és javaslat (a csomag) hosszú konzultációs eljárás eredménye. Az EGSZB részt vett ebben a folyamatban, és véleményt készített a 2009. évi, TEN-T politikáról szóló zöld könyvről⁽¹⁾ és – az akkor hivatalba lépő lengyel elnökség kérésére – *Az uniós közlekedéspolitika fenntartható fejlesztése és a TEN-T tervezése* tárgyában.⁽²⁾ Az EGSZB a közlekedéspolitikáról szóló 2011-es fehér könyv tárgyában kidolgozott véleményében is foglalkozott a TEN-T kérdéseivel.⁽³⁾

⁽¹⁾ EGSZB-velemény a következő tárgyban: TEN-T: Szakpolitikai felülvizsgálat, HL C 318., 2009.12.23., 101. o.

⁽²⁾ EGSZB-velemény a következő tárgyban: Az uniós közlekedéspolitika fenntartható fejlesztése és a TEN-T tervezése, HL C 248., 2011.8.25., 31. o.

⁽³⁾ EGSZB-velemény a következő tárgyban: Útítvány az egységes európai közlekedési térség megvalósításához (fehér könyv), HL C 24., 2012.1.28., 146. o.

2.6 A csomag célja, hogy integrált infrastruktúrapolitikát hozzon létre a közlekedési, energia- és digitális hálózatok számára, hogy ezáltal lehetővé tegye szinergiák megvalósítását, az erőforrás-elosztás javítását, valamint a szűk keresztmetszetek és a kapacitásproblémák megoldását, illetve a hiányzó összeköttetések megteremtését.

2.7 A csomag kifejezett célja, hogy hozzájáruljon az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításához, azaz egy olyan fenntartható és versenyképes tudásalapú gazdaság létrehozásához, amelyet optimális és erőforrás-hatékony hálózatok szolgálnak.

2.8 E célok megvalósításának választott eszközei az egyes szektorok számára külön megalkotott, és a tervezésre, a prioritásokra és a végrehajtásra vonatkozó iránymutatásokkal ellátott rendeletek, valamint egy közös finanszírozási keret: a 2014–2020-ra vonatkozó CEF-rendelet a 2014–2020 közötti időszakban történő finanszírozásra kiválasztott folyosók és előre meghatározott projektek mellékelt listájával. A CEF-rendelet nem tartozik e vélemény hatáskörébe.

2.9 A javaslat számos célt tűz ki a közlekedési szektor számára. A legfontosabb ezek közül egy koherens törzshálózat bevezetése, amelynek célja, hogy az egységes piacon belül lehetővé váljon az erőforrás-hatékony multimodális közlekedés, valamint biztosítva legyenek az egységes piacon kívülről irányuló összeköttetések. A javaslat a TEN-T iránymutatások jelenlegi, toldott-foldott együttesét kívánja felváltani, valamint javítani hivatott a hálózat láthatóságát, és elő kívánja segíteni annak végrehajtását.

2.10 A közlekedéspolitikáról szóló 2011-es fehér könyvhöz hasonlóan ennek a csomagnak is az a célja, hogy elősegítse a – logisztikai szolgáltatásokat is magába foglaló – forgalom egységes piacon belüli akadálytalan áramlását a fenntarthatóság és a növekedés biztosítása érdekében. A javaslat meg kívánja könnyíteni a tagállamok közötti, határokon átnyúló koordinációt azáltal, hogy keretet szolgáltat az erőforrások jobb elosztásához és a jobb tervezéshez.

2.11 A javaslat intelligens közlekedési rendszerek (ITS) kialakítására, környezetbarát közlekedési megoldások fejlesztésére és innovációra irányuló intézkedéseket is magában foglal.

2.12 A javaslat két szintre: egy átfogó és egy törzshálózatra osztja a hálózatot. Az EU erőforrásai és irányítása a törzshálózatra koncentrálódik, amit jelentős európai többletérték fog majd jellemezni (határokon átnyúló, eddig hiányzó összeköttetések, szűk kritikus pontok, multimodális csomópontok). A törzshálózatot 2030 végéig kell megvalósítani, az átfogó hálózatot pedig 2050 végéig.

2.13 A törzshálózaton belül több multimodális törzshálózati folyosót választottak ki, amelyeket erőteljes irányítási mechanizmusokkal látnak el, és ezek kapják a költségvetési források többségét is.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözlí a közleményt és a javaslatot, és egyetért azzal, hogy a jól működő infrastruktúra létfontosságú a jól működő belső piachoz.

3.2 Az EGSZB számos alkalommal kérte integrált megközelítés alkalmazását a különböző transzeurópai hálózatok tekintetében, ezért értékeli, hogy most erre irányuló javaslatokat fogalmaztak meg.

3.3 Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat a különböző hálózatok közötti összehangolás lehetőségeit csak nagy általánosságban tárgyalja. Konkrétabb intézkedések a CEF-javaslatban találhatók.

3.4 Az EGSZB méltányolja, hogy a javaslat összhangban van a közlekedésről 2011-es szóló fehér könyvben megállapított közlekedéspolitikai célokkal. Az EGSZB rámutat, hogy a fehér könyvben a 2050-re megvalósítani javasolt stratégiai intézkedések és a 2020–2030 között megvalósítandó konkrétabb intézkedések között több összhangra van szükség. Hasonló problémák merülnek fel a közlemény és a javaslat esetében.

3.5 Az EGSZB feltételezi, hogy a közleményben és a javaslatban ismertetett kétszintű megközelítést az indokolja, hogy koherens közlekedési hálózat jöjjön létre a legfontosabb áru- és utasforgalom-áramlatok számára. Ez hasznos cél, ami annak szükségességén is alapul, hogy fontossági sorrendet állítsanak fel a szűkös anyagi források felhasználására.

3.6 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy a törzsfolyosók – amelyek keretét a javaslat vázolja fel, de részletesebben a CEF-javaslat melléklete ismerteti őket – nem a 2014–2020-as költségvetési időszak előre meghatározott projektjeinek harmadik szintjét alkotják-e valójában. Az EGSZB felhívja a figyelmet az előreláthatósággal és a jogbiztonsággal kapcsolatos problémákra. Ezek azokkal a folyosókkal és projektekkal kapcsolatban merülhetnek fel, amelyek nem valósulnak meg teljesen 2020-ra, amikor a CEF-javaslat hatályát veszti.

3.7 Az EGSZB ezért felteszi a kérdést, hogy a folyosók és előre meghatározott projektek listájának nem kellene-e a javaslat mellékletében szerepelnie. Az EGSZB azt az álláspontot képviseli, hogy a folyosók mint olyanok szorosabban kapcsolódniak az azokat szabályozó javaslatához, mint a javasolt CEF-rendelet-hez.

3.8 Az EGSZB felhívja továbbá a figyelmet a törzshálózat és a javaslat által erős és hasznos koordinációs és irányítási mechanizmusokkal ellátott folyosók közötti koherencia problémájára. Az EGSZB az erőforrások felhasználását illetően természetesen ésszerűnek véli a nagyon szigorú fontossági sorrend felállítását, de egy jól kidolgozott koordinációs és irányítási mechanizmus az egész törzshálózat számára is hasznos lehetne, hiszen a hálózat megvalósításának határideje – tekintettel az infrastruktúratervezésre – egyáltalán nincs messze. Az EGSZB kiemeli, hogy ez a mechanizmus igen hasznos a nemzeti szintű tervezés és az uniós többletérték közötti egyensúly megteremtésére, illetve az uniós többletérték szempontjának a nemzeti tervezésbe való beépítésére. Az erőteljes koordinációs és irányítási mechanizmusra különösen nagy szükség van a természetükénél fogva határokon átnyúló projekteknél, amilyen például a tengeri gyorsforgalmi utakra vonatkozó projekt.

3.9 Az EGSZB úgy véli, hogy a folyosóknak teljesen multimodálisnak kell lenniük. Ez néha azt jelentheti, hogy meglehetősen széles folyosók jönnek létre, amelyek szárazföldi, kötött és tengeri összeköttetéseket is magukban foglalnak, például tengeri gyorsforgalmi utak formájában. Biztosítani kell a közúti szállítás megfelelő arányát, mivel fontos, hogy a hálózat többek között napjaink valós igényei alapján készüljön el. A 2005 és 2020 közötti időszakra az áruszállítás 34%-os növekedésével lehet számolni, és az összes szállítás 75%-át ma a közúti szállítás teszi ki. Az EGSZB fontosnak tartja, hogy ez a multimodális jelleg a projektek kiválasztásában is tükröződjön, tehát a kiválasztottak között minden közlekedési módnak képviseltetnie kell magát.

3.10 Az EGSZB egyetért a közlemény azon megállapításával, amely szerint itt az idő az infrastruktúrát érintő javaslatok megtételére, mivel a jelenlegi pénzügyi válság következményeképpen egyre nagyobb az érdeklődés az infrastrukturális beruházások iránt. Mindazonáltal az EGSZB megjegyzi, hogy egy olyan dokumentumban, amely 2030-ig, illetve 2050-ig tervez, a pénzügyi lehetőségek értékelésének hosszabb távra kell tekintenie.

3.11 Az EGSZB tudomásul veszi a CEF-javaslat mellékletében megállapított, 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó ambíciózus terveket. Noha méltányolja a javaslat által előrevetített, törzshálózati folyosókra vonatkozó koordinációs és irányítási mechanizmus végrehajtásával kapcsolatos pozitívumokat és a CEF-javaslatban előírt monitoringot, az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy nehéz előre megítélni, mennyi időt vesznek majd igénybe a nemzeti tervezési eljárások, mivel a tervekkel kapcsolatos határozatok gyakran megfellebbezhetők, ezért nem ritkák a hosszadalmas eljárások.

3.12 Az EGSZB a közlekedéspolitikai fehér könyvről szóló 2011-es véleményében hangsúlyozta a távolsági szállítás és a városi elosztórendszerek közötti együttműködési interfész fontosságát. Az EGSZB ezért jóváhagyja a javaslat e téren alkalmazott megközelítését.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az iránymutatások végrehajtásakor – már ami a műszaki kritériumokat illeti – fontos figyelembe venni a helyi jellegzetességeket, ha ez nem veszélyezteti a biztonságot és a biztonságvédelmet. Lehetővé kell tenni ennek a kérdésnek erőforrás-hatékonysági szempontból megfelelő kezelését.

4.2 A tengeri gyorsforgalmi utak elképzelésének szerepe nem tisztázott teljesen a különböző folyosókhoz tartozó vagy külön-

böző státuszú – például egy törzshálózathoz és egy átfogó hálózathoz tartozó kikötő vagy két törzshálózati, ám különböző folyosókhoz tartozó – kikötők közötti MoS-összeköttetések tekintetében (lásd például a javaslat 25. cikke (2) bekezdésének c) pontját). Az EGSZB sajnálatát fejezi ki az egyértelműség hiánya miatt, ami gyakorlati problémákhoz vezethet az MoS-projektek összeillesztésekor.

4.3 A javaslat 38. cikke valójában az Európai Bizottság által a teherfuvarozási logisztikáról szóló 2007. évi cselekvési tervben bevezetett „zöld teherszállítási folyosók” koncepcióját veti fel. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a javaslat nem használja minőségi védjegyként ezt a kiemelten fontos fogalmat.

4.4 Az EGSZB egyetért a törzshálózat közötti közlekedési infrastruktúrája által teljesítendő követelményekkel (a javaslat 45. cikke). A többek között az autópályákon 50 kilométerenként kiépített pihenőhelyeket, illetve a kereskedelmi közúti szállításban részt vevő sofőrök számára megfelelően kialakított és biztonságos parkolókat magában foglaló kiegészítő infrastruktúra kiemelkedő jelentőséggel bír: e kellő pihenést lehetővé tevő szolgáltatások mellett, hogy létfontosságúak a vezetők munkakörülményeinek és a közúti biztonság javításának szempontjából, a szervezett bűnözés elleni küzdelemhez is hozzájárulnak.

4.5 Az alternatív tiszta üzemanyagok rendelkezésre állásáról szóló követelményt meg kell erősíteni, mivel ez kulcsfontosságú lesz abban, hogy a TEN-T iránymutatásokat összekössék az – elektromosságot, bio- és szintetikus üzemanyagokat, metánt és LPG-t is magába foglaló – alternatív közlekedésiüzemanyag-stratégiával, amelynek elindítását az Európai Bizottság annak érdekében tervezi, hogy Európa-szerte lehetővé váljon a tiszta és energiatakarékos járművek jelenléte a törzshálózatok forgalmában. Ebben a vonatkozásban az EGSZB úgy véli, hogy az alternatívüzemanyag-töltés megfelelő infrastruktúrájának kiépítése szükséges ahhoz, hogy kellőképpen meggyorsítsák a tiszta járművek piaci térnyerését az EU-ban.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a versenyképességi és innovációs keretprogram (2007–2013) létrehozásáról szóló 1639/2006/EK határozat, valamint a transeurópai közlekedési és energiahálózatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól szóló 680/2007/EK rendelet módosításáról

(COM(2011) 659 végleges – 2011/0301 (COD))

(2012/C 143/27)

Előadó: **Armin DUTTINE**

2011. november 17-én az Európai Parlament, illetve december 12-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 172. cikke, 173. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a versenyképességi és innovációs keretprogram (2007–2013) létrehozásáról szóló 1639/2006/EK határozat, valamint a transeurópai közlekedési és energiahálózatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól szóló 680/2007/EK rendelet módosításáról

COM(2011) 659 végleges– 2011/0301 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2012. február 3-án elfogadta.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) 161 szavazattal 2 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

Ez a vélemény része egy 5 véleményt tartalmazó csomagnak, amelyet az EGSZB az „**európai összekapcsolódási eszközről**” és az Európai Bizottság által 2011 októberében kiadott iránymutatásokról dolgozott ki. A csomag a következőkből áll: **TEN/468** sz. vélemény az **európai összekapcsolódási eszközről** (előadó: Raymond HENCKS), **TEN/469** sz. vélemény a **távközlési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Antonio LONGO), **TEN/470** sz. vélemény az **energiainfrastruktúrákra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Egbert BIERMANN), **TEN/471** sz. vélemény a **közlekedési hálózatokra** vonatkozó iránymutatásokról (előadó: Stefan BACK) és **TEN/472** sz. vélemény a **projektktóvénny**-kezdményezéséről (előadó: Armin DUTTINE).

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB alapvetően üdvözlö az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a 2012-re és 2013-ra tervezett kísérleti szakaszra kockázatmegosztó eszközt hozzon létre projektktóvények kibocsátására. Utal ugyanakkor az eszközben rejlő kockázatokra. Mielőtt ezt az eszközt a következő költségvetési időszak idejére (2014–2020) meghosszabbítják, folytatni kellene előzetes értékelését, és kiterjedt társadalmi vita keretében meg kellene erősíteni és különös gonddal kellene végrehajtani. Ennek során főként a köz-magán társulások (PPP) keretén belüli projektekkal szerzett tapasztalatok tanulságait kell körüljárni.

1.2 A javasolt eszköz elsősorban arra kínál lehetőséget, hogy a közlekedés, távközlés és energia területére vonatkozó infrastruktúrális projektek számára fontos beruházási eszközöket mobilizáljanak, amelyekre a növekedés, az innováció, a versenyképesség és a munkahelyteremtés érdekében van szükség. A tervezett projektek megvalósítása révén a polgárok számára konkrétan érzékelhető lesz az európai integráció haszna, ami pedig erősíti az európai eszmét.

1.3 Az EGSZB azonban kockázatokat is lát. Ezek elsősorban a tervezett beruházási projekteknél esetlegesen elszenvedett

veszteségek átvállalásából adódnak. Míg az Európai Bizottság jogalkotási javaslatában világosan meg van határozva az uniós költségvetésre vonatkozó esetleges kockázatvállalás felső határa, az Európai Beruházási Banknál (EBB) más a helyzet: annak alapján, hogy az EBB és a befektetők minden egyes projekthez szerződést kötnek, illetve az EBB kockázatmegosztási tervet készít a projektek összességéhez, azt feltételezik, hogy az EBB-nek nem kell további kockázatokat vállalnia. Mindenképpen el kell kerülni, hogy adott kockázatok megjelenése kedvezőtlen hatást gyakoroljon az EBB hitelképességére és hírnevére, valamint az EBB által hagyományos módon támogatott projektek tervezésére és megvalósítására. Ennek érdekében az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az EBB a projektktóvények keretében is a projektktóvénnyek értékelésére alkalmazott hagyományos kritériumait alkalmazza. Különösen fontos, hogy az EBB általi kockázatvállalás áttekinthető módon jelenjen meg,⁽¹⁾ és azt adott esetben korlátozzák. Ezt az intézkedést különösen az eszköznek az EU új, 2014–2020-es költségvetési időszakában való folytatására tekintettel kellene fontolóra venni a kísérleti szakaszban szerzett tapasztalatok értékelése után.

⁽¹⁾ Vö.: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság, hatásvizsgálati testület: *Impact Assessment on a proposal for a regulation on the Europe 2020 Project Bond Initiative* [Az Európa 2020 projektktóvénny kezdményezésre vonatkozó rendeletjavaslat hatásvizsgálata], C2. pont (2011. szeptember 15-i tervezet), hiv.: Ares(2011)1012531 - 23.09.2011; Ebben az EBB számára adódó kockázatok átláthatóbb bemutatását kéri.

1.4 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság javaslata nem foglalkozik eleget a magánfinanszírozású infrastruktúrális projektek visszafizetésével összefüggő kérdésekkel. Különösen a közlekedés területét illetően kellene szélesebb körű társadalmi vitát folytatni arról, hogy milyen következményekkel járna a felhasználó általi finanszírozás bevezetése. Az EGSZB arra is rámutat, hogy a javasolt eszköznek nem szabad meghíúsítania a fenntartható gazdasági, ökológiai és szociális célok elérése érdekében hozott politikai döntéseket és a társadalmi megállapodásokat. Nem szabad hamis ösztönzéseket adni PPP-projektek beterjesztéséhez. Az EGSZB ezért emlékeztet arra az álláspontjára, hogy a PPP-projektekkel kapcsolatos eladósodási kritériumoknak meg kell felelniük a hagyományos közbeszerzési projektek kritériumainak.

1.5 Az EGSZB úgy véli, hogy a projektkötvények kibocsátására javasolt kockázatmegosztó eszközzel a sürgősen fontos infrastruktúrális projektekhez szükséges befektetési eszközöknek csupán egy része mozgósítható. Ezért szükségesnek tartaná, hogy további bevételi forrásokat mobilizáljanak az állami költségvetések számára állami beruházásokhoz. Ehhez kapcsolódóan külön utal a pénzügyi tranzakciókra kivetendő adó bevezetésére tett javaslatra.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Bizottság 2011. október 19-én „európai összekapcsolódási eszköz” összefoglaló címmel több jogalkotási és nem jogalkotási javaslatot terjesztett elő a közlekedés, az energia és a távközlés területére vonatkozó transzeurópai hálózatok és infrastruktúrák fejlesztésére, amelyek középpontjában az új, 2014–2020 közötti költségvetési időszak áll. A javaslatok főként a támogathatósággal kapcsolatos iránymutatásokra, támogatandó projektekre, a szükséges beruházások összegére, valamint az említett területek új finanszírozási eszközeire vonatkoznak. Ez a vélemény a finanszírozási szempontokat vizsgálja. A többi szemponttal az EGSZB további véleményekben foglalkozni. ⁽²⁾

2.2 A vizsgált jogalkotási javaslat a következő elemeket tartalmazza: a versenyképességi és innovációs keretprogram alkalmazási körének kiterjesztése a folyamatban lévő uniós költségvetési időszakban (2007–2013) a széles sávú infrastruktúra terén eszközölt beruházásokra, valamint a projektkötvényekre irányuló kockázatmegosztó eszköz létrehozása az információ és kommunikációs technológiák (ikt), a szélessávú hálózatok, valamint a transzeurópai hálózatok számára (TEN) a közlekedési infrastruktúrák (TEN-T) és energiainfrastruktúrák (TEN-E) területén.

2.3 Az eszközt a pénzügyi és gazdasági válságból következő nehézségek fényében a hosszú távra tekintő, magántőke segítségével megvalósuló beruházások finanszírozására javasolják. Így a hosszú távra tekintő infrastruktúrális projektek számára a tőkepiacon is mozgósítanak eszközöket. A javasolt eszköz esetében egy projektkötvényekre irányuló kockázatmegosztó

eszkörről van szó. Ez az eszköz – az Európai Beruházási Bank (EBB) számára uniós költségvetési forrásokból nyújtandó pénzügyi hozzájárulás segítségével – lehetővé teszi, hogy az EBB hátrább sorolt hitelek vagy hátrább sorolt garanciák segítségével enyhítse a kötvénytulajdonosok hitelkockázatát.

2.4 A jogalkotási intézkedés egy 2012-re és 2013-ra tervezett kísérleti szakaszra vonatkozik. Az említett időszakban az a feladat, hogy teszteljék a kockázatmegosztó eszköznek a magánforrásból származó befektetési tőke mozgósítására gyakorolt hatását.

2.5 A kockázatmegosztás az EU és az EBB között történik. Az uniós költségvetésből erre elkülönített pénzügyi hozzájárulás 230 millió euróra korlátozódik. 2012-ben és 2013-ban a TEN-T-projektek legfeljebb 200 millió euróval, a TEN-E-projektek pedig legfeljebb 10 millió euróval gazdálkodhatnak, és 2013-ban legfeljebb 20 millió euró áll az ikt és a szélessávú infrastruktúra terén eszközölt beruházások rendelkezésére.

2.6 Az a kiindulópont, hogy az EBB az uniós költségvetésből származó hozzájárulás segítségével összességében fedezni tudja a végrehajtott projektek első veszteségét („first loss”). Az EBB által vállalt maximális kockázat pontos értékét az EBB minden egyes projektnél külön szerződésben határozza meg. Az EBB által vállalt maximális kockázat elméletben a beérkezett szerződések összegének az uniós költségvetésből származó hozzájárulással csökkentett értékével egyenlő. Az Európai Bizottság jogalkotási javaslata ugyanakkor – az uniós költségvetésre vonatkozó rendelkezésekkel ellentétben – nem határozza meg az EBB által az összes projekt tekintetében vállalt kockázatok nominális felső határát, amikor kijelenti, hogy „valamennyi művelet további fennmaradó kockázatait az EBB viseli”. A fennmaradó kockázatot az EBB határozza meg a kockázatelemzés keretében.

2.7 Az Európai Bizottság a szóban forgó eszközzel további, főként magánforrásból származó befektetési tőke mozgósítására törekszik, és ezzel emelőhatást szeretne kiváltani. A befektetői célcsoporthoz mindenekelőtt biztos és hosszú távú pénzügyi befektetési lehetőséget kereső biztosítók, nyugdíjalapok és állami alapok tartoznak.

2.8 A kísérleti szakaszban az uniós költségvetésből származó eszközöket kizárólag átcsoportosítások révén mozgósítják. Itt főként a TEN közlekedési projektek számára biztosított, már létező hitelgarancia-eszközből (*Loan Guarantee instrument for TEN-transport projects*, LGTT) származó, még felhasználható pénzügyi eszközökre lehet számítani.

2.9 Míg a jelenlegi LGTT kockázatmegosztó eszköznél a kereskedelmi hitelezők (bankok) kockázatainak fedezése történik az EBB-n keresztül, az itt vizsgált jogalkotási javaslat a projektkötvény-befektetők EBB általi kockázatfedezetére vonatkozik. Mindkét esetben infrastruktúrális projekteket megvalósító projektársaságok adóssághozjáratainak fedezéséről van szó,

⁽²⁾ Az EGSZB véleményei a következő témákról: „Az európai összekapcsolódási eszköz”, „A transzeurópai távközlési hálózatokról szóló iránymutatások”, valamint „A transzeurópai közlekedési hálózatra vonatkozó iránymutatások”, Lásd e Hivatalos Lap 130 oldalát.

amelyeknél a gyakorlatban főként a projektfinanszírozásként végrehajtott befektetések – például köz-magán társulások – jönnek szóba. Ilyen esetekben a projektszponzorok, például az építőipari vállalatok, infrastrukturális alapok, működtetőket tömörítő szervezetek és részben állami vállalatok az építkezés mellett általában a beruházási projektek irányítását, tervezését – és főként a finanszírozását is átveszik.

2.10 Még kiválasztásra várnak a kísérleti szakaszban támogatandó projektek. A TEN-T területéről legalább három és legfeljebb tizenegy, a TEN-E területéről egy, az ikt/szélessávú internet területéről pedig egy vagy két projektet támogatnak majd. A kísérleti szakasz tapasztalataiból tanulságokat vonnak majd le az EU új, 2014–2020-es költségvetési időszakára.

2.11 A visszafizetés szempontjaival az Európai Bizottság mind a jogalkotási javaslatban, mind pedig a kísérődokumentumokban csak mellékesen foglalkozik. Az LGTT-vel szerzett tapasztalatokról szóló EBB-dokumentumból azonban világosan kitűnik, hogy a szóban forgó kockázatmegosztó eszköz főként a felhasználók által finanszírozott projektek számára alkalmas.⁽³⁾ Várhatóan hasonló lesz a helyzet az itt vizsgált jogalkotási javaslat törekvéseinek tárgyát képező projektekkel is.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB alapvetően üdvözlí az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy a 2012-re és 2013-ra tervezett kísérleti szakaszra kockázatmegosztó eszközt hozzon létre projektkötvények kibocsátására. Felhívja a figyelmet az alábbiakban ismertetett esélyekre és kockázatokra, illetve azokra a javaslatokra és feltételekre, amelyeket főként az eszköz kísérleti szakasz utáni alkalmazásával kapcsolatban megfogalmazott.

3.2 Esélyek főként abban rejlenek, hogy újabb befektetési eszközöket lehet mozgósítani, ami fokozhatja az uniós költségvetési eszközök hatását. Ez jelentős mértékben elősegítheti a növekedés és az innováció fellendítését, az európai gazdaság versenyképességének fokozását, az Európa 2020 stratégia céljainak elérését, valamint a munkahelymegőrzést és -teremtést. A tervezett projektek megvalósítása révén a polgárok számára konkrétan érzékelhető lesz az európai integráció haszna, ami pedig erősíti az európai eszmét.

3.3 Az EGSZB azonban kockázatokat is lát. Itt említi az emelőhatás mértéke és az állam általi kockázatvállalás közötti inherens összefüggést. Kockázatok elsősorban a tervezett beruházási projekteknél esetlegesen elszenvedett veszteségek átvállalásából adódnak. Míg az Európai Bizottság jogalkotási javas-

latában világosan meg van határozva az uniós költségvetésre vonatkozó esetleges kockázatvállalás felső határa, az EBB-nél más a helyzet: annak alapján, hogy az EBB és a befektetők minden egyes projekthez szerződést kötnek, illetve az EBB kockázatmegosztási tervet készít a projektek összességéhez, azt feltételezik, hogy az EBB-nek nem kell további kockázatokat vállalnia. Mindenképpen el kell kerülni, hogy adott kockázatok megjelenése kedvezőtlen hatást gyakoroljon az EBB hitelképességére és hírnevére, valamint az EBB által klasszikus módon támogatott projektek tervezésére és megvalósítására. Ennek érdekében ajánlatosnak tűnik, hogy a kockázatmegosztó eszköz alkalmazását az EBB általi kockázatvállalás mértékének áttekinthető megjelenítése alapján, ésszerű módon korlátozzák. Különösen fontos tehát, hogy az EBB általi kockázatvállalás áttekinthető módon jelenjen meg,⁽⁴⁾ és adott esetben korlátozzák azt. Ezt az intézkedést különösen az EU új, 2014–2020-as költségvetési időszakára való tekintettel, a kísérleti szakaszban szerzett tapasztalatok értékelése után, az eszköz folytatása kapcsán kellene fontolóra venni.

3.4 Az európai bizottsági javaslat megítélése a polgárok érdekeit és a projektkötvények vásárlóinak pénzügyi érdekeit képviselő állam politikai céljaitól függ. Ezek egybeeshetnek, de ütközhetnek is. Az EGSZB ajánlja, hogy még az új eszköznek különösen a 2014–2020-as költségvetési időszakra vonatkozó bevezetése előtt folytassák és mélyítsék el az esélyekről és kockázatokról szóló társadalmi vitát. Ebben főként a projektfinanszírozásokkal és a PPP-projektekkel szerzett tapasztalatok tanulságait kell körüljárni.

3.5 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a projektfinanszírozások végrehajtása szükségessé teszi a projektadósság projektalapú bevételek révén történő visszafizetését. Ez főként a felhasználó általi finanszírozás kérdését teszi fontossá. Míg az energia és a telekommunikáció területét a megvalósított liberalizáció és privatizáció miatt már napjainkban ilyen típusú finanszírozás jellemzi, ugyanez a közlekedési ágazatban, főként a személygépjármű-forgalmat illetően eddig csak néhány uniós tagállamban, elsősorban autópályákkal kapcsolatban fordul elő. A tervezett közlekedési projektek végrehajtása előtt széles körű társadalmi vitát kell folytatni erről a lehetséges finanszírozási módról.

3.6 Az EGSZB arra ösztönöz, hogy gondolkodjunk el a projektkötvények elosztásának olyan alakításán, hogy abban a kismegtakarítók is részt vehessenek, és az eszköz ne csupán az intézményi befektetők számára álljon rendelkezésre.

3.7 A kockázatmegosztó eszköz bevezetésének célja nem lehet csupán a minél magasabb fellendítő hatás elérése a privát forrásból származó kiegészítő befektetési eszközök mobilizálásához, hanem ezenfelül szavatolni kell azt is, hogy az eszköz ne

⁽³⁾ Lásd: Európai Beruházási Bank: *Loan Guarantee Instrument for TEN-T Projects – Mid-term Review* (2011) [A TEN-T projektek számára biztosított hitelgarancia-eszköz – Félidős értékelés (2011)], Luxemburg, 2011. július 14., 4. o.

⁽⁴⁾ Lásd még: Európai Bizottság, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság, hatásvizsgálati testület, C 2 pont (ld. az 1. lábjegyzetben szereplő adatokat).

hiúsítson meg fenntartható gazdasági, környezeti és szociális célok eléréséhez szükséges politikai döntéseket és társadalmi megállapodásokat.⁽⁵⁾ A projektkötvények segítségével beindított befektetési projektek nem alapulhatnak például társadalmi, környezeti és minőségi normák megsértésén. A projektek végrehajtása során figyelembe kell venni az építés és a fenntartás minőségét, az ökológiai összeegyeztethetőséget, valamint a kollektív szerződéseknek és a munkavégzés helye elvének betartását, továbbá a kis- és közepes vállalkozások ösztönzését, az innováció támogatását, a költségek kiszámítását az életciklusok költségei alapján, az előállítás szociális és ökológiai körülményei alapján,⁽⁶⁾ valamint a fogyasztókkal elő személyek hozzáférést, amennyiben ezek a szempontok objektíven bizonyíthatók és nem diszkriminatív kritériumokat alkalmaznak. El kell kerülni a felhasználók számára elfogadhatatlan mértékű költségterheket. Ez főként azokra vonatkozik, akik gyakran, akár mindennapi szinten rá vannak utalva valamely közlekedési infrastruktúra használatára, főként, ha nem állnak rendelkezésre alternatív infrastruktúrák.

3.8 Ezekből a követelményekből következően az EGSZB azt kéri, hogy a projektkötvényekkel kapcsolatos kockázatmegosztó eszköznek az új európai uniós költségvetési időszakban (2014–2020) történő alkalmazásával kapcsolatos politikai döntés előtt időben folytassák a kísérleti időszak értékelését és széles társadalmi alapon erősítsék meg azt. Ennek során alkalmazni kell a hitelgarancia-eszközzel szerzett tapasztalatokat is. Főként a támogatott projektekkel, a források odaítélésével és az ezzel kiváltott befektetési hullámokkal kapcsolatban van szükség átláthatóságra, ami az eredmények folyamatos ellenőrzését és időben elvégzett monitoringot feltételez, a következtetések időben történő levonása végett. Az értékelésben részt kell venniük az uniós, nemzeti, regionális és helyi szintű politikai döntéshozóknak, a civil társadalmi partnereknek és szervezeteknek, például a tudomány, a környezet- és fogyasztóvédelem, a társadalmi szervezetek területéről, valamint szükség van az EGSZB és a Régiók Bizottsága részvételére is. Az európai jogalkotónak az új költségvetési időszak előtt kell döntést hoznia. Az EGSZB túl késeinek tartja az Európai Bizottság dokumentumaiból közvetett módon következő, a 2016–2017-es években elvégzendő értékelést.

3.9 A projektfinanszírozásokkal és PPP-projektekkel, valamint azok tartozásainak állami eszközökből történő visszafizetésével kapcsolatban az államháztartás számára olyan pénzügyi kötelezettségek merülnek fel a beruházási projektek újrafinanszírozása tekintetében, mint a közbeszerzési szerződések keretében hagyományosan finanszírozott projektek esetében. A megfelelő költségvetési átláthatóság szavatolása, a további költségvetési kockázatok, illetve a PPP-projektek betérjesztésével

kapcsolatos hamis ösztönzések elkerülése végett, valamint az illetékes hatóság kiválasztásának biztosítása érdekében a PPP-projektek és a hagyományosan finanszírozott projektek esetében az EGSZB megismétli követelését, hogy a PPP-projektekkel kapcsolatos eladósodási kritériumoknak meg kell felelniük a hagyományos közbeszerzési projektek kritériumainak.⁽⁷⁾

3.10 Az energia és a telekommunikáció területén számos infrastrukturális projektre – az EU közlekedési projektjeitől eltérően – általában magánberuházásban kerül sor és hozzáférési díjak segítségével refinanszírozzák őket, ezeket a díjakat szabályozások rögzítik. Ez a teljes hálózati infrastruktúrára vonatkozik. Az EGSZB ezzel kapcsolatban felteszi a kérdést, hogy az európai jogalkotó a javasolt finanszírozási eszközök keretében milyen további projekteket kíván indítani, amelyeknek refinanszírozására, úgy tűnik, nem lehet pusztán a szabályozás hatálya alá tartozó hozzáférési díjak segítségével teljes mértékben sort keríteni. Az EGSZB úgy véli, hogy valamennyi, az energia és a telekommunikáció területén tervezett projekt esetében részletes indokolásra van szükség, hogy az – az EU fejlesztését célzó refinanszírozási eszközök hiányának ellenére – miért tűnik mégis támogatandónak. Elengedhetetlen, hogy az ilyen jellegű projektek ellenőrzését az európai jogalkotó végezze.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A javasolt kockázatmegosztó eszköz egy lehetséges kiút az Európai Bizottság által vázolt, az elégtelen beruházási eszközökkel és a főként az intézményi befektetők befektetést kereső tőkéjével kapcsolatos problémákból. Számos technikai kérdés is felmerül azonban, amelyeket a 3. fejezetben említett politikai követelések mellett szintén fel kell tennünk. Az EGSZB arra ösztönöz, hogy ezeket a kérdéseket még a javasolt kockázatmegosztási eszköz bevezetése előtt, de legkésőbb az EU új, 2014–2020-as költségvetési időszakának tervbe vett bevezetése előtt tisztázzák.

4.2 Az EGSZB összességében úgy véli, hogy az EBB-nek és az EU költségvetésének nemcsak a kockázatokat kellene biztosítania, hanem a nyereségekből is megfelelően kellene részesednie (*fair risk sharing*). Ezt az EBB kockázati és árpolitikájának szisztematikus alkalmazása, valamint a továbbiakban javasolt, az EBB kockázatának csökkentésére irányuló intézkedések által kellene szavatolni.

⁽⁵⁾ Ily módon a CER (Európai Vasutak Közössége) szkeptikusan nyilatkozott a javasolt kockázatmegosztó eszköz alkalmazásával kapcsolatban a vasúti közlekedésben. Vö.: Stakeholder Consultation on Europe 2020 Projekt Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER), 2011. május 6., amely a következő weblapon található: http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm

⁽⁶⁾ Lásd még az EGSZB véleményét a következő témában: Európai közbeszerzési piac, HL C 318, 2011.10.29., 113. o.

⁽⁷⁾ Az EGSZB véleménye a következő témában: Állami és magánberuházások, HL C 51, 2011.2.17., 59. o. Vö.: a brit alsóház pénzügyi bizottsága, Magánfinanszírozási kezdeményezés, a 2010–2012-es ülésszak 17. jelentése, 2011. július 18. London. A jelentésben utalnak arra, hogy a magánberuházás keretében megvalósuló és a PPP-projektek hamis ösztönzést jelenthetnek az állami eladósodás számára, amelyek ellentmondanak a „legálacsonyabb árak” célkitűzésének. A brit alsóház költségvetési bizottságának elnöke, Andrew Tyrie (Konzervatív Párt) egyértelműen az eladósodási szabályok bevonása mellett foglal állást (vö. <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>)

4.3 A szereplők pontos feladata is tisztázatlan. Főként az nem világos, ki veszi majd át a kötvények biztosítójának szerepét, amely az egyetlen hitelevenőrzési pont; és hogy milyen módon kell erre sort keríteni. Ebben az összefüggésben kíváncsi vagyok az EBB-nek játszania. Erről a befektetőkkel kötendő elkövetkezendő megállapodásokban, valamint az Európai Bizottság és az EBB közötti szerződés keretében kell majd döntenie. Az EGSZB arra szólítja fel az európai jogalkotót, hogy legkésőbb az eszköznek az EU következő költségvetési tervében történő esetleges továbbvitele előtt tisztázza a kockázatkezelés technikai részleteit, az EBB hitelevenőrzési pontként játszott szerepének mértékét az elkövetkezendő jogalkotási eljárás keretében, hogy biztonságot teremtsen a befektetők és az államháztartás számára. A javasolt kockázatmegosztó eszköznek semmi esetre sem szabad ahhoz vezetnie, hogy az EBB hitelessége és jó hírneve veszélybe kerüljön.

4.4 A hitelgarancia-eszközökkel kapcsolatban szerzett tapasztalatokat a 3. fejezetben szereplő kritériumok alapján szisztematikusan ki kell elemezni, hogy végkövetkeztetéseket lehessen levonni a projektkötvényekre irányuló kockázatmegosztó eszköz megfelelő kialakítása szempontjából, valamint a negatív hatások kivédéséhez való hozzájárulás érdekében.⁽⁸⁾ Ebben az összefüggésben azonban tisztázni kell azokat a külön-

böző értékeléseket (assessment) is, amelyek a PPP-vel kapcsolatos terveknek a különböző szereplők általi értékeléséből adódnak.

4.5 Annak a számos pozitív, de negatív tapasztalatnak is, illetve azoknak kockázatoknak a fényében, amelyek a projektek finanszírozása, illetve a PPP-projektek során merülnek fel a szerződésekről szóló tárgyalások időtartamával, a szerződési feltételek és a szereplők kapcsolatainak összetettségével, valamint a keresletre gyakorolt hatás bizonytalanságával kapcsolatban, az EGSZB felveti azt a kérdést, hogy nem lenne-e jobb megoldás a nemzeti költségvetéseket ellátni a szükséges eszközökkel ahhoz, hogy befektetési projekteket kezdeményezzenek a klaszikus közbeszerzések keretében.⁽⁹⁾ Az EGSZB ebben az összefüggésben üdvözlö az Európai Bizottság pénzügyi tranzakciókra kivetendő adó bevezetésével kapcsolatos javaslatait, és emlékeztet arra, hogy támogatja egy ilyen bevételi forrás bevezetését az állami költségvetések számára.⁽¹⁰⁾

4.6 Az EGSZB ennek kapcsán utal arra is, hogy az Európai Bizottság által a „Connecting Europe Facility” (európai összekapcsolódási eszköz) számára szükségesnek vélt beruházások nem teljesíthetők mindössze projektkötvények kibocsátásával. Újabb bevételi források mobilizálására ösztönöz tehát a közberuházások számára.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Vö. az Európai Befektetési Bank (a 3. lábjegyzetben megadott helyen). E dokumentum azonban nem vizsgál számos, a 3. fejezetben szereplő kritériumot.

⁽⁹⁾ Ezt a legjobb és második legjobb megoldást magában foglaló felfogást találjuk az Európai Vasutak Közössége (CER) véleményében is, amelyet az itt elemzett jogalkotási javaslattal kapcsolatos konzultáció keretében adott ki. Lásd: CER (ld. az 5. lábjegyzetben megadott adatokat).

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB véleménye a következő témában: „Pénzügyi tranzakciók adója”, HL C 44., 2011.2.11., 81. o., valamint az EGSZB véleménye a következő témában: „A de Larosiére-csoport jelentése”, HL C 318., 2009.12.23., 57. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2006/126/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a járművezetői kártya funkcióit tartalmazó vezetői engedély tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 710 végleges – 2011/0327 (COD))

(2012/C 143/28)

Előadó: **Jan SIMONS**

2011. november 17-én az Európai Parlament és 2010. december 14-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 91. és 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2006/126/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a járművezetői kártya funkcióit tartalmazó vezetői engedély tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 710 final – 2011/0327 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2012. február 3-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. február 22–23-án tartott 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 122 szavazattal 5 ellenében, 12 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A szabályozás egységes alkalmazása érdekében az EGSZB szerint ajánlatos lenne irányelv helyett a rendelet formáját választani, hogy kizárható legyen az egyes tagállamok különféle értelmezése.

1.2 Az EGSZB egyetért az európai bizottsági javaslat tulajdonképpeni céljával, vagyis a járművezetői kártya funkcióinak a vezetői engedélybe történő integrálásával, amely a vezetési és pihenőidőket meghatározó szociális szabályozás betartásának javulásához vezetne. Az egyértelmű, kivitelezhető és hatékony szabályozáshoz azonban először meg kell oldani számos problémát, melyek közül néhányat a 4. pontban sorolunk fel.

1.3 Ha nem lehet megoldást találni ezekre a problémákra, akkor az EGSZB azt ajánlja, készítsenek tanulmányt a vonatkozó hatályos jogszabályok kompatibilitását illetően, és úgy módosítsák azokat, hogy a digitális menetíró készülék egyetlen generációja esetében se csökkenjen a funkcionalitás. Az EGSZB azt tanácsolja, hogy a tanulmány elkészítésébe vonják be a szociális partnereket, a tachográfgyártókat és az ellenőrző hatóságokat.

1.4 Az EGSZB-nek kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy, amint az Európai Bizottság említi, évente 100 millió euróval csökkennének az adminisztratív terhek. Úgy véli, hogy ezt a kijelentést megfelelően alá kell támasztani, az Európai Bizottság hatáselemzése ehhez nem nyújt elegendő kapaszkodót.

1.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy ha végülis sor kerül a járművezetői kártyának a vezetői engedéllyel való egyesítésére, akkor nemcsak az AETR-országokkal kell megfelelő megállapodásokat kötni, hanem az AETR-hez nem csatlakozott országokkal is, annak biztosítása érdekében, hogy a szóban forgó szabályozást egységes és megfelelő módon alkalmazzák és ellenőrizzék.

1.6 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak egyértelműen ismertetnie kellene, hogyan lehet szerinte egyetlen mikrocsip alkalmazásával megoldani az e vélemény 4. pontjában felsorolt problémákat, amelyek a járművezetői kártya és a vezetői engedély egyesítésével járnak. Talán lehetséges két külön mikrocsip beépítése a vezetői engedélybe, igen valószínű azonban, hogy ez sem oldana meg minden problémát.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Bizottság 2011. november 11-én tette közzé „Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2006/126/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a járművezetői kártya funkcióit tartalmazó vezetői engedély tekintetében történő módosításáról” című dokumentumát (COM(2011) 710 final). Az Európai Parlament és a Tanács az EUMSZ 91. és 304. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy dolgozzon ki véleményt ebben a tárgyban.

2.2 Az EGSZB üdvözli, hogy kikéri a véleményét a javaslatról, mivel úgy véli, hogy ez a téma igen fontos a jobb szociális szabályok alkalmazásához a közúti személyszállítás és áru fuvarozás terén.

2.3 Az Európai Bizottság javaslata a közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló 3821/81/EGK rendelet (a tachográf-rendelet) és a gépjárművezetők vezetési és pihenőidejéről szóló 561/2006/EK rendelet módosítására irányuló bizottsági rendeletjavaslathoz kapcsolódik.

2.4 A 2.3. pontban említett rendeletekre vonatkozóan az EGSZB 2011. december 7-i ülésén elfogadott egy véleményt,⁽¹⁾ amelyben ezt írta a javaslatról: „Az EGSZB kedvezően értékeli az Európai Bizottság arra irányuló szándékát is, hogy – amennyire

⁽¹⁾ HL C 43., 2012.2.15., 79-81. o.

ez a gyakorlatban lehetséges – egyesítse a járművezetői kártyák és a vezetői engedélyek funkcióit, ami növeli a biztonságot, és csökkenti az adminisztratív terheket”.

2.5 Az Európai Bizottság javaslata a járművezetői kártya vezetői engedéllyel való egyesítésére vonatkozik, melynek révén az Európai Bizottság szerint csökkennének a családi lehetőségek és hosszú távon az adminisztratív terhek is, mivel kettő helyett egyetlen okmány kiállítására és megszerzésére volna szükség. Az Európai Bizottság szerint így évente körülbelül 100 millió eurót lehet megtakarítani.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB a szabályozás egységesítése mellett foglal állást, hogy minél kevesebb félreértésre kerülhessen sor azok értelmezése kapcsán. Az Európai Bizottság irányelvtervezet formájában terjesztette elő javaslatát, valószínűleg azért, mert a vezetői engedélyekkel kapcsolatos jogszabályok szintén irányelv formájában vannak rögzítve. Ez a forma mozgásteret biztosít a tagállamok saját értelmezésének. Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy nem lett volna-e kézenfekvőbb egy rendeletjavaslat.

3.2 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság javaslatának céljával, vagyis a szociális jogszabályok jobb végrehajtásának lehetőségével a közúti közlekedés terén, valamint a csalás visszaszorításával és az adminisztratív terhek csökkentésével, úgy véli azonban, hogy először meg kell oldani számos problémát, mint például a 4. pontban megnevezetteket.

3.3 Az adminisztratív terhek évente 100 millió euróra becsült megtakarítását illetően, amelyet az Európai Bizottság a hatásvizsgálat alapján állapított meg, az EGSZB úgy véli, hogy a járművezetői kártyának a vezetői engedéllyel való egyesítése önmagában még nem garantál ekkora megtakarítást. Az okmányok egyesítése nem feltétlenül jelent nagyobb hatékonyságot és költségmegtakarítást.

3.4 Az EGSZB felteszi a kérdést, hogy a vezetői engedéllyel egyesített járművezetői kártyára vonatkozó európai bizottsági javaslat nyújt-e megfelelő garanciákat a járművezetők számára abban az esetben, ha a járművezetőt egy EU-n kívüli AETR-országban ellenőrzik. Fontos, hogy az új szabályozás bevezetése során egyértelmű megállapodásokat kössenek nemcsak más AETR-országokkal, hanem az AETR-hez nem csatlakozott országokkal is a szabályozás alkalmazásáról és ellenőrzéséről.

3.5 Amennyiben nem lehet egyértelmű megoldást találni a bizottsági javaslattal együtt járó és többek között ebben és a következő pontban megemlített valamennyi problémára, az

EGSZB azt javasolja, hogy készítsenek tanulmányt a vonatkozó hatályos jogszabályok kompatibilitását illetően, és úgy módosítsák azokat, hogy a digitális menetíró készülékek egyetlen generációja esetében se csökkenjen a funkcionalitás. Célszerűnek tűnik minden érintett szereplőt bevonni, vagyis a szociális partnereket, tachográfgyártókat és az ellenőrző hatóságokat is.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB szerint az Európai Bizottság nem teszi elég világossá, hogyan lehet szerinte egyetlen mikrocsip alkalmazásával megoldani a járművezetői kártya és a vezetői engedély egyesítésével járó problémákat.

4.1.1 Példaként említjük a vezetési és pihenőidőkre vonatkozó szabályok megsértését: ez tehát a vezetői engedély bevonásához vezetne, ami számos esetben aránytalanul súlyos lenne.

4.1.2 A járművezetői kártyában használt mikrocsip specifikációi mások, mint a vezetői engedély esetében. Ez azt jelenti, hogy a digitális menetíró készülékre vonatkozó szabályozást ehhez kell igazítani?

4.1.3 A járművezetői kártya és a vezetői engedély bevonására különböző szabályozás vonatkozik. Ezek a szabályok uniós és nemzeti szinten vannak rögzítve, tehát nehezen harmonizálhatók.

4.1.4 A vezetői engedély egyes országokban személyazonosító okmányként is használható. Ha egy járművezető ezzel igazolja magát, akkor a kártyát ki kell vennie a tokból. A járművezetői kártyát azonban tilos eltávolítani a regisztráló készülékből regisztráció alatt, vezetés és más tevékenységek közben.

4.1.5 Egyes tagállamokban már most is a járművezetői szakmai alkalmassági bizonyítvány és a vezetői engedély kombinációját alkalmazzák. A járművezetői kártyával való egyesítés a kombinált kártya használatának kiterjesztéséhez vezethet.

4.1.6 A járművezetői kártya és a vezetői engedély egyesítése kihatással lehet az AETR-megállapodásra is. Ezeket a következményeket fel kell térképezni és megoldást kell találni rájuk, még mielőtt elfogadják az Európai Bizottság javaslatát.

4.1.7 A bizottsági javaslat szerint a vezetői engedély mikrocsipjének a járművezetői kártya funkcióit is magában kell foglalnia. A két okmány különböző specifikációi azonban problémát jelentenek. Az EGSZB elképzelhetőnek tartja, hogy ne egy, hanem két mikrocsipet építsenek be a vezetői engedélybe.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil társadalom szerepe az Európai Unió és Chile közötti kapcsolatokban

(2012/C 143/29)

Előadó: **Filip HAMRO-DROTZ**

Társelőadó: **Francisco SILVA**

2011. augusztus 1-jén kelt levelében az Európai Parlament az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján felkérte az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot, hogy készítsen feltáró véleményt a következő tárgyban:

A civil társadalom szerepe az Európai Unió és Chile közötti kapcsolatokban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2011 szeptemberében tanulmányt szervezett Chilébe, és 2012. január 24-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 138 szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az Európai Parlament azért kérte fel az EGSZB-t e vélemény elkészítésére, hogy vizsgálja meg benne egyrészt a chilei civil társadalom szerepét az EU és Chile közötti kapcsolatokban, másrészt az EU és Chile között 2002-ben aláírt társulási megállapodás 10. cikkének helyzetét. Az említett cikk egy EGSZB–Chile civil társadalmi konzultatív vegyes bizottság felállítását irányozza elő, amelynek létrehozására azonban nem került sor, mivel Chilében nincs az EGSZB-hez hasonló intézmény.

1.2 Az EGSZB üdvözlí, hogy az EU és Chile között jók a politikai kapcsolatok; ehhez a társulási megállapodás minden bizonnyal hozzájárult. Az EGSZB támogatja a társulási megállapodás felülvizsgálatát, amely lehetővé tenné egy-egy új fejezet beiktatását a következő témákban: fenntartható fejlődés, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapegyszervei tényleges elismerését és alkalmazását támogató intézkedések, valamint az együttműködésen belül a civil társadalom és a közös érdekeket – mint az innováció, a fenntartható fejlődés, a fogyasztóvédelem és a képzés – szolgáló projektek megerősítésének középpontba helyezése.

1.3 Az EGSZB arra kéri a társulási megállapodás aláíróit és a Chilében székhellyel rendelkező illetékes nemzetközi szervezeteket, hogy a chilei civil szervezetek megerősítése és kapacitásainak növelése érdekében adjanak meg minden lehetséges intézményi, politikai, operatív és gazdasági támogatást ahhoz, hogy e szervezetek a nemzeti szintű szociális és civil párbeszéd elismert szereplőivé, illetve a kétoldali kapcsolatokban az európai civil társadalom partnereivé válhassanak.

1.4 Az EGSZB ismételten hangsúlyozza a munkaadók és a szakszervezetek közötti szociális párbeszéd rendkívüli jelentőségét, mivel az egyrészt a társadalmi kohézióval járó fejlődéshez elengedhetetlen gazdasági és szociális konszenzus alapját képezi, másrészt kiindulópontja a politikai vezetés és a gazdasági és szociális szereplők közötti szélesebb körű civil párbeszédnek. Mindez várhatóan a javak jobb elosztását, nyitottabb politikát, továbbá a szociális partnerek és a civil szervezetek mind hangsúlyosabbá váló szerepét eredményezi.

1.5 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy fontos lenne létrehozni Chilében egy gazdasági és szociális tanácsot vagy egy ennek megfelelő szervezetet, ami több lehetőséget nyújtana a civil társadalom szereplői közötti, illetve ez utóbbiak és az illetékes hatóságok közötti párbeszéd megszilárdítására, ugyanakkor megteremtene a feltételeket a társulási megállapodás 10. cikkének mielőbbi gyakorlatba ültetéséhez. Az EGSZB kész hozzájárulni ezekhez az erőfeszítésekhez azon tapasztalatai alapján, amelyeket a más országokkal folytatott hasonló tevékenységei során szerzett.

1.6 Az EGSZB, amint arról a Chilében 2011 szeptemberében végzett tényfeltáró misszió alkalmából megállapodott a chilei hatóságokkal, a chilei kormány és az EU támogatásával a chilei civil társadalom legfontosabb szereplőit felvonultató konferenciát szervez, amely egybe fog esni az EU, Latin-Amerika és a karibi térség szervezett civil társadalmának hetedik találkozó-jával (Santiago de Chile, 2012.). A konferencián megvizsgálják majd, hogy milyen haszonnal járna egy olyan chilei civil társadalmi konzultatív testület felállítása, amely a megállapodás 10. cikke értelmében az EGSZB partnereként működhetne, és azt, hogy ehhez milyen eszközök állnak rendelkezésre.

1.7 Emellett sor kerülne a civil társadalmi szereplők közös érdekeivel kapcsolatos egyéb témák megvitatására, ideértve többek között a kapacitásbővítés lehetőségeit, az információcsere folytatásának és javításának szükségességét és az egyéb közös tevékenységek rendszeres jövőbeni megszervezésének lehetőségét. Ehhez az együttműködéshez a társulási megállapodás aláírói részéről pénzügyi támogatásra van szükség.

2. Chile politikai, gazdasági és társadalmi helyzete

2.1 Politikai helyzet

2.1.1 Chile az egyik legstabilabb és legfejlettebb dél-amerikai ország. A nyersanyagáraknak köszönhető tartós gazdasági növekedése, a képvisleti pártok hatalomra jutása, egyre jelentősebbé váló nemzetközi szerepe és a csendes-óceáni térségre irányuló, növekvő kereskedelmi érdeklődése folytán példaértékűnek számít.

2.1.2 A 2006 óta Michelle Bachelet által vezetett balközép *Concertación* koalíció két évtizedes demokratikus kormányzását követően Sebastián Piñera elnök a jobbközép *Coalición por el Cambio* (Koalíció a változásért) élén aratott választási győzelme után 2010. március 11-én lépett hivatalba négy évre.

2.1.3 Az utóbbi hónapokban Chile politikai életét a diákok által vezetett és a szakszervezetek által támogatott jelentős szociális tiltakozó mozgalmak bolydították fel. A jelenlegi politikai helyzetet meghatározó további fontos tényezők a társadalmi egyenlőtlenségek, vagy például az ellentmondásos Hidro-Aysén projekthez nyújtott kormányzati támogatás, amelynek keretében öt duzzasztógát épülne Patagónia chilei részén. Külön meg kell említeni azokat a tüntetéseket és iskolafoglalásokat, amelyek célja egy olyan oktatási reform kiharcolása, amely országsszerte és minden társadalmi réteg számára biztosítja a minőségi közoktatáshoz való hozzáférést.

2.1.4 A chilei civil társadalom véleménye szerint ezek a tiltakozások az állampolgárok rossz közérzetét példázzák, és a javak igazságosabb elosztását, fokozottabb társadalmi részvételt és nagyobb politikai nyitottságot követelnek. A társadalmi szervezetek tisztában vannak azzal, hogy Chile politikai élete fontos pillanathoz érkezett, amikor törekvéseik szerint módosítani kellene a Pinochet által formába öntött alkotmányt, a politikai megújulást gátló választási rendszert és a jelenlegi társadalmi-gazdasági rendszert, amely a korlátozott számú nyersanyag exportkapacitására alapozott növekedésnek kedvez, és ezzel hozzájárul a javak nem megfelelő elosztásához.

2.2 Gazdasági helyzet

2.2.1 Chile jövedelmi szintje közepesen magas. A chilei gazdaság növekedése 2010-ben elérte az 5,2 %-ot.

2.2.2 Chile messze a világ legnagyobb rézkitermelője: a réz adja a chilei export 60 %-át. A bankszektor igen erős, és – többek között a nagyon magas kamatlábaknak és a nyugdíj-alapok kezelésének köszönhetően – jelentős hasznot termel. Ugyanakkor a bankszektor és más gazdasági ágazatok ereje ellenére Chile jelentős gazdasági növekedése nem fékezte le a termelési rendszer más ágazatainak, így az élelmiszeriparnak vagy a halászatnak a szétaprózódását. A gazdasági világválság következményei 2008-ban a chilei gazdaságot is érintették, igaz, kisebb mértékben, mint a világ más részein, például Latin-Amerika szinte összes gazdaságában.

2.3 Társadalmi helyzet

2.3.1 Chile azon országok közé tartozik, amelyekben az egy főre eső jövedelem nagyon egyenlőtlenül oszlik el. A 2010 közepén közzétett adatok szerint a szegénység aránya 15,1 %-ra, a mélyszegénység aránya pedig 3,7 %-ra növekedett az országban 2006 és 2009 között, szemben a 2006. évi 13,7, illetve 3,2 %-kal.

2.3.2 A munkanélküliség 2010-ben elérte a 9,6 %-ot, nagy részt a Chilét az előző két évben érintő világválság hatására. A munkanélküliség elsősorban a fiatalokat és a nőket sújtja. A

közelmúltban létrehozott munkahelyek jelentős része a szolgáltatási ágazathoz tartozik, és igen magas az informális munka aránya.

2.3.3 Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) humán fejlettségi mutatóinak 2010-es listáján Chile a 169 ország közül a 45. helyet foglalja el, és ezzel a latin-amerikai országok között az élen áll. A lakhatás, az oktatás és az egészségügy tekintetében az ország javított helyzetén. A jövedelmi egyenlőtlenségek azonban növekedtek. A leggazdagabb 5 %-hoz tartozó háztartások egy főre jutó jövedelme 830-szorosa a legszegényebb 5 %-hoz tartozó háztartásokénak. Az alkalmazottak 75 %-a mintegy ezer dollárt keres, míg az egy főre jutó bruttó hazai termék 16 000 USD, azaz a munkaerőpiac nem játszik szerepet a jövedelem elosztásában. A nyugdíj-előtakarékosság nem gyakori. A szegénység és a társadalmi kirekesztettség leginkább a gyermekeket, a fiatalokat, a nőket és az őslakosokat⁽¹⁾ érinti. Az adatok összefüggést mutatnak a szegénység és az iskolázottság, a szegénység és a munkanélküliség, illetve a szegénység és a női munkanélküliség között⁽²⁾. A férfiak és a nők közötti egyenlőtlenség jelentős: e tekintetben Chile 109 ország közül a 75. helyen áll. A munkajog általánosságban gyenge lábakon áll: a kollektív tárgyalás és a sztrájkjog korlátozott; a kollektív szerződés hatálya alá tartozó alkalmazottak aránya nem haladja meg a 6 %-ot, és nincsenek olyan nemzeti szintű törvényi rendelkezések, amelyek a kollektív tárgyalást ösztönözhetnék. Ezenkívül az adóterhek alacsonyak és regresszív szerkezetűek.

2.3.4 Az oktatási modell jelenleg központi vitatéma Chilében. Nemcsak azért, mert a gyermekek iskoláztatási költségei miatt számos család erősen eladósodott, hanem azért is, mert a társadalmi vita középpontjába került, és az egész chilei társadalmat mozgósította az az igény, hogy az oktatást az állam által garantálandó, mindenki számára lehetőséget nyújtó jognak kell tekinteni. Alapvető probléma, hogy az oktatást települési szinten irányítják. A kormány tárgyalásokat kezdett a jelenlegi tiltakozások vezetőivel az oktatási rendszer reformjáról.

2.4 Chile a jelenlegi nemzetközi helyzetben

2.4.1 Az 1990. évi demokratikus fordulat óta Chile aktívan rész vesz a többoldalú kapcsolatokban, konstruktív szerepet tölt be az Egyesült Nemzetek Szervezetében és ügynökségeiben, közreműködik az ENSZ és az EU békefenntartó tevékenységében. Chile fontos nemzetközi szervezetek – az ILO, a Consumers International, az ENSZ, az ECLAC – regionális székhelye.

2.4.2 Nemzetközi szinten Chile aktív és konstruktív tagja az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának. 2009-ben ratifikálta a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumát és a minden egyénnek az erőszakos eltűntetéssel szembeni védelméről szóló nemzetközi egyezményt. Számos fontos nemzetközi pozíciót chileiek töltenek be, így az ENSZ Nők helyzetével foglalkozó Bizottságának igazgatói, az ILO főigazgatói és az Amerikai

⁽¹⁾ A lakosság megközelítőleg 4,6 %-a, többségük mapuche.

⁽²⁾ Az OECD és a 2009. évi nemzeti társadalmi-gazdasági felmérés számadatai – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

Államok Szervezete (AÁSZ) főtitkári tisztségét.⁽³⁾ 2010 januárjában Chile lett az OECD első dél-amerikai tagja.

2.4.3 Chile az Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés (APEC) tagja, valamint a Mercosur és az Andok Közösség társult tagja. Jelenleg a Rio-csoport és a Latin-amerikai és Karibi Országok Csoportjának elnökségét, valamint Venezuelával közösen a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége (CELAM) társelnökségét tölti be.

2.4.4 Chile kereskedelempolitikájának hagyományosan fő törekvése a lehető legtöbb szabadkereskedelmi megállapodás megkötése volt. Az energiaforrások tekintetében Chile importra szorul, energiaszükségletének háromnegyedét behozatalból fedezi: nukleáris energiát nem termel, cseppfolyós gázt vásárol a Csendes-óceán és az Északi-tenger térségének országaitól. Az ország fosszilis energiaforrásai korlátozottak, ám a chilei energiapolitika a szénen alapul annak minden környezeti hatásával együtt. Stratégiai szempontból hosszú távon Chilének jelentősebb és diverzifikáltabb energiapolitikai tervekre lenne szüksége.

2.4.5 A latin-amerikai országok többségével összehasonlítva Chile jelenleg fejlett infrastruktúrával rendelkezik, amelynek az új technológiák is részét képezik.

3. Az EU–Chile kapcsolatok

3.1 A 2002-es társulási megállapodáson nyugvó EU–Chile kapcsolatok általánosságban kiválóak, és a legkülönbözőbb politikai, kereskedelmi és együttműködési területek széles körére terjednek ki. Az EU és Chile között folyamatban lévő ágazati párbeszédnek a következő témákat ölelik fel: regionális politika, katasztrófavédelem, a kétoldalú kapcsolatok jövője, foglalkoztatáspolitikai és az emberi jogok.

3.2 Az EU egyike Chile legfontosabb kereskedelmi partnereinek, és a közvetlen külföldi befektetések legfőbb forrása. Az EU és Chile közötti szabadkereskedelmi megállapodás, amely az utóbbi évtizedben a kereskedelmi forgalom jelentős növekedését eredményezte, az áruk és szolgáltatások kereskedelmére, a beruházásokra, a közbeszerzésre és a verseny területére terjed ki. Az EU a chilei kivitel első számú célpontja, és a mérleg Chilének kedvez – 45 000 millió euró többlettel rendelkezik. Ugyanakkor a társulási megállapodás a foglalkoztatás, az együttműködés és a fenntartható fejlődés terén nem teljesíti a várakozásokat.

3.3 Az európai piac jelentős mennyiségű exportterméket, többek között mezőgazdasági-élelmiszeripari termékeket, bort, dohányt, faipari termékeket és rezet vesz fel. Európa a chilei gazdaság számára a köztes termékek és a beruházási javak egyik legfőbb forrása. A megállapodás értelmében mindkét félnek fokoznia kell a mezőgazdasági termékek és a szolgáltatások kereskedelmének liberalizálását.

3.4 A 2007 és 2013 közötti időszakban az EU összesen 41 millió eurót fordít a Chilével folytatott együttműködésre. A 2010-ben véget ért felidős értékelés megerősítette, hogy a jövőben is indokolt a fő kiemelt ágazatokra, nevezetesen a társadalmi kohézióra, az innovációra és a versenyképességre, a felsőoktatásra és a környezetvédelemre összpontosítani. Ugyanakkor a Chile fejlődése érdekében folytatott együttműködésnek, tekintve az ország megfelelő gazdasági fejlettségét, más célokra kell irányulnia. Maga Chile is igényli, hogy történjenek erőfeszítések a társuláson alapuló stratégiai kapcsolatok kiépítésére, amelyek jobban szem előtt tartják a közös érdeklődésre számot tartó területeket. Az EU szintén vizsgálja, hogy a megállapodás 2012. évi felülvizsgálata során miként lehet olyan elemekkel bővíteni az együttműködést, amelyek szorosabban kötődnek a közös értékekhez.

3.5 A chilei civil társadalom korántsem értékeli kedvezően a társulási megállapodás eredményeit. A szakszervezetek, a kkv-k, a nem kormányzati szervezetek, illetve a szolgáltatóipari és fogyasztói szervezetek szinte szabadkereskedelmi megállapodásnak tekintik a társulási megállapodást, és sajnálattal állapítják meg, hogy nem részesülnek annak előnyeiből, még az együttműködési projektek terén sem, amelyekkel kapcsolatban – az állítólagosan kedvezményezett szervezetekkel folytatott előzetes konzultáció nélküli – közvetlen kormányzati beavatkozásokra mutatnak rá. A szervezetek azt követelik, hogy kapjanak nagyobb figyelmet azok a projektek, amelyek a civil társadalom hosszú távú megerősítését, az egyenlőtlenségek elleni küzdelmet, a társadalmi kohéziót és a fogyasztást, valamint az azonos tevékenységi ágazaton belüli egyesületi mozgalmak támogatását szolgálják (12 000 vállalati szakszervezet, 39 000 vállalkozó csak a szállítási ágazatban). Kíváncsún lenne továbbá, hogy az európai pénzeszközök a nem kormányzati szervezeteken kívül a szolgáltatóipar szervezeteit, a fogyasztói szervezeteket és a kisvállalkozásokat is célozzák. A 10. cikkén kívül a társulási megállapodás más cikkei is foglalkoznak az együttműködéssel, így például a 41. és a 48. cikk, amelyek tartalmához a civil társadalom szereplői konstruktívan hozzájárulhatnak.

3.6 A 11. cikk alapján az EU több alkalommal egyeztetett a chilei civil társadalommal a megállapodás alkalmazásáról, például a 2006. évi első szociális fórumon és a 2011. szeptemberi második szociális fórumon. A chilei szereplők nagy érdeklődést tanúsítottak az európai szereplőkkel folytatandó intenzívebb információcseré és a megállapodás 10. cikkének gyakorlatba ültetése iránt. Az Európai Bizottság és az EKSZ a jelek szerint határozottan kiáll az egyeztetések folytatása és a civil társadalom szerepének előtérbe helyezése mellett.

4. A civil társadalom Chilében: a jelenlegi helyzet és az együttműködés kilátásai

4.1 A chilei civil szervezetek kedvezőtlenül értékelik a párbeszédet és a részvétel lehetőségeit. Véleményük szerint Chilében nincs meg a politikai akarat a civil társadalom konzultatív szerveként létrehozására, részben politikai-ideológiai okokból, részben pedig abból a félelemből kifolyólag, hogy e szerv esetleg egy harmadik törvényhozási kamarává, a meglévő versenytársává válhatna. Noha úgy tűnik, hogy a jogszabályok előkészítése alkalmával történnek különböző szintű és típusú egyeztetések a civil társadalom szereplőivel, ezek láthatóan nagyon szervezetlenek. Általában hiányoznak a nemzeti szintű állampolgári részvétel mechanizmusai, amelyek lehetővé tennék a szociális

⁽³⁾ Sorrendben Michelle Bachelet, Juan Somavía, illetve José Miguel Insulza.

konfliktusok levezetését és megelőzhetnék a jelenlegihez hasonló társadalmi forrongásokat. A regionális és helyi szintet illetően meg kell említeni, hogy a regionális és helyi önkormányzatok nem rendelkeznek reprezentativitással: a tisztségekre közvetlenül a központi kormányzat jelöl ki személyeket.

4.2 Chilében három nagy szakszervezeti tömörülés van. A legtöbb tagot a *Central Unitaria de Trabajadores* (CUT) számlálja, ebből vált ki annak idején a *Central Autónoma de Trabajadores* (CAT) és az *Unión Nacional de Trabajadores* (UNT). A belső nézeteltérések megakadályozzák a tömörüléseken belüli, az egymás közötti és a munkaadókkal folytatott összehangolt párbeszédet. Mindazonáltal valamennyien egyetértenek abban, hogy a chilei szociális párbeszéd súlyos hiányosságoktól szenved, hogy támogatni kell a szociális párbeszéd hatékony mechanizmusainak és egy chilei gazdasági és szociális bizottságnak a létrehozását, valamint hogy a társulási megállapodáson belül szükség van egy, az európai civil társadalommal folytatott párbeszédet szolgáló mechanizmus megalkotására.

4.3 A szakszervezeti tagok aránya Chilében 12–13 %; a tagság aránya nagyon magas a bányászatban, a bankszektorban és a kereskedelemben, és rendkívül sok a szakszervezeti egyesülés (mintegy 12 000), amelyek többsége vállalati szintű. A szociális párbeszéd tehát szétaprózódott Chilében. A szakszervezetek alkupozíciója, elsősorban ágazati területen, igen gyenge, és a szakszervezeti tömörülések egységének hiánya meggátolja a párbeszéd előtti szükséges egyeztetést. Az ILO által kezdeményezett, a CUT és a CPC (ipari és kereskedelmi munkaadók szövetsége) közötti párbeszéd nem teremtette meg a dialógus folyamatossá tételéhez szükséges bizalmat.

4.4 A legnagyobb chilei munkaadói szervezet a *Confederación de la Producción y el Comercio* (CPC) (ipari és kereskedelmi munkaadók szövetsége), amely a chilei gazdaság valamennyi nagy ágazatát magában foglalja. A CPC a szakszervezetekkel alkalmi párbeszédnek révén, az ILO-val pedig egy, a tisztességes munkakörülményekkel foglalkozó háromoldalú testületben folytat együttműködést. Azonban soha nem tárgyaltak a szakszervezetekkel egy gazdasági és szociális bizottság létrehozásáról, sem a munkaügyi kapcsolatokkal foglalkozó strukturált párbeszéd megteremtéséről. A chilei kis- és középvállalkozásokat a Conupia szervezet képviseli.

4.5 A chilei kisipar fejletlen és kevésbé szervezett, versenyképessége alacsony, kevés forrással rendelkezik, alacsony béreket kínál, és az exportágazatból kirekesztődött. Ennek ellenére ez az ágazat biztosítja a formális és informális szféra munkahelyeinek 80 %-át. Másrészt nagy számban van jelen Chilében néhány nagy jelentőségű, az emberek életére nagyban kiható, kevésbé szabályozott gazdasági szereplő, például a bankok.

4.6 A két legfontosabb fogyasztói szervezet a Conadecus és az Odecu, ám a társadalomban betöltött szerepük és befolyásuk korlátozott. Mindkét szervezet nagyobb részvételre tart igényt a társulási megállapodás keretében az EU-val folytatott együttműködési projekteken.

5. Következtetések

5.1 Az EGSZB úgy véli, hogy noha a társulási megállapodás alkalmazása nem vet fel komolyabb problémákat, a megállapodást aktualizálni kell, és egyebek mellett a kereskedelemről szóló fejezetbe be kell iktatni egy, a fenntartható fejlődésre vonatkozó

fejezetet, a legutóbbi kereskedelmi megállapodásokkal összhangban. A civil társadalom részvétele fontos eleme a gazdasági, szociális, munkaügyi, környezetvédelmi és fogyasztói jogok tiszteletben tartásán alapuló kapcsolatok figyelemmel kísérésének. Az együttműködésről szóló fejezetnek elő kellene mozdítania a társadalmi-gazdasági szereplők megerősödését és részvételét, és figyelmüket a hagyományos fejlesztési együttműködésről a jelentősebb kölcsönös érdekeket szolgáló célkitűzésekre, azaz az oktatásra, az innovációra vagy a termelési szerkezet fejlesztése felé kellene fordítania. Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a chilei civil szervezetek bekapcsolódjanak a TM értékelési folyamatába.

5.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy kész együttműködni az EU-val a Chilével folytatott ágazati párbeszéd során az olyan lényegi kérdések megvitatásában, mint az oktatás, a vállalati társadalmi felelősségvállalás, a fenntartható fejlődés, a szociális párbeszéd, a foglalkoztatás, a fogyasztók védelme és tájékoztatása vagy a társadalmi kohézió.

5.3 Az EGSZB elégedetten nyugtázza, hogy chilei részről mind kormányzati, mind parlamenti szervek elismerték, hogy nem teljesítették a megállapodás 10. cikkében foglaltakat, és nyilvánosan kifejezték szándékukat ennek orvoslására. Tudomásul vette továbbá a chilei kormány legutóbbi terveit, melyek szerint valamennyi kormányzati területen rendszeres tájékoztatási és konzultációs lehetőséget kíván teremteni a civil társadalom számára. Az EGSZB üdvözlöi e szándékot, azonban kellő körültekintéssel kifejezi fenntartásait egyes javaslatokkal szemben, amelyek valószínűleg inkább az egyes témákkal és ágazatokkal foglalkozó, ad hoc és különálló szervek elszaporodását eredményezik, mint egy olyan átfogó és egységes testület létrehozását, amely minden esetben kiegészíthetné a részterületekkel foglalkozó szerveket.

5.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a chilei civil társadalomnak jelentős politikai támogatásra és hatalmas belső munkára van szüksége, amelynek egyrészt arra kell irányulnia, hogy a megfelelő szervezetek megerősödjének és kapacitásaik bővüljenek, másrészt arra, hogy e szervezeteket mind az általános intézményi konzultáció (civil párbeszéd), mind a munkaügyi kapcsolatok (szociális párbeszéd) keretében konstruktív partnerként ismerjék el.

5.5 Az EGSZB támogatja egy, a civil társadalom részvételét szolgáló chilei intézmény létrehozását, amely tükrözi a chilei civil társadalom pluralizmusát. Az EGSZB-hez hasonlóan a szervnek azon az alapon kell nyugodnia, hogy az abban részt vevő szervezetek reprezentatívak, függetlenek és legitímek. Az EGSZB tapasztalatai azt mutatják, hogy egy ilyen tulajdonságokkal bíró intézmény létrehozásához alapvető, hogy a civil társadalom különböző érintett szegmensei konszenzusra törekedjenek. Az EGSZB a más országokkal folytatott hasonló tevékenységei során szerzett tapasztalatai alapján kész és képes hozzájárulni ezen erőfeszítésekhez. E téren, Latin-Amerika tekintetében, pozitív példaként említhető a civil társadalom olyan konzultatív szerveivel való együttműködés, mint a braziliai CDES, a közép-amerikai CC-SICA vagy a Mercosurhoz tartozó FCES.

5.6 Az EGSZB véleménye szerint a társadalmi egyenlőtlenségek és a Chilében jelenleg tapasztalható tiltakozó megmozdulások újabb okot adnak arra, hogy jelentősen bővítsék a párbeszéd és a civil társadalom konzultatív részvételének lehetőségeit a döntéshozatalban és a közpolitikákban.

5.7 Egy konzultatív szerv elősegítené továbbá az európai és a chilei civil szervezetek közötti kapcsolatok fejlődését, és – a társulási megállapodás 10. cikkében meghatározott konzultatív vegyes bizottság mielőbbi felállításának köszönhetően – tovább erősítené az EU és Chile közötti kapcsolatokat.

5.8 Az EU–Chile konzultatív vegyes bizottságnak elő kellene segítenie a társulási megállapodás fejlesztését, ellenőrzését és alkalmazását. Feladatai közé tartozna, hogy véleményeket bocsásson ki a társulási bizottság és a társulási tanács egyeztetéseiről a megállapodás hatálya alá tartozó valamennyi tárgyban.

Ezenkívül saját kezdeményezésű véleményeket és ajánlásokat fogalmazhatna meg a megállapodás által érintett kérdésekben. A konzultatív vegyes bizottság e célból minden évben együttes ülést tartana az EU–Chile közös bizottsággal.

5.9 Az EGSZB megköszöni az EU–Chile parlamenti vegyes bizottság érdeklődését és támogatását a társulási megállapodás 10. cikkének végrehajtásához. A parlamenti vegyes bizottságnak és a jövőbeni konzultatív vegyes bizottságnak folyamatos és rendszeres kapcsolatot kell fenntartania a megállapodás nyomon követésével kapcsolatos eszmecsere érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 726/2004/EK rendeletnek az emberi felhasználásra szánt, orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 632 végleges – 2008/0255 (COD))

(2012/C 143/30)

2011. november 28-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke és 168. cikke (4) bekezdésének c) pontja alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 726/2004/EK rendeletnek az emberi felhasználásra szánt, orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD).

Mivel az EGSZB a 2009. június 10-én elfogadott, CESE 1025/2009 számú véleményében (*) már nyilatkozott a fenti javaslat tárgyában, a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 119 szavazattal, 6 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy nem dolgoz ki újabb véleményt a témában, hanem az említett dokumentum(ok)ban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

(*) HL C 306., 2009.12.16., 33. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2001/83/EK irányelvnek az orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról

(COM(2011) 633 végleges – 2008/0256 (COD))

(2012/C 143/31)

2011. november 28-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke és 168. cikke (4) bekezdésének c) pontja alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2001/83/EK irányelvnek az orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról

COM(2011) 633 final – 2008/0256 (COD).

Mivel az EGSZB a 2009. június 10-én elfogadott, CESE 1022/2009 számú véleményében ⁽¹⁾ már nyilatkozott a fenti javaslat tárgyában, a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 23-i ülésnapon) 135 szavazattal, 7 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy nem dolgoz ki újabb véleményt a témában, hanem az említett dokumentumban kifejtett álláspontjára hivatkozik.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

⁽¹⁾ HL C 306., 2009.12.16., 18. o.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló 2004/40/EK irányelv (18. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) módosításáról

(COM(2012) 15 végleges – 2012/0003 (COD))

(2012/C 143/32)

2012. február 1-jén a Tanács, illetve 2012. február 2-án az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikkének (2) bekezdése értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló 2004/40/EK irányelv (18. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) módosításáról

COM(2012) 15 final – 2012/0003 (COD).

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a február 22-i ülésnapon) 138 szavazattal 4 ellenében, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Közösségben működő mezőgazdasági üzemek jövedelmére és üzleti tevékenységére vonatkozó számviteli adatok gyűjtésére szolgáló hálózat létrehozásáról szóló 1217/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról

(COM(2011) 855 végleges – 2011/0416 COD)

(2012/C 143/33)

2011. december 13-án az Európai Parlament és 2012. február 2-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése, valamint 304. cikke értelmében kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Közösségben működő mezőgazdasági üzemek jövedelmére és üzleti tevékenységére vonatkozó számviteli adatok gyűjtésére szolgáló hálózat létrehozásáról szóló 1217/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról

COM(2011)855 final – 2011/0416 COD.

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, a 2012. február 22–23-án tartott, 478. plenáris ülésén (a 2012. február 22-i ülésnapon) 130 szavazattal, 9 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2012. február 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON

Közléményszám	Tartalom (folytatás)	Oldal
2012/C 143/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a pénzügyi eszközök piacairól és a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló (EMIR) rendelet módosításáról (COM(2011) 652 végleges – 2011/0296 (COD))	74
2012/C 143/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szabályozott piacra bevezetett értékpapírok kibocsátóival kapcsolatos információkra vonatkozó átláthatósági követelmények harmonizációjáról szóló 2004/109/EK irányelv és a 2007/14/EK bizottsági irányelv módosításáról (COM(2011) 683 végleges – 2011/0307 (COD))	78
2012/C 143/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (COM(2011) 607 végleges – 2011/0268 (COD))	82
2012/C 143/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Unió társadalmi változás és innováció programjáról (COM(2011) 609 végleges – 2011/0270 (COD))	88
2012/C 143/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról (COM(2011) 813 végleges – 2011/0390 (CNS))	94
2012/C 143/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Egészségügy a növekedésért program, az egészségügyre vonatkozó harmadik többéves uniós cselekvési program (2014–2020) létrehozásáról (COM(2011) 709 végleges – 2011/0339 (COD))	102
2012/C 143/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a tengeri olaj- és gáziparban végzett kutatási, feltárási és termelési tevékenységek biztonságáról (COM(2011) 688 végleges – 2011/0309 (COD))	107
2012/C 143/21	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi rendeletre a radioaktívanyag-fuvarozók közösségi nyilvántartási rendszerének létrehozásáról (COM(2011) 518 végleges)	110
2012/C 143/22	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi irányelvre az ionizáló sugárzás miatti sugárterhelésből származó veszélyekkel szembeni védelmet szolgáló alapvető biztonsági előírások megállapításáról (COM(2011) 593 végleges – 2011/0254 (NLE))	113
2012/C 143/23	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai összekapcsolódási eszköz létrehozásáról (COM(2011) 665 végleges – 2011/0302 (COD))	116
2012/C 143/24	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai távközlési hálózatokra vonatkozó iránymutatásokról és az 1336/97/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (COM(2011) 657 végleges – 2011/0299 (COD))	120

2012/C 143/25	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai energia-infrastruktúrára vonatkozó iránymutatásokról és az 1364/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (COM(2011) 658 végleges – 2011/0300 (COD))	125
2012/C 143/26	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a transzeurópai közlekedési hálózat fejlesztésére vonatkozó uniós iránymutatásokról (COM(2011) 650 végleges – 2011/0294 COD)	130
2012/C 143/27	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a versenyképességi és innovációs keretprogram (2007–2013) létrehozásáról szóló 1639/2006/EK határozat, valamint a transzeurópai közlekedési és energiahálózatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól szóló 680/2007/EK rendelet módosításáról (COM(2011) 659 végleges – 2011/0301 (COD))	134
2012/C 143/28	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvvel a 2006/126/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a járművezetői kártya funkcióit tartalmazó vezetői engedély tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 710 végleges – 2011/0327 (COD))	139
2012/C 143/29	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil társadalom szerepe az Európai Unió és Chile közötti kapcsolatokban	141
2012/C 143/30	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 726/2004/EK rendeletnek az emberi felhasználásra szánt, orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 632 végleges – 2008/0255 (COD))	146
2012/C 143/31	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvvel a 2001/83/EK irányelvnek az orvosi rendelvényhez kötött gyógyszerekkel kapcsolatban a nyilvánosság részére nyújtandó tájékoztatás és a farmakovigilancia tekintetében történő módosításáról (COM(2011) 633 végleges – 2008/0256 (COD))	147
2012/C 143/32	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvvel a munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimumkövetelményekről szóló 2004/40/EK irányelv (18. egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) módosításáról (COM(2012) 15 végleges – 2012/0003 (COD))	148
2012/C 143/33	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Közösségben működő mezőgazdasági üzemek jövedelmére és üzleti tevékenységére vonatkozó számviteli adatok gyűjtésére szolgáló hálózat létrehozásáról szóló 1217/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról (COM(2011) 855 végleges – 2011/0416 COD)	149

2012-es előfizetési díjak (áfa nélkül, rendes szállítási költségeket beleértve)

Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, nyomtatott kiadvány + éves DVD	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 310 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	840 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, havi DVD (összevont)	az EU 22 hivatalos nyelvén	100 EUR/év
A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványa (S sorozat), közbeszerzés és ajánlati felhívások, DVD, heti egy kiadvány	többszöveges: az EU 23 hivatalos nyelvén	200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat – versenyvizsga-kiírások	a vizsgakiírás szerinti nyelv(ek)en	50 EUR/év

Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának*, amely az Európai Unió hivatalos nyelvein jelenik meg, 22 nyelvi változatára lehet előfizetni. Az L (jogsabályok) és a C (tájékoztatások és közlemények) sorozatot foglalja magában.

Valamennyi nyelvi változatra külön kell előfizetni.

A 920/2005/EK tanácsi rendelet értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 2005. június 18-i L 156. száma tett közzé, és amely előírja, hogy az Európai Unió intézményei nem kötelesek minden jogi aktust ír nyelven is megszövegezni, illetve ezen a nyelven kihirdetni, az ír nyelven kiadott Hivatalos Lapok értékesítése külön történik.

A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványára (S sorozat – közbeszerzés és ajánlati felhívások) történő előfizetés mind a 23 hivatalos nyelvi változatot magában foglalja egyetlen többszöveges DVD-n.

Kérésére az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* történő előfizetéssel a Hivatalos Lap különféle mellékleteit is megkaphatja. Az előfizetők a mellékletek megjelenéséről az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közölt „Az olvasóhoz” című közleménynek köszönhetően értesülnek.

Értékesítés és előfizetés

A különböző, térítés ellenében kapható kiadványokra – például az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* – való előfizetés a Kiadóhivatal forgalmazó partnereitől szerezhető be. A forgalmazó partnerek listája a következő címen található:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm

Az EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU